

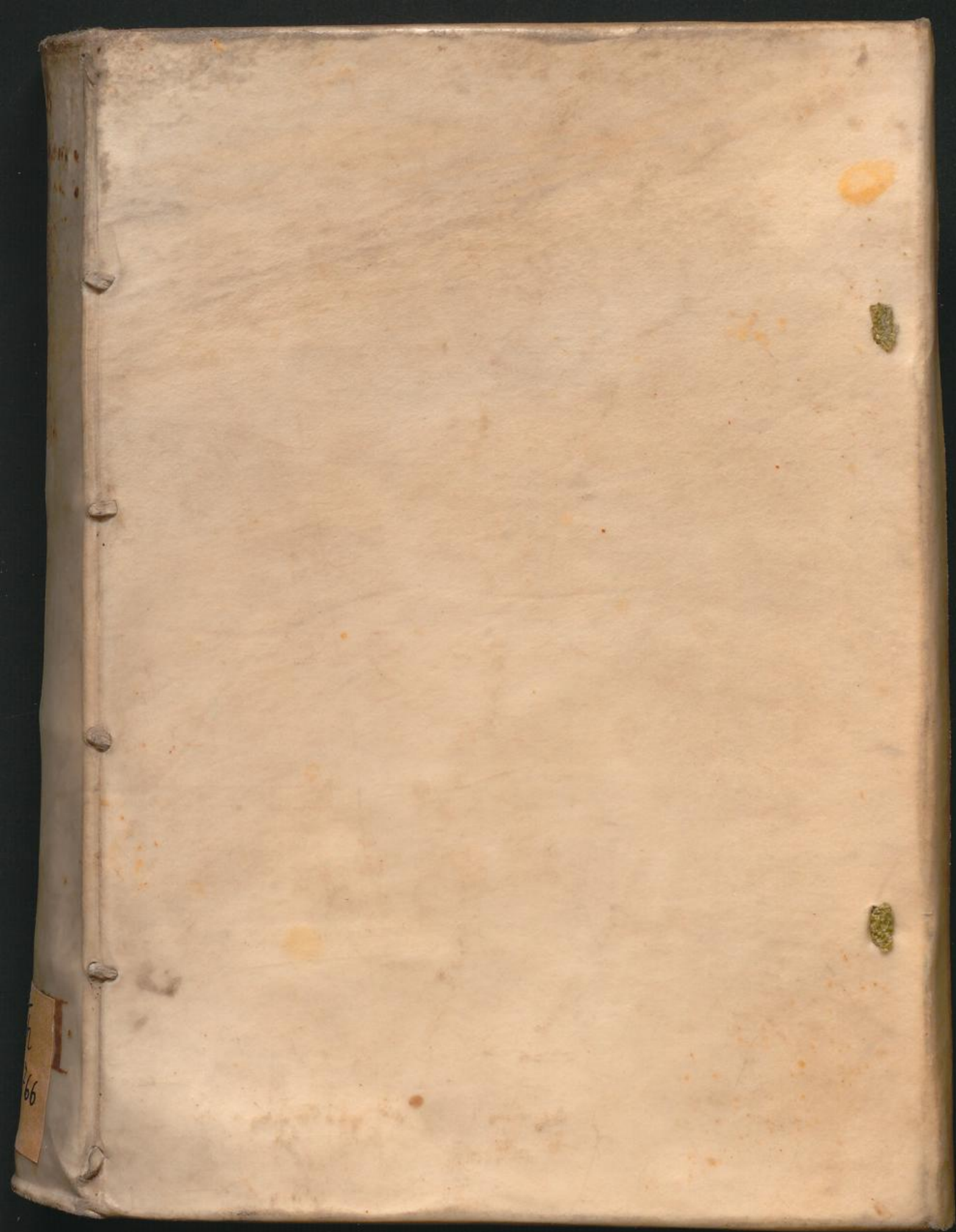
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Ivrispatronatvs Acquirendi, conseruandiq[ue] illud;
ac amittendi modos breuiter continens**

Viviani, Giuliano

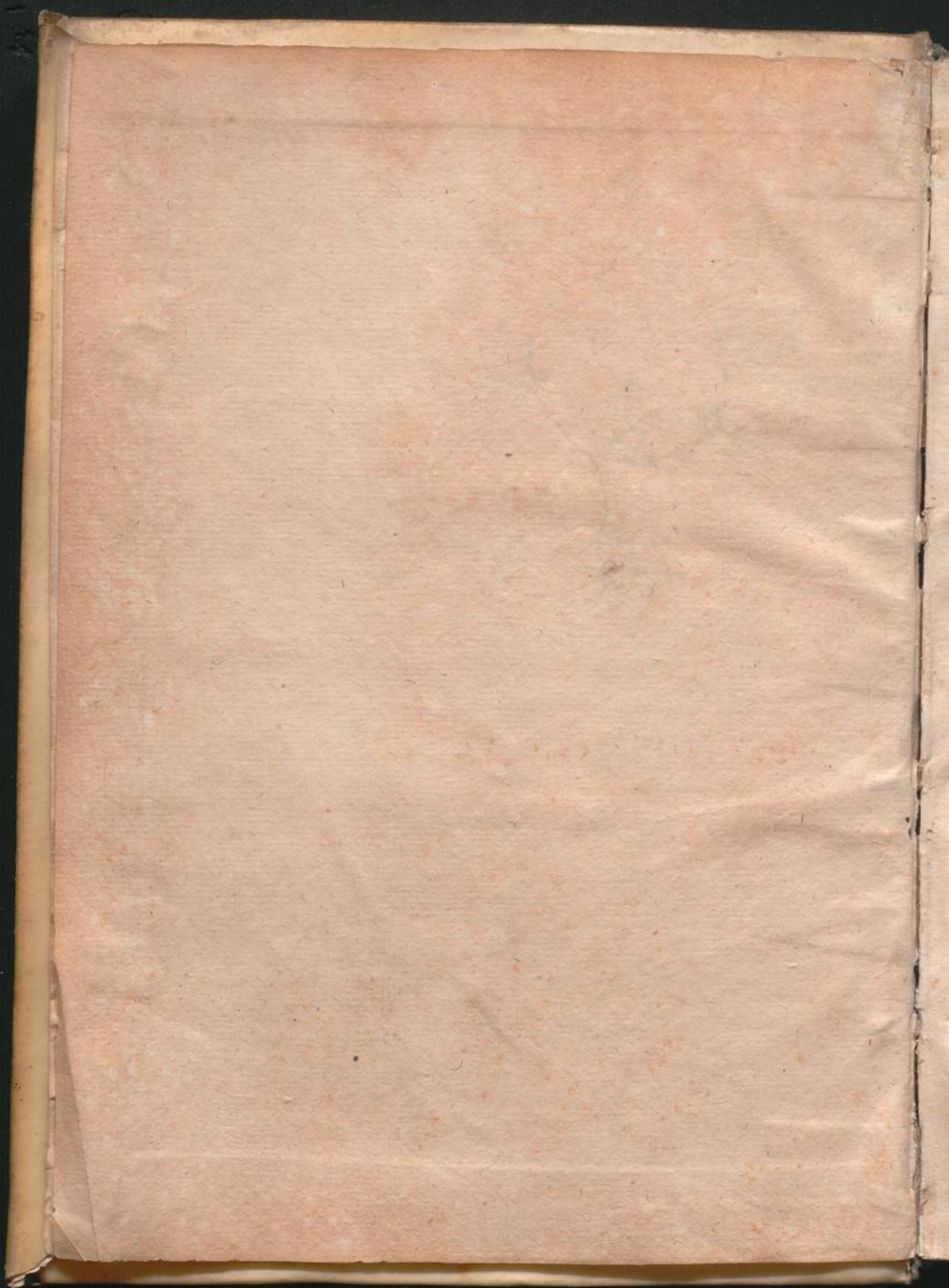
Romae, 1620

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61772)

Th. 4766.

M II
386

P R A X I S I V R I S P A T R O N A T V S

Acquirendi, conseruandiq; illud; ac amittendi
modos breuiter continens.

*Episcopis, Vicarijs, Aduocatis, caterisq; in Foro Ecclesiastico
versantibus permaximè utilis, ac necessaria.*

A V C T O R E

I V L I A N O V I V I A N O P I S A N O I. V. D.

Primatialis Pisanae Ecclesiae Decano, Protonotario Apostol.
& olim in Patrio Gymnasio Sacrorum Canon. Profess.

Addito locupletissimo rerum, & verborum Indice.

Ad Illustriss. & Reuerendiss. Principem

I O A N N E M B A P T I S T A M L E N I V M
S. R. E. C A R D I N A L E M A M P L I S S.

ROMÆ, Apud Bartholomæum Zannettum. M. DC. XX.

Cum Priuilegio, & Superiorum Permissu.

P R A X I S

I V R I S P A T R O N A T V S

Acquirandi, conservandi, illud; ac utendum
modos praebet continens.

Physiologia, Anatomia, Chirurgia, in Jure Consulti
et Practico Praeferuntur, ac necessariae.

A V T O R I S

JVLIANO VIVIANO PISANO I. V. D.

Præfatus Pisanus, Ecclesie Patrensis, Promotoris Apodol.
& Civitatis Pisanæ, in sacris Ordinis Canon. Præfatus.

Adhibito sapientissimo rectori, & verissimo iuristi.

Ad Illustriss. de Reverendiss. Præfatus.

I O A N N E M B A P T I S T A M K E I N I V M

S. R. E. C A R D I N A L I S A M B L I S S I

ROMA, apud Bartholomæum Yonacium, M. DC. XX.

Cens. Privilegio, & Superiorum Praescripto.

*Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. Magist. Sacri
Palatij Apostolici.*

Cæsar Fidelis Vicesg.

Ego infrascriptus ex commissione Reuerendissimi
P. Fr. Hyacinthi Petronij, Sacri Apostolici Pal.
Mag. Librum inscriptum Praxis Iurispatronatus, &c.
legi, & nihil reperi, quod vel bonis moribus, vel
religioni aduersetur. In quorum fidem, &c. Ka-
lendis Nouembris. 1619.

*Ita est. Angelus Lucianus I. V. D. & in
Gymnasio Almae Urbis Pontificij Iuris
Professor Ordinarius.*

Imprimatur. si videlicet Reuerendiss. P. Magist. Sacri
Palatii Apostolici.

Caesar Fidelis Viceleg.

Imprimatur.

Fr. Gregorius Donatus Romanus, Mag.
Socius Reuerendiss. Patris Fr. Hya-
cynthi Petronij Sacri Palatii Apostoli-
ci Mag. Ord. Præd.

Mag. Librum inscripserunt, quod vel bonis moribus, vel
legi, & nihil repertum. In quorum librum, &c. Ka-
lendia Novembriis. 1619.

Mag. Librum inscripserunt, quod vel bonis moribus, vel
legi, & nihil repertum. In quorum librum, &c. Ka-
lendia Novembriis. 1619.

Mag. Librum inscripserunt, quod vel bonis moribus, vel
legi, & nihil repertum. In quorum librum, &c. Ka-
lendia Novembriis. 1619.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
P R I N C I P I
IOANNI BAPTISTAE
L E N I O
S. R. E. CARD. AMPLISS.

I V L I A N V S V I V I A N V S
Decanus Pis. F. P.

T genita hæc, quæ cæ-
li ambitu continentur,
Princeps Illustrissime,
Sole viuificantur vni-
uersa; sic animorum fœ-
tus collucentium He-
roum fulgore. Cùm itaque Praxis
hæc, quæ meo fatu genita nec viuere,
nec crescere posset absque Solis efficien-
tia, in Solem Illustrissimi nominis Tui,

* 3 Tua-

Tuarumque Heroicarum Virtutum
sponte sua procedat; præuidens fore,
vt & Tuo calore foueatur, & splendo-
re collustrata augetur: ipse quoque
eius impetum sequor, Tibique Vir Il-
lustrissime, ac Nomini Tuo eandem
volens & libens offero, simulque hunc
animum meum totum dico. Neque
operis exilitate reuocor: quippe noue-
rim, Te munera quamuis exigua ho-
norifice, atque hilariter accipere sole-
re, & quicquid Tibi dicatum est, beni-
gne semper, & fouere, & tueri.
Quamobrem Deum Optimum Maxi-
mum ex animo iugiter precabor, vt
Amplitudini Tuæ vitam tribuat, non
minus diuturnam, quam incolumem,
& Beatam. Vale. Pisis Calendis Se-
ptembris. M. DC. XIX.

Tus.

AVCTOR LECTORI.

SCRIPITVM reliquit Diuus Bernardus
in suo libro de Ordine vitæ, Sequatur
conuersationis electio, vt adiungatur pro-
batissimis quibusque senioribus; nam
vt æqualium vsus dulcior, ita senum tu-
tior est, qui magisterio quodam, & ductu vitæ co-
lorant mores adolescentium, & veluti murice pro-
bitatis inficiunt: nempe si hi, qui sunt ignari locorum
cum solertibus viarum iter adoriri gestiunt, quanto
magis adolescentes cum senibus debent nouum iter
sibi aggredi, quominus errare possint, & à vero trami-
te virtutis deflectere? nihil enim pulchrius, quam
eos, & magistros vitæ habere, & testes. Patet siqui-
dem nullam artem addisci absque magistro: si enim
animalia, feræ, aues, & apes duces habent, suosque se-
quuntur Principes, quanto magis homines sine dato-
re, & rectore esse non possunt? Inde cauendum est,
ne adolescentes sine duce ingrediantur viam, quam
nunquam ingressi sunt, & in partem alteram decli-
nantes errores patiantur. Huius sanctissimi viri dicta
secutus, Magistros, & Duces viros clarissimos de iu-
repatronatus tractantes elegi, & ante oculos proposui,
illorumque dicta, & tractatus præ manibus habere
studui; ex quibus apum exemplo carpsi quicquid

* 4 boni

boni in hoc opere reperitur: ingenui siquidem hominis est fateri per quos ipse profeceris. quod mihi utilitatem, alijs attulit adiumentum. Ea de re iurispatronatus materiam ad Praxim redigere curavi, & viam hanc sum ingressus, iterque tandem impleui his du-
cibus, his magistris, vt errores effugerem, & securus viam perficerem; satis esse ducens aliorum dicta potius recensere, quam noua in medium, vel non vtilia proponere, vel non bene dicta. Vtilitas etiam huius materiae iurispatronatus me incitauit: cum enim frequentes in Iudicijs de iurepatronatus sint controuersiae, opportunum iudicavi ad Praxim omnia reducere, vt facile quisque praemanibus habere posset digestam hanc materiam tanquam lumen proueniens a maiori lumine; fateor enim vniuersam hanc praxim veluti paruum lumen mutuam esse lucendi, & illuminandi facultatem a maiori lumine Clarissimorum virorum, qui de iurepatronatus tractatus ediderunt. Quamuis enim frustratorium sit Solem facibus adiuuare, fructuosum tamen est Solis luce radiari, & illustrari. Id autem satis mihi erit, si lector laborem meum hunc non contempserit, sed benigno animo recipiens, quod boni fuerit ab Omnipotenti Deo venisse teneat, & quod mali a me & iuuentuti parcere non dedignetur.

mod

+

*

INDEX

I N D E X

LIBRORVM, ET CAPITVM

Praxis Iurispatronatus, & Partium eiusdem.

Ars prima que continet modos acquirendi iuspatronatus.

Liber primus. Quid sit iuspatronatus.

Cap. vnicum, in quo declaratur definitio iurispatronatus.

Lib. 2. continens quomodo iuspatronatus creetur, & acquiratur.

Cap. 1. quomodo creetur iuspatronatus.

Cap. 2. quomodo acquiratur iuspatronatus per fundantes, construentes, seu dotantes.

Cap. 3. Iuspatronatus acquiratur re perfecta.

Cap. 4. Quae dos debeat Ecclesiae, & quando tradi debeat.

Cap. 5. Quid si Ecclesia sit sine dote, & ab aliquo dotetur, an talis dotans efficiatur patronus.

Cap. 6. Omnes possunt acquirere iuspatronatus, qui non sunt prohibiti.

Cap. 7. Quid dicendum de Ec-

clesia matrice, intra cuius limites fundatur Ecclesia, an matrix efficiatur patrona nouae ecclesiae.

Cap. 8. An fundantes, construentes, seu dotantes Ecclesias, seu Cappellas possint sibi aliquid reseruare, vel conditionem apponere in fundatione.

Cap. 9. Quando competat iuspatronatus, seu ius presentandi ei, qui non est patronus, etiam si non fundauerit, construxerit, vel dotauerit.

Lib. 3. continens in quibus ecclesijs, cappellis, beneficijs, vel alijs pijs locis cadat iuspatronatus.

Cap. 1. Iuspatronatus haberi potest in ecclesijs cathedralibus, monasterijs, in ecclesijs curatis, in Cappella, Altari, & Basilica.

Cap. 2. Iuspatronatus haberi potest in Hospitali, Oratorio, Collegio, & sedilibus.

Lib. 4. continens quomodo iuspatronatus transferatur de uno in alium.

Cap.

INDEX CAPITVM.

- Cap. 1. Continet modos, quibus iuspatronatus transfertur.
- Cap. 2. Quomodo iuspatronatus transeat ad heredes, & quos.
- Cap. 3. Quomodo iuspatronatus trāsferatur ex permutatione.
- Cap. 4. Quomodo transferatur iuspatronatus ex donatione.
- Cap. 5. Quomodo transferatur iuspatronatus per venditionem Vniuersitatis.
- Cap. 6. Iuspatronatus an possit concedi in feudum.
- Cap. 7. Iuspatr. an possit cum Vniuersitate obligari, seu dari in dotem.
- Cap. 8. Quomodo per prescriptionē trāsferatur iuspatronatus.
- Pars secunda continens modos conferuandi iuspatronatus.
- Liber 5. in quo tractatur de fructu iuspatronatus, scilicet de presentatione.
- Cap. 1. Quid sit presentatio, prouiso, postulatio, nominatio, electio, & commendatio.
- Cap. 2. Omnes possunt presentare, qui non sunt prohibiti.
- Cap. 3. De existentibus in quasi possessione iuspatronatus, & iuris presentandi, & de eorum presentatione.
- Cap. 4. Vacante Ecclesia patronus, vel quasi possidens per se, vel per procuratorem, Rectorē presentare debent, & de procuratore constituto ad presentandum.
- Cap. 5. Presentatio non cadit in Ecclesijs Collegiatis.
- Cap. 6. Presentatio non habet locum, nisi vacet beneficium patronatum.
- Lib. 6. in quo tractatur materia presentandorum.
- Cap. 1. in quo habetur, quod omnes possunt presentari, qui non sunt prohibiti.
- Cap. 2. Regulares presentantur ad beneficia regularia.
- Cap. 3. Mulier non potest presentari, & an laicus, vel filiusfamil. presentari possit.
- Cap. 4. Seruus infidelis, & illegitimus non possunt presentari, nec etiam irregularis.
- Cap. 5. Beneficiatus vnus beneficij, an possit ad aliud beneficium presentari, & an duo ad idem beneficium presentari possint.
- Cap. 6. An debeat presentari clericus Diocesanus, non autem alienigena.
- Cap. 7. Quae aetas requiratur in presentandis.
- Cap. 8. Clericus patronus non potest se ipsum presentare.
- Cap. 9. Enumerantur criminosi qui presentari non possunt.
- Cap.

INDEX ALPHABETICVM.

- Cap. 10. Qui sint illi, qui tanquam idonei, & digni possunt presentari, & quid de presentante minus idoneo, vel indigno.
- Cap. 11. Presentari debet clericus presens, non absens.
- Lib. 7. in quo continetur materia temporis, quo fieri debet presentatio.
- Cap. 1. Intra quod tempus fieri debeat presentatio.
- Cap. 2. Quando incipiat currere patronis tempus datum ad presentandum.
- Cap. 3. Si lis sit occasione iurispatronatus, intra quod tempus sit terminanda.
- Cap. 4. Quadrimestre, seu semestre, quomodo computetur, & an sit semper continuum, & quid si presentatus non consentiat presentationi, an habeat patronus nouum tempus.
- Cap. 5. Quid requiratur quando pro patrono presentat eius procurator, & quid in presentato.
- Cap. 6. Quid si patronus erret presentando coram Ordinario cum deberet presentare coram alio, & an presentatio presumatur facta tempore debito.
- Cap. 7. An Ordinarius possit abbreviare tempus datum ad presentandum.
- Cap. 8. Tempore vacationis, ad quem pertineat Ecclesie custodia.
- Cap. 9. Quid agendum stante discordia inter patronos cum scandalo.
- Lib. 8. In quo continetur, ubi, & qualiter fieri debeat presentatio.
- Cap. 1. Presentatio infra quod tempus, & quo loco facienda sit.
- Cap. 2. Qualiter fieri debeat presentatio a populo, a Collegio, vel a patronis particulare.
- Cap. 3. Quis debeat facere conuocare Collegium, quando ius patronatus pertinet ad Collegium.
- Cap. 4. Ius patronatus si spectet pro parte ad Collegium, & pro parte ad alium existentem de Collegio, quomodo fiat presentatio.
- Cap. 5. Quae actio competat patronis contra impediens eos presentare.
- Cap. 6. Quomodo facienda sit presentatio, an presentari possint plures, & numquid presentatio possit compromitti, vel fieri sub conditione.
- Cap. 7. Ponitur forma presentationis.

Cap.

INDEX CAPITVM.

- Cap. 8. Presentatio fieri debet, coram habente instituere, & presentatus debet presentationem acceptare.
- Cap. 9. Presentatus habet ius ad rem, non in re.
- Lib. 9. continet quid agendum sit ab habente instituere coram quo fit presentatio.
- Cap. 1. presentatio quomodo admittenda sit ab habente instituere.
- Cap. 2. ponitur forma edicti continentis presentationem.
- Cap. 3. nunquid lapsus peremptorij in edicto appositi excludat non comparentem intra dictum terminum.
- Lib. 10. in quo continetur materia variationis in presentando.
- Cap. 1. patronus laicus potest variare, & plures successiue presentare, non autem patronus ecclesiasticus.
- Cap. 2. quando patronus laicus promissit vnum presentare, an possit variare.
- Cap. 3. sicut patronus potest variare, ita eius procurator, & quomodo fiat variatio.
- Cap. 4. variatio permittitur, ita tamen, vt ultra duos non fiat.
- Cap. 5. quid agendum quando habens instituere absque causa non admittit presentationem.
- Lib. 11. continet materiam fabricationis processus pro assequenda institutione.
- Cap. 1. Petitio institutionis a quo fiat, & quomodo, & quid iudex discutere debeat.
- Cap. 2. Quae apponi possint contra presentantes, seu presentatos.
- Cap. 3. Quid agendum, si Superior spernat presentationem, & ad quid teneatur dictus Superior tali casu.
- Cap. 4. In discussione presentationum citari debent contradictores certi speciali citatione, incerti edicto generali.
- Cap. 5. Quomodo probetur ius patronatus antiquum.
- Cap. 6. quomodo probetur ius patronatus modernum.
- Cap. 7. quasi possessio iuris patronatus, seu iuris presentandi quomodo probetur.
- Cap. 8. quomodo probetur presentatio, & institutio.
- Cap. 9. quae exceptiones proponi possint contra probationes iuris patronatus, & iuris presentandi, & de processu publicatione.
- Cap. 10. In tali causa possunt reprobari testes.
- Cap. 11. In huiusmodi iudicio non est necessaria conclusio.

INDEXICA PIVMI

- clusio in causa.
- Cap. 12. in tali Iudicio necessaria est sententia diffinitiva, & ab ea potest appellari.
- Lib. 12. in quo declaratur materia institutionis.
- Cap. 1. quid sit institutio.
- Cap. 2. instituendi potestas regulariter penes Episcopum residet, seu eius Vicarium.
- Cap. 3. Ius instituendi potest competere etiam Prælati inferioribus.
- Cap. 4. institutio debet fieri post præsentationem servata forma Iuris.
- Cap. 5. Institutio facta spretio patrono nunquid sit ipso iure nulla, an vero sit annullanda.
- Cap. 6. habenti instituere nullum est à iure tempus præfixum ad institutionem faciendam.
- Cap. 7. Institutio potest fieri quocunque die, & quocunque loco honesto, & etiam extra territorium instituentis.
- Cap. 8. Institutio facta per errorem, vel per metum, vel non canonice non tenet.
- Cap. 9. institutio potest iterari.
- Cap. 10. habens instituere, si fiat patronus, vel ex iure devoluto debeat beneficium conferre, nunquid hac unico actu

- expediat.
- Caput 11. qui debeant institui, vel reijci.
- Cap. 12. quis institui debeat quando plures à diuersis patronis fuerunt præsentati.
- Cap. 13. quis debeat institui quando duo æqualiter fuerunt præsentati, vel alter est magis idoneus.
- Cap. 14. Stante duorum præsentatione an debeat præferri is, qui est de linea fundatoris, vel Diocesanus, vel compatronus, nobilis, potens, literatus, vel bonus.
- Cap. 15. nunquid in institutione sit præferendus præsentatus à pupillo, vel præsentatus ab eius tutore.
- Cap. 16. Beneficium iuris patronatus nunquid dari possit in commendam, & an habens instituere possit instituere absq; patronorum præsentatione.
- Lib. 13. continet materiam actualis institutionis, eiusque formam.
- Cap. 1. quibus verbis sit institutio, & an requiratur scriptura, & numquid absens per procuratorem possit institui.
- Cap. 2. per institutionem quid transferatur in institutum.
- Cap. 3. cuius expensis fiat electio,

INDEX CAPITVM.

- Etio, seu institutio.*
- Cap. 4. ponitur forma litterarum Ordinarij continentiam institutionem.
- Pars 3. Iuspatronatus amittendi modos continens.
- Lib. 14. in quo continetur materia derogationis iurispatronatus.
- Cap. 1. Legatus à latere nunquid conferre possit beneficia iurispatronatus.
- Cap. 2. Summus Pontifex conferre potest omnia beneficia, etiam si sint iurispatronatus; & quando per litteras Apostolicas dicatur derogatum iurispatronatus.
- Cap. 3. quando patroni ex conventionione alternatim presentant, cui censeatur praiudicatum per Papæ derogationem.
- Cap. 4. quando solet, & in quibus casibus Summus Pontifex derogare iurispatronatus.
- Cap. 5. Quomodo expediatur presentatio, quæ fit per patronos regulares ad ecclesiam parochialem.
- Lib. 15. in quo continetur quomodo amittatur iurispatronatus vere.
- Cap. 1. Iurispatronatus aliquando amittitur absque delicto patroni.
- Cap. 2. Iurispatronatus amittitur aliquando ex delicto patroni.
- Cap. 3. Iurispatronatus amittitur, si patronus se ingerat in perceptione fructuum beneficij patronati.
- Cap. 4. & ultimum. clericus beneficiatus ad quid teneatur respectu beneficij duntaxat.

Finis Indicis Partium, Librorum, & Capitum.

Vias tuas Domine demonstra
mihi, & semitas tuas
edoce me.

P R A X I S *Iurispatronatus* acqui-
rendi, conseruandique illud, ac
amittendi modos breuiter conti-
nens.

*Auctore Iuliano Viuiano Pisano I. V. D.
Primatialis Ecclesie Pisane Decano, Pro-
tonotario Apostolico, & olim in Patrio
Gymnasio Sacrorum Canonum Professore.*

OPERIS DIVISIO.

Quoniam diuisio animum incitat, mentem preparat,
& memoriam reformat, vt dicit glos. in §. Igitur.
in verbo, Eisdem. in fine, in prooemio instituit. Ideo
materiam huius Praxis Iurispatronatus in tres par-
tes diuidere proposui, imitatus Vlpianum Iureconsultum,
dicentem, totum ius consistere, aut in acquirendo, aut in
conseruando, aut in amittendo. Ita in hac Praxi de ac-
quirendo, conseruando, & amittendo Iurepatronatus
pertractabo, imitatus etiam Petrum Rebuffum, qui suam
Praxim beneficiariam ita diuisit. Tres igitur erunt par-
tes huius Praxis.

I N

IN PRIMA PARTE
TRACTABITVR

DE modis acquirendi iuspatronatus: & primo loco, quid sit iuspatronatus; quomodo creetur, & acquiratur, & in quibus locis, & quomodo transferatur.

IN SECUNDA PARTE.

DE modis iuspatronatus conseruandi, scilicet de præsentatione, quæ, coram quo, vbi, & quando, & quomodo fiat, & de institutione.

IN TERTIA PARTE.

DE modis iuspatronatus amittendi, idest de derogatione iuspatronatus, & quando id sine delicto, vel cum delicto amittitur; & demum tractabitur, ad quid teneatur clericus beneficiatus ratione beneficij. Et sic tota hæc praxis in quindecim libros diuiditur, & quilibet liber in sua capita.

OPERIS DIVISIO.

PRA-

IN

I

P R A X I S
IURISPATRONATUS
P A R S P R I M A
Continens modos acquirendi
Iuspatronatus.

LIBER PRIMVS.
QVID SIT IURISPATRONATUS.

CAPVT VNICVM,
In quo ponitur definitio Iurispatronatus.

SUMMARIUM.

- 1 Iuspatronatus est terminus aequiuocus cum sit triplex.
- 2 Ponitur communis definitio Iurispatronatus competētis in Ecclesia.
- 3 Iuspatronatus est ius, idest quid incorporale.
- 4 Iuspatronatus est ius partim spirituale, partim tēporale.
- 5 Iuspatronatus est ex gratia Praxis Iurispatron.

concessum, & indiuiduum.

- 6 Iuspatronatus est diuiduū quoad ius presentandi.
- 7 Iuspatronatus aliud est clericorum, aliud laicorum.
- 8 Patronus honorem recipit ex presentatione, & honorari debet in Ecclesia, & processibus.
- 9 Ordinarius non potest abbreviare tempus datum patronis ad presentandum.

A Ius-

2 Pars I. Lib. I. Cap. I.

- 10 Ius patronatus est ius onerosum, & patronus tenetur Ecclesiam defendere, & habilem presentare.
- 11 Ius patronatus est ius utile, & patronus pauper est alienus de bonis Ecclesie, dummodo alatur prius beneficiatus, & seruitia solita Ecclesie prestantur.
- 12 Quae veniant appellatione alimentorum.
- 13 Est utile alijs de causis.
- 14 Ius patronatus competit mascululo, & foeminae.
- 15 Item illegitimis.
- 16 Pupillo, & infanti.
- 17 Filij familias habent vocem in presentando seorsum à patre habitantes, quando Ius patronatus competit Vniuersitati.
- 18 Quando Ius patronatus competit patri, eo viuente filius nullam habet vocem.
- 19 Ius patronatus potest haberi in Ecclesia Cathedrali.
- 20 Item in Collegiata.
- 21 Item numquid in Ecclesia Conuentuali Regularium.
- 22 Item in Hospitali.
- 23 Item an in Sepulchro.
- 24 Ius patronatus acquiritur, si adsit consensus Episcopi, vel Diocesani.
- 25 Idem consensus requiritur, quando Ius patronatus transfertur de vno in alium, nisi transeat cum Vniuersitate.
- 26 Etiam inferioris consensus requiritur habentis iura Episcopalia.
- 27 Capitulum Ecclesie Pisanae tanquam Ordinarius instituit, & consensum praestat in quibusdam beneficijs.
- 28 Si Ordinarius nolit dictum consensum praestare, quid agendum.
- 29 Et si dubitetur de dicto consensu, ex diuturnitate temporis praesumitur.
- 30 Consensus Episcopi loci, ubi fundatur Ecclesia requiritur.
- 31 Sede Episcopali vacante Capitulum dictum consensum praestat, nec per dictum consensum fit patronus, qui vere non est.
- 32 Quando quis dicatur Ecclesiam fundare.
- 33 Ex sola fundi assignatione non efficitur quis patronus in totum.
- 34 Ecclesia destructa, si de nouo adificetur, qui primo fundauit non est patronus.
- 35 Si fundans velit etiam construere, & dotare non admittitur alius.

- 36 Fundi, & aliorum assignatio fieri debet cum Episcopi consensu.
- 37 Si in scio domino fundi in eo fundetur Ecclesia, & dominus postea ratum habeat, efficitur patronus.
- 38 Fundans, construens, & dotans Ecclesiam, nec dicens se velle esse patronum, tamen fit patronus.
- 39 Reseruans sibi ius patronatus, censetur etiam suis heredibus reseruasse.
- 40 Habens ius super fundo, vel utile, vel directum dominium si consentiat edificationi Ecclesie, efficitur compatronus.
- 41 Quis dicatur construere Ecclesiam.
- 42 Ex sola constructione Ecclesie non acquiritur ius patronatus; sed requiritur, ut alter det fundum, & alter dotet.
- 43 Si quis construat potest cogi, ut dotet.
- 44 Patronus an quis fiat ex reparatione, vel refectione Ecclesie.
- 45 Si testator mandauit Ecclesiam construi sine temporis praescriptione, infra quod tempus sit construenda.
- 46 Si testator mandet Ecclesiam construi in certo loco, si id effici nequeat, tenetur in alio construere ad Episcopi placitum.
- 47 Si testator mandet Ecclesiam construi; sed testamentum sit imperfectum, quid agendum.
- 48 Si Ecclesia sit constructa, & ignoratur a quo, constructa praesumitur ex oblationibus fidelium.
- 49 Hodie per solam dotacionem Capellae erectae in aliquo Altari alicuius Ecclesie acquiritur ius patr. in totum.
- 50 Affertur exemplum in Ecclesia Pisana de Capella Sancti Dominici, fundata a Iosepho Mazzolio.
- 51 Si Ecclesia sit indotata, si dotetur cum consensu Episcopi, dotans fit patronus.
- 52 Si Ecclesia sit dotata, & alius dotem augeat non fit compatronus, nisi patronus, & Episcopus consentiant.
- 53 Coactus dotare Ecclesiam quando efficiatur patronus.
- 54 Relinquens aliquid Ecclesie non fit compatronus, sed dicitur benefactor.
- 55 Dotatio regulariter fit ante constructionem Ecclesie.

4 Pars I. Lib. I. Cap. I.

- 56 Quanta dos sit Ecclesie assignanda.
- 57 In dotatione semper requiritur consensus Episcopi.
- 58 Si plures dotent, omnes equaliter sunt patroni.
- 59 Dotans Præbendam Cathedralis, vel alterius Ecclesie fit patronus, cum consensu Episcopi, & Capituli.
- 60 Iuspatronatus transfertur quatuor modis.
- 61 Primo per successionem, & quomodo succedatur an in stirpes, vel in capita.
- 62 Iuspatr. non transit ad hæredes extraneos, quando in fundatione dictum fuit quod transiret ad hæredes sanguinis.
- 63 Nec in fideicommissariū.
- 64 Hæres licet non sit missus in possessionem hæreditatis potest præsentare.
- 65 Secundo transfertur Iuspatron. per permutationem.
- 66 Tertio, transfertur per donationem.
- 67 Donatarius an possit donantem præsentare.
- 68 Quarto, transfertur Iuspatr. per translationem Vniuersitatis, in qua sit Iuspat.
- 69 Vniuersitas, quæ dicatur hoc in casu.
- 70 In locatione Vniuersitatis an transeat Iuspatr.
- 71 Si Vniuersitas sit pignori data creditor pignoris præsentare non potest.
- 72 An ex confiscatione bonorum alicuius transeat Iuspatron. in Fiscum.
- 73 Patronus in præiudicium suorum descendendum potest à se abdicare Iuspatr.
- 74 Iuspatronatus an possit præscribi.
- 75 Si solus quis fundet, dotet, & construat, solus est patronus, si plures omnes sunt patroni.

PRIMO igitur loco, Quæritur, quid sit Iuspatronatus & vt recte definiatur, opus est videre de quo Iurepatronatus loquamur, iuspatronatus enim est terminus æquiuocus, cum triplex sit. Abb. in rubr. num. 1. de iurepatr. Primum namque est iuspatr. libertorum, quod prouenit ex manumissione. c. liberti. & c. seq. 12. quæst. 2. & toto tit. ff. de iurepatr. & de hoc nil ad nos. Secundum est iuspatronatus

re-

respectu Aduocatorum, qui dicuntur patroni causarum. c. ult. ne cleric. vel mon. vbi glos. in verbo audiantur. l. rem non nouam. §. patroni. C. de Iudic. Tertium est iuspatronatus, quod sumitur pro iure competente in Ecclesijs quoad Rectoris praesentationem, & alia: & de hoc tertio nos loquimur, & de hoc habetur in toto tit. de iurepatr. in Decret. & in lib. 6. Decret. & in Clemen- tinis.

2 Communis definitio iurispatronatus, de quo loquimur ponitur ab Abb. vbi supra num. 3. & ponitur etiam à Roccho de Curte de iurepatr. in princip. num. 3. vbi num. 4. addit in fine definitionis quaedam verba. Ergo iuspatronatus est Ius honorificum, onerosum, & utile, alicui competens in Ecclesia pro eo, quod de Dioecesani consensu Ecclesiam fundauit, construxit, vel dotauit ipse, vel is, à quo causam habuit; solus, vel alio concurrente.

3 Iuspatronatus est *Ius*, idest quid incorporale, & intellectuale, quod oculis corporis videri non potest, vt ha-

Praxis Iurispatron.

betur in tit. de reb. corp. & incorpor. in Institut. vel est ius, idest facultas quaedam, sicut dicimus usufructus est ius, idest facultas alienis rebus vtendi, fruendi. Inst. de usufruct. in princ. & actio est ius, idest facultas persequendi in iudicio, quod sibi debetur. Inst. de act. in princip.

4 Est autem iuspatronatus ius partim spirituale, partim temporale; spirituale, quia vendi non potest. c. 16. de iurepatr. est temporale, quia possidetur à laicis. c. primo de iurepatr. & melius dicitur huiusmodi ius temporale annexum spirituali. c. quanto. de iudic. d. c. de iurep. Et regulariter regulatur, prout alia iura spiritualia. d. c. quanto.

5 & est ius gratiosum, & ex gratia concessum. Abb. in c. 1. num. 4. de praebend. per tex. in c. 3. versic. sustinuit. de iurepatr. Lambertin. de iurepatr. lib. 3. q. 9. Card. Tuscus prac. conclus. iuris. lit. I. conclus. 596. & hoc iuspatronatus est indiuiduum. c. 1. de iurepatr. & ratio est, quia iuspatronatus est quid incorporale, & incorporalia diuidi nequeunt. l. 1. §. si usufr-

A 3 fru-

fructus ff. ad l. Falcid. & sic
 est indiuiduum in substantia,
 & apud vnumquemque hæ-
 redem est insolidum. glos. in
 d. c. i. in verbo non debeat.
 de iurepatron. sed est diui-
 dum quo ad ius præsentan-
 di, præsentatio enim est pe-
 nes hæredes pro rata, vt est
 simile de iurisdictione, quæ
 aliquando est apud plures in-
 solidum; sed exercitium est
 pro parte. c. prudentiam. in
 princip. de offic. deleg. ita
 Cardin. in Clement. plures.
 nu. 3. vers. quia vero ad hæc
 de iurepatron. Et hoc ius
 est duplex, aliud est ius patro-
 natus Ecclesiasticum, quan-
 do Clericus habet illud no-
 mine Ecclesiæ suæ, seu quan-
 do ipsa Ecclesia, vel aliqua
 Vniuersitas, vel Collegium
 Religiosorum, seu Clerico-
 rum habet ius patronatus. Ro-
 ta Romana de iurepatron.
 decis. 8. in antiquis: aliud est
 ius patronatus laicorū, quan-
 do laicus, vel clericus ratio-
 ne patrimonij sui habet ius
 patronatus. glos. in d. Cle-
 men. plures. in verbo præsen-
 tare: & quod alij dicantur pa-
 troni Ecclesiastici, alij lai-
 ci, dicit text. in c. vnico. in

fine. de iurepatron. lib. 6. &
 si Ecclesia, & laicus simul ha-
 beant ius patronatus, tale ius
 patronatus regulabitur vt ec-
 clesiasticū. glos. vlt. in d. c. vn.
 Honorificum. id est importat
 honorem, quem habet patro-
 nus in præsentando Rectorem,
 quia sine patroni præsentatio-
 ne non potest Episcopus in-
 stitutionem dare regulariter,
 alias institutio est nulla. c. de-
 cernimus i 6. q. 7. Item im-
 portat honorem, quem ha-
 bet patronus in ecclesia,
 quia præ alijs debet honora-
 ri. cap. nobis, de iurepatron.
 debet enim patronus non so-
 lum præsentare Rectorem,
 sed debet honorari in proces-
 sione, & prælatione. d. cap.
 nobis: Rector enim debet pa-
 trono ad Ecclesiam venienti
 obuiam ire, & in processione
 post Prælatū ante omnes lai-
 cos debet patronus incedere,
 & in pace, & thuribulo alijs
 præferri; & extra Ecclesiam
 debet Rector patronum ho-
 norare, illi assurgendo, illum
 salutando; neque debet pa-
 tronum absque venia ad ius
 vocare. argum. text. in l. vlt.
 ff. de in ius vocan. & in l. qui
 manumittit. C. de operaliber.
 Paul.

Paul. de Citadinis de iurepat. parte 6. q. 2. & tenetur Rector pro patrono orare. Ludou. Rom. cons. 339. non tamen per hæc patronus dicitur dominus Ecclesiæ, nisi abusiue loquendo. Paul. de Citadin. vbi supra q. 12. & quando patrono auferretur talis honor, potest ab eo vendicari. c. Pisanis. de restitut. spoliat. vbi Innoc. & de his late Lambertin. vbi supra libro 3. q. 1. per omnes articulos dictæ quæstionis. Aduertendum est tamen, quod textum in d. c. decernimus, sex modis limitat Felin. in c. cum Bertoldus. num. 8. 9. & sequentibus, de re iudic. & limitatur etiam quando præsentatus per patronum est scandaloso populo. c. quoniam. de iurepat. vel quando non constat de iure patronatus legitime: vel quando patronus est Ecclesiasticus, vt infra dicitur; nec potest per Ordinarium tempus quadrimestre, vel semestre concessum patronis ad præsentandum abbreviari, præsertim quando patronus comparet, & vult vti tali beneficio. Felin. vbi supra num. 18. & ob talem

honorem nihil fieri poterit in præiudicium patroni sine eius consensu ab Episcopo, vel alio inferiore. Abb. in c. cum accessissent. num. 5. de constitut. quod tribus modis limitat Rocchus de Curte, vbi supra in verbo honorificum. num. 10. 11. & 12.

10. *Onerosum*; & sic ex iure patronatus prouenit honor, & onus; patronus enim tenetur defendere Ecclesiam, & sollicitudinem, & diligentiam adhibere, ne bona Ecclesiæ dilapidentur, potestque Episcopo denunciare Rectorem dilapidatorem, vel inhonestum. c. filijs, & c. decernimus 16. q. 7. Rocchus de Curte vbi supra, verbo onerosum. nu. 2. & si patronus hæc negligat, & non faciat punitur, & remanet priuatus commodis, & fructibus prouenientibus ex iure patronatus. Paul. de Citadin. vbi supra q. 1. in fine. Insuper patronus habet onus præsentandi magis idoneum quoad forum conscientie. Abb. in c. 3. de iure patron. num. 12. & habet onus præsentandi pauperem potius, quam diuitem. Hostien. in summa

8 Pars I. Lib. I. Cap. I.

tit. de iurepatron. §. in quibus differant. num. 11. in fin. Item tenetur patronus providere, ut recte Ecclesie provideatur, & ordinata per fundatorem seruentur. Abb. in d. c. nobis. columna 3. de iurepatron. Paul. de Citadin. vbi supra q. vlt. quinti articuli. Et similiter patronus debet ieiunare precedenti die ante consecrationem. ad tex. in c. quod à patribus. distinc. 75. & notatur in c. cum sicut. de consecrat. Eccles. vel Altar. et quamuis patronus habeat onera supradicta, non tamen potest compellere Rectorem ad sibi reddendum rationes, nec habet custodiam Ecclesie vacantis, nec eius consensus requiritur in alienatione bonorum Ecclesie patronatae, et quamuis patronus teneatur Ecclesiam defendere proprijs suis sumptibus, non tamen concurrere debet cum Rectore ad solutionem collectae, seu decimae Papalis: & de his late Lambertin. vbi supra lib. 3. q. 2. per omnes articulos dictae quaestionis.

11 *Et utile.* Consistit in hoc utilitas, quia si patronus de-

ueniat ad inopiam est alendus de bonis Ecclesie. c. quicumque il secodo, iuncta glos. 16. q. 7. Hostiens. vbi supra. §. quid competat patrono nu. 3. c. nobis §. vlt. vbi Abb. & alij, de iurepatron. Rocchus de Curte vbi supra in verbo, & utile in principio, Card. Seraf. decis. 668. num. 5. & Farinac. decis. 454. parte secunda, to. 1. Rot. Rom. Quod procedit, quando patronus ad summam egestatem devenit, & quando Ecclesie superest. §. vlt. 25. q. 2. eo enim casu libertus tenetur alere patronum. l. si quis à liberis. §. solent Iudices. ff. de liber. agnoscen. & sic patronus est alendus de fructibus beneficij patronati remanentibus detractis necessarijs seruitijs, & expensis, & victu beneficiati, & est alendus patronus in domo sua. Io. Andr. & Card. in d. c. nobis, eique sunt mittenda alimenta sumptibus Ecclesie, & debentur alimenta patrono, eiusque familiae egestate laboranti: quod si Rector alimenta non praestabit, poterit patronus agere actione proveniente ex d. c. nobis, vbi haec dicit Io. Andr. Card. & Abb. & in tali causa pro-

procedetur summarie, & si patronus moriatur, eo quia Rector ei alimenta denegauit, Rector tenetur de homicidio, sicut & pater negando alimenta filio. per tex. in l. necare ubi gloss. ff. de liber. agnosc. malū enim committit, qui malo potest obuiare, & non obuiat. c. pasce dist. 86. Paul. de Citad. ubi supra parte 6. q. 8. principali art. 4. & appellatione alimenterū veniunt victus, & potus, cibaria, vestimenta, calciamenta, domus, cubile, seu stratum, & omnia necessaria pro victu, & conseruatione hominis, quæ omnia appellatione alimentorum veniunt, vt late per Surd. in tract. de aliment. tit. 4. Non tamen sunt vendenda bona stabilia Ecclesiæ pro dictis alimentis. Si autem patrona sit Vniuersitas, stante inopia omnes illi de Vniuersitate non sunt alēdi, quia ius patronatus quando spectat ad Vniuersitatem singuli de dicta Vniuersitate non sunt patroni. Gemin. in c. vnic. nu. 6. de iurepatr. lib. 6.

13 *Est utile* †, quia potest patronus aliquid annuatim exigere ab Ecclesia patronata in recognitionem iuris patrona-

tus, si ita in fundatione ordinatum sit cum Episcopi consensu. c. præterea il secundo, ubi Abb. num. 3. & 4. de iurepatr. Non tamen potest patronus pecuniam pro præsentatione recipere, alioquin simoniam committit. c. quæsitum. de rerum permut. Est utile, quia potest patronus præsentare filium suum, vel suos cōsanguineos, & affines, dummodo sint idonei, & de his videas Lambertin. ubi supra lib. 3. q. 3. per omnes articulos dictæ quæstionis. Et iura supradiçta honoris, oneris, & alimentorum debentur patronis etiam inæqualiter fundantibus, construentibus, & dotantibus, & procedunt in patronis, & in eorum hæredibus, & qui plus contulit pinguis ius habet, & in his attenditur locorum consuetudo. Lambertin. ubi supra q. 4. per omnes articulos d. quæstionis: nec nouus heres, seu patronus postquam Ecclesia est ordinata potest aliquid immutare. Lambertin. ubi sup. q. 5.

14 *Competens* alicui. † Hoc ius patronatus competit ita, femina, sicut masculo. ratio est, quia iura cōcedunt Iuspatro-

patronatus constructoribus, fun-
 datoribus, & dotatoribus Ec-
 clesiarum. c. quoniam. c. nobis
 de iure patron. Rocch. hic in
 verbo. competens alicui nu. 1.
 15 Item ius patronatus ꝑ ꝑꝑetit
 etiã illegitime natis. Rocch.
 ibidem nu. 8. cum ius patro-
 natus omni Christiano ꝑꝑe-
 tere possit. c. piã mentis, &
 c. Frigentius. 16. q. 7. & hoc
 est intelligendum quando ex
 fundatione. ius patronatus est
 ad feminas, vel illegitimos
 transmissibile. Alex. in l. ex
 facto. §. si quis rogatus nu. 49
 16 ff. ad Trebell. ꝑ Item ꝑꝑe-
 tit pupillo, vel infanti, qui si
 sit infra septem annos non ꝑ-
 test præsentrare, sed tutor eius
 nomine præsentrabit. Abb. in
 c. fin. num. 9. de concess. præ-
 bendæ: si ius patronatus ꝑꝑe-
 tetat Vniuersitati puta popu-
 17 lo, an filij familias ꝑ habeant
 vocem, distinguas cū Rocch.
 vbi supra num. 19. si filij fami-
 lias habeant domicilium in
 domo patris, non habent vo-
 cem in præsentrando, secus si
 habeant domiciliũ alibi, idq;
 probatur per doctrinã Innoc.
 in c. cum ex iniuncto. in fine.
 de oper. noui nunciat. qui di-
 cit, quod in gerendis ab Vni-

18 q ueritate filij familias sunt vo-
 19 candi, si alibi, quam in domo
 20 patris habet domicilium: sed
 21 vbi cum patre domicilium ha-
 22 bent, pater tantum est vocan-
 23 dus: & generaliter quando
 24 ius patronatus ꝑꝑetit pa-
 25 tri nunquam patre viuente fi-
 26 lius habet vocem. Card. in
 27 c. Cle. 2. de iure pat. nu. 8. Alia
 28 circa quasi possessionem, quæ
 29 ꝑꝑetit alicui circa præsentationem
 30 pertractabuntur infra.
 31 19 In Ecclesia. ꝑ Ius patro-
 32 natus enim potest haberi in
 33 Ecclesia Cathedrali. c. nobis
 34 de iure patron. Rocch. hic in
 35 verbo Ecclesia. nu. 1. sed pa-
 36 tronus non præsentrabit Epi-
 37 scopum in dicta Ecclesia: sed
 38 bene alios clericos ad alia be-
 39 neficia particularia. Item
 40 ius patronatus ꝑ haberi po-
 41 test in Ecclesia Collegiata.
 42 d. c. nobis: sed Prælatus non
 43 præsentrabitur à patrono, sed
 44 eligitur à Collegio, & ele-
 45 ctioni factæ patroni postula-
 46 bitur assensus. dicto c. nobis.
 47 quod fallit quando patronus
 48 in fundatione sibi reseruasset
 49 præsentationẽ Prælati, sibiq;
 50 fuisset concessa. ita Card. in
 51 dicta Clem. plures. §. quibus.
 52 num. 3. in fine de iure patron.
 & ad

21 & ad alia beneficia in Eccle-
 22 sia Collegiata existentia pre-
 23 sentabit patronus, Rocch. vbi
 24 supra nu. 4. & an ius patron.
 25 possit esse in Ecclesia Con-
 26 uentuali Religiosorum, videas
 27 Rocch. de Curte vbi supra
 28 nu. 7. & Card. Tuscum pract.
 29 concl. iur. lit. I. conclus. 615.
 30 Item ius patroni potest ha-
 31 beri in Hospitali publico de
 32 ius consensu Episcopi constructo.
 33 Si quis ædificatione Auth.
 34 de Ecclesiast. tit. Abb. in c. de
 35 Xenodochijs, de relig. domib.
 36 num. 2. Rocch. ibidem, nu. 8.
 37 sed in sepulchro ius patroni ha-
 38 beri non potest, sed appella-
 39 tur ius funerandi, vt per Roc-
 40 chum de Curte vbi supra nu.
 41 13. de quibus infra late vide-
 42 bimus. *in similib. Rocch.*
 43 *Pro eo, quod est de Diocce-*
 44 *sani consensu.* Ex hoc patet,
 45 quod ius patronatus non acqui-
 46 ritur, nisi Episcopo, vel Dioc-
 47 cesano consentiente, quinimo
 48 non dicitur esse beneficium Ec-
 49 clesia, vel Capella, nisi secuta
 50 approbatione Episcopi, & ita
 51 consensus Diocesani debet in-
 52 teruenire in fundatione, con-
 53 structione, vel dotatione. c.
 54 pia mentis. cap. frigentius, &
 55 c. considerandum 16. q. 7. &

25 c. nobis. de iure patr. ¶ An au-
 26 tem consensus Diocesani de-
 27 beat interuenire, quando ius pa-
 28 tronatus transferatur de vno
 29 in alium, dicitur cum Abb. in c.
 30 illud, de iure patr. nu. 3. & se-
 31 quentibus, quando ius patro-
 32 natus transit in alium cum
 33 vniuersitate puta cum hære-
 34 ditate, & tunc Episcopi con-
 35 sensus non requiritur. c. ex lit-
 36 teris. de iure patron. si autem
 37 ius patronatus transferatur in-
 38 ter viuos, ex contractu in Ec-
 39 clesiam, vel locum Religiosum,
 40 valet translatio sine Episcopi
 41 consensu. dicto c. illud, & cap.
 42 vnico. de iure patr. lib. 6. Si au-
 43 tem fiat translatio in laicum
 44 ex contractu, non valet sine
 45 Episcopi consensu. dicto cap.
 46 vnico. in princ. à contrario
 47 sensu, & idem est quando tran-
 48 slatio fit de vno patrono in
 49 alium: idem est si ex
 50 vltima voluntate ius patrona-
 51 tus transferatur puta ex le-
 52 gato, quod est donatio, tunc
 53 enim non valet nisi cum con-
 54 sensu Episcopi. Abb. in c. cum
 55 in seculum de iure patr. num. 6.
 56 & Rocch. de his in verbo pro-
 57 teo. num. 4. 5. 6. & 7. & ponit
 58 rationes predictorum. ¶ Po-
 59 test etiam consensus alterius

Præ-

Prælati interuenire, si habeat
iura Episcopalia, & Episcopa-
lem potestatem. Abb. conf. 59
27 col. vlt. & conf. 89. par. 2. † vt
est in Capitulo Illustrium, &
admodum Reuerendorum
Dominorum Canonicorum
Metropolitana, & Primatia-
lis Ecclesiæ Pisana, in quo
residet ordinaria potestas cir-
ca altaria, & Cappellanas di-
ctæ Ecclesiæ, & circa alia be-
neficia dicto Capitulo subie-
cta; qui consensus potest in-
teruenire etiam post factam
donationem, & legatum. c. cu-
ra. de iurepatron. Rot. Rom.
decis. vlt. de iurepatr. in anti-
quis. late Rocch. num. 9. vbi
28 supra: † & si Ordinarius ex
legitima causa nolit consen-
tite translationi, si non possit
cogi, tunc vel beneficium li-
berum remanebit Ordinario,
vel remanebit apud eum, qui
donauit, vel legauit, ex quo
legatum, vel donatio non va-
luit. Card. in c. cum sæculum.
de iurepatron. num. 3. vel si
Ordinarius nolit consentire,
poterit adiri summus Ponti-
fex, qui verisimiliter consen-
tiet, si nil obstat petitioni fa-
ctæ. ita Rocch. hic num. 17. &
29 si dubitetur, † an in constru-

ctione Ecclesiæ interuenierit
Episcopi consensus, si Eccle-
sia sit in forma Ecclesiæ, præ-
sumitur dictus consensus in-
teruenisse. Felin. in c. de quar-
ta de præscription. num. 12.
maxime ex diuturnitate tem-
poris: & consensus tacitus Epi-
scopi aliquando sufficit de
quo vide Rocch. vbi supra
30 num. 20. † Et si quæretur cu-
ius Episcopi consensus requi-
ratur, an Episcopi loci, vbi si-
ta est Ecclesia, an Episcopi
loci illius, qui vult construere,
vt si Pisanus vult Eccle-
siam construere Senis: & di-
cas, quod requiritur consen-
sus Episcopi loci, in quo fun-
datur Ecclesia. Card. in c. no-
bis. in princ. de iurepatron. &
Rocch. vbi supra num. 21. &
31 Sede vacante † Episcopali po-
test Capitulum consensum
prædictum præstare. Gemin.
in c. vnico. de maiorit. & obe-
dient. lib. 6. num. 5. quæst.
23. Nec potest Episcopi con-
sensus facere patroni vnus
Capellæ, vel Ecclesiæ ex pri-
uilegio aliquem, qui non
fundauerit, nec construxe-
rit, nec dotauerit Ecclesiam
ipsam vel Capellam. Abb. in
conf. 106. n. 4. secundo vol.
quia

quia non potest Episcopus rei sacrae sine legitima causa hanc seruitutem iurispatronatus imponere: quod non procedit quando verus patronus cum consensu Episcopi vult in alium iurispatronatus transferre.

Ecclesiam fundauit. Fundare quis dicitur Ecclesiam, quando assignat fundum vbi construi debet Ecclesia. c. no bis. & ibi Doct. de iurepatr. vulgo tamen dicuntur Fundatores, qui Ecclesiam construxerunt, vel in esse deduxerunt; sed ex sola fundi assignatione non efficitur quis patronus in totum; & ideo si quis dat fundum pro Ecclesia construenda, & alter eam construit, alter autem eam dotet, omnes erunt patroni, Abb. in rub. de iurepatr. num. 6. & Ecclesia destructa si alibi edificetur dominus primi fundi non erit amplius patronus. Innoc. in d. rubr. de iurepatr. num. 2. in fine, & si ipse, qui fundum dedit, velit Ecclesiam construere, & dotare, Episcopus non debet alium admittere, vt euitetur dissensio. Card. in d. c. no bis. num. 6. q. 7. & fundi,

& aliorum assignatio fieri debet de consensu Episcopi ad hoc, vt acquiratur iuspatr. Card. in dicto cap. nobis. in princ. & si Ecclesia sit constructa in fundo meo meo incio, si postea sim contentus dominium fundi in Ecclesiam transferre, efficior patronus. Card. in dicto cap. no bis. num. 3. opposit. 4. & acquiritur iurispatronatus, etiam quando quis simpliciter assignauit fundum pro Ecclesia construenda, ipsamque construxit, & dotauit, nec dixit se esse velle patronum. Rota Roman. decis. 5. de iurepatr. in antiquis. cap. significauit; vbi Abb. Card. & Felin. de testib. & si quis referuet sibi iuspatr. censetur etiam referuasse suis hereditibus. Calderin. de iurepatr. conf. 4. & si quis habeat aliquod ius super fundo super quo Ecclesia construitur, si consentiat constructioni efficitur compatronus, vt si quis utile, alter directum dominium fundi habeat. Rocch. vbi supra in verbo Ecclesiam fundauit. num. 19.

Construxit. Construere dici-

41 dicitur ¶ is, qui facit expensas
 in construendo Ecclesiam,
 non autem faber, qui eam
 construit. Card. in dicto cap.
 nobis. num. 6. 8. & 9. ille
 enim dicitur facere, cuius
 nomine fit. cap. qui facit. de
 regul. iur. lib. 6. nisi faber
 operam suam ponat gratis,
 vt sit patronus. Card. in di-
 cto cap. nobis. quæst. 9. in
 princip. nec ex sola constru-
 42 ctione acquiritur ¶ ius patron.
 sed vt supra dictum est re-
 quiritur, quod quis prius fun-
 dum dederit, & alter dotet,
 & omnes erunt patroni: &
 43 si quis ¶ Ecclesiam constru-
 xerit, potest cogi ab Episco-
 po, vt eam dotet. Abb. in
 cap. cum sicut. num. 3. de
 consecrat. Eccles. vel Alt. &
 omnia hæc fieri debent cum
 44 consensu Episcopi. An ¶ au-
 tem ex refectione, vel repa-
 ratione Ecclesie quis patro-
 nus efficiatur, dicendum est,
 quod si Ecclesia non est fun-
 ditus destructa; tunc refi-
 ciens non efficitur patronus.
 glos. 1. in cap. 3. de iurepa-
 tron. reficiens enim non di-
 citur proprie facere; si vero
 Ecclesia est funditus destru-
 cta, tunc reficiens efficitur

patronus accedente consen-
 su Episcopi. glos. vbi supra
 in dicto cap. 3. & qui primo
 construxit preferendus est a-
 lijs in reficiendo, hoc enim
 est æquum. Card. in dicto
 cap. 3. num. 3. Et si testator
 45 mandauit ¶ ecclesiam con-
 strui sine præfinitione tem-
 poris, tunc per hæreses con-
 struenda erit infra annum
 computandum à die moni-
 tionis faciendæ per Episco-
 pum. cap. nos quidem. &
 ibi Doct. de testam. respe-
 ctu operis inchoandi datur
 annus; sed respectu operis
 complendi consideranda est
 qualitas operis. Abb. in dicto
 46 cap. nos quidem; & si ¶ te-
 stator mandet ecclesiam con-
 strui in certo loco, in quo po-
 terea construi non possit, hæ-
 reses cogetur construere in alio
 secundum voluntatem Epi-
 scopi. d. cap. nos quidem.
 & ibi Doct. de test. & si te-
 stator mandet construi eccle-
 siam, nec dicat in quo loco,
 eo casu locus eligitur de
 consensu Episcopi. Rocch.
 vbi supra num. 20. & si te-
 47 stator mandet ¶ ecclesiam
 construi, sed testamentum
 sit imperfectum, an hoc sit
 adim-

adimplendum fauore piæ cau-
sæ, de hoc Rocch. vbi supra
num. 27. Bart. in l. in testa-
mento. ff. de fid. libert. &
Doct. in l. hac consultissima.
§. ex imperfecto. C. de testa-
ment. & si ecclesia sit con-
48structa, & † non constat quis-
nam construxerit præsumitur
constructa ex oblationibus fi-
delium, qui non intendebant
in ea acquirere ius patr. & sic,
quod ecclesia sit libera præ-
sumitur, non autem quod sit
patronata. Abb. in cap. que-
relam. de elect. num. 9. in
fine.

49 *Et dotauit.* Acquiritur tigi-
tur ius patr. ab eo, qui funda-
uit, ab eo, qui construxit,
& ab eo, qui dotauit, quam-
uis hodie de consuetudine
aliud seruetur aliquando: si
enim in Altari, vel Capella
fundata sub nomine alicuius
sancti, vel sanctæ in qua iam
fit creatum ius patron. per
vnum, si alter ordinet alium
Cappellanum, & dotem,
dicendo se ibi fundare vnam
Cappellam sub vocabulo al-
terius sancti, quod talis ad-
mittitur tanquam patronus
ad præsentandum, nec est
compatrona ecclesia ratione

fundi, vel constructionis, &
in prouisione beneficiorum
maxime consuetudo præfer-
tur iuri communi. cap. cum
ecclesia Vulterana. vbi Abb.
col. vlt. num. 10. de elect.
50 & id seruetur in † ecclesia
Metropolitana Pisana, in
qua vltra sexaginta adsunt
Capellæ; & si quis de nouo
Capellam funder, & dotet,
nihil noui construit, sed tan-
tum ad aliquod vetus altare
ordinat cum dote nouum
Cappellanum sub titulo ali-
cuius Sancti, & ipse dotans
est patronus solus; vt fecit
carissimus auunculus meus D.
Iosephus Mazzolius ciuis Pi-
sanus, qui ex testamento me-
diante persona suorum hære-
dum fundauit, & dotauit in
dicta ecclesia Metropolitana
Pisana nouam Cappellam
sub titulo sancti Dominici ad
Altare Gloriosissimæ Virgi-
nis Mariæ nuncupatæ sub or-
gano ex Ordinarij approba-
tione, & dictis hæredibus so-
lis fuit reseruum totum
ius patron. hæredesq; præ-
sentauerunt Rectorem, qui
fuit institutus. Et est in paci-
51 fica possessione. Et si † eccle-
sia sit fundata, & constructa
fine

fine dote, ex dotatione po-
 stea cum consensu Episcopi
 acquiritur iuspatr. tam si do-
 tetur ante consecrationem
 dictæ ecclesiæ. glos. in cap.
 piæ mentis 16. q. 7. quam
 post consecrationem. Innoc.
 Card. & alij in rubr. extra.
 de iurepatronat. & Rocch.
 num. 4. in hoc verbo & do-
 52tauit. Si autem † Ecclesia ab
 initio sit dotata, & postea
 diminuta sit dos, quod si al-
 lius dotem suppleat, & au-
 geat non acquirit iuspatron.
 Card. in c. 3. num. 2. quæst. 1.
 de iurepatr. si tamen primus
 patronus consentiret augu-
 mento dotis, & esset conten-
 tus augmentem dotem esse
 compatronum suum, id face-
 re posset Episcopo consen-
 tiente. Rocch. vbi supra
 53num. 5. si quis † autem non in
 poenam delicti per iudicem
 cogatur Ecclesiam dotare,
 vt quia eam construxit effici-
 tur patronus. Card. in dicta
 Rubr. num. 3. de iurepatron.
 quamuis Rocch. hic num. 7.
 contrarium sentiat: si quis au-
 54tem Ecclesiæ † aliquid re-
 linquat ex legato, donatio-
 ne, vel relicto, non tamen
 55aliquid acquirit iuspatron.

& ratio est, quia iste non di-
 citur dotator, sed benefactor,
 iura autem indulgentius patr.
 dotanti, non benefactori. c.
 filijs. 16. q. 7. Abb. in d. cap.
 3. num. 10. de iurepatr. Do-
 55tatio † autem regulariter fie-
 ri debet ante constructionem
 ecclesiæ. can. nemo. 9. de
 consecrat. distinct. 2. si au-
 tem ante non sit constituta
 dos, debet post constructio-
 nem constitui. glos. in c. piæ
 mentis. in verbo collata. 16.
 56quæst. 7. quanta † autem dos
 sit ecclesiæ assignanda, dicitur
 in dicto c. nemo. quod. s.
 tantum debet assignari ec-
 clesiæ, quod sufficiat ad ne-
 cessaria ministrorum, & ad
 luminaria, tradit Abb. in
 cap. cum sicut. num. 5. de
 consecrat. ecclesiæ, vel altar.
 & glos. in c. vt quisque. ver-
 bo clericum. de vita, & ho-
 nestate cleric. & si in rei ve-
 ritate dos ecclesiæ assignata
 non sit congrua, & Episco-
 pus consentiat, tamen do-
 tans non fit patronus. gloss.
 1. in cap. quicumque. il se-
 condo 16. quæst. 7. & argu-
 mento eius, quod ait Abb.
 in cap. 1. not. 1. de censib.
 57& in † dotatione quamuis
 con-

congrua semper requiritur
Episcopi cōsensu. Doct. in c.
nobis de iurepatr. & si plures
58 dotent Ecclesiam, † omnes
erunt patroni. Abb. in dicta
Rubr. ante finem de iurepatr.
& si plures dotent, & vnus
plus conferat quam alius, om-
nes sunt æqualiter patroni.
Host. in summa tit. de iurepa-
tronatus. §. qualiter transfe-
ratur vers. quid si plures nu.
7. Rocch. vbi supra num. 21.
& 22. nisi aliter esset expref-
sè inter eos dispositum, & qui
dat præcium pro emenda do-
te fit patronus. Ioann. Andr.
in dicto cap. nobis. super ver-
bo construxit de iurepatr. &
efficitur quis patronus præ-
bendæ Cathedralis, vel Col-
legiatæ Ecclesiæ si dotem
assignet pro præbenda cum
consensu Episcopi, & Capi-
tuli. Abb. in cap. suggestum
de iurepatr. num. 3.

Ipsè, vel is, à quo causam
habuit. Agèdum est hic quot
59 modis † iuspatr. transferatur,
qui quatuor sunt, scilicet per
successionem, per donationē,
per permutationem, & per
translationem Vniuersitatis,
in qua fit iuspatr. ita dicit, &
probat gloss. in cap. piæ men-

Praxis Iurispatron.

tis. in verbo foundatione. 16.
quæst. 7. & gloss. in verbo em-
ptorum in cap. cum sæculum
de iurepatr. quæ ait, Iuspatr.
transire facit nouus hæres res
permutata, donatio, vendi-
tioq; & ita communiter alij.
60 Primo transfertur † iuspatr.
per successionem, quæ suc-
cessio fit in stirpes, non in
capita, & ideo si plures vni
succedant habentur loco v-
nius; clement. plures, & ibi,
Doct. de iurepatron. & ideo
si duo patroni decedant, vnus
relinquat decem hæredes,
alius duos, ita potens erit
vox illorum duorum, sicut il-
lorum decem: si autem vnus
tantum sit ecclesiæ patronus,
& decedat pluribus relictis
hæredibus, tunc hi hæredes
succedunt in capita, si tamen
postea vnus ex his hæredi-
bus, vel omnes decedant, &
quilibet eorum relinquat hæ-
redes, tunc successio fit in
stirpes, & hæredes vnius hæ-
redis habentur pro vno. Card.
in dicta Clement. plures, &
procedit tam in hæredibus ex
testamento, quam ab intesta-
to, & dicta Clement. plures
procedit, & dicta declaratio
quando iuspatr. descenderet

B ad

ad plures per viam contractus puta ex donatione: procedit etiam idem si sint hæredes sui, vel extranei masculi, seu feminae: cum ergo plures hæredes patroni habeantur pro vno, si in præsentando sint inter se discordes, tunc maior pars omnium minorem absorbet, non autem maior pars comparatione minoris. Card. in Clement. plures col. 4. versic. item per hæc dicta de iurepatr. Rocch. hic num. 6. in verbo ipse, vel is, à quo, & si quattuor sint patroni, & vnus patronus sit hæres alterius patroni, duas
 61 voces habebit. † & iuspatron. non transit ad hæredes extraneos, quando in fundatione fuit expressum, quod transiret tantum ad hæredes sanguinis de consensu Episcopi.
 62 Rocch. hic nu. 18. † nec transit iuspatr. ad fideicommissarium vniuersalem: sed remanet apud hæredem grauatū, quia ad fideicommissarium ea transeunt, quæ concernūt commodum pecuniarium. Bart. & alij communiter in l. quia perinde. ff. ad trebelli.
 63 & potest † hæres præsentare etiam quod non sit missus in

possessione hæreditatis, quia in puris incorporalibus sufficit habere ius. Innoc. in c. cum nostris. num. 3. versic. item nonne peccaret. de concess. præben. Cardin. supra num. 6.
 64 Item permutari potest † iuspatron. tantum cum alio iure spirituali. Hostien. in tit. de iurepatr. in summa. §. qualiter transferatur. versic. res permutata, alias esset simonia: & in dicta permutatione requiritur Episcopi consensus, & idem est si quis habeat compatronum, & ei relaxet iuspatron. tunc enim etiā requiritur Episcopi consensus. Abb. in cap. ex insinuatione. n. 5. de iurepatr. idē
 65 est † si iuspatr. donetur laico, tunc enim Episcopi consensus requiritur, secus si donetur loco religioso. Hostien. vbi supra in versic. donatio, & hæc est communior, & verior opinio. Abb. in dicto cap. illud. de iurepatr. num. 5. potest etiam fieri donatio præsentationis faciendæ retento iurepatr. dicta Clement. plures. de iurepatr.
 66 An autem † donatarius iuspatr. possit donantem præsentare, dicas, quod si concess-

cessio sit facta donatario tãquam procuratori, non potest præsentari donans; si autem concessio sit facta tamquam donatario, tunc potest donans ab eo præsentari. Rocch. vbi supra num. 37.

Transfertur iuspatr. quar-
67to modo † per translationem Vniuersitatis, vt in venditione hæreditatis, vel alterius vniuersitatis. ad tex. in l. qui tibi. C. de hæred. vel actio. vend. Doct. communiter in
68c. ex litt. de iurepat. † & Vniuersitas in proposito nostro ea dicitur, quæ absq. alia expressione iura vniuersitatis in se continet, sicuti est Villa, vel Castrum & similia: vel aliter Vniuersitas est, quæ continet iurisdictionem, honorem, districtum, & similia: vel Vniuersitas dicitur, quæ continet in se corporalia. In
69locatione etiam † Vniuersitatis transit iuspatr. & præsentatio spectat ad conductorem si ecclesia vacet locatione durante, dummodo locatio sit perpetua, vel talis, per quam dominium vtile in conductorem sit translatum, nisi fuerit in locatione exceptum iuspatr. secus in locatio-

ne ad tempus modicum, casus est, & ibi Doct. in c. ex literis. de iurepatr. & hæc est magis communis opinio teste Rocch. vbi supra num. 58.
70 Si autem † Vniuersitas sit pignori data, & vacet ecclesia creditor pignoris nomine dictæ Vniuersitatis præsentare non potest, ita secundum communem intellectum, vt per Abb. ibi in r. not. in c. cum Bertoldus de re iud. & ibi glos. vlt. reddit rationem communem, scilicet quia creditor tenetur restituere omnem fructum, vel quasi, quem capit ex pignore, vel in sortem computare; sed si iuspatr. transfret in creditorem, & præsentaret, non posset restitui ipse fructus, idest dicta præsentatio, nam si præsentatus sit institutus, non debet postea remoueri. cap. consultationibus. de iurepatr. non posset etiam dari æstimatio, quia præsentatio est inæstimabilis vt res annexa spiritualitati; transit etiam iuspatr. cum Vniuersitate in dotem data. Rota Rom. decis. 10. de iurepatr.
71 in nouis. Ex † confiscatione etiam bonorum, alicuius trã-

20 Pars I. Lib. I. Cap. I.

fit iuspatr. in fiscum . Rocch. hic num. 65. quamuis alij velint, quod tali casu iuspatr. redeat ad ecclesiam patronatam, & sic ecclesia libera remaneat, quæ opinio est æquior, vt ibidem per Rocchum. & potest † patronus in præiudicium descendendum, & suorum legitimorum, hæredum renunciare iuripatr. Rot. Rom. decis. vlt. num. 4. de iurepatr. in antiquis, secus si iuspatr. competat illis de parentela tantum. Rocch. hic

73n. 73. † An autem iuspatr. transferatur de vna persona in aliam per præscriptionem, & sic an iuspatron. præscribi possit, late id examinat Rocch. hic num. 81. vsque ad 90. vt infra dicemus.

Solus, vel alio concurrente.

74 Ex hoc patet, † quod si quis solus fundet, construat, & dotet, solus est patronus: si autem vnus fundet, alius construat, & alter dotet, tunc omnes erunt patroni, vt supra dictum est.

FINIS LIBRI PRIMI.

LIBER SECVNDVS

continet quomodo Iuspatr. creetur, & acquiratur.

CAPVT PRIMVM.

Quomodo creetur Iuspatr.

SVMMARIVM.

1 Iuspatronatus est ius artificiale, creatur, & in esse deducitur hominis opera. 2 Id fit mediante fundatione, constructione, & dotatione ecclesie. 3 Patroni fiunt predicta facientes. 4 Iuspatr. aliud in abstracto, & 5 Aliud quando ad esse deducitur. 6 Consensus Diocesani requiritur in acquisitione iurispatr. 7 Fundantes, construentes, & dotantes Ecclesias si nihil dicant de iurepat. tamen fiunt patroni. 8 Ratio quare consensus Diocesani requiratur.	9 Et consensus predictus debet esse expressus. 10 Consensus predictus quando presumatur interuenisse. 11 Consensus Diocesani requiritur, in cuius Diocesi fundatur Ecclesia. 12 Consensus predictus prestatur a Capitulo Sede Episcopali vacante. 13 Consensus dictus requiritur siue laicus, siue clericus fundet ecclesiam. 14 Etiam si fundatio fiat ex iussu testatoris. 15 Qui consensus etiam post fundationem potest interuenire. 16 Heres fundans ecclesiam iussu Episcopi alibi contra testatoris voluntatem, penam

B 3 non

- non incurrit.
- 17 *Consensus prædictus potest esse etiam Prælati inferioris.*
- 18 *Consensus Episcopi requiritur, non simul & Capituli.*
- 19 *Diæcesanus si nolit consentire, compellitur per eius Superiorem.*
- 20 *Vt per eius Metropolitanum.*
- 21 *Consensus prædictus si absit, Diæcesanus potest Ecclesiam destruere, non autem qui eam fundavit.*

Nunc videndum est quomodo Iuspatronatus creatur, & acquiratur. Iuspatronatus ergo est ius artificiale, non naturale; Nam, creatur, & in esse deducitur mediante hominis opera, seu artificio, cum quis dat fundum pro ecclesia construenda, seu construit, vel dotat Ecclesiam, Cappellam, vel Altare, & sic artificialiter deducit rem de non esse ad esse. Card. Abb. & alij in Rubr. de iuspatronatu.

3 Iuspatronatus creatur ex collatione fundi, ex constructione, seu dotatione; Ideoque

prædicta facientes acquirunt iuspatronatus. cap. filijs 16. q. 7. Unde versus,

Patronum faciunt dos, & edificatio, fundus.

Vide Card. Tuscanum practice. Conclus. iuris, littera I. conclus. 600. & Cardin. Seraphinum decis. 518. Rot. Roman. & Praxim Archiepisc. Leonis parte secunda. cap. 21. num. 35. de iurepatronatus. & Rotam Roman. part. 2. decis. 269. num. 2. in nouissim. & Cassadorum decis. 6. num. 2. de iurepatronatus. & qui fundum tradit fit patronus si transtulit dominium fundi in ecclesiam. Lambertin. de iurepatronatus. lib. 1. parte 1. q. 2. artic. 2. & num. 2. & iuspatronatus aliud fuit creatum & in abstracto quando hoc iuspatronatus fuit inuentum à Legislatore; aliud est iuspatronatus quod creatur & in esse deducitur, quando ecclesia, cappella, altare, seu quodcunque beneficium creatur: nec sufficit fundatio, constructio, & dotatione, sed requiritur consensus Diæcesani in ædificatione, & reservatione iuspatronatus. ita probat Lambert. vbi supra art. 3. n. 5. & seq. & Card. Tuscanus vbi

supra. & si fundans, con-
 7 struens, & † dotans nihil
 de reseruatione iurispatr. di-
 xerunt, acquirunt tamen ius-
 patr. dummodo expresse il-
 lud non remiserint, ita est
 communis opinio, de qua
 Lambert. vbi supra artic. 4.
 8 nu. 12. ratio † quare dictus
 cōsensus requiratur est, quia
 cum ius istud sit spirituale,
 non possunt laici propria au-
 ctoritate spiritualia tractare.
 cap. 2. de Iudic. Lambertin.
 9 art. 5. vbi supra. & iste † con-
 sensus expressus requiratur,
 10 nec sufficit tacitus, & † iste
 consensus præsimitur inter-
 uenisse, maxime cum diu ec-
 clesia pro ecclesia sit habita,
 & in ea missæ sunt celebratæ,
 & sunt campanæ, Lambert.
 vbi supra art. 6. & 7. num. 2.
 Card. Seraphin. decis. 871.
 11 requiratur † autem consensus
 Diœcesani illius loci, in quo
 fundatur ecclesia. Card. in
 cap. nobis. de iurepatr. num.
 1. Lambert. artic. 8. vbi su-
 12 pra, & † Sede Episcopali va-
 cante potest Capitulum da-
 re licentiam ecclesiam ædifi-
 candi, vt acquiratur iuspatr.
 & est communis opinio, de
 qua Lambert. artic. 9. num.

6. vbi supra, & prædictus con-
 13 sensus † requiratur siue sit
 laicus, siue sit clericus, qui
 ecclesiam fundat. Lambert.
 art. 10. vbi supra. dictus con-
 14 sensus † requiratur etiam in
 Cappella fundanda ex iussu
 testatoris, & tunc cum dictus
 consensus interuenit, post
 eius mortem iuspatr. ortum
 duxisse dicitur à die præstiti
 consensus, & ideo dictum
 iuspatr. non dicitur esse in
 hæreditate testatoris. Lam-
 bert. artic. 11. num. 2. vbi su-
 pra, qui consensus potest etiã
 15 post foundationem † interue-
 nire. Lambert. art. 12. vbi
 supra. Cum ergo dictus con-
 sensus Episcopi requiratur, si
 hæres fundat ecclesiam ali-
 16 bi, quam † iusserat testator
 Episcopo sic iubente, in pœ-
 nam cōminatam non incidit.
 arg. c. nemo. il 1. de consecr.
 distinct. 1. Lambert. art. 13.
 17 vbi supra, & in † creatione iu-
 rispatr. potest interuenire
 cōsensus inferioris Episcopo,
 dummodo habeat Episcopa-
 lem potestatem, & in tali fun-
 18 datione solus Episcopi † con-
 sensus requiratur, nec est ne-
 cessarius consensus Capituli.
 Lambertin. art. 14. & 15. vbi

24 Pars I. Lib. II. Cap. II.

19 supra. Et si † Dioecesanus non vult consentire potest compelli per superiorem, vel superior ipse potest consentire. Card. in cap. nobis quæst. 6. de iurepatr. Abb. conf. 59. col. 3. vers. 3. principaliter confidero par. 2. Lambert. vbi supra art. 16. qui Dioecesanus Episcopus † potest compelli per suum superiorem puta Ar-

chiepiscopum. Doct. in c. nullus de iurepatr. Lambert. 21 vbi supra art. 17. & si † ecclesia sit fundata sine Dioecesani consensu poterit demoliri & reuocari per dictum Dioecesanum, non autem per fundantem, maxime nolentem Dioecesano. Lambert. vbi supra art. 18.

CAPVT SECVNDVM.

Quomodo acquiratur Iuspatr. per fundantes, construentes, seu dotantes.

SVMMARIVM.

- 1 Fundans, constituens, & dotans Ecclesiam sunt patroni insolidum.
- 2 Quod procedit alternativè unum faciendo.
- 3 Si plures fundent, omnes sunt patroni.
- 4 Si plures construant, omnes sunt patroni.
- 5 Et procedit etiam in fabricantibus operam ad constructionem.
- 6 Si plures dotent, omnes sunt patroni.

- 7 Si unus omnia perficit solus fit patronus.
- 8 Consensus Dioecesani in supradictis requiritur.
- 9 Iuspatr. in abstracto est indivisibile, sed quoad executionem divisibile.
- 10 Ecclesia ubilibet potest edificari nisi sit prohibitum.
- 11 Patronus quis efficitur si det domum, ut sit Ecclesia.
- 12 Dominus fundi fit patronus si in suo fundo fundetur Ecclesia sine eius scientia si ratificet.
- 13 Et si construens bona fide fuerit dicto casu fit patronus, quia

- quia construxit.
- 14 Aliquando quis cogitur fundum vendere pro edificanda Ecclesia.
- 15 Inuito plebano potest fundari Ecclesia intra fines sue Ecclesie.
- 16 Inuito rectore potest construi Altare in eius Ecclesia.
- 17 Inuito patrono potest construi altare in Ecclesia patronata.
- 18 Si fundus sit Ecclesie, ei acquiritur ius patr.
- 19 Ecclesia potest edificari in fundo subiecto fideicommisso.
- 20 Ecclesia si fundata sit in fundo communi iocius cogitur partem suam vendere.
- 21 Ecclesia alibi potest edificari, si non possit edificari ubi iussit testator.
- 22 Si testator non designet Ecclesiam, fiet arbitrio Diocesani.
- 1 **D**Ans † fundū, construēs, seu dotans ecclesiam cum cōsensu Diocesani, quilibet in solidum erit patronus cap. pia mentis. cap. Frigentius. 16. q. 7. cap. nobis de iurepatron. Abb. in Rubr. de iurepatron.
- 2 Ampliatur † primo dicta conclusio procedere alternative, si dederit fundum, vel

- construxerit, seu dotauerit, & non cumulative, & sic, quod sufficiat vni fundasse, vel construxisse, licet alia facta non fuerint. Lambert. art. 1. q. 3. par. 1. lib. 1.
- 3 Ampliatur secundo, vt nō solum omnes illi supradicti sint patroni in solidum, sed etiam si plures simul darent fundum, omnes erunt patroni in solidum cum construente, & dotante. Abb. in Rubr. de iurepat. Lambert. vbi supra, art. 2. dummodo dent fundum sufficientem pro ecclesia.
- 4 Ampliatur † procedere, quod si plures simul construxerunt ecclesiam omnes erūt patroni in solidum cum fundante, & dotante. Abb. in d. Rubr. ante finem. Card. in dicto cap. nobis col. vlt. de iurepat. Lambert. vbi supra art. 3. dummodo isti sufficienter construxerint, nam si vnus nunc parum daret, nunc alter dicerentur benefactores, non constructores.
- 5 Ampliatur † procedere, etiam si faber, seu murarius dedit operam sine precio alter ligna, alius camenta, alter præcium, nam si ita conueniunt omnes erunt patroni info-

3 in solidum cum fundante, &
 4 dotante. Card. in dicto cap.
 nobis quæst. 9. Lambert. art.
 4. vbi supra.
 6 Ampliatur ꝑ procedere in
 pluribus dotantibus æquali-
 ter, vel inæqualiter, si simul
 conuenerunt sufficienter do-
 tare, vt omnes sint in solidum
 patroni cum fundante, & con-
 struente. Abb. in cap. 3. de ec-
 cles. ædific. num. 4. & in di-
 cta Rubr. de iurepatr. Lam-
 bert. art. 5. & si ꝑ vnus solus
 velit fundare, construere, &
 dotare ecclesiam, non admit-
 tetur alter, nisi eo volente,
 quia expedit ecclesiæ, magis
 habere patronum, quam plu-
 res secundum Card. in Cle-
 ment. plures. col. 3. de iurepat.
 8 Lambert. art. 6. vbi supra. ꝑ Et
 semper quando vnus omnia
 prædicta implet, vel plures,
 semper in quolibet ipsorum
 volentium esse patronos re-
 quiritur consensus Diocesa-
 ni. Lamber. vbi supra art. 7.
 & si plures sint, vt supra, om-
 nes sunt patroni in solidum,
 9 quia ius patr. est ꝑ indiuisibile
 in abstracto, sed quo ad exe-
 cutionem est diuisibile; & ideo
 si vnus fundauit, & constru-
 xit habebit duas voces, si

vnus dotauit, habebit vnã
 vocem. Lambert. vbi supra
 art. 8. num. 8. & 10. Eccle-
 10 sia ꝑ autem debet, & potest
 ædificari in omni loco, nisi
 reperiatur expresse prohibi-
 tum. c. ecclesias 13. de con-
 secrat. distinct. 1. dummodo
 locus sit liber ab omni serui-
 tute, & onere. Lambert. art.
 9. vbi supra.

Acquit etiam ius patr.
 11 si quis domum suam ꝑ pro ec-
 clesia relinquat, & sic, vt sit
 ecclesia, & si sit apta sine
 noua constructione erit pa-
 tronus, quia dedit fundum,
 & quia construxit, aliàs pro
 fundo dato tantum erit pa-
 tronus. Lambert. artic. 10.
 12 vbi supra, & ꝑ si super fundo
 alieno ecclesia fundetur in-
 scio domino fundi, dominus
 fundi acquirat ius patr. res-
 pectu fundi, & constructionis.
 Card. in dicto cap. nobis, op-
 13 pos. 4. dummodo dominus
 fundi ratum habuerit, & Dio-
 cesanus consenserit, secus si
 construens bona fide fecit, &
 dominus fundi ratum habuit,
 tunc. n. dominus fundi erit pa-
 tronus ratione fundi, & con-
 structor erit patronus ratio-
 ne constructionis. Lamber. art.

12. vbi supra: & licet ecclesia sit fundata in fundo alieno in scio domino, non tamen potest dirui iussu domini. gloss. in cap. Apostolicos. in verbo construxisse.

12. quæst. 2. Lambert. artic.

13. vbi supra. Et potest quis

14 cogi ꝛ vendere fundum pro ecclesia ædificanda, quando ex aliqua necessitate populi pro sacramentis administrandis ecclesia ædificanda sit. Lambert. art. 14. vbi supra, & inuito etiam Plebano potest

15 infra fines ꝛ illius matricis ecclesiæ fundari Altare, Cappella, vel Ecclesia, de consensu tamen Dioecesani. Lambert. artic. 15. vbi supra, & fundans iuspatron.

16 acquirit, & ita etiam ꝛ acquiritur iuspatr. per constructionem Altaris in ecclesia, Rectore illius contradicente, cum consensu tamen Dioecesani. argum. cap. omnes basilicæ 16. q. 7. Lambert. art. 16

17 vbi supra, & idem est si dotem, & construat Cappellam in ecclesia patronata, nam non requiritur consensus patroni; sed Dioecesani. Lambert. art. 17. vbi supra, & si Episcopus dat fundum

18 ecclesiæ pro ecclesia ꝛ noua ædificanda, & iuspatron. ratione dicti fundi acquiritur ecclesiæ, cuius antea erat fundus. Lambert. artic. 18. vbi supra; si autem ex pecunia aliena quis in fundo proprio construat ecclesiam, tam ex datione fundi, quam constructionis iuspatr. acquirit. Lambert. artic. 19. vbi supra, nisi esset pecunia priuilegiata ecclesiæ, militis, vel pupilli, & ratum habeat factum à domino fundi, tunc enim dominus pecuniæ ratione constructionis, & dominus fundi pro fundo erunt patroni, & si plures sint domini fundi, puta quia vnus directum, alter vtile dominium habeat, omnes erunt compatroni. Abb. in rubr. de iurepatr. Lambert. artic.

20. vbi supra. Potest etiam

19 ædificari ꝛ ecclesia in fundo subiecto fideicomisso, si hæres ex eo quartam detrahere debeat, nam tunc fauore ecclesiæ condominus tenetur pro re precium habere, vel iuspatr. pro sua rata. per doctrin Bald. in l. 2. §. vlt. per illum text. C. de comm. ser. manumiss. Lambert. vbi supra

20pra artic. 21. & † si testator
mandet per hæredem eccle-
siam construi in fundo com-
muni cum alio, socius cogi de-
bet partem suam hæredi ven-
dere. Lambert. vbi supra ar-
tic. 22. & eadem ratione si
21 testator † mandet ecclesiam
construi in certo loco, & ibi
construi non possit, construe-

tur in alio loco de Dicecfa-
ni consensu, & hæres erit pa-
tronus. & si testator non de-
22 signet † ecclesiæ longitudi-
nem, vel latitudinem, Die-
cesanus arbitrabitur quid sit
agendum de his. Lambert.
vbi supra art. 24. & 25. vide
Card. Seraphin. decif. 1149.

CAPVT TERTIVM.

Acquiritur ius patr. re perfecta.

SUMMARIVM.

- 1 Ius patronatus acquiritur
re perfecta.
- 2 Qui cœpit ecclesiam adifi-
care cogitur eam perficere.
- 3 Et infra quinquennium te-
netur complere adificationem.
- 4 Promittens ecclesiam con-
struere complere cogitur.
- 5 Coactus perficiens eccle-
siam fit patronus.
- 6 Hæres coactus adificans
ecclesiam iussu testatoris fit
patronus.
- 7 Aliquando cogi potest quis
ad fundandam ecclesiam ex
causa necessitatis.

- 8 Qui cogi possint ecclesiam
adificare.
- 9 Dote incompetente quis non
fit patronus tanquam dotans,
sed ex privilegio.
- 10 Ius patr. potest reservari ha-
redibus, & extraneo.
- 11 Hæres si moriatur infra
tempus, quo debebat ecclesiam
adificare, tenetur eius hæres.
- 12 Relicta pro construenda
ecclesia si non sufficiant, con-
uertantur in pios usus, de
consensu Episcopi.
- 13 Ecclesiam tenetur adifica-
re hæres ex testamento imper-
fecto, si probari possit.
- 14 Hospitale si cõstrui debeat,
illius

illius vice non est construendum Monasterium.

1 **I**us patronatus non acquiritur, nisi res sit perfecta, non enim sufficit fundare, & construere ecclesiam; sed requiritur illius perfectio: & ideo si quis coepit tantum aedificare ecclesiam, & alius perficiat, perficienti acquiritur ius patr. Lambert. de iure patr. lib. 1. part. 1. quaest. 4. artic. 1. ut si qui incepit morte impeditus, vel alio iusto impedimento destitisset,

2 & si quis coepit ecclesiam aedificare, potest cogi eam perficere. §. si quis autem voluerit. Authent. de ecclesiast. tit. c. nemo. de consecrat. dist. 1. Lambert. artic. 2. vbi supra. tenetur tamen

3 quis aedificationem comple- re intra quinquennium a die exordij si sit ecclesia, si au- tem locus pius intra annum, tam ipse, quam eius haeres. §. si quis aedificatione. Au- then. de eccles. tit. vbi lo- quitur de haerede, qui cum sit eadem persona cum de- functo, idem de defuncto vi- detur dicendum, vel hoc to- tum Episcopus arbitrabitur.

dicto c. nemo. vbi gloss. ver- bo domum. gloss. in cap. ad audientiam. il primo. verbo honor. de eccles. aedifican. Lambert. artic. 3. vbi supra;

4 idem procedit si quis promit- tat ecclesiam construere, compellitur enim id comple- re. Lambert. artic. 4. vbi su- pra, potest autem compelli per Dioecesanum ex officio suo, vel potest cogi actione in factum ab eo, cui facta est promissio, vel a quolibet de populo favore ecclesiae, quae actio in factum datur vbicunque aequitas suadet ta- lem actionem dari, vbi alia actio non est expressa. l. quia. 11. & ibi Bart. ff. de praescri- ptis verb. Lambertin. artic. 5. vbi supra. & quamuis co- actus quis tamen ecclesiam perficiat, tamen acquirit ius pa- tronatus. Lambert. artic. 6. num. 7. vbi supra, quamuis alij teneant hoc casu non ac- quirere ius patronatus. tamen est in haerede, qui ex iussu testatoris tenetur ecclesiam fundare, quamuis enim ta- lis haeres coactus faciat illud; tamen acquirit ius patr. Lam- bert. artic. 7. vbi supra, & ali-

7 quando qui tamen nec incepit, nec pro-

promisit ecclesiam ædificare potest cogi ad ecclesiam ædificandam ex causa necessitatis, vt in casu cap. 3. de eccles. ædifican. aliquando enim Episcopus, aliquando
8 populus, aliquando ꝑ curatus cogi potest ad ecclesiam ædificandam, vt per Lambert. artic. 8. vbi supra, & per eos acquiritur iuspatronatus.

Nunquam autem competit iuspatronatus, nisi re perfecta, scilicet ecclesia fundata, constructa, & dotata ꝑ competenter; nam si dos non sit competens iuspatronatus nõ dicitur tunc ex dotatione; sed ex priuilegio. Illustrissimus Dominus Cardin. Mantica decis. 320. num. 3. Rot. Roman. & consecrata: quod & in Altari procedit, secus in Hospitalibus, & alijs pijs locis, in quibus non cadit consecratio, vt per Lambert. artic. 9. vbi supra, & ꝑ potest
10 is, qui ecclesiam fundat, construit, & dotat, iuspatronatus sibi, & hæredibus suis, & alteri extraneo reseruare, de consensu tamen Episcopi. Lambert. artic. 10. vbi supra, &
11 si ꝑ testator mandet eccle-

siam construi per hæredem intra certum tempus, alias sit priuatus hæreditate, si intra dictum tempus moriatur hæres, tenetur hæres hæredis ad illam pœnam. Lambert. artic. 11. vbi supra. Si
12 autem ꝑ testator leget centum pro ecclesia, vel cappella construenda, & illa centum non sufficiant, hæres non tenetur supplere; sed illa centum conuerti possunt per hæredem in alium pium vsum de consensu Episcopi. Abb. in cap. nos quidem. de testam. vbi de hoc distinguit. num. 6. & 14. Lambert. artic. 12. vbi supra. Accedit,
13 quod si testator ꝑ mandet ecclesiam construi in testamento imperfecto, voluntas illa est seruanda, & venientes ab intestato ad hoc tenentur, si id probari potest fauore piæ causæ. Bart. per illum text. in l. in testamento. ff. de fideicom. libert. faciunt dicta per Felin. in cap. cum venerabilis. colum. 7. num. 26. de except. Lambert. artic. 13. vbi supra. si autem
14 testator ꝑ mandet per hæredem construi Hospitale, hæres vice illius non poterit con-

construere Monasterium. Card. in Clement. quia contingit. quæst. 4. num. 11. in

princip. de religios. domibus. Lambertin. artic. 14. vbi supra.

CAPVT QVARTVM.

Quæ dos debeat Ecclesiæ, & quando tradi debeat.

SUMMARIVM.

1 Dos ecclesia danda est sufficiens, & perpetua. 2 Dos dicitur quia datur. 3 Dos Ecclesiæ partim in mobilibus esse debet. 4 Et partim in immobilibus. 5 Dos si à minore detur ecclesiæ, non requiritur decretum Iudicis. 6 Dos prædicta potest constitui in re emphyteutica, seu feudali. 7 Non autem in usufructu. 8 Nisi aliquod precium usufructus habeatur. 9 Dos Ecclesiæ constituitur sicut mulieri. 10 Dos sponte, vel coactè datur. 11 Dos quomodo constituatur. 12 Dos ecclesiæ habet privilegia dotis mulierum.	13 Primum privilegium dotis. 14 Secundum privilegium. 15 Tertium privilegium. 16 Quartum privilegium. 17 Quintum privilegium. 18 Sextum privilegium. 19 Septimum privilegium. 20 Octauum privilegium. 21 Dotis privilegia triginta-septem. 22 Dotare coactus debet reficere expensas litis. 23 Dos constitui debet ante constructionem. 24 Episcopus antequam consentiat Ecclesiæ adificationi, debet dotis assignationem habere. 25 Episcopus si consecret ecclesiam indotatam, tenetur eam dotare. 26 Consensus Diocesani requiritur in dotis datione. 27 Dotans insufficienter non fit patronus. 28 Etiam si

- 28 *Etiamsi Dicoesanus consentiat, nisi suppleat dotem.*
- 29 *Dos si pinguis sit, dotans potest aliquid annuum sibi reseruare.*
- 30 *Dans præcium pro emenda dote fit patronus.*
- 31 *Ius patronat. acquiritur ex sola dotatione concurrentibus alijs.*
- 32 *Aliquando ex consuetudine quis fit patronus dotando tantum.*
- 33 *Episcopus potest ecclesiam dotare de bonis suæ ecclesiæ.*
- 34 *Clericus si construat ecclesiam in suo fundo, & dotet de bonis suæ ecclesiæ, ambo fiunt patroni.*
- 35 *Fundans, & construens cogi possunt ad ecclesiam dotandam.*
- 36 *Idem procedit in Capella, seu Altare.*
- 37 *Fundare, & construere ecclesiam non sufficit, sed opus est eam dotare.*
- 38 *Dos quando dicatur comperens, & sufficiens.*

I **D**Os de necessitate debetur ecclesiæ vel pio loco sufficiens, & perpetua, quæ tradi debet in limine foundationis, & acquisitionis

iurispatr. c. nemo. de consecrat. dist. 1. quæ dos † dicitur à dando, quia communiter datur, & ecclesiæ datur (quæuis dos in alijs casibus constituitur) propter onera matrimonij spiritualis supportanda, idest datur ecclesiæ dos ad custodiendum ipsam, luminaria, & diuina officia dicendum. dicto cap. nemo, & tradit late Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. quæst. 5. artic. 1. & quamuis in matrimonio carnali dos possit consistere tam in bonis mobilibus, quam immobilibus, tamen dos ecclesiæ † partim debet consistere in bonis mobilibus, vt sunt illa, quæ sunt necessaria pro ecclesia, scilicet vestes sacerdotum, ornamenta altaris, calices, patenæ, cruces, & alia, quæ requiruntur de necessitate, vt per Doct. in dicto c. nemo, & in c. placuit 1. q. 2. & partim debet dicta † dos consistere in bonis immobilibus, vt ex fructibus illorum sacerdotes & Rectores possint sustentari, cum dos danda sit pro clericorum ibi seruientium sustentatione, possunt benedari pro dote mobilia, vt illis ven-

venditis ex præcio emantur
 immobilia. Lambert. artic. 2.
 5 vbi supra. quæ dos si à mino-
 re, pubere tamen, ecclesiæ da-
 tur, nullum requiritur decre-
 tum Iudicis, etiam quod con-
 sistat in bonis immobilibus si-
 ue fiat inter viuos siue in vlti-
 ma voluntate, præsertim cum
 in tali datione dotis sit ne-
 cessarius consensus Diœcesani,
 qui tanquam Iudex ordina-
 rius consentiendo suum vi-
 detur aliquo modo decretum
 interponere. Lambert. art. 3.
 6 vbi supra: dos autem et consti-
 tuti potest etiam in re emphi-
 teutica, seu feudali, dummo-
 do dominus directus etiam
 remittat dominium: quo ca-
 su vterque & utilis, & dire-
 ctus dominus erit patronus:
 vel potest dari res emphiteu-
 tica pro dote etiam sine con-
 sensu domini directi, cum
 hoc, vt vendatur vtile domi-
 nium, & de præcio emantur
 alia bona libera. Lambertin.
 vbi supra art. 4. & art. 6. non
 7 potest autem et dicta dos con-
 stitui in usufructu, qui multis
 modis extinguitur, vt habe-
 tur Inst. de usufructu, & dos
 debet esse perpetua. si vero
 8 aliquod et præcium dicti vius-

Praxis Iuspatron.

fructus haberi possit, vt de
 illo emantur bona pro dote,
 valet. Lambert. art. 5. vbi sup.
 9 Dos vero ecclesiæ et con-
 stituitur fere eisdem modis,
 quibus mulieri propter omni-
 modam similitudinem; con-
 stituitur autem dos ex volun-
 tate, quando quis sponte do-
 10 tem et dat, vel ex necessitate
 quando eam dat, vt quia ec-
 clesiam fundauit, & constru-
 xit, quo casu cogitur eam
 dotare: & dicta dos consti-
 11 tuatur pollicitatione, et stipu-
 latione, traditione, & dele-
 gatione debitoris, & aliter, vt
 per Lambert. art. 7. vbi supra
 12 Dos autem, et quæ ecclesiæ
 constituitur, fruitur eisdem
 priuilegijs, quibus dos mu-
 13 lierum, & etiam maioribus et
 primum priuilegium, sicut pa-
 ter cogitur dotare filiam etiã
 Iudæus filiam Christianam,
 ita qui fundauit ecclesiam,
 14 licet esset Iudæus; secundum et
 qui promisit dotem tam ma-
 sculus, quam femina, nullo be-
 neficio potest iuuari; tertium
 15 dos ecclesiæ et promissa peti
 potest certi conditione; quar-
 16 tum et quia præfertur in hipo-
 theca cuiuscumque creditori;
 17 quintum et quia fingitur actio

C ex

ex stipulatu pro maiori utili-
 tate; sextum ¶ quod pro dote
 inducitur tacita hypotheca bo-
 norum dantis etiam pro eius
 refectione; septimum ¶ bona mi-
 noris etiam immobilia possunt
 vendi pro dicta dote; octa-
 uum ¶ dos praefertur omnibus
 creditoribus tam in actione
 reali, quam personali etiam
 prioribus tempore, & tacita
 in bonis hypothecam haben-
 tibus: & triginta septem pri-
 vilegia dotis ¶ cum multis il-
 lationibus ponit Lambertin.
 22 art. 8. vbi supra. Si ¶ autem
 quis dotare sit coactus, de-
 bebatur etiam expensas litis fa-
 ctas super tali dote restituere
 agenti Praefato, si fuit in ex-
 pensis condemnatus; vel si
 ¶ nullum adfit remedium, &
 Praelatus recuperabit expen-
 sas ex fructibus bonorum, in
 dote datorum, ne dos di-
 minuatur, vt per Lambertin.
 ¶ art. 9. vbi supra.
 23 Dos autem debet ¶ consti-
 tuti ante constructionem ec-
 clesiae. cap. nemo de consecr.
 in dist. 1. gloss. in cap. cum si-
 cut in verbo consecranda, &
 ibi Abb. de consecrat. eccles.
 24 vel alb. & Episcopus ¶ ante-
 quam praestet consensum su-

per ecclesiae aedificatione, de
 necessitate debet requirere,
 quod fundans assignet dotem
 pro ipsa ecclesia per publi-
 cum instrumentum: & si Epi-
 scopus ecclesiam ¶ consecret
 non accepta dote, de suo eam
 dotare tenetur. dicto c. cum
 ¶ misit, & per Lambert. art. 10.
 26 vbi supra. in cuius ¶ dotis da-
 tione requiritur Dioecessani
 consensus, sicut in fundatio-
 ne, & constructione: qui Dioe-
 cesanus qualitates dotantis
 ¶ exquirat, & quomodo dos sit
 constituenda, & an sit con-
 grua, vel sufficiens, alias do-
 tans non acquireret ius patro-
 natus, sed dos libere ecclesiae
 remaneret. Ioan. Andr. in c.
 nobis col. 1. de iure patron.
 ¶ Lambertin. art. 11. vbi supra.
 27 dans ¶ autem dotem insuffi-
 cientem non acquireret ius pa-
 tronatus, ex dicto cap. nemo
 de consecrat. distinct. 1. Abb.
 in rubr. de iure patron. circa
 ¶ finem. Lambertin. art. 12. vbi
 28 supra. & si ¶ in datione dictae
 dotis insufficientis consense-
 rit Dioecessanus, tamen non
 ¶ acquirat ius patronatus, secun-
 dum vnam opinionem, sed
 ¶ secundum aliam acquiratur
 dotanti ius patronatus, sed ab

non acquirat ius patronatus eo

eo poterit peti supplementū.
 Lambertin. vbi supra. art. 13.
 29 & si sit † dos exuberans, po-
 test dotans de consensu Epi-
 scopi in limine foundationis
 reseruare sibi censum, vel ali-
 quod seruitium. cap. praterea
 il secundo, de iure patron. vbi
 gloss. in verbo à locorum Epi-
 30 scopis. † & qui dat præcium
 pro emenda dote de consensu
 Diocesani fit patronus. Ioan.
 31 Andr. in dicto cap. nobis de
 iure patr. vbi supra. qui enim
 vitur præcio, intelligitur uti
 re principali. l. quia qui præ-
 cio. ff. de usufructu. Lamber.
 32 art. 14. vbi supra. & ex † sola
 dotatione acquiritur ius pa-
 tronatus dotanti, concurren-
 te simul fundatione, & con-
 33 structione ecclesiæ; † vel si ad
 altare iam fundatum, & do-
 tatum constituatur alius cap-
 pellanus constituendo dotem
 sufficientem, ex sola dotatio-
 ne ex consuetudine acquiri-
 tur ius patronatus in eo casu,
 vt per Lambert. late vbi su-
 pra art. 15. quæ omnia procé-
 dunt si interueniat Diocesa-
 ni consensus, & non aliter.
 33 Potest autem † Episcopus
 dotare aliam ecclesiā, vel
 cappellam de bonis propriæ

ecclesiæ, secundum declara-
 tionem tex. in cap. Apostoli-
 cæ extra de donat. vbi Doct.
 Lambert. art. 16. vbi supra.
 34 si autem † clericus in suo fun-
 do cōstruxit ecclesiā, eamq;
 dotauit de pecunia alterius
 suæ ecclesiæ, ambo erunt pa-
 troni, idest ecclesiā ratione
 dotis, ille ratione fundi, per
 not. in cap. 3. de eccl. edific.
 Lambertin. art. 17. vbi supra.
 35 Is, † qui ecclesiā fundauit,
 & construxit potest compelli
 eam dotare, quamuis regula-
 riter in principio constructio-
 nis debeat dos assignari. ad
 h. cap. nemo de consecrat. dist.
 1. sed dato, quod ecclesiā
 sit constructa sine dote, tamē
 constructor potest directè cō-
 36 pelli officio Iudicis ecclesia-
 stici, & aliter. Abb. in c. cum
 sicut num. 3. & 4. de consecr.
 eccles. vel altar. potest etiam
 indirectè compelli, scilicet,
 quod non consecretur eccle-
 sia, nisi prius data dote: si au-
 tem sit fundata, & consecra-
 ta, non tamen dotata, & tunc
 similiter patronus potest co-
 gi pro dote, & eius supplemē-
 to; si autem eo casu patro-
 nus, vel eius hæres non est
 soluendo, sed tempore con-
 37

secrationis fuit caute prouifum per instrumentum, & tunc is tenetur, cuius culpa non fuit dos exacta; si autem non fuit caute prouifum, tunc tenetur consecrator, dummodo id fiat sine enormi laesione ecclesiae, & fiat de bonis patrimonialibus consecratoris, vel de fructibus ecclesiae ipsius. Lambert. art. 18. vbi supra. idem procedit in cappella, vel altare, si enim cappella, vel altare construatur, constructor compellitur dotem etiam dare, ita Lambert. vbi supra. artic. 19. num. 2. vers. sublati. igitur, nisi ad ornatum tantum ecclesiae altare fieret, & quamuis coactus quis dotet, tamen acquirit ius patronatus, vt supra, in cap. 3. num. 6.

Non sufficit autem ecclesiam fundare, & construere, & dotare; sed opus est eam competenter, & sufficienter

dotare, vt dicitur in cap. nemo. de consecrat. distinct. 1. vbi dicitur, quod nullus edificet ecclesiam, nisi ante assignet dotem, quae sufficiat ad luminaria, ad custodiam, & ad stipendia custodum; & quod dos debeat esse sufficiens, est cap. placuit. 1. q. 2. & de hoc late pertractat Lambert. artic. 21. vbi supra, vbi num. 12. & sequentibus proponit octo casus, in quibus apparet, quando, & qualiter dos dicatur, & sit competens & sufficiens; vbi ponendo dictos casus, dicit quae sit dos competens ecclesiarum cathedralium, parochialium simplicium, cappellarum & similiarum; & isti omnes tam qui fundat, quam qui construit, & dotat ecclesiam, sunt equaliter patroni, vt late per Lambert. art. 22. vbi supra. versic. in contrarium tamen faciunt. num. 1. & supra dictum est.

CAPVT QVINTVM.

Quid si ecclesia sit sine dote, & ab aliquo dotetur, an talis dotans efficiatur patronus?

SUMMARIVM.

- 1 Dotans ecclesiam indotatam fit patronus de consensu Diocesani.
- 2 Dotans ecclesiam cum primo dotante fit patronus.
- 3 Ius patronatus acquiritur ex sex causis.
- 4 Readificatio quando quem patronum faciat.
- 5 Ecclesia tunc dicitur diruta, quando readificata est reconsecranda.
- 6 Dotans quando est diruta Ecclesia fit patronus.
- 7 Fundans diruta ecclesia, patronus remanet, si super eodem fundo readificetur.
- 8 Quid in patrono ratione destructionis.
- 9 Monasterium si alteri vniatur, quomodo remanet ius patronatus.
- 10 Redotans Ecclesiam fit patronus.
- 11 Disposita in fundante, Praxis Iuris patron.

construente, & dotante, procedunt in refundante, readificante, & redotante.

- 12 Si in ecclesia iam perfecta erigatur beneficium, tum dotans illud, fit patronus in totum.

Ecclesia fundata, & constructa sine dote reperia, si ab aliquo dotatur de consensu Diocesani, dotans in ea acquirit ius patronatus; & si ecclesia est fundata, constructa, & consecrata, sed indotata, si dotetur cum dicto consensu, dotans fit patronus, dummodo dotans det bona ecclesiae titulo dotis, non simplicis donationis, dummodo etiam is, qui fundavit, & construxit, id permittat, vel is, qui eam consecrauit non sit soluendo: & haec procedunt, quando nunquam dos aliqua fuit ecclesiae assignata, & de his late

Lambert. de iurepatron. lib. 1. part. 1. quæst. 6. artic. 1. num. 5. & sequentibus. Dicitur tamen autem ecclesiam cum primo dotante acquirit iuspatronatus; vel si ecclesia sit iam dotata sufficienter, & consecrata, vel non, tunc si aliquis illi conferat bona dicitur benefactor, & sic non acquirit iuspatronatus. Lambert. vbi supra. artic. 2. num. 9. quamvis Paulus de Cittadin. in suo tractatu de iurepatron. parte 3. in princip. simpliciter ponat has causas esse tunc acquirendi iuspatronatus, scilicet per fundationem, seu constructionem, per dotationem, per reparationem, seu reedificationem, per præscriptionem, & ultimo per priuilegium, de quibus Lambert. vbi supra. num. 2. Ex reparatione, seu tunc reedificatione, vel restauratione non acquiritur iuspatronatus. Lambert. hic artic. 3. in princip. & num. 11. Card. Tuscus practic. conclus. iur. littera I. concl. 601. & Cardin. Seraphin. decis. 555. & 907. quæ limitatur, vt procedat quando ecclesia non est omnino destructa;

tunc enim reficiens non efficitur patronus; sed si ecclesia funditus esset destructa, tunc si aliquis vult reedificare de consensu tamen Episcopi, acquirat iuspatronatus. si autem antiquus patronus velit reedificare non eget Episcopi consensu. Lambertin. vbi supra. & tunc tunc ecclesia dicitur diruta, quando reedificata requirit nouam consecrationem, secundum c. de fabrica. vbi glos. in verbo innouata. de consecrat. dist. 6. 1. primus tunc patronus ratione dotis adhuc est patronus in ecclesia diruta, et reedificata: & si tunc super antiquo fundo reedificetur, patronus antiquus, qui dedit fundum erit adhuc patronus. Dubium est in tunc patrono, qui patronus erat ratione constructionis: in hoc dicas, quod cum plures simul construunt, simul ratione constructionis fiunt patroni, ita in hoc casu tam is, qui primus construxit, quam is, qui reedificat ratione constructionis fiunt simul patroni, à primo enim constructore lapides, cements, & fundamenta proueniunt; ita late Lambert. vbi supra.

9 supra. artic. 4. num. 8. patronus alicuius † Monasterij, quod quia desolatum est vnitur alteri Monasterio, non efficitur patronus secundi Monasterij; sed remanet patronus tantum primi, si primum dotauit: si tamen primum Monasterium sit dirutum, & secundum, cui fit vnio sit omnino sine dote, tunc quia ista vnio est loco dotationis, patronus primi erit etiam patronus secundi ratione dictæ dotationis. Lambert. vbi
10 supra. art. 5. Redotans † Ecclesiam, quæ in totum dotem amisit, acquirit in ea ius patronatus, & primus patronus, idest qui eam antiquitus dotauit nihil in ea habebit: si autem ecclesia dotem amisit; sed non in totum, & tunc supplens in dote non acquirit ius patronatus, quia tunc dicitur benefactor; sed volente primo, de consensu Episcopi efficietur compatronus dictæ ecclesiæ cum primo pattono dotante: ita la-

te Lambertin. vbi supra. art. 6. num. 1. Et omnia disposita in † fundante, construente, & dotante habebunt locum in nouo dante fundum, reædificante, & redotante, cum hoc tamen, quod accedat cōsensus Ordinarij, quod non admittatur alius inuito primo fundante, & perficere volente, & alia, quæ in primo fundante procedunt, ponit Lambertin. vbi supra. artic. 7. limitatur † etiam dicta principalis conclusio, vt non procedat, si in ecclesia fundata, constructa, & dotata, & etiam consecrata erigetur aliqua præbenda, vel dignitas, seu beneficium per aliquem, & dotaretur de consensu Episcopi, seu si sit præbenda in ecclesia collegiata de consensu Capituli dictæ ecclesiæ, tunc enim dotans in istis supradictis acquirit ius patronatus, licet non acquirat in ecclesia principali. Lambertin. artic. 8. vbi supra.

CAPVT SEXTVM.

Omnes possunt acquirere iuspatronatus, qui non sunt prohibiti.

SUMMARIVM.

- 1 Edictum de iurepatronatus est prohibitorium.
- 2 Mulier potest acquirere iuspatronatus.
- 3 Masculinum concipit femininum.
- 4 Mulier non acquirit iuspatron. quoad ius processionis.
- 5 Iudeus non potest acquirere iuspatronatus. 11 Et si fiat christianus, non recuperat.
- 6 Nec hareticus.
- 7 Nec schismaticus.
- 8 Nec apostata.
- 9 Nec infamis.
- 10 Nec excommunicatus.
- 12 Nec simoniacus.
- 13 Ecclesia potest construi de bonis prohibitorum donatis.
- 14 Illegitimus potest acquirere iuspatronatus.
- 15 Vniuersitas, Collegium, Ciuitas, & Capitulum possunt acquirere iuspatronatus.

1 **E**dictum de iurepatronatus est † prohibitorium, itaut omnes ex fundatione, constructione, & dotatione acquirere possint iuspatronatus, qui non sunt à iure specificè prohibiti, idque ex gratia procedit: & ratio est, quia in iure omnia licet, quae non reperiuntur expresse prohibita. l. statuas. C. de relig. & sumpt. fun. maxime in hoc opere pio. Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. q. 7. art. 1.

2 Et ideo mulier † etiam potest acquirere ex causis praedictis iuspatr. vt probatur ex cap. nobis de iurepatr. & ibi Inn. & Io. And. in verbo si quis, quando enim dicitur si quis, tam masculus, quam femina continetur. l. 1. ff. de verbo. signif. vbi glos. dicit id esse quoad mentem legislatoris, cum masculinum concipiat femininum. not. in. c. si quis suadente 17. q. 3. in c. generali.

rali. de elect. lib. 6. vbi glos. cum profertur à lege. Iason. in l. si quis id quod. num. 1. ff. de iurisd. omn. Iud. non tamen † mulier iuspatr. acquirit quoad ius processionis, nisi esset mulier illustris. Lamb. vbi supra. art. 2. num. 30. & de hac limit. num. 48. ibidem.

5 Iudæus autem † nullo modo potest acquirere iuspatr. ecclesiarum, c. piæ mentis. cap. Frigentius, & c. quicumque fidelium. 16. q. 7. late Lambert. art. 3. & præsertim num. 21. sed † ecclesia, seu altare erit liberæ collationis. Lambert. art. 9. Hæreticus etiam nullo modo potest ex causis supradiçtis aliquid faciendo acquirere iuspatronatus ecclesiarum, nec ex successione per dictum c. piæ mentis, & seq. est enim infidelis, & extra ecclesiam. c. 1. 2. & 3. de hæreticis. c. firmissime. de hæreticis, & dicuntur porci hæretici. c. in mandatis dist. 43. & de hoc latè Lambert. art. 4. num. 4. & seq. vbi supra. Schismaticus strictissime sumptus † pro eo, qui diuidit se ab unitate ecclesiæ Romanæ, constituendo sibi ecclesiam,

& sacerdotes, vt per Abb. in rubr. in princ. ext. de schismaticis. talis tanquam verè hereticus, & infidelis non acquirit iuspatr. si tamen à schismate reuertatur, & admittatur ad ecclesiæ unitatē, recuperat iuspatr. ecclesiæ ab eo fundatæ, dum erat in schismate, de hoc vide Lambert. vbi supra. art. 5. num. 3. & 6.

8 idem fere † in apostata. Lambert. art. 7. & 11. Infames etiam † acquirunt iuspatr. tantum habitu non actu. Lambert. vbi supra art. 8. quia est ius honorificum, quod non competit infamibus. Din. in c. infamibus. de reg. iur. lib. 6. Excommunicatus ante factum non acquirit iuspatr. id est non est habilis ad iuspatr. nec debet admitti, & male facit Episcopus illum admittendo. sed post factum, id est post quam ædificauit ecclesiam, vel alia fecit cum consensu Episcopi, qui illum admisit, bene efficitur patronus, sed exercitium non habet, id est non exercebit, donec erit excommunicatus, ea, quæ pertinent ad patronum ante absolutionem. cap. nobis. de iurepatr. & ibi Cardin.

- din. num. 6. q. 5. & Abb. nu. 3. & communiter Doct. Lambert. vbi supra. art. 10. & 11.
- 11 vbi quid si Iudæus fit Christianus, an recuperet ius patronatus ecclesiæ fundatæ, dum erat Iudæus, & quid de Hæretico conuerso? pari ratione
- 12 simoniacus ꝛ nō acquirit ius patronatus, cum & ipse sit Hæreticus. Host. in summa. tit. de Hæret. §. 1.
- 13 Si autem infamis ꝛ excommunicatus, vel similes donēt bona sua Seio, potest iste donatarius ecclesiam construere & dotare, & acquirere ius patronatus, prout in simili gloss. in cap. vnico de iurepa-

tron. lib. 6. verbo semestre, nisi res subiaceant restitutiōni. Illegitimè ꝛ autē nati sunt capaces omni casu iuris patronatus. Lambertin. dicta q. 7. art. 13. & pupillus, & infans. cap. nobis. de iure patronatus qui textus generaliter loquitur. personæ etiam fictæ sunt capaces, & acquirunt ius patronatus, vt Vniuersitas, Ciuitas, Capitulum, Collegium. gloss. 1. in cap. piæ mentis 16. q. 7. & est communis opinio, de qua Archidiac. in c. si plures. 16. q. 7. & Card. in Clement. plures. §. finali q. 3. nu. 3. de iure patronatus.

CAPVT SEPTIMUM.

Quid dicendum de ecclesia matrice, intra cuius limites fundatur ecclesia, an matrix efficiatur patrona nouæ Ecclesiæ?

SUMMARIUM.

- 1 Ecclesia matrix, quando fiat patrona ecclesiæ fundatæ intra suos limites.
- 2 Papa est supra omne ius-

patronatus.

- 3 Capella si erigatur in Ecclesia, ratione fundi ecclesiæ fit patrona.
- 4 Rector edificans ecclesiam de bonis suæ ecclesiæ, ecclesiæ acqui-

acquirit ius patronatus.

5 *Vassallus si aedificet ecclesiam quando fiat patronus.*

6 *Constituti sub alterius potestate aedificantes ecclesiam non fiunt patroni.*

7 *Meretrix potest acquirere ius patronatus, sed non habet illius exercitium durante meretricio.*

8 *Ecclesia si sit ad esse deducta de bonis restitutioni subiectis quid agendum.*

1 **E**cclesia matrix † non efficitur patrona ecclesiae de nouo fundatae intra eius Parrochiam, seu limites, ex eo tantum, quia sit intra eius limites, nisi dederit fundum, construxerit, vel dotauerit. Abb. in cap. 3. num. 8. de eccles. aedifican. vbi de communi. vide Cardin. Tuscum pract. conclus. iuris littera I. conclus. 598. Pari ratione Episcopus non erit patronus Ecclesiae fundatae in sua Dioecesi, nec legatus de latere in ecclesia fundata intra limites suae legationis, nisi alia fecerint, dando fundum, vel similia: si tamen Episcopus aedificet ecclesiam in aliena dioecesi acquirat in ea ius

patronatus. cap. 1. 16. q. 3.

2 Papa † autem est supra omne ius patronatus ex mero iurisdictione supremi dominij vniuersalis ecclesiae. Abb. in dicto cap. 3. num. 2. de iure patron. & ideo ad libitum confert ecclesias patronatas absque praesentatione patronorum, cum habeat omne ius in quibuscunque beneficijs plenissimum: nec etiã Plebs, seu Populus, seu Parrochia acquirat ius patronatus, eo quia intra propriam Parrochiam

3 fundata sit; si autem † aedificatur Cappella intus corpus ecclesiae, tunc ecclesia ratione fundi erit patrona cum aedificante, & dotante. Abb. in cap. 3. de eccles. aedifican. num. 14. colum. 3. quamuis aliter hodie ex generali consuetudine seruetur, vt supra dictum est. Sed † si Praelatus, vel Rector alicuius Ecclesiae de redditibus, vel bonis ecclesiae aliam ecclesiam, vel cappellam aedificauit, tunc ecclesia cuius costruens erat Rector, erit patrona. cap. Apostolicos. in fine. & ibi Archidiaconus. 12. quaest. 2. Omnia enim acquisita per Praelatum praesumuntur acquisita de
bo-

44 Pars I. Lib. II. Cap. VII.

bonis ecclesiæ. cap. 1. de pecul. cleric. sed si credi possit, quod ex patrimonio Rectoris partim sit fundata, tunc fiet diuisio iurispatronatus inter ecclesiã, & hæredes Rectoris pro rata, vt per Abb. in c. 3. num. 3. de pecul cleric. Eadem ratione † Vasallus construens ecclesiam de facultatibus feudi non transitorij ad suos hæredes, non acquirit iurispatronatus: & de supradictis vide Felin. in cap. cum venerabilis. num. 33. & sequentibus. de exception. vel dicas secundum Lambert. de iurepatronatus. lib. 1. par. 1. quæst. 8. principali. artic. 8. num. 6. nec † etiam alij constituti in alterius potestate, vt filijfam. serui, monachi si ecclesias ædificent acquirunt iurispatronatus, cum hi non habeant liberam rerum administrationem. l. placet. ff. de acquiren. hæred. Authen. ingressi. C. de sacros. eccles. nisi filiusfamilias haberet peculium castrense, vel quasi, in quo, vt paterfamilias habetur. S. 1. Inst. qui testam. fac. poss. sed filius patri acquirit, seruus domino, monachus monasterio.

7 Meretrix † autem potest ædificare ecclesiam, etiam ex male quæsitis ex meretricio, & iurispatronatus acquirit; sed durante meretricio tanquam infamis, & excommunicata carebit illius exercitio, quia præsentare non poterit, prout dicitur de alijs criminosis. Lambertin. vbi supra. artic. 10. & sic ecclesia fundari potest de male quæsitis, quorum dominium absque obligatione restitutionis translatum est in accipientem: sed de male quæsitis, & restitutioni obnoxijis minime, nec etiam de fructibus ex dictis rebus quæsitis. glos. in verbo ex illicitis rebus in cap. non est putanda. 1. quæst. 1. & glos. summæ 8 14. quæst. 5. Si autem † ecclesia fuerit constructa de male quæsitis obnoxijis restitutioni, non per hoc debet destrui. gloss. dicto cap. non est putanda; sed Episcopus, qui illam consecrauit, tenetur restituere æstimationem dominis bonorum in ecclesiam translatorum. c. comperimus 14. quæst. 6. cap. aurum 12. quæst. 2. & in dictis locis glos. vbi Archidiac. quod pro-

procedit si non possit haberi
recurso ad construentem,
vel dotantem, quo casu ius
patronatus acquiritur illi ec-
clesiæ, cui facta est iniuria,
sicuti & præcium iuris patro-

natus venditi applicatur il-
li ecclesiæ, cui est facta iniu-
ria. ad notata in cap. de
iure. & cap. quia clerici,
& ibi glossa vlt. de iure patro-
natus.

CAPVT OCTAVVM.

An fundantes, construentes, seu dotantes Ecclesias,
seu Cappellas possint sibi aliquid referuare, vel
conditionem apponere in fundatione?

SVMMARIVM.

- 1 Fundans, construens, & do-
tans ecclesiam possunt sibi ali-
quid referuare, vel conditio-
nem apponere cum consensu
Dioecesani.
- 2 Si id fiat in limine fun-
dationis.
- 3 Etiam si sint persona Ec-
clesiastica.
- 4 Exemplum eorum, qua so-
lent in limine fundationis ap-
poni.
- 5 Pacta in limine fundatio-
nis apposta sunt seruanda.
- 6 Pœna in casu, quo contra
fieret, quando seruetur.

Nunc necessario t̄ vi-
dendum est, an fun-
dantes, construentes, vel do-
tantes ecclesias, vel capellas
possint sibi aliquid referua-
re pecuniæ, vel seruitij, vel
aliquam conditionem appo-
nere, vel pacta: & possunt
hæc facere, dummodo sint
rationi, & iuri communi con-
sona, & non disponant de
spiritualibus; dummodo si
contra fiant, pacta cum con-
sensu fiant, & auctoritate
Dioecesani. ad cap. cum dile-
ctus. vbi glos. in verbo con-
stitutum de consuetud. & c.
nobis. de iure patronatus vbi
glos. in verbo nisi aliter. cap.

46 Pars I. Lib. II. Cap. VIII.

verum. de condit. apposit.
 facit Rot. Rom. in antiquis de
 testam. decis. 4. & declarat
 Card. in dicta clem. quia
 contingit num. 5. de relig.
 domib. per cap. eleutherius
 2 18. q. 2. Et hæc ꝑ procedunt
 si in limine foundationis ap-
 ponantur cum dicto consen-
 su, non autem postquam
 ecclesia est fundata, constru-
 cta, vel dotata. Abb. in cap.
 præterea 23. num. 3. de iu-
 repatronatus. Card. in dicta
 clement. quia contingit. nu.
 3 5. Quæ procedunt ꝑ etiam si
 patronus esset persona eccle-
 siastica. cap. significatum, vbi
 Abb. num. 1. de præbend. &
 supradicta adeo procedunt,
 vt possit fundator in limine
 4 foundationis decernere, ꝑ vt
 beneficium conferatur illis
 tantum de sua consanguini-
 tate, vel quod tot missæ ce-
 lebrentur, vel quod tempus
 ad præsentandum abbrevia-
 retur, vel prorogaretur, vel

quod possit præsentare in
 ecclesia collegiata, & quod
 semel præsentatos, & institu-
 tos mutare possit quoties ei
 videbitur, & aliter vt per
 Lamb. q. 9. artic. 1. libro 1.
 part. 1. per totum. Et pacta
 5 in limine ꝑ foundationis ap-
 posita debent seruari, nec
 mutari debent, etiam si fue-
 rit pactum appositum, tale
 beneficium posse possideri
 absque institutione, & quod
 prædecessor tantum eligat
 successorem, nec aliud re-
 quiratur. late Lambert. vbi
 supra art. 3. Cardin. Serafin.
 6 decis. 774. ꝑ & si in limine
 foundationis sit facta reserua-
 tio de consensu Episcopi, &
 in casu, quo contra fieret
 adesset poena, est seruanda,
 si res sacra ad aliam rem sa-
 cram pro poena reuertatur. c.
 verum. de cond. apposit. &
 tandem circa hæc videatur
 Felin. in cap. cum venerabi-
 lis. de except. num. 39.

CAPVT

CAPVT NONVM.

Quando competat iuspatronatus, seu ius præsen-
tandi ei, qui non est patronus, etiam si
non fundauerit, construxerit,
vel dotauerit.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus quibus mo-
dis acquiratur.
- 2 Patronus aliquando quis
fit, etiam si nihil faciat.
- 3 Iuspatronatus aliquando
competit ex priuilegio.
- 4 Etiam in Ecclesia cæthe-
drali.
- 5 Patronus ex priuilegio an
reputetur laicus, vel ecclē-
siasticus.
- 6 Episcopus non potest Ec-
clesiam liberam efficere pa-
tronatam.
- 7 Iuspatronatus competit lai-
cis ex gratia.
- 8 Dotans Ecclesiam indo-
tatam quando fiat patronus.
- 9 Ecclesia libera nunquam
potest fieri patronata, nec
per præscriptionem.

10 Nisi concurrat tempus im-
memorable.

11 Quo casu non procederet,
si ab initio constaret Ecclē-
siam fuisse liberam.

12 Præscribens uniuersitatem
præscribit iuspatronatus in
ea consistens.

13 Ecclesia potest præscribere
aliam Ecclesiam.

14 Populus quamuis nequeat
præscribere Ecclesiam libe-
ram, potest tamen aliquod
ius acquirere.

H Actenus ¶ visum est,
quod iuspatron. cau-
latur, & acquiritur ex funda-
tione, constructione, & do-
tatione patroni, & sic ex tri-
bus causis suprascriptis, quam-
uis alij addant acquiri ex di-
tatione, reparatione seu reæ-
difi-

dificatione; de reedificatione, per quam quando quis fit patronus, vide Illustrissimum Cardin. Seraph. decis. 518. 555. & 907. quæ causæ sub alijs supradictis comprehenduntur. Competit tamen aliquo casu ius præsentandi præter † causas supradictas ei, qui non est patronus, quando ex concessione temporalium ecclesiæ facta personis religiosis transfertur in eas ius præsentandi Rectorem ad dictam ecclesiam. Abb. in cap. de Monachis. num. 1. 2. & 3. de præben. quæ præsentatio eo casu non competit ratione iurispatronatus, sed ratione alterius iuris, quod habet Monasterium in ecclesia subiecta. Bene-
 3 verum est quod ius patronatus competit aliquando † ex privilegio, seu præscriptione: acquiritur ius patronatus ex privilegio Papæ. Abb. consil. 28. par. 2. Cardin. Serafin. decis. 1395. quod ius patron. ex privilegio competens fuit sublatum à Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 9. concedit etiam plus laicis scilicet facultatem eligendi, &

conferendi. cap. in synodo; vbi gloss. in verbo, ac per hoc. cap. Adrianus distinct. 63. Doct. in cap. cum Bertoldus de re iudic. Cardin. in Clementin. plures. num. 5. in fine de iure patronatus. faciunt adducta per Felin. in cap. 1. num. 24. & sequentibus de constitut. quod ius patronatus, † ex privilegio Papæ etiam in ecclesia Cathedrali competit. Præpositus in cap. hortamur column. prima. distinct. 71. An autem patronus † talis ex privilegio reputetur laicus, vel ecclesiasticus, videas Abb. dicto consil. 28. & Cardin. in Clementin. per litteras de præben. num. 4.

6 Episcopus autem † non potest ecclesiam liberam efficere patronatam, & sic facere ex privilegio patronum etiam de consensu Capituli. Abb. consil. 106. num. 4. par. 2. & dicto consil. 28. ius patron. † enim competit laicis ex gratia ex dictis tribus causis, fundatione, constructione, & dotatione. cap. 3. cap. nobis de iure patronatus. cap. præmentis 16. quæst. 7. si hoc

hoc est ex gratia, non potest
 extendi, nisi à Papa, qui est
 Legislator, nisi esset eccle-
 8 sia indotata; nam tunc
 dans dotem de consensu E-
 piscopi fit patronus. Abb.
 dicto cap. 3. nu. 9. qui con-
 sensus hoc casu est priuile-
 giatius, cum iam esset ec-
 clesia constructa; sed eccle-
 9 sia libera t fundata, con-
 structa, & dotata, & quæ
 semper mansit libera, non
 potest per laicos aliquos vel
 clericos, seu per illius Pa-
 rochianos iuspatronatus in
 ea præscribi, adeo ut non
 fit amplius libera, sed pa-
 tronata. ita Archidiac. in
 dicto can. hortamur. distinct.
 71. Abb. in cap. querelam.
 de elect. num. 9. Felin. in
 cap. causam. num. 7. de præ-
 10 scriptione. sed si cum t præ-
 scriptione allegaretur, & con-
 curreret tempus, cuius ini-
 tij memoria non extat, tunc
 quia ex tali tempore titulus
 præsumitur iuspatronatus, ec-
 clesia non diceretur libera;
 sed patronata. ita procedit
 opinio Ioan. Andr. in cap.
 quod alicui. de reg. iur. lib.
 6. ita Felin. in dicto cap. cau-
 sam. vide Cardin. Tuscum.

Praxis Iurispatron.

practic. conclus. iuris. lit. I.
 11 conclus. 604. Quod non t
 procederet si constaret ec-
 clesiam ab initio fuisse libe-
 ram. Card. in dicta clemen.
 plures. num. 5. in fine. de iu-
 repatron. bene verum est,
 quod posset allegari priuile-
 gium Papæ, cuius priuilegij
 vigore dicatur semper facta
 presentatio: quæ conclusio
 de præscriptione suprascripta
 potest ampliari, & restringi,
 prout ponit Lambert. dicta
 quæst. 10. artic. 5. num. 47.
 12 vbi supra. Præscribens t au-
 tem vniuersitatem bonorum
 præscribit etiam iuspatrona-
 tus, & ius præsentandi ad ec-
 clesiam patronatam in dicta
 Vniuersitate existens. Felin.
 in dicto cap. causam. num. 8.
 de præscriptionib. qui dicit
 hanc esse magis communem.
 13 Ecclesia autem t potest præ-
 scribere aliam ecclesiam etiã
 liberam spatio quadraginta
 annorum cum bona fide.
 cap. cura. de iurepatron. vbi
 14 Abb. & alij. Quamuis t au-
 tem populus non possit præ-
 scribere ecclesiam liberam,
 potest tamen populo com-
 petere vi præscriptionis quæ-
 dam presentatio per viam.

D sim-

simplicis petitionis, vt quando populus preces porrigit Ordinario, vt talem Rectorem in Ecclesia instituat populo carum, & gratum. ad text. in cap. quod Dei timorem. de statu Monachorum. can. 1. distinct. 23. canone 1.

distinct. 61. can. de Petro distinct. 47. can. 1. distinct. 24. Archidiac. in dicto can. hortamur. distinct. 71. Dec. consil. 117. 129. & 134. Quo casu dubium est, an Prælati possit recusare petitorium à Populo.

FINIS LIBRI SECUNDI.

[Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, including the word 'FINIS' and other illegible words.]

[Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, including the word 'FINIS' and other illegible words.]

51

LIBER TERTIVS

continet in quibus Ecclesijs, Capellis, Beneficijs, vel alijs pijs locis cadat iuspatronatus.

CAPVT PRIMVM.

Iuspatronatus haberi potest in Ecclesijs cathedralibus, Monasterijs, in Ecclesijs curatis, in Capella, Altari, & Basilica.

SYMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus quibus in locis acquiratur.
- 2 Iuspatronatus haberi potest etiam in Cathedrali.
- 3 Et in ecclesia Collegiata.
- 4 Et in Monasterijs.
- 5 In Parochiali.
- 6 In Capellis.
- 7 In Altari immobili.
- 8 Et in Basilica.

HActenus qualiter, & per quos iuspatronatus acquiratur satis dictum est: nunc dicendum est, quod

- 1 iuspatronatus † acquiratur in omnibus ecclesijs, Capellis, altaribus, & pijs locis. gloss. in cap. piæ mentis, & cap. filijs 16. quæst. 7. & toto tit. de iurepatronatus. & facit ipsa definitio iurispatronatus. Card. & alij in cap. postulasti de iurepatronatus. Card. in Clement. 2. quæst. 11. de iurepatronatus.
- 2 Primo, iuspatronatus † haberi potest in ecclesijs cathedralibus per laicos ex Papæ priuilegio. Præposit. in can. hortamur. dist. 71. qui patronus non Episcopum, sed alios

D 2 bene-

beneficiatos dictæ ecclesiæ præsentabit. Præpositus in can. imperium dist. 10, quia Papa Episcopos facit; sed dictus patronus habebit alios fructus iurispatronatus, excepta dicta præsentatione Episcopi. cap. venerabilem. de elect. & cap. nobis de iurepatronatus.

3 Secundo, competit iuspatronatus ¶ laico in ecclesia collegiata. dicto cap. nobis. excepta præsentatione Prælati, nisi hæc expressè concessa sit in fundatione. gloss. in dicto cap. nobis. in verbo nisi aliter.

4 Tertio, competit ¶ laicis iuspatronatus etiam in Monasterijs, excepta tamen præsentatione. cap. Monasterium 16. quæst. 7. dicto cap. nobis, & cap. cum dilectus. de consuetud. Abb. in consil. 59. par. 2. num. 3. si in fundatione id fiat. Cardin. Serafin. decisi 1305. p. 1. c. 1. §. 1.

5 Quarto, competit iuspatronatus ¶ in Plebanatu, seu in ecclesia parochiali per supra dicta, & cum pleno fructu iurispatronatus, cum in ea non sit Collegium. dicto cap. nobis. à contrario sensu. §. 1. c. 1. §. 1.

6 Quinto, competit iuspatronatus ¶ in Capellis. dicto cap. nobis. Abb. in dicto conf. 59. num. 3. exceptis capellis fundatis in ecclesijs regularibus Monachorum, vel mendicantium: erunt tamen patroni tales fundatores tatum quo ad ius honoris, scilicet processio- nis, & prælationis in ecclesia, vel Capella, vt in dicto cap. nobis. & quo ad ius oneris, vt in cap. filijs 16. q. 7.

7 Sexto, competit iuspatronatus ¶ in altari immobili ex fundatione, &c. aliquando enim capella pro altari, & altare pro capella ponitur. cap. si quis il primo, 17. quæst. 4. cap. quæsitum 1. q. 3. Abb. in conf. 89. par. 2. dummodo altare, & capella construatur de consensu ordinarij, & alterius in ecclesia ius habetis. Altaris autem portatilis non acquiritur iuspatronatus, cum non sit perpetuum, nisi aliter ex priuilegio Papæ esset concessum, & in persona ecclesiastica, vt per Lambert. art. 9. quæst. 11. princip. 1. par. libri primi. §. 1. c. 1. §. 1.

8 Septimo, competit laicis ¶ iuspatronatus Basilicæ, id est ecclesiæ non consecratæ, quæ- uis

uis ecclesia, & basilica sint hodie synonima; Abb. in Rubr. de consecrat. eccles. vel altar. num. 3. etiam ante

consecrationem in basilica iuspatronatus acquiritur cap. nemo de consecrat. dist. 1. & cap. nobis de iurepatron.

CAPVT SECVNDVM.

Iuspatronatus haberi potest in Hospitali, Oratorio, Collegio, & Sedilibus.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus haberi potest in Hospitali.
- 2 Et in Oratorio.
- 3 Iuspatronatus haberi non potest in sepulchro.
- 4 Nec in Collegio scholarium.
- 5 Nisi esset Collegium Religiosum.
- 6 Campi sancti Pisarum miranda.
- 7 Iuspatronatus cadit in Sedilibus.

1 **C**ompetit etiam iuspatronatus in Hospitali Religioso. Felin. in cap. de quarta num. 14. de prescription. habetur in cap. inter dilectos. vbi Abb. de donat. dummodo construatur cum
Praxis Iurispatron.

consensu Episcopi, vt per Hostiens. in summa in tit. de Relig. domib. S. quis dicatur locus Religiosus: & ecclesia, & Hospitale in decem & noue casibus æquiparantur, vt per Felin. in dicto cap. de quarta num. 3. vsque ad nonum.

- 2 Competit etiam iuspatronatus in Oratorio Religioso cum consensu Episcopi constructo, cū Hospitali, & Oratorium æquiparentur. Abb. in cap. vlt. num. 4. de censib. de hoc Innoc. Cardin. & Abb. in dicto cap. inter dilectos. de donation. Super sepulchro autem iuspatronatus, potest tamen large appellari patronus sepulchris qui habet ius in sepulchro.
- 3 Nec etiam in Collegio scho-
- 4 larium

larium cadit iuspatronatus nisi largè, cum non sit quid Ecclesiasticum, seu Religiosum. Rocch. de Curte de iurepatr. in verbo in ecclesia quæst. 5. & 6. nisi esset † Collegium Religiosum fundatum nedum ab ecclesiastico, sed etiam de consensu Ordinarij, ipsiq; Ordinario subiectum, & suppositum: quo casu dici potest in eo competere iuspatronatus; ut est Pisis Collegium Puteanum subiectum Archiepiscopo Pisano, erectum fundatum, & dotatum anno 1605. ab Illustrissimo & Reuerendissimo Domino Domino Carolo Antonio Puteo Pedemontano Archiepiscopo Pisano, Insularum Corsicæ, & Sardineæ Primate, & in eis Legato nato, viro integerrimo, & felicitatis recordationis, qui nedum dictum Collegium fundavit, verumetiam insignem Capellam Diuo Hieronymo dicatam fundavit, con-

struxit, & dotavit in vetusto, & amplissimo Campo sancto Pifarum, vbi sepultus fuit: 6 (de quo † Campo sancto toto ex marmore confecto, & picturis mirabilibus exornato, illud insigne est & admirabile, quod terra ibi posita, quam Vbaldus de Lanfranchis Archiepiscopus Pisanus Dux classis Pisanæ anno Domini 1190. rediens Hierosolima Pisas tulit, Cadavera, breuissimo tempore cõsumit, & in cinerem redigit) hic pius vir, & pro pauperibus medendis Pifarum certum redditum constituit, Medicos, Chirur- gos, & Aromatharios destinavit, quam piam operam magnificæ Domui Misericordiæ commendavit. Pari modo cadit † Iuspatronatus in 7 Sedilibus, & Banchis in ecclesia factis, & affixis, quod dicitur iuspatronatus laicale largè. Cardin. in cap. penult. num. 2. circa finem de sepult.

FINIS LIBRI TERTII.

55

LIBER QVARTVS

Continet quomodo iuspatro-
natus feratur de vno
in alium.

CAPVT PRIMVM.

Continet modos, quibus iuspatronatus transfertur.

SVMMARIVM.

1 Iuspatronatus transfertur quatuor modis.	9 Et consentit in translatio- ne certorum beneficiorum.
2 Transfertur cum vera Vniuersitate accessori.	10 Consensus praedictus debet esse expressus.
3 Si principaliter transfera- tur, requiritur Episcopi con- sensus.	11 Nisi esset tacitus sufficiens.
4 Praesertim si transferatur in laicum.	12 Et in dubio dictus consen- sus praesumitur.
5 Iuspatronatus transfertur in legato.	13 Consensus an requiratur quã do iuspatronatus transfertur inter compatronos.
6 Ratio quare tunc Episcopi consensus requiratur.	14 Et dictus consensus non re- quiritur, quando ecclesia do- nat iuspatronatus ecclesiae.
7 Aliquando requiritur con- sensus Inferioris.	15 Consensus debet esse ordina- rii loci, in quo est ecclesia.
8 Capitulum Pisanum habet iura Episcopalia.	16 Si iuspatronatus donetur ec- clesiae patronatae, ipsa fit li- bera.
	17 Si donatio fiat ecclesiae à D 4 laico

- laico detentore, requiritur consensus predictus.
- 18 Consensus prestitus ex post facto valet in translatione iurispatronatus inter laicos.
- 19 Consensus predictus non potest interuenire post mortem testatoris.
- 20 Licet aliquando seruetur contrarium.
- 21 Concurrētibus pluribus donationibus praeualet confirmata ab Episcopo.
- 22 Donatio si duplex reperitur iurispatronatus, & confirmata, praeualet prima.
- 23 Si secunda sola habeat consensum, valet.
- 24 Si ordinarius nolet consentire, cogitur.
- 25 Et ponitur ratio.
- 26 Ordinarius non cogitur consentire volenti dotare ecclesiam fundatam.
- 27 Iurispatronatus remanet penes donantem nolente ordinario consentire donationi.
- 28 Iurispatronatus competit heredi extraneo à die adita hereditatis, siue à die, quo se immiscuit.
- 29 Plures heredes, alias donarij sunt patroni insolidum.
- 30 Diuisio in iurepatronatus quomodo cadat.
- 31 Iurispatronatus diuiditur quo ad praesentationem.
- 32 Consuetudo Pisana in diuisione iurispatronatus.
- 33 Iurispatronatus transit in heredes per stirpes, non per capita.
- 34 Si vnus sit patronus, & moriatur, filij succedunt in capita.
- 35 De computatione vocum heredum descendentium à patronis.
- 36 Si plures heredes discordent, quid fit.
- 37 Quid si non appareant primitiuae voces.
- 38 Iurispatronatus transfertur aliquando sub nomine collectiuo.
- 39 Plures contenti sub nomine collectiuo habentur pro vno.
- 40 Successio, & translatio iurispatronatus est ex gratia.

HAETENUS vidimus, quomodo liter acquiratur iurispatronatus ex fundatione, constructione, seu dotatione, vel ex Papae priuilegio: nunc videndum, quomodo iurispatronatus transferatur de vno in alium. Transfertur autem iurispatronatus de vno in alium principaliter quatuor

tuor modis. gloss. in cap. piæ
mentis. 16. quæst. 7. in ver-
bo, fundatione. Card. Tusc.
præct. concl. iuris. lit. I. con-
clus. 613. num. 17.

Primo successione. c. con-
siderandum. 16. q. 7.

Secundo donatione. cap.
ex insinuatione. de iurepa-
tron.

Tertio permutatione. cap.
nemini. 16. quæst. 7.

Quarto venditione cum
Vniuersitate bonorum, in
qua sit iuspatronatus. c. cum
seculum. de iurepatron. & ibi
gloss. in verbo emptorum, quæ
ait, Iura patronata transire
facit nouus hæres, res per-
mutata, donatio, venditio-
que. Innocen. Abb. & alij in
rubr. de iurepatron. & in ta-
libus translationibus videre
oportet, an requiratur con-
sensus Diocæfani.

2 Si igitur transferatur ius-
patronatus cum vera Vniuer-
sitate, scilicet hæreditate,
ex qua quis succedit, vel
quia emit hæreditatem, vel
Villam, seu Castrum, & tunc
dictus consensus non requi-
ritur. cap. ex litteris, & c. cum
seculum. & ibi Abb. de iure-
patron. tunc enim transfer-

tur accessorie. Cardin. Man-
tica decis. 140. num. 2. Car-
din. Tuscus vbi supra concl.

3 612. in fine. Si autem prin-
cipaliter, & de per se trans-
feratur iuspatronatus, tunc
si inter viuos ex contractu,
vt ex donatione transferatur
in ecclesiam, vel locum reli-
giosum, & tunc non requi-
ritur dictus consensus. cap.
vnico. de iurepatron. lib. 6.

Abb. in cap. illud. de iure-
patron. num. 4. quod si in
4 laicum transferatur, neces-
sario requiritur dictus consen-
sus. Card. Mantica decis. 86.
n. 5. Farinac. p. 1. to. 2. decis.
686. n. 3. Abb. d. c. illud. n. 5.

5 Si autem transferatur ex
ultima voluntate, ex titulo
particulari, puta ex legato;
tunc si legetur ecclesiæ, non
requiritur: si fiat laico, vel
clerico recipienti nomine
proprio, requiritur dictus con-
sensus. Abb. in dicto cap. cum
seculum. num. 6. & cap. il-
lud. num. 4. de iurepatron.

6 Ratio autem quare consen-
sus prædictus requiratur in
tali translatione, est, vt ad-
uertat Ordinarius an interue-
nerit labes simoniaca. Abb.
in dicto cap. illud. num. 6. vel
quia

quia sicuti in fundatione
 referuatur ius patronatus cum
 dicto consensu ex gratia, &
 sic fit capax laicus iurispatronatus; ita in translatione
 per dictum consensum inducitur dicta capacitas in eum,
 in quem fit translatio. ita Lambertin. hic. artic. 4. lib.
 1. par. 2. q. 1. Similiter requiritur ¶ aliquando consensu
 7 inferioris Episcopalia iura habentis. Abb. consil. 59.
 & 89. num. 1. par. 2. non tamen requiritur consensus
 Capituli copulatiue cum consensu Episcopi. Cardin.
 & alij in dicto cap. illud. vbi de consensu Episcopi tantum
 faciunt mentionem, vbi nunquam de consensu Capituli
 fit mentio; sed solum de consensu Episcopi. Quod tamen
 non procedit in Capitulo Primatialis ecclesie Pi-
 8 sanæ, quod habet ¶ iura episcopalia, & fere omnes Cappellaniæ dictæ ecclesie ad
 institutionem dicti Capituli pertinent, & quædam alia
 beneficia in Vrbe, & Diocesi Pisana existentia, & aliqui
 canonicatus dictæ ecclesie; & in translatione iurispatronatus dictorum bene-

9 ficiorum, ¶ semper solum Capitulum præstat consensum
 tanquam Ordinarius in hac parte, & ita ego tanquam
 Decanus dictæ ecclesie pluries votum meum dedi circa
 consensum talium translationum. Qui ¶ consensus
 in dictis translationibus semper debet esse expressus, cum
 Ordinarius debeat indagare, an aliqua in translatione
 10 fraus interuenerit. ad notata in dicto cap. illud. de iurepatron.
 nisi ¶ patronus absque dicto cōsensu fuerit scilicet
 11 ter admissus ab Ordinario ad ea, quæ spectant ad patronum,
 tunc enim talis tacitus consensus sufficit. ita procedit
 dictum Card. in cap. cura. num. 3. de iurepatron. &
 ideo tali casu etiam in dubio præsumitur interuenisse talis
 12 consensus. Si tamen ¶ talis donatio sit facta sine Episcopi
 consensu, legitime præscriptione præsumitur, id est
 quadragenaria. cap. cura. de iurepatron. bene verum est,
 quod in donatione inter compatronos aliqui tenent,
 quod non requiratur
 13 dictus ¶ consensus, Verallus decif. 311. num. 1. parte 2.
 Rot.

Rot. Rom. Farinac. vbi sup. decif. 707. num. 4. vt per lo. Andr. in dicto cap. ex infirmatione, & ibi Abb. dicit id esse verius; tuius tamen est dictum consensum, etiam in hoc casu adhibere. Si autem fiat ¶ donatio iurispatronatus ab ecclesia alteri ecclesie, requiritur dictus consensus, & ratio est, quia ecclesia non potest alienare sine dicto consensu. argum. extrauagantis. cap. nulli. de rebus eccles. non alienan. & cap. sine exceptione. 12. q. 2. quod procedere si donatio fiat laico, dicit Card. Seraphin. decif. 1312. ex tali autem translatione ecclesie transfertur tantum iurispatronatus, non autem temporalia dictae ecclesie, de quo Abb. in dicto cap. illud. nu. 9. glos. in dicto cap. nemini. 16. quaest. 7. glos. in cap. nullus. de iurepatronat. in verbo Ecclesiam.

15 Cum ¶ autem dictum sit, quod requiritur consensus Episcopi, intelligitur de Episcopo, & Dioecesano, in cuius Dioecesi est sita ecclesia. per ca. nemo. de consecrat. dist. 1. cap. omnes ba-

filicæ. 16. quaest. 7. & facit cap. nullus. de iurepatronatus. & ita communiter seruatur: & si donatio iurispatronatus fiat ¶ ecclesie ipsi patronatae, tunc dicta ecclesia fit libera. glos. in cap. vnico. de iurepatron. lib. 6. cap. si quis in atrio. 16. quaest. 4. c. significauit. de testibus. Abb. in cap. quia clerici. de iurepatronatus. Cum certum sit, vt plurimum requiri consensum in translatione iurispatronatus, quaeritur quando debeat interuenire: & si donatio fit ecclesie per laicum, ¶ detentorem, ¶ consensus Episcopi potest interuenire post donationem, eamq; validabit. cap. cura. & cap. suggestum. de iurepatron. & etiam post mortem donatoris; sed ¶ quando de laico ¶ in laicum transferatur iurispatronatus, quãuis sit altercatio inter Doct. tamen communiter seruatur, quod consensus Episcopi ex post facto possit adhiberi, actusq; valeat. Abb. in dicto cap. cura. & cap. suggestum. de iurepatron. & in sua disputatione Augerio. Rot. Roman. in antiquis. de iurepatron. decif. 17. qui ¶ tamen con-

consensus post mortem testatoris, vel donatoris, non potest interuenire, nec dictam translationem validat in preiudicium hæredis. Abb. in dicta sua disputatione Augerio, & in cap. cum seculum. in fine. de iurepatronat. late Lambertin. artic. 17. libro 1. parte 2. q. 1. de iurepatronat. vbi n. 15. ita se vidisse seruari, & iudicari affirmat; quamuis Rocchus de Curte de iurepatronatus in verbo, ipse, vel is, à quo. q. 7. nu. 15. teneat, in legato iurispatronatus posse post mortem testatoris consensum interuenire, ostante dicta ¶ decisione Abbatis. Si iurispatronatus sit legatum vel donatum alteri, & ante consensum Episcopi moriatur testator, vel donator; tunc si legatarius donat iurispatronatus ecclesiæ, hæres autem alteri ecclesiæ, quo casu non requiritur Episcopi consensus; tunc attendi debet donatio hæredis, per supradicta.

21 Concurrentibus autem ¶ pluribus donationibus diuersis de vno iurepatronatus, ea attendetur, quæ habet Episcopi consensum. ita in c. suggestum. de iurepatron. Et ¶ si

duobus sit facta donatio cum dicto consensu, prima est valida. Si ¶ autem patronus donauit vni sine dicto consensu, poterit alij donare cum dicto consensu: & hæc secunda donatio erit valida: quod videtur sentire Abbas in d. c. suggestum. n. 1. & 2. facit c. continebatur. de his quæ fiunt à Prælat. & c. illud. de iurepatron. faciunt dicta per Fel. in cap. ex tenore. col. 2. de rescript. etenim non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. Si ¶ autem ¶ Dioecesanus, seu Superior nolit consentire translationi ecclesiæ, vel iurispatronatus sine causa iusta, & rationabili, potest adiri superior, qui eum compellat ad consentiendum, vel ipse consentiat. ita in cap. nullus. de iurepatron. & ibi Abbas. qui consensus sicut requiritur in limine foundationis. c. nemo. de consecr. dist. 1. Item in acquisitione iurispatronatus. cap. nobis. de iurepatronat.

25 Item ¶ quando in limine creationis beneficij apponitur conditio contra ius commune. iuxta tex. iuncta glos. in cap. cum dilectus. de consuetud.

fuetud. ita requiritur, quan-
do transfertur iuspatronatus
de vno in alium. cap. quod
autem. & e. illud. de iurepatr.
& super dictis cōsensibus po-
test compelli Dioecesanus; nō
26 autem ꝑ potest compelli, quā
do quis vult dotare ecclesiam
iam fundatam inuito Episco-
po, qui compelli non potest
ad consensum præstandum,
cum hoc proueniat ex priui-
legio ipsius Episcopi, qui E-
piscopus si compellatur à su-
periore, poterit adire Supe-
riorem dicti Superioris com-
pellentis, quem text. in di-
cto cap. nullus. declara, vt
per Lambertin. vbi supra ar-
tic. 20. Et casu, quo Episco-
27 pus ꝑ nolit consentire dona-
tioni factæ de iurepatronat.
iuspatronatus remanebit pe-
nes donantem, eiusque hæ-
redem. Card. in cap. cum se-
culum. quæst. 4. in fine. de
iurepatron.
28 In materia ꝑ translationis,
iuspatronatus incipit compe-
tere extraneo hæredi à die
aditæ hæreditatis, hæredi au-
tem suo à die, quo se hære-
ditati immiscuit: quando au-
tem iuspatronatus transfer-
tur titulo particulari, incipit

competere iuspatronatus à die
præstiti consensus ab Episco-
po per suprädicta. Et si plu-
29 res ꝑ sint hæredes, vel plures
donatarij, omnes sunt patro-
ni in solidum. cap. 1. & ibi
30 glos. de iurepatron. cum ius-
patronatus sit quid indiuisi-
bile.
30 Quomodo autem ꝑ cadat
& diuisio in iurepatronatus, vi-
de Lambert. infra in secūda q.
ni princip. lib. 1. par. 2. art. 36.
quod procedit, etiamsi sint
31 successores inæqualiter in hæ-
reditate, vel donatione. Doct.
& præsertim Card. in Cle-
ment. plures, & ibi glos. de
iurepatron. & hæc est com-
32 mūnis opinio, quæ non ꝑ pro-
cedit, vbi viget consuetudo,
vt iuspatronatus diuidatur
quo ad præsentationem per
ni vncias. Cardin. in cap. 1. de
iurepatronat. quæst. 2. quia
33 il habens plures vncias, plu-
res habebit partes vocum iu-
rispatronatus. vt est Pisis,
32 vbi ꝑ iuspatronatus ex anti-
quissima consuetudine diui-
ditur in duodecim vncias, &
33 aliquando in viginti qua-
tuor, & præsentatus à maio-
ri parte obtinet: quod ius-
patronatus transit ꝑ in hæ-
re-

31 redes per stirpes, non per
 32 capita, Clemen. plures. de
 33 iurepatron. vbi si vnus frater
 34 habet vnum filium, alius fra-
 35 ter duos filios, tantum ha-
 36 bebunt iuspatronat. ille vnus,
 37 quantum alij duo, & Card.
 38 in dicta clement. plures q. 2.
 39 ait id procedere, quando
 40 funt plures patroni: sed quan-
 41 do ¶ vnus est patronus, &
 42 moritur relictis post se pluri-
 43 bus filijs, filij succedunt in
 44 capita, quia non adest præ-
 45 iudicium alterius compatroni;
 46 sed filij dictorum filio-
 47 rum postea succedent in stir-
 48 pem. Et de computatione,
 49 diuersarum ¶ vocum descen-
 50 dentium à patronis, late
 51 Lambertinus vbi supra artic.
 52 25. & supradicta procedunt
 53 in descendentes, & etiam
 54 in collateralibus, cum tex. in
 55 dicta clem. plures loquatur
 56 generaliter de pluribus reli-
 57 ctis hæredibus ab vno patro-
 58 no. vide Cassadorum de iure-
 59 patronatus decis. 2. Quod si
 60 plures ¶ hæredes, seu dona-
 61 tarij vnus, qui pro vno ha-
 62 bentur, & vnam vocem ha-
 63 bent, sint inter se discordes
 64 ad dictam vocem perficien-
 65 dam, attenditur maior pars

66 ab vno patrono descenden-
 67 tium; nec sufficit maior pars
 68 comparatione minorum,
 69 quia cum sit vna vox, est
 70 apud omnes, vel apud ma-
 71 iorē partem omnium. Card.
 72 in dicta clement. plures, vbi su-
 73 pra. Quod si non ¶ appa-
 74 reant primitiue voces, hære-
 75 des cuiuslibet patroni, & pa-
 76 tronorum dicentur facere
 77 corpus de per se, tunc enim
 78 filij patronorum succedunt
 79 in iurepatronatus superstiti-
 80 bus alijs compatronis. Et si
 81 iuspatronatus sit translatum
 82 in ¶ aliquos sub nomine col-
 83 lectiuo, & in aliam perso-
 84 nam, puta lego iuspatronatus
 85 tali Collegio, & Petro, tan-
 86 tum ius habebit Petrus qua-
 87 tum totum Collegium. per l.
 88 vltimam & ibi Doct. C. de
 89 impub. & alijs substitut. vbi
 90 plures ¶ contenti sub nomi-
 91 ne collectiuo habentur pro
 92 vno: & si sint quatuor pa-
 93 troni habentes quatuor vo-
 94 ces, si vnus sit donatarius al-
 95 terius, habebit duas voces.
 96 Ioan. de Imola in dicta Cle-
 97 ment. plures num. 7. & qua-
 98 libet successio, ¶ & translatio,
 99 quæ fit de iurepatronatus ex
 100 titulo habili, dicitur fieri ex
 gratia

gratia non de iure communi.
Abb. in cap. 1. num. 3. de

præben. per tex. in cap. 3. de
iurepatronatus.

CAPVT SECVNDVM.

Quomodo iuspatronatus transeat ad
hæredes, & quos.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus transit ad quoscunque hæredes.
- 2 Nisi ex fundatione transire debeat ad hæredes sanguinis.
- 3 Quod procedit etiam in iurepatronatus sepulchri.
- 4 Fundator si sibi soli reseruat iuspatronatus, ad alios illud non transmittit.
- 5 Idem si sibi, & descendibus masculis reseruat.
- 6 Iuspatronatus transferri potest in præiudicium vocatorum.
- 7 Nisi competat tantum illis de parentela.
- 8 Et tunc non comprehenditur adoptiuus.
- 9 Iuspatronatus si sit reseruatum extraneo, eius hæredes erunt patroni.

- 10 Patre ob delictum spoliato iurepatronatus, remanet etiam filius priuatus.
- 11 Iuspatronatus transit ad masculos, & feminas secundum communem.
- 12 Mulieres exclusæ ab hereditate paterna non succedunt in iurepatronatus.
- 13 Quod etiam in monialibus dotatis procedit.
- 14 Hæres vniuersalis succedit in iurepatronatus, licet alij adsit hæredes particulares.
- 15 Filius nolens adire hereditatem patris, perdit iuspatronatus.
- 16 Idem est in emphiteusi recepta pro se, & filijs hæredibus.
- 17 Filius exheredatus non succedit in iurepatronatus.
- 18 Emancipatus si sit hæres succedit in iurepatronatus.
- 19 Item

- 19 *Item & honorum possessor.*
 20 *Primogenitus si solus sit hæres, solus erit patronus.*
 21 *Filius adoptiuus, & hæres succedit in iurepatronatus.*
 22 *Religiosus si succedat in iurepatronatus, ad monasterium pertinet.*
 23 *Illegitimi non succedunt in iurepatronatus nisi sint hæredes.*
 24 *Legitimatus à Papa si hæres sit, succedit in iurepatronatus.*
 25 *Idem est si illegitimus fiat religiosus.*
 26 *Iuspatronatus non transit in fideicommissarium.*
 27 *Si Trebellianica non sit deducenda.*
 28 *Ecclesia fit libera patrono sine hærede decedente.*

CUm supra dictum sit iuspatronatus transire ad alium cum hæreditate, & sic ad hæredes; dicendum est, quod transit ad hæredes vniuersales, tam sanguinis, quam extraneos, & tam ex testamento, quam ab intestato, ita communiter seruatur. Federic. de Senis consil. 225. Card. in dicta Clemen. plures. num. 6. de iure patro-

nat. Abbas in cap. cum seculum de iurepatronatus. Cardin. Tuscus præct. conclus. iuris. littera I. conclus. 610. & 611. & transit ordine successiuo, & gradatim. Cardin. Tuscus vbi supra conclus. 608. secus si in limine foundationis † cum consensu Episcopi sit apposita conditio, quod iuspatronatus transeat tantum ad hæredes sanguinis, etiam si non sint hæredes vniuersales. ita intelligitur Bald. in l. 2. numer. 1. C. de in ius vocan. Petr. de Anchar. consil. 81. Quod & in iurepatronatus † sepulchri procedit. Abb. in cap. penultimo. num. 5. de sepult. vt scilicet ad hæredes sanguinis ius sepulchri transeat.
 4 Quod † si fondator reseruet sibi iuspatronatus cum aliqua qualitate, qua appareat voluisse iuspatronatus durare tempore suo, tunc non transit ad hæredes, cum sit fauor pro ecclesiæ libertate.
 5 Eadem ratione † si patronus reseruauit iuspatronatus, & filio suo, eiusq; descendens masculis, quod descendens masculis deficientibus ecclesia remanet libera, cum

cum non extent vocati in dicto iurepatronatus; quamuis Petr. de Anchar. in conf. 81. contrarium teneat. Potest etiam ꝑ patronus fundator, & alius transferre iuspatronatus in alium in præiudicium vocatorum, nisi repugnet pactum appositum in ipsa fundatione. Calderin. in conf. 19. de iurepatr. Card. in dicta Clement. plures. num. 8. de iurepatronat.

7 Si autem ꝑ iuspatronatus competat tantum illis de parentela fundatoris, tunc vnus de parentela non potest illud renunciare extraneo. Card. in confil. 48. quo casu ꝑ si quis per adoptionem fiat de parentela, nunquam tamen erit patronus, quia in dispositione hominis, appellatione filij non venit adoptiuus. Io. And. in addit. ad Specul. in tit. de success. ab intest. in fine litteræ E, & quia verba debent intelligi naturaliter & proprie, non ciuilitè, & fide. l. vlt. vbi Doct. C. de his qui ven. ætat. impetr. & quia si aliter verum esset, nunquam parentela extingueretur in præiudicium ecclesiæ, quamuis contrarium

Praxis Iurispatron.

teneat Lambert. de iurepatron. lib. 1. par. 2. quæst. 2. artic. 9. nume. 12. Quod si quis ꝑ fundet Ecclesiam, & cõstituat patronos extraneos, hæredes patronorum erunt patroni, non ipse fundator, vel eius hæres. Calderin. cõfil. 5. de iurepatron. Si autem ꝑ patronus ob delictum priuetur iurepatronatus, filius etiam priuatus erit, quia cum eo casu filius non fit hæres patris, & iuspatronatus non transit in filium, vt filium; sed in filium hæredem, quia hæredem; cessante dicta qualitate cessat eius effectus dictæ successionis. Cardin. in Clement. plures. numero 8. de iurepatronatus.

11 quod ꝑ iuspatronatus est transitorium tam ad feminas, quã ad masculos. Abb. in cap. 1. num. 3. & in cap. cum sæculum num. 4. de iurepat. Cardin. in dicta Clement. plures num. 6. de iurepatr. & ita est communis opinio, dummodo femina hæreditati non renunciaffet: & ideo ꝑ mulieres maritatæ à statuto exclusæ ab hæreditate paterna non succedunt in iurepatronatus, cum fratribus. Petrus de

E An-

Ancharan. in Clement. plures col. 2. de iurepatr. Card. in Rubr. de iurepatron. q. 8.

13 quod † & in monialibus dotatis procedit. vide Felinum in cap. ecclesia Sanctæ Mariæ. num. 78. de constitution. Quod si decedat patronus relicto hærede vniuersali, & alio instituto in re certa,

14 iuspatronatus † transit tantū ad hæredem vniuersalem, per doctrinam Ioan. And. in cap. cum sæculum de iurepatron. Cardin. in dicta Rubr. de iurepatron. quæst. 8. facit Bart. in l. vt iusiurandi. §. si liberi versiculo secundum dubium est. ff. de oper. lib. quamuis Feder. de Senis in conf. 225.

15 teneat contrarium. Quod † si filius nolit hæreditatem patris, vel extraneus, immo eam repudiet, non succedit, nec etiam in iurepatron. Cardin. in dicta Rubr. quæst. 8. in fine. Abb. num. 5. & alij in cap. cum sæculum de iurepa-

16 tron. Quod etiam † est in emphyteusi recepta pro se, & filijs hæredibus, qui si non sint hæredes non succedunt in emphyteusi; & tunc iuspatronatus transit ad eos, qui sunt hæredes, vt per Lam-

bertin. vbi supra artic. 18.

17 Idem † si filius est legitimè exhæredatus, nō habebit iuspatronatus, quia non est hæres. Emancipatus autem filius

18 si sit hæres succedit in iurepatronatus. facit dictum lafonis in l. 2. C. de iure emphyteut. num. 226. & 227. Item

19 & bonorum † possessor succedit in iurepatronatus, cum sit vt hæres. §. quos autem. Inst. de bon. possess. Lambert. vbi supra art. 24. & si sit legitima † consuetudo, quod solus primogenitus succedat in hæreditate paterna, is solus erit patronus, alij sui fratres non. Ioan. Andr. in cap. ex insinuatione de iurepatronatus, & ibi Cardin. & Abb. Quod

21 si filius † sit adoptiuus, & sit hæres, succedit in iurepatronatus, cum sit hæres. Abb. in cap. tanta, qui fil. sint legitimi. num. 9. Et si patronus efficiatur † per professionem Religiosus, Monasterium succedit in iurepatronatus, quia Monasterium habetur loco filij. cap. in præsentia de probation. & habetur loco hæredis. Abb. nu. 74. & 75. Card. & alij in dicto cap. in præsentia: quod procedit etiam in præ-

præiudicium legitimorum
 successorum ad notatâ per Ar
 chid. in cap. vnico de iure
 patron. lib. 6. & Cardin. in
 Clement. plures. quæst. 8. de
 23 iurepatron. Illegitimi autem
 non succedunt patri, vel ma
 tri in iurepatronatus, nisi sint
 illorum hæredes, & hoc quo
 modo, & quando fit, plene
 ponitur per Præpos. in repet.
 cap. per venerabilem. §. quod
 autem col. 44. Qui filij sint
 legitimi. Rocch. de Curte
 de iurepatronatus verbo com
 petens alicui. quæst. 2. princ.
 vbi ait tales illegitimos nullo
 modo succedere in iurepatro
 natus competente illis de pa
 24 rentela. Legitimus t̄ autem
 à Papa, vel à dependentibus
 ab eo succedit in iurepatro
 natus, cum hæreditate; legiti
 matus etiam à Principe sæcu
 lari secundum veriore opinionem
 succedit in iurepatro
 natus, vt Præpos. & Rocch.
 vbi supra, & late Lambertin.
 vbi supra art. 29. vide Card.
 Tuscum vbi sup. conclus. 609.
 25 & ideo t̄ si illegitimus per
 professionem fiat Religiosus,
 fit legitimus, & succedit cum
 fratribus in hæreditate pa
 terna, & in iurepatronatus,

ficat enim naturalis oblatu
 Curia Principis sæcularis fit
 legitimus. §. vlt. Inst. de nupt.
 ita est etiam, si offeratur Cu
 ria æterni Principis, ingre
 diendo Religionem. ita Bald.
 in lect. in l. 1. C. de sacrosan
 eccles. Ex ingressu enim Reli
 gionis tollitur omnis macula.
 cap. non liceat. 19. q. 3. & ibi
 gloss. legitimi autem nati ex
 illegitimis succedunt in iure
 patronat. Ant. de Butr. conf.
 29. & Petr. de Anchar. conf.
 355. & Rocchus vbi supra.
 26 Quod iuspatronatus t̄ non
 transit in fideicommissarium,
 cui restituta fit hæreditas; sed
 remanet pœnes hæredem.
 per l. quia perinde. ff. ad tre
 bell. inducendo, vt ibi. Alex.
 iuncta l. quamuis. ff. ad trebel.
 & l. familiaria, & l. seq. ff. de
 Relig. & sumpt. fun. ita Bart.
 in dicta l. quia perinde. Castr.
 & alij, de communi. Rocch.
 de Curte de iurepatronatus
 verbo ipse, vel is, à quo. q. 9.
 de communi. Marcus Anto
 nius Peregrinus in tractatu
 de fideicommissis. art. 6. num.
 37. etiam si tota fit hæredi
 27 tas restituta. Si autem t̄ fidei
 commissum sit factum eccle
 siæ, quo casu non detrahatur

trebellianica. Tiraquell. de
 priuileg. piæ causæ priuil. 27.
 vel quando à testatore trebel-
 lianicæ deductio est prohibi-
 ta, tunc iuspatronatus transit
 in fideicommissarium. Lam-
 bertin. vbi supra artic. 35. Si
 28 autem † patronus moriatur
 absque hærede, vel ex testa-

mento, vel ab intestato, tunc
 ecclesia remanet libera. Abb.
 in cap. 1. num. 10. de elect.
 sunt tamen aliqui, qui dicunt
 hoc casu succedere Fiscum
 in hereditate. l. 1. C. vnde vir.
 & vxor. ergo & in iurepatro-
 natus succedit, de quo infra
 videbimus.

CAPVT TERTIVM.

Quomodo iuspatronatus transferatur ex permutatione.

SUMMARIUM.

- 1 Iuspatronatus transfertur
 per permutationem.
- 2 In permutatione iurispat-
 ronatus quando requiratur
 consensus Episcopi.
- 3 Iuspatronatus de per se
 consideratum non potest per-
 mutari.

1 **T**Ransit etiam iuspatro-
 natus † de vno in alium
 per permutationem; laicus ta-
 men non potest permutare
 iuspatronatus, cum ecclesia
 accipiendo aliam ecclesiam,
 nisi quando laicus habet cõ-
 munionem in iurepatronatus

cum ecclesia. Archidiaconus. in c.
 vnico col. 2. de iurepat. lib. 6.
 tunc enim ratione commu-
 nionis fit permutatio etiam
 sine consensu Episcopi. Pa-
 troni autem diuersarum ec-
 clesiarum possunt permutare
 iuspatronatus inter se. Doct.
 in Rubr. & in cap. cum secu-
 lum de iurepatronatus. cle-
 ment. plures. vbi glos. in
 2 verb. libere. de iurepat. Nec
 requiritur consensus Episco-
 pi, quando fit permutatio cū
 ecclesia. dicto cap. vnico de
 iurepatronat. lib. 6. quando
 autem fit permutatio iurispat-
 ronatus inter laicos, requiri-
 tur consensus Episcopi. Rocc.
 de

de Curte de iurepatr. in verbo ipse, velis à quo quæst. 16. num. 28. Iuspatron. autem † de per se consideratum non potest permutari cum alia re profana, quia simonia committeretur. Cardin. in dicto

cap. cum seculum. gloss. in dicta Clement. plures in verbo libere. Hostien. in summa tit. de iurepatr. §. qualiter transferatur, versiculo res permutata; tangit Abb. in cap. quærimoniam num. 4. de iurepat.

CAPVT QVARTVM.

Quomodo transferatur iuspatronatus ex donatione.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus transfertur per donationem.
 - 2 Cum consensu Episcopi.
 - 3 Donans iuspatronatus, si quid recipiat, simoniam commisit.
 - 4 Donatarius si presentare debeat ad alterius voluntatem conuentio hæc non tenet.
 - 5 Donatarij si plures sint, & unus renunciat, alijs accrescit.
 - 6 Ius accrescendi ubi locum habeat.
 - 7 Iuspatronatus non venit in donatione omnium iurium.
 - 8 Nisi in ea dictum sit accedente consensu Episcopi.
 - 9 In donatione iurispatronatus quid seruandum.
- Praxis Iurispatron.

1 **T**Ransit etiam † iuspatronatus de vno in alium per donationem. gloss. in cap. piæ mentis. 16. quæst. 7. Doct. in Rubr. & in cap. cum seculum de iurepatronatus, & est tex. in cap. ex insinuatione; vbi gloss. in verbo liberaliter, & in cap. nullus de iurepatronatus, & hanc esse communem opinionem testatur Lambertin. vbi supra lib. 1. par. 2. quæst. 4. art. 1. Et sic per donationem transfertur iuspatronatus de laico in laicum † cum consensu Episcopi. Illustrissimus Card. Mant. decis. 86. num. 5. Rot. Rom. alias sine dicto consensu non valet. Illustrissimus Card. Seraphin. decis. 884. num. 1. Rot. Rom.

de quo consensu habetur in c. præterea il secundo, de iurepat. & per Lamb. vbi sup. ar. 2.

3 quod si donans ꝑ aliquid accipiat pro tali donatione, committitur simonia. dicto cap. ex insinuatione, ibi liberaliter contulisset, & ibidem Abb. Quod si tunc dicatur, quod donatarius teneatur ꝑ præsentare ad voluntatem alterius etiam Episcopi, talis conuentio non valet. cap. nulla. cap. constitutus. & cap. vlt. de concess. præben. Ioan. Andr. in cap. vnico. num. 5. de iurepatron. lib. 6. dicta enim conuentio vitatur, & non vitiat, ad cap. vtile. de regul. iur. lib. 6. possunt tamen apponi conditiones secundum ius de Episcopi consensu. Abbas in cap. cum dilectus. de consuetud. Quod si dicta donatio ꝑ sit facta pluribus, & alter eorum, vel alteri repudiet, accrescit talis repudiatio alijs consocijs non repudiantibus, quia iuspatronatus est indiuiduum: ꝑ & quamuis in contractibus inter viuos non habeat locum ius accrescendi, excepto usufructu. l. i. §. in proprietate.

ff. de usufr. accresc. tamén, sed fecus est si in contractu interueniat res, & proprietas indiuidua, quia tunc habet locum ius accrescendi. l. proprium. ff. com. præd. Bart. in l. rei coniuncti. num. 65. ff. de leg. tertio. ita Bald. in c. quanto. de iudic. num. 2. & 3. ita Rocch. de Curt. de iurepatron. verbo ius. quest. 6.

7 Quod si quis ꝑ donando diceret, dono tibi omnia iura mea, in tali donatione non venit iuspatronatus. sed communis opinio est, quod in donatione omnium bonorum, iurium, & actionum veniat iuspatronatus. Card. Seraphin. decis. 725. Bald. in l. fin. num. 48. vers. dicit Innocen. C. de edict. Diu. Adr. toll. nisi diceret, ꝑ accedente tamen consensu Episcopi, quatenus opus sit, tunc enim videtur velle donare etiam iuspatronatus. In donatione autem iuspatronatus seruatur text. in cap. vnico. de iurepatronatus. lib. 6. vt dono tibi iuspatronatus, quod habeo in tali ecclesia, & in donatione ecclesie, concedo, & do talem ecclesiam, vt per Spec. in tit. de donat. in princ.

CAPVT QVINTVM.

Quomodo transferatur iuspatronatus per venditionem Vniuersitatis.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus transfertur per venditionem vniuersitatis accessorie.
- 2 Non autem ius decimarum.
- 3 Iuspatronatus non transit in venditione fundi, in quo fit Ecclesia.
- 4 Iuspatronatus quando transit cum vniuersitate, non requiritur Episcopi consensus.
- 5 Iuspatronatus de per se vendi non potest.
- 6 Iuspatronatus expressum in venditione vniuersitatis non transit.
- 7 Ecclesia si emat fit libera.
- 8 Iuspatronatus non potest cedi creditoribus.
- 9 Nec dari in solutum.
- 10 Presentatio vendi non potest.
- 11 Quid si plures habent castrum, in quo fit iuspatronatus,

quomodo procedat.

- 12 Venditio vniuersitatis nulla ob iuspatronatus, valida est quoad alia.
- 13 Euietio pro iurepatronatus non cadit.
- 14 Iuspatronatus legari potest.

1 **T**Ransfertur etiam iuspatronatus de vno in alium per venditionem verae Vniuersitatis, in qua fit iuspatronatus. cap. ex litteris. de iurepatron. tunc enim accessorie transit iuspatronatus cum Vniuersitate. Abb. & Innoc. in dicto cap. ex litteris. Decimae tamen non veniunt in venditione Vniuersitatis. Innocen. vbi supra, & venditio iuris sepulturae facta cum Vniuersitate valet. Abb. in dicto cap. ex litteris. num. 14. & quando ex venditione hereditatis, seu bonorum

E 4 tran-

- trāfeat iuspatronatus, videas Lambertin. de iurepatronat. lib. 1. par. 2. quæst. 5. artic.
- 3 14. & 15. Cum ꝑ venditione tamen fundi non transit iuspatronatus ecclesiæ, quæ est in fundõ: sed vendito Palatio, an Cappella Palatij videatur vendita, videas Lambertin. vbi supra. articulo 18.
- 4 Transfertur ꝑ autem iuspatronatus, cum Vniuersitate sine aliquo Episcopi consensu. Illustrissimus Card. Mantica decis. 140. num. 2. Rot. Roman.
- 5 De per se autem ꝑ iuspatronatus vendi non potest, alias simonia committitur. c. de iure. de iurepatron. nec etiam cum Episcopi consensu: quod si emens iuspatronatus detineat, debet spoliari. cap. quia clerici. vbi Abb. & glos. de iurepatr. & etiam venditor spoliatur, & ecclesia remanet libera. Si ꝑ autem in venditione Vniuersitatis exprimat iuspatronatus, idest, quod etiam iuspatronatus venditur, tunc non valet actus, nec transfertur iuspatronatus. Lambert. vbi supra. artic. 20. Farinac. decis. 399. parte 2. tomo pri-
- 7 mo. Quod si ecclesia ꝑ emat fit libera, nec debet priuari. Rocch. de Curte. de iurepatron. verbo ipse velis, à quo. num. 55. Precium autem datum pro emendo iurepatronatus, nec emptor, nec venditor habere debet; sed ecclesiæ tribuitur, cui ob simoniam illata fuit iniuria, ita communiter Doct. Card. Abb. & alij in dicto cap. de iure. & ibi glos. vltima, etiam si ecclesia ipsa esset emptrix. Lambertin. vbi supra. artic.
- 8 6. Quo stante ꝑ iuspatronatus non potest cedi creditoribus, à patrono nihil habente in bonis, cum iuspatronatus non recipiat æstimationem. dicto cap. de iure. Nec de
- 9 per se potest ꝑ dari in solum, cum Vniuersitate autem sic dicto cap. de iure: nec etiam potest æstimari præsentatio, quæ est fructus iuspatronatus. Abb. in cap. cum Bertoldus. num. 39. de re iudic.
- 10 Et ideo ꝑ neque ipsa præsentatio vendi potest, nec potest locari. Card. in cap. ex litteris. num. 4. de iurepatr. Lambert. vbi supra. quæst. 8.
- 11 princip. Quod si ꝑ plures possident Castrum iure heredita-

tario, in quo fit iuspatronatus, & ex usu antiquo senior de parentela presentat, si senior vendat partem suam dicti Castri, non presentabit emptor, sed alius senior de parentela, excluso dicto seniore venditore: quod si non senior de parentela, sed senior patronus debeat presentare, tunc si emptor sit senior patronus, ipse presentabit. Lambertin. vbi supra. quaest. 5. artic. 16.

12 Aduertendum tamen est, quod quando venditio Vniuersitatis nulla est propter expressum in ea iuspatronatus, valida tamen est quoad

alia. Abb. in cap. querelam. num. 7. de simonia. Rocch. de Curte vbi supra. num. 52. & pro hac re faciunt dicta per Felin. & Doct. in cap. cum super; vbi Felin. num. 8. de offic. deleg. Nec aliquo casu pro iuspatronatus cadit euictio, cum vendi nequeat. dicto c. de iure. Cum ergo iuspatronatus transeat cum Vniuersitate, & per donationem, potest etiam legari, cum legatum sit donatio: quod legatum quomodo fieri debeat supra dictum est, & vide Lambertin. vbi supra. quaest. 6. principali.

CAPVT SEXTVM.

Iuspatronatus an possit concedi in feudum.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus non potest dari in feudum.
- 2 Accessorie autem sic.
- 3 Vasallus si construxit ecclesiam amisso feudo retinet iuspatronatus.

- 4 Iuspatronatus, nec presentatio locari possunt.
- 5 Locatores presentant quando iuspatronatus pertinet ad parochianos.
- 6 Et tunc admittuntur etiam mulieres.

Ius-

Ius patronatus ¶ autem
 de per se consideratum
 non potest in feudum conce-
 di. Roman. consilio 368.
 nisi à solo Papa. Lamber-
 tin. de iure patronatus. lib.
 primo. parte 2. quæst. 7. ar-
 tic. 1. etiamsi allegetur con-
 suetudo temporis immemo-
 rabilis, vt per Rom. vbi su-
 pra; accessorie ¶ autem cum
 feudo continente Vniuersi-
 tatem, & sic cum Vniuersi-
 tate transit ius patronatus.
 cap. cum seculum. de iure pa-
 tron. & ibi Card. Abb. &
 alij. Quod si ¶ vassallus con-
 struxit ecclesiam in fundo
 feudali; amisso feudo non
 perdit ius patronatus. Archi-
 diac. in cap. in sacris. 16.
 quæst. 1. Eadem ratione, vt
 supra dictum est in cap. præ-
 cedenti ¶, non potest locari
 ius patronatus, nec præsen-
 tatio; Ideoque Parochiani si
 debeant præsentare Paro-

chum, eum non debent præ-
 sentare conductores Domo-
 rum in Parochia existentium;
 sed ¶ Domini locatores, qui
 habent ius patronatus ex præ-
 sumpta fundatione, constru-
 ctione, seu dotatione. Abb.
 in cap. querelam. num. 19.
 de elect. nisi consuetudo sit
 contraria. Pisis autem ser-
 uatur, vt locatores præsen-
 tent, vt est in parochialibus
 Ecclesijs sancti Andreae, san-
 ctæ Cecilie, sanctorum Cos-
 mæ, & Damiani, & sancti
 Viti; in quibus Parochiani
 domini Dommorum existen-
 tium intra limites Parochie
 conueniunt pro præsentan-
 do Parocho, eumq; præsen-
 tant, & obtinent. quo casu
 mulieres ¶ etiam admittun-
 tur si sint dominæ Domo-
 rum intra Parochiam existen-
 tium. Innoc. in cap. cum ex
 iniuncto. in fine. de noui
 oper. nunciat.

CAPVT SEPTIMVM.

Iuspatronatus an possit cum Vniuersitate obligari,
seu dari in dotem.

SUMMARIVM.

- 1 *Iuspatronatus nõ potest obligari cum vniuersitate.*
 - 2 *Transit autem in sequestrarium.*
 - 3 *Idq; procedit, siue iuspatronatus siue Vniuersitas sequestratur.*
 - 4 *Iuspatronatus de per se non potest dari in dotem.*
 - 5 *Transit tamen cum Vniuersitate data in dotem.*
 - 6 *Iuspatronatus transit in Vsufructuarium omnium bonorum.*
- 1 **I**uspatronatus etiam † cum Vniuersitate non potest obligari. faciunt dicta per Bartolum in l. si is qui. §. iura. numero 2. ff. de pignor. & ratio ponitur à Lambertino de iurepatronatus. lib. 1. par. 2. quæst. 9. art. 2. quod
- 2 tamen † transit ad illum, penes quem est factum sequestrum, itaut ille sequester presentare possit. Doctores in cap. examinata. vbi Innocentius numero 1. & Felinus numero 10. de iudic. idem Felinus in cap. cum Bertoldus. numero 30. de re iudic. Petr. de Ancharano in clem. vnica colum. 1. de sequestr. possess. & fruct. Et hoc procedit † siue iuspatronatus sequestratur de per se, siue sequestratur aliqua Vniuersitas, in qua fit iuspatronatus, & hanc esse magis communem opinionem testatur Lambertinus vbi supra. articulo 3. In Depositarium autem non transit, nisi depositum sit factum in vim sequestri. Lambertinus vbi supra articulo 4.
- 4 Insuper iuspatronatus † de per

per se consideratum non potest dari in dotem; quia ius patronatus non transit titulo oneroso, nisi cum Vniuersitate. Doct. in cap. ex litteris, & in cap. cum seculum de iure patronatus. Titulus autem dotis est particularis regulariter, quamuis dos sit ius vniuersale: si tamen † detur Vniuersitas in dotem, cum ea transit ius patronatus. Lambertinus vbi supra questione 10. articulo 2. numero 10.

6 Et eadem ratione, † si vxor sit relicta vsufructuaria om-

nium bonorum hæreditariorum, & in hæreditate sit ius patronatus, ipsa debet præsentare, late Lambertin. vbi supra. articulo tertio. Cardinal. Mantica decis. 140. vbi numero 13. dicit ius patronatus transire cum Vniuersitate data in dotem; melius tamen, & tutius est, cum proprietarius, & vsufructuarius sint quasi socij. l. 4. ff. de vsufructu, quod in casu vocationis simul præsentent proprietarius, & vsufructuarius, ad lites tollendas.

CAPVT OCTAVVM.

Quomodo per præscriptionem transferatur ius patronatus.

SUMMARIVM.

- 1 Ius patronatus transfertur per præscriptionem.
- 2 Præscribens Vniuersitatem præscribit ius patronatus in ea contentum.
- 3 Præscripto vno fructu ius patronatus non sunt præ-

scripti alij.

- 4 In dicta præscriptione requiritur tempus quadraginta annorum.
- 5 Item bona fides.
- 6 Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. seruetur.
- 7 Ius patronatus transfertur per sententiam.

8 Item

8 *Item per iuramentum.*

1 **T**ransfertur ꝑ etiam iuspatronatus de vno in alium per præscriptionem, vt quando quis præsentado contra verum patronum præscribit. Card. Tuscus præct. conclus. iuris concl. 604. ita Io. Andr. in cap. quod alicui. de reg. iur. lib. 6. per cap. 2. de cappell. Monac. & cap. auditis. de præscription. Card. in Clement. plures de iurepatr. num. 5. & præscribens ꝑ Vniuersitatem bonorum præscribit etiam iuspatronatus eis annexū, quod quomodo procedat, declarat Felin. in cap. causam. nu. 8. de præscriptio. Rocch. de Curte de iurepatr. verbo ipse, vel is, à quo. q. 36. num. 81. & sequentibus. Præscripto tamen ꝑ vno fructu iuspatronatus, puta præsentationis, vel alterius honoris, vtilitatis, vel oneris, non intelliguntur præscripti alij fructus, quibus vsus non est præscribens. ita debet intelligi Archidiac. in cap. vnic. de iurepatronatus. lib. 6. de hoc Lambert. de iurepatr. lib. 1. p. 2. q. 11. art. 4. Requiritur

4 autem ꝑ in hac præscriptione tempus quadraginta annorū ex actu continuato. glos. in cap. cum ecclesia. in verbo, breuitatem temporis. de causa possess. & propriet. & in tali præscriptione requiruntur plures præsentationes, ad hoc, vt probari possit præscriptio. Abb. in cap. querelam. n. 9. de elect. & in dict. cap. cum ecclesia. Et ꝑ præscribēs debet esse in bona fide, cum scientia & patientia domini, contra quem præscribitur: & quod in cursu quadraginta annorum sufficiat vnica præsentatio, cum semel tantum ecclesia vacauerit, ponit Dec. in consil. 134. num. 3. & 4.

6 Hodie ꝑ autem seruari debet decretum Conc. Trid. cap. 9. de reformat. sess. 25. vbi iuspatronatus debet ostendi ex fundatione, seu dotatione, siue ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliaque, secundum iuris dispositionem.

7 Transfertur ꝑ etiam Iuspatronatus per sententiam, siue litigatum fuerit super iure-

re-

78 Pars I. Lib. IV. Cap. VIII.

repatronatus, siue super Vni-
uerſitate, in qua ſit iuſpatro-
8 natus. Item † transfertur iu-
ramento, argumento de iu-
repatronatus liberti. Barto-
lus in l. eum qui. S. ſi liber-

tus. ff. de iureiuran. De his
Lambertinus vbi ſupra artic.
10. Paulus de Cittadinis de
iurepatronatus par. 9. queſt.
16. num. 24.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

PRA-

P R A X I S
 IURISPATRONATUS
 PARS SECVNDA
 Continens modos conseruandi
 Iuspatronatus.

LIBER QVINTVS.

*In quo tractatur de fructu iurispatronatus,
 scilicet de præsentatione.*

CAPVT PRIMVM,

Quid sit præsentatio, prouisio, postulatio, nomi-
 natio, electio, & commendatio.

SVMMARIVM.

1 Præsentatio quid sit. 2 Præsentatio ante est ius, post factum. 3 Præsentatio potest dici do- natio. 4 Patroni non dicuntur eli- gere.	5 Ius ad rem transfertur in præsentatum per præsentationem. 6 Ius in re transfertur in electum per electionem. 7 Differentiæ triginta tres inter electionem, & præsen- tationem. 8 Prouisio quid sit. 9 Po-

- 9 *Postulatio quid sit.*
 10 *Nominatio quid sit.*
 11 *Electio propriè qua.*
 12 *Commendatio qua.*
 13 *Administratio perpetua.*
 14 *Coadiutoria cum futura
 successione.*
 15 *Serenissimus Dux Parma
 laudatur.*
 16 *Electio confirmatur, præ-
 sentatio admittitur.*
 17 *Collatio qua.*
 18 *Expectatiua qua.*
 19 *Commissio ecclesie qua.*
 20 *Installatio qua.*
 21 *Promotio qua.*
 22 *Optio qua dicatur.*
 23 *Ius quale transferatur ex
 electione, præsentatione, col-
 latione, & alijs modis.*

NUNC viden-
 dum est de pri-
 mo fructu iu-
 rispatronatus,
 idest de præ-
 sentatione. Præsentatio ¶ er-
 go est exhibitio quædam fa-
 cta de clerico præsentante sen-
 sibus corporis illi, cui fit præ-
 sentatio. Abb. in cap. ea no-
 scitur numer. 3. de his, quæ
 fiunt à Præl. sine cons. cap.
 quæ præsentatio ¶ antequam
 sit deducta ad actum, est Ius,

deducta postea ad actum est
 factum. Abb. in cap. super eo.
 num. 5. de off. deleg. & quod
 præsentatio sit fructus iuris-
 patronatus, ponit Felin. in c.
 cum olim. num. 2. de maior.
 & obed. Card. Mant. decis.
 140. num. 5. Rot. Rom. quæ
 3 præsentatio ¶ dici potest do-
 natio, cum stet in libertate
 patroni, quem vult præsen-
 tare, dummodo sit idoneus.
 Abb. in cap. vlt. num. 5. de
 4 concess. præb. patroni ¶ au-
 tem non dicuntur eligere
 propriè loquendo, quamvis
 impropiè, & largè dicantur
 eligere, vt in cap. 2. 3. & c.
 nobis. de iurepatron. quia
 5 per ¶ præsentationem patro-
 ni non transfertur ius in præ-
 sentatum. cap. quod autem.
 de iurepatronatus, nisi tan-
 tum ad rem, non in re, vt
 notatur in cap. cum Bertol-
 6 dus de re iud. sed per ¶ ele-
 ctionem transfertur ius in
 electum. glos. in ca. quanto.
 dist. 63. & etiam large pa-
 tronus dicitur ecclesiam or-
 dinare. Abb. in cap. ex infi-
 nuatione. de iurepatronatus,
 non tamen patroni dicuntur
 conferre. cap. vlt. de iurepa-
 7 tronatus: & triginta tres ¶ dif-
 fe-

ferentias inter electionem, & præsentationem ponit Lambertinus de iurepatronatus. lib. 2. par. 1. quæst. 1. art. 5. Et cum de præsentatione sit tractatus, plures adsunt similes termini, vt † prouisio, quod est verbum generale continens omnes modos per quos ecclesiæ prouidetur. c. vt circa. de elect. lib. 6. & ibi glos. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 2. de re iud. Postulatio † item alia, est, qua quis postulatur, vt eligi possit, alia qua postulatus consequitur plenum, nam tunc admissus à superiori electus remanet. Abb. in cap. quia propter. de elect. quæ postulatio non competit patrono, quia patronus debet idoneum præsentare. c. 3. de iurepatronatus. Nominatio † item alia, quæ fit de aliquo eligendo, vt in c. quod sicut. in princ. de elect. alia quæ fit in scrutinio electionis ad cap. publicato. de elect. alia est solemnitas, cum duo nominantur, vel plures, & petitur, vt ex illis vnus eligatur & tunc nominantes non possunt variare. Abb. in c. quod sicut. §. super eod. num. 1. de Praxis Iurispatron.

elect. & ista nominatio potest dici præsentatio. Cardin. in Clem. plures. §. quibus. not. 2. de iurepatron. Electio autem † proprie est, quando Canonici ecclesiæ eligunt Prælatum, vt in dicto cap. cum Bertoldus, & ibi Felin. nu. 2. de re iudic. Adest † & commendatio, cum aliquod beneficium datur per Papam in commendam perpetuam. gloss. in cap. nemo verbo commendare de elect. lib. 6. & idem est † perpetua administratio. Datur † etiam coadiutoria, cum futura successione Prælato seni per Papam, prout & ego à sanctiss. Clemente VIII. fel. record. fui datus coadiutor cum futura successione in Decanatu Primatialis ecclesiæ Pisane recolendæ memoriæ, & Præclarissimo viro Vincentio Mazzolio Decano Pisano Prothonotario Apostolico, carissimo auunculo meo tunc in Parmensi Gymnasio in Prima sede Iuris Pontificij professori maximo stipendio, & priuilegijs decorato à Serenissimo Kanutio † Farnesio Parmæ, & Placentiæ Duce, litteratorum refugio, & virtutum omnium felici cultore;

F con-

- 16 confirmari † dicitur electio. Abb. in cap. auctoritate num. 5. de institut. vbi infra scriptos terminos declarat; admittitur presentatio, & fit de presentato institutio, que large dici potest confirmatio c. 1. de instit.
- 17 lib. 6. Collatio † autem est, quando absque alicuius electione, seu presentatione Episcopus confert beneficium. cap. vlt. de offic. vic. lib. 6. & cap. relatum de preben. que differentia fit inter collationem, & electionem, vide Abb. in dicto cap. auctoritate de institut. num. 5. Adest
- 18 expectatio beneficij, siue expectatiua, de qua in cap. 1. §. ex parte vero, & §. è contra de concess. preb. lib. 6. est & assignare, quod notat conferre, quandoque inuestire.
- 19 Item est verbum † comittere, cum ad tempus ecclesia alicui committitur, quod dicitur per modum prouisionis. Clem. vnica, & ibi gloss. verbo committere de suppl. negl.
- 20 prel. installatio † notat veram, & actualem possessionem. Abb. in cap. transmissam de
- 21 elect. num. 3. & quid notet † promotio, dicit Abb. in cap. Omnipotentis de accusation.
- 22 est & optio, que † fit per canonicum antiquum de canonicatu nouiter vacante alteri collato, vt dimisso suo accedat ad nouum, que optio locum habet stante loci consuetudine. cap. vlt. & ibi gloss. & Doct. de consuet. lib. 6. Et
- 23 quod ius † transferatur ex electione, collatione, presentatione, & alijs supradictis, ponit Felin. in dicto cap. cum Bertoldus col. 1. & 2. de re iudic. & de his Lambert. vbi supra quaest. 1. per omnes articulos dictae quaestionis.

CAPVT SECVNDVM.

Omnes possunt præsentare, qui non
sunt prohibiti.

SVMMA RIVM.

1 Præsentare possunt qui non sunt prohibiti. 2 Patronus, & existens in possessione possunt præsentare. 3 Excommunicatus præsentare nequit. 4 Patronus ecclesiasticus suspensus non potest eligere. 5 Hæretici, alijq; criminosi non possunt præsentare. 6 Filius pro patre præsentare potest. 7 Pater, & filij admittuntur si ius patronatus sit populi. 8 Ius patronatus si filio donetur, patri non competit præsentatio. 9 Pupillus sine tutore potest præsentare, item & minor. 10 Tutor potest præsentare. 11 In concursu præualet præsentatio pupilli. 12 Furiosus non præsentat. 13 Religiosi nequeunt proprio	nomine præsentare. 14 Concil. Trident. sess. 25. de regul. & monialib. cap. 1. & 2. 15 Religiosi nequeunt esse procuratores ad præsentandum. 16 Religiosus potest eligere præsentandum, si id patronus velit. 17 Abbas cum consensu Capituli debet præsentare. 18 Conuersi, & nouitij non sunt de Capitulo. 19 Capitulum Sede vacante non potest conferre beneficia. 20 Sede vacante beneficia vacantia sunt Papæ reseruata. 21 Capitulum Sede vacante habet iurisdictionem Episcopalem. 22 Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 16. 23 Patronus si præsentet bis cum alio, ambo sunt patroni. 1 Præsentare † autem possunt omnes, nisi reperian

tur prohibiti, ius enim præ-
 sentandi est prohibitorium; ideoque in eo concessum vi-
 detur, quod non est expressè
 exceptum, seu prohibitum. gloss. in cap. ex litteris. in
 verbo non excepto. de iure-
 patronatus. Et ideo patroni, †
 & existentes in quasi posses-
 sione præsentandi, si non sunt
 prohibiti, præsentare possunt.
 cap. piæ mentis, & ibi glossa
 vlt. 16. quæst. 7. Excommu-
 nicatus † autem excommuni-
 catione maiori nõ potest præ-
 sentare, quia cum sit actus le-
 gitimus, interdicitur excom-
 municatis. ad text. in cap. in-
 telleximus, & ibi gloss. vlt. de
 iudic. Patronus autem † ec-
 clesiasticus si sit suspensus nõ
 potest eligere, nec præsentare.
 arg. text. in c. cum inter R.
 circa finem de electio. & per
 Lambertin. de iurepatr. lib. 2.
 par. prima, quæst. 2. artic. 3.
 Item † nec Hæretici, eorumq;
 fautores, schismatici, apostatae,
 infames, symoniaci, vel
 similes criminosi præsentare
 queunt per supradicta. Si au-
 tem † patronus sit pater, pro
 eo filius potest præsentare,
 sicut quælibet alia coniuncta
 persona, vt infra dicitur, sed

nomine suo non potest. Et si
 iuspatronatus † competat po-
 pulo, & pater, & filij familias
 interuenire debent in præ-
 sentando. Lambertin. vbi su-
 pra art. 6. & si iuspatronat. †
 donetur filio, ei non patri com-
 petit præsentatio, quia quam-
 uis sit quid aduentitium; ta-
 men cum sit annexum spiri-
 tualibus non acquiritur patri.
 ad text. in cap. si annum. cir-
 ca finem, & ibi glos. vlt. de Iu-
 dic. lib. 6. ita & pupillus † ma-
 ior septennio sine tutore præ-
 sentare potest, & valet præ-
 sentatio. Archidiac. in cap.
 decernimus. in princ. 16. q.
 7. Ioann. Andr. in cap. ex eo.
 num. 5. de elect. lib. 6. Abb.
 in cap. vlt. in fine de concess.
 præben. & multo magis po-
 terit præsentare minor vigin-
 tiquinque annis sine Cura-
 tore. Tutor † autem potest
 præsentare pro pupillo mino-
 re septennio, seu maiore, &
 non præsentante; & si ad sit
 præsentatio & pupilli, & tu-
 toris, præualet † præsentatio
 pupilli. Lambertin. vbi supra
 art. 10. & si lis oriatur super
 iurepatronat. tutor debet eã
 prosequi. Furiosus † autem
 semper furens non præsentat,
 sed

13 sed eius Curator. Religiosi t
 autem qui promittunt tria
 vota substantialia regulæ, sci-
 licet paupertatem, castitatē,
 & obedientiam. ad text. in
 cap. cum ad Monasterium.
 de stat. Monac. proprio no-
 mine non possunt præsentare,
 quia proprium habere nequeunt,
 sed Monasterij nomine. Cardin. Seraphin. decis.
 1328. & 1361. toto tit. de
 Regular. & notatur in cap. in
 præsentia. de probat. Conci-
 14 lium t Trident. de regular. &
 monial. cap. 1. & 2. sess. 25.
 Nauarr. lib. 3. consil. de stat.
 Monac. conf. 13. num. 9. & in
 suo Manuali. cap. 12. nu. 50.
 15 Nec potest t talis Religiosus
 à patrono constitui procurator
 ad præsentandum, nisi de
 licentia sui superioris; si ta-
 16 men t plures patroni dicant
 se præsentare quem elegerit
 talis Religiosus, tunc talis
 Religiosus potest id facere,
 & nominare præsentandum:
 quod si comparere debeat co-
 ram Ordinario, id exequi de-
 bet cum licentia sui superio-
 17 ris. Et si Abbas t præsentare
 debeat, tenetur id facere
 cum consensu maioris, & sa-
 nioris partis sui Capituli. cap.
 Praxis Iurispatron.

nouit. cap. ea noscitur, & cap.
 quanto. de his, quæ fiunt à
 Prælat. & de his Lambertin.
 vbi supra art. 12. nisi consue-
 tudo, præscriptio, vel priuile-
 gium aliter se haberent. per
 dictum cap. ea noscitur. Con-
 18 uersi t autem, & Nouitij non
 professi non admittuntur ad
 præsentandum quando iuspa-
 tronatus competit Monaste-
 rio, quia non habent vocem
 in Capitulo. Abb. in cap. 1. in
 19 fine de procur. Capitulum t
 autem Sede vacante non po-
 test conferre beneficia, nec ad
 beneficia vice Episcopi præ-
 sentare. cap. secundo, ne Sede
 vacante. Archidiac. in cap. 1.
 de institut. lib. 6. Pius Quin-
 tus sanctæ memoriæ, in Bulla
 Incipit, Sanctissimus in Chri-
 sto Pater publ. 1568. die 9.
 Mart. Pontif. sui anno tertio.
 Per quam omnia beneficia,
 Episcopali, Archiepiscopali,
 Patriarchali, seu Primatiali
 20 Sede t vacante quomodoli-
 bet vacantia ad eorundem
 Episcoporum collationem,
 prouisionem, præsentationē,
 electionem, seu quamlibet
 aliam dispositionem quomo-
 dolibet pertinentia ipsi sum-
 mo Pontifici referuantur.

21 Quamuis Capitulum † succedat Episcopo in his, quæ sunt iurisdictionis. ad text. in 22 cap. 16. de † reformat. sess. 24. Concil. Trident. vide Summam Bullarj Steph. Quarantæ in verbo Capitulum Sede vacante, in versiculo, nono quæro, & de his Lambertin. vbi supra artic. 14. Et aduerte ad hunc casum, † quod si

quis ecclesiam, vel altare ædificauit, cum hoc, quod ipse, & alius per eum eligendus præsentent Rectorem; si patronus cum Francisco bis præsentauit, Franciscus cum ipso patrono semper præsentare debebit, ad tollendam infinitatem variandi. Lambertin. vbi supra art. 16.

CAPVT TERTIVM.

De existentibus in quasi possessione iuris patronatus, iuris præsentandi, & de eorum præsentatione.

SUMMARIVM.

- 1 Bona fidei possessores rectè præsentant.
- 2 Mala fidei possessores non admittuntur ad præsentandum.
- 3 Bona fidei, vel mala fidei possessor quis sit.
- 4 Bona fides, vel mala quando præsumatur.
- 5 Possessor violentus non præsentat.
- 6 Lite mota putatiuo patrono possessori, quid agendum.

- 7 Præsentatus à bona fidei possessore præfertur.
- 8 Lite mota super proprietate, ante litem contestatam possessor præsentat.
- 9 Secus si post litem contestatam.
- 10 Lite non finita intra debitum tempus, præsentatus à bona fidei possessore instituitur.
- 11 Bona fidei possessor rectè præsentat etiam post litem sibi motam, sed institutio retardatur.

12 Præ.

- 12 *Presentatus à bonæ fidei possessore præfertur, etiamsi verus patronus præsentauerit.*
- 13 *Nisi ante institutionem constet de proprietate.*
- 14 *Præsentatio facta à patrono præualet præsentationi malæ fidei possessoris.*
- 15 *Patronus verus præfertur, data paritate possessionis in concursu patronorum.*
- 16 *Quasi possessio iurispatronatus, seu iuris præsentandi quomodo acquiratur.*
- 17 *Quasi possessio acquiritur quatuor concurrentibus.*
- 18 *Concil. Tridentin. Sess. 25. de reformat. cap. 9. seruatur circa quasi possessionem iurispatronatus.*
- 19 *Præsentatio effectum sortitur si sit confirmata.*
- 20 *Quasi possessio amittitur cassata præsentatione, vel non admissa.*
- 21 *Quasi possessio compatroni conseruatur per præsentationem alterius compatroni.*
- 22 *Patroni si admittunt in præsentando alium, eundem possessorem faciunt.*
- 23 *Quasi possessio iurispatronatus acquiritur per præsentationem.*
- 24 *Potior est in possessorio qui*

- ultimo loco præsentauit.*
- 25 *Nisi in vltima præsentatione ambo præsentassent.*
- 26 *Quasi possessio Patris, vel alterius continuatur in filium, & heredem.*
- 27 *Iurispatronatus quasi possidetur cum sit ius.*

EXistentes igitur in quasi possessione iurispatronatus, & iuris præsentandi recte præsentant. Cardin. Mantica decis. 360. num. 6. cap. consultationibus. de iurepatron. vbi Abb. num. 3. reddit rationem, dummodo sint bonæ fidei possessores. Rot. Roman. decis. 7. de iurepatron. in nouis. Quod si sint ÷ malæ fidei possessores, non debent admitti, & euictio iurepatronatus à vero patrono debet remoueri Rector institutus ad præsentationem malæ fidei possessoris. glos. penult. in dicto cap. consultationibus. vbi Innoc. Card. & Abb. si tamen institutus sit rite iuris ordine seruato non debet remoueri. Lamber. de iurepatr. lib. 2. par. 1. quæst. 3. artic. 2. Rocch. de Curte. de iurepatron. verbo competens alicui. quæst. 22. nume-

3 ro 50. Is autem ¶ est malæ fidei possessor, qui habet conscientiam rei alienæ, bonæ autem fidei possessor est, qui possidet cogitatione domini, quia existimat se esse dominum, & patronum. Abb. in dicto cap. consultationibus.

4 Et an, & quando ¶ præsumatur bona, vel mala fides in incorporalibus, videas Abb. in cap. si diligenti. num. 12. & seq. & ibi Felin. num. 4. de præscription. Eadem ratione non admittitur ¶ possessor violentus, intrusus, vel inuasor, si pacifice non possideant. Lambertin. vbi supra. artic. 6. & de intrusis vide Felin. in cap. in nostra. num. 11. & 12. de rescript.

6 Quid autem ¶ si existenti in quasi possessione, & sic patrono putatiuo possidenti lis moueatur? tu cum Lambertin. vbi supra. articulo 4. omiſſis difficultatibus, & varijs opinionibus pone plures casus. Primus ¶ est, quando à tali est facta præsentatio, & postea comparet alius dicens se esse proprietarium: & tunc præsentatus à bonæ fidei possessore debet institui non obstante lite mota.

Abb. in cap. cum venissent. de restitut. in integ. num. 22.

8 Secundus est ¶ quando vacat ecclesia, & mouetur possessoris lis super proprietate ab aliquo fatente illum possidere, & non est lis contestata: & tunc possidens potest præsentare, & præsentatus debet institui, quia talis fructus collectus ante litem contestatam non debet restitui. l. certum. C. de rei vend. & notatur in cap. grauis. de restitut. spoliat. Tertius ¶ est quando sumus post litem contestatam: & tunc possessoris præsentatio debet admitti; sed institutio debet retardari ad finem litis, & ita potest intelligi Bald. in cap. 2. de restitut. in integr. nisi appareat cum fraude fuisse litem motam. Si ¶ tamen lis non sit finita infra quadrimestre, seu semestre inspecta qualitate patronorum institui debet præsentatus à bonæ fidei possessore: & hi casus procedunt, quando lis est mota super proprietate.

11 Quartus est ¶ casus quando talis possessor ante, vel postquam lis sibi est mota super sua possessione præsentat:

12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500

omnes fructus pertinent ad
 proprietarium. l. mala fide.
 C. de cond. ex lege. late Ab-
 bas in cap. cumana. num. 12.
 de elect. & ideo si solus ve-
 ritus patronus non existens in
 possessione presentet, valet
 presentatio. dicto cap. con-
 sultationibus. à contrario sen-
 su; & ibi Abb. Si autem
 & t. verus patronus & puta-
 tius presentent, data pari-
 tate possessionis verus prefer-
 tur. Bald. in l. 2. column. vlt.
 C. de seruit. & aqua. numer.
 82. quod si verus non possi-
 deat, putatius sic, dic vt su-
 pra de quasi possidente, cui
 lis sit mota, & de hoc Lam-
 bertin. vbi supra. art. 9.
 Quasi autem t. possessio
 iuris patronatus, seu iuris pre-
 sentandi acquiritur, prout
 acquiruntur possessiones, seu
 quasi iurium incorporalium;
 de quibus Innocen. in cap. in
 litteris. de restitut. spoliator.
 nume. 6. Abb. in cap. bonæ.
 num. 20. il secondo. de po-
 stul. præl. & ex dictis Abb. in
 dicto cap. bonæ. dic quod di-
 cta quasi possessio iuris patro-
 natus acquiritur, si hæc con-
 currant. Cardin. Mantica de-
 cif. 322. numero 4. Primo
 quod

17 quod talis presentet sciente
 primo possessore, & patiente ; secundo quod sequatur
 institutio, & confirmatio presentati, & ab institutione
 non sit appellatum ; tertio,
 quod institutus habeatur, vt
 institutus ; quarto, quod talis
 presentans sit in bona fide. Lambertin. i supra. artic.
 10. ideoque clarum est istam quasi possessionem acquiri
 per vnicam presentationem vt supra factam. cap.
 cum ecclesia Sutrina. de causa possess. & propriet. & ibi
 Abb. latissime, & Rocchi. de Curte. de iure patron. verbo
 competens alicui. quest. 14. Cardin. Mantica decis. 150.
 num. 1. hodie autem seruatur
 18 rī debet dispositio Concil. Trident. sess. 25. de reform.
 cap. 9. vbi statutum est, quod omnia sint irrita cum quasi
 possessione inde sequuta, si non sint iure patron. prouenientia
 ex dotatione, seu fundatione, siue sint multiplicatae
 presentationes per tempus immemorabile, quod immemorabile
 non profit, nisi etiam presentationes continuatae non
 minori saltem, quam quinquaginta anno-

rum spacio ; quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur. vi. de Card. Seraphinum decis. 1141. Effectum autem sortitur si sit confirmata presentatio, & sic si habuit effectum, vt dicitur in cap. humana. de elect. & ideo si presentatio aliquo modo postea sit reuocata, puta in causa appellationis. nihil releuat, vt per Lambertin. vbi supra. artic. 13. quæ quasi possessio si amittitur cassata presentatione per sententiam. Innocen. in cap. 2. num. 2. de restitut. in integr. per non usum autem non amittitur quasi possessio nisi appareat talem iuramentum fuisse spoliatum, quia cum voluit presentare non fuit admittendus. ad l. 3. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquiren. possess. Si autem sint plures patroni, & aliqui presentant, alij non presentantes non amittunt quasi possessionem, quia presentantes conseruant quasi possessionem non presentantium. Card. Seraphin. decis. 339. num. 3. vt late per Lambertin. vbi supra. artic. 16. Quod si pa-

22 si patroni † presentando si-
mul admittant alium ad pre-
sentandum, qui non est pa-
tronus, sibi præiudicant, &
talis admissus absque vlla
contradictione quasi posses-
sionem acquirit. Abb. in ca-
pitulo scriptum. de elect. Lã-
bertin. vbi supra. artic. 17.
23 num. 10. & 11. Sed † quasi
ista possessio non acquiritur
per exercitium alterius actus
(vltra præsentationem) com-
petentis patrono, vt si quis
vt patronus honoretur in
ecclesia. Rocch. de Curte
vbi supra. in verbo compe-
tens alicui. quæst. 15. stante
maxime alio in quasi posses-
sione illius actus, vel præsen-
tationis. Quod si quis † præ-
sentauerit pluribus vicibus
Rectorem ad vacantem ec-
clesiam, sed vltimo loco alius
præsentauit, iste vltimus in
possessorio potior erit. Car-
din. & Abb. in cap. ex litte-
ris. de iure patron. per text.
in cap. cum ecclesia Sutri-
na. vbi Abb. colum. 7. de

causa possess. & propriet. nisi
25 in † penultima præsentatione
ambo præsentassent, quia
tunc primus non amitteret
quasi possessionem, licet se-
cundus solus in vltima præ-
sentatione præsentasset. Qua-
26 si † autem possessio patris,
seu antecessoris continuatur
in filio, & hærede, seu suc-
cessore. Bald. in l. in suis. in
principio. ff. de liber. & post-
hum. vbi ait quasi posses-
sionem iurium trāsire in succes-
sore, etiam si ipsi successores
non exerceant actum, per
quem inducitur dicta quasi
possessio, ea ratione, quia
iura nō possidentur; sed qua-
si possidentur, glos. in dicto
cap. cum ecclesia Sutrina. in
verbo quasi possessionem.
27 Ideo † ius patronatus cum sit
ius, & sic quid incorporale
quasi possidetur. Bald. in c.
quanto. in fine. de iudic. sed
dicta quasi possessio non tran-
sit in filium sine apprehen-
sione. Cardin. Mantica de-
cis. 88. num. 5. Rot. Rom.

CAPVT QVARTVM.

Vacante ecclesia patronus, vel quasi possidens per se, vel per procuratorem, Rectorem præsentare debent; & de procuratore constituto ad præsentandum.

SVMMARIVM.

- 1 Patronus debet præsentare, vel eius procurator.
- 2 Si vacet beneficium.
- 3 Procurator constitui non potest ad beneficia vacatura.
- 4 Concil. Trident. Sess. 24. de reformat. cap. 19. tollit expectatiuas.
- 5 Procurator constitui potest ad consentiendum resignationi, vel permutacioni.
- 6 Absens rectè constituit procuratorem ad beneficia vacatura.
- 7 Consuetudo Pisana circa tales procuratores.
- 8 Comes Nicolaus Gallettus Patronus plurium beneficiorum.
- 9 Procurator generaliter constitui potest in beneficijs vacaturis ex iusta causa, & de

consensu Ordinarij.

- 10 Data potestate conferendi potest quis præsentare, sed data potestate præsentandi nõ potest conferre.
- 11 Præuentioni est locus si duo sint procuratores patroni.
- 12 Et durante tempore secundus procurator variare potest si laicus sit patronus.
- 13 Patronus potest præsentare, etiam si habeat procuratorem, tunc autem procurator non potest.
- 14 Patronus potest variare si prius eius procurator præsentauit.
- 15 Mulier potest præsentare, & procuratorem constituere.
- 16 Procurator diuersorum patronorum non potest diuersos præsentare.
- 17 Iura loquentia de electione procedunt in præsentatione.

18 Fal-

18 *Falsus procurator repellitur à presentando.*

19 *Patronus potest presentare, etiam si procuratorem fecerit, iurando eum non reuocare.*

20 *Periurium eo casu euittatur, si obtineat absolutionem à iuramento.*

21 *Procurator constitutus ad presentandum potest reuocari, & non valet presentatio, etiã si procurator nesciat reuocationem.*

22 *Patronus potest presentare per nuncium.*

23 *Patronus potest presentare per litteras.*

24 *Pater pro filio, frater pro fratre, coniunctus pro coniuncto, amicus pro amico, cum promissione de rato presentare possunt.*

1 **V**Acante igitur Ecclesia, patronus, vel alius existens in quasi possessione debet presentare Rectorem per se, vel per procuratorem. cap. ea noscitur. vbi gloss. Abb. Cardin. & alij, de his quæ fiunt à Præl. sine cons. Cap. & cap. ultimo. de concess. præben. quod procedit
2 in beneficio † vacante; tunc

enim potest constitui procurator ad presentandum, & absens potest inuestiri de beneficio per suum procuratorem. capit. accedens. de præbend. facit Felin. in cap. cum venerabilis. in princip. de exceptionib. In vacaturis † autem beneficijs patronus non potest constituere procuratorem ad presentandum, vel committere actum presentationis faciendæ. cap. ult. de concess. præbend. vide Cassadorum de iurepatr. decis. 5. num. 1. nec habens collationem potest id facere. cap. quia propter. §. illud autem. de elect. quia daretur votum captandæ mortis, & aperiretur via fraudibus: & in simili expectatiuæ gratiæ ad vacatura prohibentur à
4 Concilio † Triden. sess. 24. de reformat. cap. 19. Procurator † tamen ad consentiendum renunciationi, seu permutationi constitui potest. Lambertin. de iurepatron. libro 2. part. 1. quæst. 4. art. 2. num. 6. Quod † tamen non procedit si quis ex iusta causa debeat abesse à Patria, & morari in longinquis Regionibus, tunc enim auctoritate

te Ordinarij poterit consti-
 tuere procuratorem, vt præ-
 sentet pro se ad vacatura.
 argum. cap. quoniam. de iu-
 repatron. & cap. nihil. de
 elect. faciunt dicta per Inno-
 cen. in cap. 1. de constit. vbi
 Felin. col. 14.

7 Et ita vidi ¶ seruari Pisis,
 in ea etenim Ciuitate Anti-
 quissima, & Nobilissima ad-
 sunt multa beneficia, quorum
 iuspatronatus est poenes No-
 biles viros Pisanos habitan-
 tes in Insula Siciliae in Ciui-
 tate Panhormi, & isti solent
 Pisis habere certum procura-
 torem ad præsentandum ad
 vacatura, prout solitus est fa-
 8 cere Illustrissimus Dominus ¶
 Nicolaus Gallettus Cētegles
 Comes Galeani commorans
 in dicta Ciuitate Panhormi,
 qui habet multa beneficia in
 Ciuitate Pifarum, & in ea ha-
 bet certum procuratorem
 ad prædicta, qui procurator
 ea exercet, & obtinet confir-
 mationem præsentationis mo-
 9 re solito. Et ideo ¶ valide po-
 terit procurator constitui ge-
 neraliter ad præsentandum
 in omnibus ecclesijs, in qui-
 bus habet iuspatronatus, si
 plures sint ecclesiæ, vel vna,

maximè stante iusta causa
 constituendi procuratorem,
 & accedente Episcopi consen-
 su. Ioan. Andr. in dict. c. vlt.
 10 de conc. præb. Et si ¶ sit da-
 ta potestas conferendi bene-
 ficium, intelligitur data & po-
 testas præsentandi, cum in
 vtraque sit eadem ratio, cum
 maius sit conferre, & sic mi-
 nus continet; sed data facul-
 tate præsentandi non dicitur
 data facultas conferendi, cum
 minus non comprehendat id
 quod est maius, vt notat. per
 Abb. in cap. cum in cunctis.
 col. 2. de elect. Quod si duo
 11 dati sint ¶ procuratores info-
 lidum ad præsentandum, &
 vnus præsentet, & præsentatus
 renunciet præsentationi,
 ille alter procurator non po-
 terit præsentare, quia præsen-
 tationis actus fuit occupatus
 per primum. ad cap. si duo.
 de procur. lib. 6. Ioan. Andr.
 in cap. si quis. de elect. lib. 6.
 12 nisi adsit ¶ tempus ad præsen-
 tandum alium, quia si sit lai-
 cus, variare potest. cap. quod
 autem. de iurepatronat. Pa-
 13 tronus ¶ autem, quamuis pro-
 curatorem constituerit, pote-
 rit præsentare; & eo præsen-
 tante, postea procurator non
 pote-

rit presentare. Quod si primo procurator presentauerit, poterit patronus cumlatiue alium presentare. ita Gemin. in cap. dudum. n. 5. de preben. lib. 6. Et mulier patrona poterit procuratorem constituere, absque consensu propinquorum, & presentare libere. per dicta per Doctor. & praesertim per Felinum in cap. Ecclesia sanctae Mariae. de constitut.

16 Si autem quis procurator constituatur a diuersis patronis, non potest diuersos presentare. c. penult. S. porro. de elect. lib. 6. qui textus loquitur de electione, & procedit in presentatione, cum iura loquentia de electione procedant & in presentatione. per text. in cap. fin. & ibi glos. in verbo electione, de elect. lib. 6. Falsus autem procurator, si constet de falsitate, reiiciendus est a presentando, vt per Lambertin. art. 12. vbi supra. Si autem patronus constituerit procuratorem, quem non reuocare iurauit, poterit tamen presentare; sed erit periurus. Paul. de Castro conf. 362. incipit, In Christi nomine Amen:

Venerabilis vir. p. 1. Innoc. num. 5. & Ioan. Andr. in cap. dilecto. de prebend. Cautezola tamen est, vt iste patronus antequam presentet, ad euitandum periurium, quod adeat Episcopum, & faciat se absolvere a vinculo iuramenti praedicti, ad hoc vt absque incurfu periurij liberè presentet: quod solitum est fieri. Poterit etiam talis procurator reuocari, ad hoc vt presentatio non teneat, etiamsi reuocatio non deueniat ad notitiam reuocati. Paulus de Castro vbi sup. conf. 57. vbi ponit quado procurator ignorans possit reuocari: quod fallit in casu Clem. cum illusio. de renunciat. Poterit etiam patronus presentare per nuncium: ea enim, quae expediri possunt per literas, possunt etiam expediri per nuncium. Abbas & alij in cap. prudentiam. super glos. in verb. per certum nuncium, vbi Abbas nu. 21. de offic. deleg. & de hoc Lamber. vbi sup. art. 15. Patronus enim potest per literas presentare in ecclesia vacante. cap. ea noscitur. de his quae fiunt a Prael. vbi Abbas, Cardin. & alij. & dictis li-

literis stabitur, donec contrarium probetur. cap. post cessionem. de probat. Potest etiam pater presentare pro filio patrono, frater pro fratre, coniunctus pro coniuncto, amicus, maxima amicitia astrictus pro amico patrono; sed cum promissione de rato.

ad l. sed & hæ. ff. de procur. Quæ presentatio cū promissione de rato valet, & censetur ratificata, quando patronus infra tempus datum ad presentandum non presentet. latè Lambertinus artic. 17. vbi supra.

CAPVT QVINTVM.

Præsentatio non cadit in Ecclesijs Collegiatis.

SUMMARIVM.

1 Patronus non potest presentare ad ecclesiam collegiatam. 2 Secus si habeat priuilegium à Papa. 3 Decet tamen patronum consentire electioni. 4 Patroni presentant ad omnia beneficia existentia in collegiata. 5 Patronus non potest presentare in Monasterijs regularium. 6 Abbatissa eligitur per scrutinium. 7 Concil. Tridentin. sess. 25. de regul. & Monialib. cap.	6. & 7. seruetur in electione Abbatissæ. 8 Abbatissæ officium expirat triennio. 9 Praxis Pisarum in electione Abbatissæ. 10 Abbatissa est benedicenda. 11 Monasterium si fundatum sit cum pacto, quod moniales nominentur à fundatore, pactum seruandum est. 12 Concil. Tridentin. sess. 25. de regul. & monial. cap. 15. & 17. ponit qualitates puellarum in Monasterijs recipiendarum. 13 Sereniss. Christina Lotharingia Magna Ducissa Hetruria Monasterij fundatrix. 14 Pa-

14 Patronus potest presentare clericum pro auxilio rectoris.

15 Ius patronatus si cadit, cadit & presentatio.

1 **P**atronus ergo, vel alius existens in quasi possessione presentandi presentant in ecclesijs, & locis, in quibus habent illud ius. toto titulo de iure patron. sed non possunt presentare, seu eligere in ecclesia collegiata Rectorem. cap. nobis. §. cæterum. & ibi glos. de iure patron. ubi habetur, quod ecclesia collegiata est eadem cum conuentuali, & eadem est ecclesia, quæ habet Capitulum, Conuentum, Collegium, & Vniuersitatem, vt per Doct. in cap. cum terra. de elect. nisi tamen ex priuilegio Papæ patronus possit id facere. Farinac. parte 2. tomo 1. decis. 4. vt per Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 1. quæst. 5. art. 1. & in dicto §. cæterum. habetur, quod quamuis patronus non eligat Rectorem in Collegiata, electioni tamen factæ eius consensus postulatur de honestate; nisi aliter de
Praxis Iurispatron.

necessitate ex priuilegio, vel alio iure dictus consensus requiratur, vt per Lambertin. ubi supra. artic. 2. Abb. in cap. de hoc. de Simonia. numero 10. possunt tamen patroni presentare ad dignitates, & præbendas, & beneficia existentia in dicta ecclesia collegiata. Ioan. Andr. in cap. vlt. in princip. de concess. præbend. Abb. in cap. suggestum. de iure patron. numero 3. Et ideo cum dictum sit de ecclesia collegiata, eadem ratione tamen patronus non potest presentare in Monasterijs Regularium, neque in Monasterijs Monialium, Abbatissam, seu Priorissam: poterit tamen presentare Cappellanum idoneum perpetuum ad regimen Ecclesiæ, Monasterij; ita Federic. de Senis consil. 95. Abbatissa autem tamen eligitur per scrutinium, seruata forma cap. quia propter. de elect. & cap. indemnitatibus. §. sane. de elect. lib. 6. hodie autem seruatur tamen Concil. Tridentin. sess. 25. de regularibus, & monialibus. cap. 6. & cap. 7. quo disponitur, vt Abbatissæ, Priorissæ, seu Præfectæ
 G Mo-

Monialium eligantur ab Episcopo, seu illarum superiore, qui ante cancellorum, fenestellam vota singularum audiat, seu accipiat, quæ vota debent esse secreta, alias non valeret electio tanquam facta contra formam dicti Concilij; vsu tamen receptum est, vt Prælatus vna cum suo Vicario, & Cancellario assistat dictæ electioni, & earum officium non ultra triennium durare potest; nec possunt confirmari; sed per triennium debent abstinere à tali administratione, secundum cõstit. Greg. Decimitertij fel. rec. Romæ publicatam die 4. Ianuarij 1583. incip. Expo sit debitum: & infra, quam refert Quaranta in Summario Bullarij, verbo Abbatissa: & ita ego dum Vicarius Monialium ¶ essem Pisanae Diocesis Illustrissimi, & Reuerendissimi D. D. Sallustij Taurusij de Monte Politiano Archiepiscopi Pisani fel. record. & mox Illustrissimi, & Reuerendissimi D. D. Francisci Boncianij, Archiepiscopi Pisani, in praxi seruauì ad vnguem dictum Concil. Trident. & quamuis in quodam

Monasterio pratenderetur à patrono ius in electione Abbatissæ; tamen nunquam fuit receptum dictum ius, neque admissus patronus; sed electio fuit facta secundum dictum Concil. Tridentin. quæ Abbatissæ per Illustrissimum Dominum Archiepiscopum, seu eius Vicarium benedicuntur: & si ¶ postea iterum eligantur denuo non benedicuntur: & ita seruatur Pisis de consuetudine inueterata, de qua re, scilicet de benedictione Abbatissæ triennalis, tractat Nauarr. conf. lib. 3. tit. de statu Monach. conf. 2.

¶ Crederem ¶ tamen, quod si Monasterium Monialium esset fundatum, & in limine foundationis esset patrono reseruata facultas eligendi, seu nominandi Moniales, quod tale ius esset seruandum, dummodo in Moniales nominarentur puellæ habentes qualitates requisitas à Concil. ¶ Trident. vbi supra. cap. 15. & 17. vt est Pisis, vbi à Serenissima Christina Lotharingia ¶ Magna Ducissa Hetruriae fundatum est Monasterium mulierum Conuertitarum, quæ aluntur sumptibus

bus dicte Serenissime, cuius pietas, liberalitas, charitas, & religio in omnibus rebus splendescunt, & mulieres ad voluntatem dicte Serenissime admittuntur in dictum Monasterium. Poterit etiam patronus presentare clericum pro auxilio Rectoris, quando talis clericus esset instituendus. ad can. principali. distinct. 63. si autem non fit instituendus, sed

ad libitum remouendus, potest Rector solus sibi talem deputare. argum. cap. vt quis clericus. de vita, & honest. cleric. & ita videtur velle Ioan. Andr. in cap. postulasti. de iure patron. Et regulariter in omnibus locis; in quibus supra dictum est cadere ius patronatus, cadit & presentatio, vt in Hospitali, Oratorio, & similibus.

CAPVT SEXTVM.

Præsentatio non habet locum, nisi vacet beneficium Patronatum.

SUMMARIVM.

1 Præsentatio fit quando ecclesia vacat. 2 Ecclesia propriè vacat per mortem rectoris. 3 Et per renunciationem. 4 Præsentatus secundus institui debet renunciante primo præsentato. 5 Præsentatio secunda fieri nequit non cassata prima præsentatione.	6 Patronorum consensus requiritur in beneficiorum permutatione. 7 Ecclesia vacat si rector sit ea priuatus. 8 Beneficium si de iure vacet, patronus potest presentare. 9 Etiam si de facto & iniuste rector esset priuatus. 10 Lite pendente si moriatur vnus ex presentatis, vel cedat, non potest alius presentari.

- 11 *Idem est si patroni sint ecclesiastici.*
- 12 *Secus est si moriatur presentatus ante lapsum quadrimestre.*
- 13 *Ecclesia commendata vacat per mortem commendatarij.*
- 14 *Beneficia patronata vacant per promotionem rectoris ad Episcopatum.*
- 15 *Nisi talis promotus ex dispensatione ea retineat.*
- 16 *Beneficium primum vacat per assecutionem secundi beneficij incompatibilis.*
- 17 *Quando locum habeat vacatio incompatibilis.*
- 18 *Patronus presentare potest quocumque modo vacet beneficium.*
- 19 *Presentatio non fit ad beneficia vacatura.*
- 20 *In Coadiutorijs ad beneficia patronata requiritur consensus patronorum, si non sit derogatum.*
- 21 *Beneficia vacantia in Curia sunt reseruata.*
- 22 *Etiamsi sint iurispatronatus.*

Presentatio tamen fit per patronos, vel existentes in quasi possessione, quando

ecclesia vacat; & ideo quamuis patronus in habitu habeat ius presentandi, tamen exercitium presentandi non habet in actu, nisi quando ecclesia vacat. cap. illud. de iure patron. cap. ultimo de concess. preben. vbi Cardin. 2 Abb. & alij. Vacat tamen proprie, & vere ecclesia per mortem Rectoris, quia mors omnia soluit. §. deinceps. authen. de nupt. Vacat etiam tamen per renunciationem, quando Rector simpliciter renunciat ecclesiam, quia talis renunciatus, & cedens potest dici mortuus quo ad illud beneficium, quod resignauit, & ideo patronus tunc poterit presentare; facit Rot. Rom. de renunciat. decis. 16. in antiquis: secus si esset renunciatio symoniaca, quia tunc non vacat ecclesia, vt per Innoc. in cap. cum vniuersorum. de rerum permutat. & in dicta. decis. Rotæ habetur, quod 4 renunciante tamen primo presentato presentationi de se factæ, secundo presentatus à patrono debet institui; patronus enim potest iterum presentare, quando presentatus non consentit presentationi, vel

vel quando post consensum renunciauit, vel quando moritur ante institutionem, aut quando non valet presentatio ob crimen occultum presentati, seu ob aliam causam non procedentem ex culpa presentantis, & dummodo hoc sit absque fraude; de quibus Lambertin. de iure patro. lib. 2. par. 1. quaest. 6. art. 4. & 5. presentatione autem prima non cassata nisi sit euidenter nulla, non potest fieri secunda presentatio. Lambert. vbi supra art. 7. In permutationibus autem beneficiorum requiritur vera, & libera renunciatio in manibus superioris beneficiorum permu- tandorum; ex quo tunc dicta beneficia dicuntur vacare, quae si sint patronata, patroni non presentant, sed con- sentiunt tali permutationi. 6 Flamin. Parisius de resignat. benefic. tomo 1. lib. 2. quaest. 4. num. 10. & tomo 2. lib. 11. quaest. 5. num. 20. nisi in tali permutatione concurreret utilitas, seu necessitas ecclesiae, vel populi, & patronus esset ecclesiasticus, & permutatio fieret per legatum. Lambert. vbi supra art. 6.

Praxis Iurispatron.

7 Vacare dicitur etiam ecclesia; si Rector ecclesiae patronatae ob delictum, sit ea priuatus. can. si Papa. distin. 40. cap. 2. & cap. ultimo de cleric. non resident. Abb. & alij in cap. ad petitionem. de accusat. & tunc patronus poterit alium presentare; nisi Rector ille priuatus esset ex delicto, quo erat inquinatus tempore presentationis, & quod delictum erat notum patrono, quia pro illa vice patronus, qui presentauit scienter indignum, priuatur iure presentandi. cap. cum vos. vbi glos. in verbo minus idonee, & ibi Abb. de offic. ord. facit distinctio Abb. in cap. innotuit. nu. 7. & 8. de elect. Lambertin. vbi supra art. 8. Et si beneficium vacet de iure, non tamen de facto, patronus poterit presentare. cap. licet Episcopus. de praben. lib. 6. non vocato possessore. quod procedit in priuato Rectore per sententiam. Felin. in cap. caeterum. num. 24. de rescript. Lambertin. vbi supra art. 9. & 10. Quod si Rector sit de facto priuatus ob iniustitiam iudicis, si non appellauit, patronus recte alium

G 3 pra-

præsentare poterit, quia præsentia præsumitur si non fuerit reuocata. cap. cum inter, & c. sicut. de re iudic. & ideo facit Ius inter partes, vt in dicto cap. cum inter. & ibi

10 Abb. Et si pendente ¶ lite inter duos electos, seu præsentatos contingat vnum illorū mori, vel liti cedere, non potest alter eligi, seu præsentari, qui assumat illius iura. c. 1. vt lit. pend. lib. 6. quod etiam

11 indistinctè ¶ locum habet in præsentatis à patronis ecclesiasticis, cum eorundem præsentationes censeantur electiones, vt per Abb. in cap. cum autem. num. 3. & in cap. pastoralis. num. 4. de iure patronat. Et habet etiam locum text. in dicto cap. 1. in duobus præsentatis à patronis laicis, quando vnus ex præsentatis moritur, vel renunciat post tempus quadrimestre datum ad præsentandum, & ideo si alius tunc fuerit præsentatus, non tenet præsentatio. cap. 2. vt lite pend.

12 lib. 6. Quod si mors, vel ¶ renunciatio contingat ante lapsum dicti quadrimestris, secus est, quia tunc laicus patronus infra dictum tempus

potest accumulando variare, & alium præsentare. cap. cum autem de iure patronat. & de his Lambertin. vbi supra. artic. 12.

13 Vacare ¶ etiam dicitur ecclesia, in qua est perpetuus administrator, seu Commendatarius, per mortem dicti Commendatarij: & de stylo in Curia talia beneficia perpetuo commendata conferuntur, si vacent per mortem, seu resignationem dictorum commendatariorum. Lambertin. vbi supra art. 14.

14 Vacant etiam ¶ beneficia iuris patronatus, si eorundem Rector sit ad Episcopatum, promotus, quia promotus videtur tunc alia beneficia relinquere, secundum Innoc. in cap. in nostra num. 3. de rescript. Doct. in cap. non potest de præbend. lib. 6. & text. in cap. cum in cunctis. vbi Doct. de elect. quod procedit quando adeptus est possessionem Episcopatus. Innoc. vbi supra. gloss. prima in cap. si quis iam translatus. 21. q. 2. per text. in dicto cap. cum in cunctis. & ideo patroni poterunt ad beneficia sic vacantia alios præsentare: & ita etiam

etiam tenet Rot. Rom. decis. 3. de præben. in nouis. quod non ꝑ procedit quando ex dispensatione Apostolica talis promotus ad Episcopatum. potest retinere omnia beneficia, quæ prius habebat, vt latè per Lambertin. vbi supra artic. 15.

16 Eodem modo ꝑ vacat ipso iure primum beneficium per adeptionem secundi incompatibilis cum primo, itaut patroni possint præsentare. cap. de multa. de præben. cap. si beneficia. de præbend. lib. 6. cap. vt quis duas, de elect. lib. 6. & hoc dummodo quomodocumque sit adeptus possessionem secundi. cap. si tibi concessio. de præben. lib. 6. & ibi gloss. vlt. Abb. Cardin. & alij in dicto cap. de multa, vbi Abb. & Ioan. de Imola, ponunt plures limitationes ad dictum cap. de multa. de his Lamber. vbi supra art. 16.

17 Et quomodo ꝑ vacet primum beneficium per affecutionem secundi incompatibilis, vide late Hoiedam de compatibilitate, & incompatibilitate beneficiorum. cap. 13. & seq. Cardin. Serafin. decis. 483. & 953.

18 Et ideo ꝑ quomodocumque vere, & cum effectu vacet ecclesia, seu beneficium, vel per modos antedictos, vel per translationem Episcopi, vel per ingressum Religionis, vel per violentam possessionem, per contractum matrimonij, vel per lapsum temporis dati ad aliquem ordinem accipiendum, vel aliter, semper patroni possunt præsentare; quia, vbi datur vacatio, ibi datur & præsentatio. cap. vltimo, & ibi Doct. de concess. præbend. Lambertin. vbi supra art. 18.

19 Et ideo ad ꝑ ecclesiam vacaturam non fit præsentatio. dicto cap. vltimo. quod si Rectori seni, vel ægroto dandus sit coadiutor cum futura successione, tunc cum solus Papa hoc faciat si non expressè deroget iuripatronat. requiretur consensus ꝑ patronorū, secus si expressè deroget; si autem coadiutor detur tantum ad vitam dicti Rectoris, bene esset habere consensum patronorum ex eo, quia agitur de interesse ecclesiæ, vt per Doct. in cap. vlt. de cleric. ægrot. & vide Lambert. vbi supra art. 20. nec potest Rector sibi eligere successo-

G. 4 rem,

rem, vt per Lambertin. vbi
 21 supra art. 21. Cum autem †
 beneficia vacantia in Curia,
 sint Papæ referuata, vt habe-
 tur in cap. 2. de præben. lib. 6.
 comprehenduntur etiam be-
 neficia iurispatronatus perso-
 narum ecclesiasticarum, cum
 earum præsentatio sit electio;
 laicorum autem non. Cardin.
 in Clement. 2. quæst. 7. de
 præben. per gloss. ibidem
 verbo Apostolicis, & hanc ef-
 fe communem testatur Rocc.
 de Curte de iurepatronat. in
 verbo honorificum num. 7. &
 sequentibus; præsertim cum
 in dicto cap. 2. non fiat men-
 tio de præsentatione, & ta-

men differentia ponatur inter
 conferre, eligere, prouidere,
 & præsentare in cap. cum in
 illis. §. cum autem de præb.
 22 lib. 6. attamen † etiam bene-
 ficia iurispatronatus vacantia
 in Curia comprehenduntur
 in dicta generali referuatio-
 ne, & Papa solet ea conferre
 cum expressa derogatione
 iurispatronatus, excepto iure
 patronatus ad Reges perti-
 nente: ita alios adducens po-
 nit Flamin. Parisius de resi-
 gnat. benefic. tomo 1. lib. 2.
 quæst. 4. num. 45. 46. & 47.
 & ita seruat. vide Praxim.
 Archiepiscopalem Leonis,
 parte secunda, cap. 20.

LIBER SEXTVS

In quo tractatur materia
præsentandorum.

CAPVT PRIMVM.

In quo habetur, quod omnes possunt præsentari, qui
non sunt prohibiti.

SVM MARIVM.

- 1 Præsentari possunt qui non sunt prohibiti.
- 2 Clerici dicuntur habentes primam tonsuram.
- 3 Ordines sunt septem secundum Theologos, & secundum Canonistas nouem.
- 4 Clericus primæ tonsuræ gaudet privilegio clericali.
- 5 Si habeat beneficium, vel deferat habitum clericalem, & de mandato Episcopi ecclesiæ inseruiat.
- 6 Concil. Trident. Sess. 23. de reform. cap. 6.
- 7 Clericus primæ tonsuræ præsentari potest, nisi beneficium

requirat maiorem ordinem.

- 8 Clericus coniugatus non potest habere beneficia.
- 9 Si tamen incedat in habitu, & tonsura, habere potest ex dispensatione Apostolica.

- 1 Nunc est ¶ videndum, qui possint præsentari in Ecclesia patronata, seu beneficio. Præsentari ergo omnes possunt, qui non prohibentur, puta in locis Religiosis clerici, vt toto tit. de iure patron. & i 6. q. 7. per totam,
- 2 & clerici ¶ dicuntur etiam illi, qui habent primam tonsuram, quæ (licet secundum
- 3 Theologos, qui septem ¶ tantum

tum ordines ponunt ob septiformem gratiam Spiritus sancti non sit ordo (vide D. Thomam in Summa in Supplemento ad tertiam partem. quæst. 37. art. 2.) tamen secundum Canonistas, qui nouem ordines ponunt addendo psalmistatum, idest primam tonsuram, & Episcopatum secundum nouem ordines Angelorum ecclesiæ triumphantis, dicitur ordo. ca. clericos. distinct. 21. Abb. in cap. cum in cunctis. §. cum veronum. 2. de elect. glos. & Doctor. in princ. proœm. sexti decretal. in verbo Episcopus, & in cap. cum contingat. de atat. & qualitat. & clericus

4 primæ † tonsuræ gaudet priuilegijs clericalibus, scilicet priuilegio ca. si quis suadente. 17. quæst. 4. priuilegio fori. cap. si diligenti. de foro competen. glos. in dicto. ca. clericos. distinct. 21. sed tamen hoc † declaratur, quod gaudeat fori priuilegio, si beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum, & tonsuram deferens alicui ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel in Seminario clericorum; aut in

aliqua schola, vel Vniuersitate de licetia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versetur. ita

6 Concil. † Trident. sess. 23. de reformat. cap. 6. Clericus

7 primæ † tonsuræ recte præsentatur, nisi beneficium in præsentato requireret maiorem ordinem ex ordinatione fundatoris, quia talis habens ordinem requisitum debet præsentari. cap. significatum. de præbend. attenditur igitur natura beneficiorum. iuxta not. in cap. cum accessissent. de constitution. & per Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. parte 1. quæstione 7. articulo 2. Clericus

8 autem † coniugatus licet veniat appellatione clericorum, & possit coniugari cum vnica, & virgine. c. 1. de cleric. coniug. non potest tamen habere beneficia. c. 1. c. 2. c. diuersis. & c. Ioannes. de cleric. coniug. & rationem ponit Abb. in dicto c. diuersis; si tamen

9 incedat † in habitu, & tonsura, potest ex dispensatione apostolica habere beneficium simplex. glos. vlt. in dicto c. Ioannes. cum consensu patroni, Lamb. vbi supra. art. 3.

CAPVT SECVNDVM.

Regulares præsentantur ad beneficia regularia.

SVMMARIVM.

- 1 *Heremita, & Regulares non possunt præsentari ad beneficia.*
- 2 *Regularia beneficia regularibus, secularia secularibus sunt conferenda.*
- 3 *Conc. Trid. sess. 14. de re-form. cap. 10.*
- 4 *Equites Hierosolymitani præsentantur ad beneficia dictæ religionis.*
- 5 *Equites Cappellani Sancti Stephani Pisarum præsentantur ad ecclesias seculares.*
- 6 *Religionis Sancti Stephani Pisarum laudes.*

1 **H**eremita autem & Conuersi, Fratres, Monachi, & similes, quamuis tanquam vocati in sortem Domini, clericorum appellatione veniant. gloss. in cap. duo sunt genera. 12. quæst. 1. Isti non possunt præ-

fentari nisi sint capaces de iure, vt in beneficijs regularibus. ad text. in cap. ex eo. §. vlt. de elect. lib. 6. vel de speciali fundatorum dispositione, vel ex Papæ priuilegio. Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 1. quæst. 7. artic. 4. & 10. Regularia enim & beneficia Regularibus, secularia secularibus sunt conferenda, vt habetur in Concil. Trident. & sessione 14. de reformat. cap. 10. & in clement. 1. §. sane prioratus. de statu monachorum. Cardinalis Mantica decisio. 68. num. 5. Rot. Rom. Cardin. Seraphin. decis. 1165. & 1305. Et ideo & milites sacrae, & Illustrissimæ Religionis Hierosolymitanæ, & similes possunt tantum præsentari regulariter in ecclesijs suarum Religionum. Lambertin. vbi supra artic. 5. Vsu tamen receptum, & de-

5 cium est Pisis † in Cappellanis, qui vocantur Equites cappellani sacrae, & Illustrissimae Religionis sancti Stephani Papae, & Martyris, ut etiam quamvis Regulares videantur, & habeant proprias ecclesias dictae Religionis subiectas, praesententur ad alias ecclesias seculares, & obtineant. ita habetur in libro Statutorum, & Constitutionum dictae Religionis Sancti Stephani. fol. 26. & sequentibus. vbi sunt decif. Rot. Roman. Robusterij, Seraphini, Pamphilij, & Arigonij. De qua re pertractat Nauarr. consil. libro 3. de Regul. consil. 10. Cuius quidem † Religionis praclarissimae res gestae toto terrarum orbe praedicantur; eiusque triremes auroram inter, & hesperum insignes, & fortissimi equites sub felicissi-

mis auspicijs Serenissimi Cosmi Medices Magni Ducis Haetruriae Primi, dictae Religionis Fundatoris, & Magni Magistri apud Echindas Insulas in nauali pugna fortiter pro fide catholica, dimicando cum victoria rediere; mox sub Inuictissimis Francisco, & Ferdinando feliciss. recordation. captis pluribus Turcarum triremibus, locis, Oppidis, & Urbibus, hodie autem sub felicissimo Imperio Serenissimi Cosmi Secundi, triremibus munitissimis captis, demumque restituta Mediterraneo Mari tranquillitate ob debellatos Turcarum impetus, semper incolumes Liburnum multo rediere triumpho; adeo ut merito dicantur Turcarum terror, salus publica, Infidelium exterminium, & tutela nauigantium.

CAPVT TERTIVM.

Mulier non potest præsentari, & an laicus, vel filiusfamilias præsentari possint.

SVMMARIVM.

- 1 *Mulier non potest ad beneficia præsentare.*
- 2 *Ratio, quia non potest ordinari.*
- 3 *Mulier fit Abbatissa.*
- 4 *Mulier potest esse Canonica.*
- 5 *Pisis adest societas Canoniarum.*
- 6 *Laicus non potest præsentari ad beneficia.*
- 7 *Laicus potest habere præbendam separatam à Canonica.*
- 8 *Filiusfamilias potest ad beneficium præsentari.*

1 **M**ulier autem † non potest præsentari, quia non potest ordinari sexu impediēte. gloss. & ibi text. in cap. Diaconissam. 27. quæst. 1. Doct. in cap. noua. de poenit. & remiss. ratio † est, quia

cum clericus ordinatur, tacitè coniugatur ecclesie tanquam sponsus sponsæ, hoc misterium non potest cadere in femina, quæ ipsa est sponsa; potest tamen † mulier eligi in Abbatissam, & præsentari, vt fit Monialis, vt dictum est supra in lib. 5. cap. 5. Possunt etiam † mulieres esse Canonice regulares. cap. dilecta. ibi Canonicas suas. de maiorit. & obed. & Clemen. attendentes. §. illas quoque mulieres. de stat. Monac. quæ tamen viuunt secundum vitam, & ordinem Canoniarum secularium. dicto §. illas quoque. 5 Pisis † etiam in insigni Primate ecclesia adest societas quædam nuncupata Canoniarum Altaris Beatissimæ Mariæ semper Virginis, quæ Canonice, sunt mulieres ætate graues, & honestæ, & quolibet sabato congregan-

gantur apud dictum Altare, vbi cantatur missa, & postea fit processio per ecclesiam, à clericis Seminarij, & à duobus Capellanis, qui curam gerunt dictæ ecclesiæ, & vnà simul in processione incedunt dictæ Canonice, quæ gaudet multis indulgentijs, & gratijs, earumq; congregatio, seu societas confirmata fuit à Leone Papa Decimo, eidemque à Clemente Papa Octauo concessæ fuerunt indulgentiæ quædam, & antea ab alijs summis Pontificibus.

6 Laicus ¶ autem cum non sit clericus non potest à patronis præsentari. cap. ecclesia sanctæ Mariæ. de constitut. &

gloss. in cap. cum M. in verbo receperunt de constit. vbi Abb. Felin. & alij. vbi gloss. ait laicum posse ¶ habere præbendam separatam à Canonicatu, vt quia sit magister in ecclesia, vel causa remunerationis, & sic quando præbenda non est annexa Canonice. Insuper ¶ filiusfamilie, cum possit esse Sacerdos, & Episcopus, potest ad beneficium præsentari, quod probatur in cap. si annum. in fine de iudicijs. lib. 6. vbi præsupponit filiumfamilie habere beneficium. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 1. quæst. 7. art. 8.

CAPVT QVARTVM.

Seruus Infidelis, & illegitimus non possunt præsentari, nec etiam irregularis.

SVMMARIVM.

- 1 Seruus non potest ad beneficium præsentari.
- 2 Nec Infidelis.
- 3 Nec illegitimus.
- 4 Illegitimus ex dispensatione

- 5 potest ordinari, & præsentari.
- 6 Irregularis non potest ad beneficium præsentari.
- 7 Irregularis quis fit viginti tribus modis.
- 7 Irregularis qui fit.

Ser.

1 **S**eruus † non potest præsentari, etiam si sit Christianus, cum non possit ordinari, nisi prius manumittatur. cap. 1. 2. & 3. distinc. 54. debet enim esse immunis ab alijs, qui Diuinæ Militiæ est aggregandus. dicto cap. 1. si ergo manumissus sit, & fiat clericus poterit præsentari. Infidelis † etiam non potest præsentari, quia infidelis, & incapax. Lambertin. de iurepatron. libro 2. par. 1. quæst. 7. artic. 9. Illegitimus † autem quocunque nomine censeatur, prohibetur ordinari. cap. per venerabilem. qui filij sint legitimi; Ideo non potest nec eligi, nec præsentari. argumento text. in cap. accepimus. de ætate, & qualitate. Card. Seraphin. decis. 1442. num. 9. nam ex incontinentia parentum quasi maculatus, & inhonestatus censeatur, verum fama promouendi in nullo debet vacillare. cap. laici. distinc. 33. si tamen de facto ordinetur tenet ordinatio. cap. vlt. de tempor. ordinat. Si tamen, 4 talis illegitimus † sit honestus, & virtute præditus cum

eo potest dispensari ad ordines, & beneficia. cap. innotuit. vbi gloss. Abb. & alij. de elect. & tunc poterit præsentari: & de illegitimo legitimato per subsequens matrimonium, & de alijs legitimatis per Papam, vel per alios, videas tex. in cap. tanta. & ibi Abb. & alij, qui filij sint legitimi. Lambertin. vbi supra artic. 11. Irregularis † etiam, qui extra regulam positus est, non potest præsentari, cum non possit ad ordines promoueri. Nam irregularitas est impedimentum Canonicum de facto proueniens, quod impedit ad ecclesiasticos ordines promoueri, & iam promoti in illis prohibet administrationem. ad text. in cap. vltimo, de tempor. ordinat. potestq; irregularis † quis fieri viginti tribus modis, vt per Siluestrum in sua Summa in verbo irregularitas: & irregulares † sunt corpore vitiiati, bigami, & alij quos elegantissimè recenset D. meus Vincentius Mazzolius Primatialis Ecclesiæ Pisane Decanus auunculus meus carissimus, recolendæ mem. in sua breui regula
ad

ad Confessarij, & Confiten-
tis munus rite obeundum,
composita par. 2. in verbo ir-

regularitas. num. 269. & se-
quentibus. Lambertin. vbi su-
pra art. 12. 13. & 14.

CAPVT QVINTVM.

Beneficiatus vnus Beneficij, an possit ad aliud be-
neficium præsentari, & an duo ad idem
beneficium præsentari possint.

SVMMARIVM.

- 1 Beneficiatus potest ad a-
liud beneficium præsentari.
- 2 Concil. Trident. Sess. 24. de
reform. cap. 17.
- 3 Episcopus ex dispensatione
potest ad beneficiũ præsentari.
- 4 Cardinalis etiam potest præ-
sentari.
- 5 Præsentari quando possint
duo ad idem beneficium.
- 6 Præsentari si duo debeant
ex fundatione, talis consuetu-
do seruanda est.
- 7 Vnus solus ad quodlibet be-
neficium regulariter præsen-
tatur.
- 8 Patronus laicus potest va-
riare, duosq; præsentare.
- 9 Inuitus quis præsentari non
potest.

- 10 Clericus quis non fit inui-
tus.
- 11 Clericus inuitus cogi potest
à Papa vt accipiat benefi-
cium.
- 12 Regulares quando possint
præsentari ad ecclesiam secu-
larem.
- 13 Clericus quando possit præ-
sentari ad altaria existentia
in ecclesijs regularium.

Beneficiatus † vnus Be-
neficij patronati potest
ad aliud præsentari, nisi lex
fundationis aliud disposuerit,
& nisi sint incompatibilia; &
de iure quis potest habere
plura beneficia sine cura re-
sidentiam non requirentia.
cap. gratiam. de rescript.
libro sexto. Clementin. gra-
tia.

tiæ. de rescript. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 1. quæst. 7. artic. 15. Hodie autem ¶ seruari debet decretum Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 17. vbi statutum est, vt in posterum vnum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur: quod si ad vitam eius, cui confertur non sufficiat, liceat aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferre, alioquin vacare ipso iure censeantur. Et vltra duo beneficia ad alia petitur dispensatio à summo Pontifice: & de hac materia videas late Hoiedam in suo tractatu de benefic. comparibilitate, & incompatibilitate. Episcopus ¶ etiam quamuis per promotionem ad Episcopatum amittat beneficia, nisi sit dispensatus, tamen quia venit appellatione clericorum in fauorabilibus. capit. quarto. de sentent. excommunicat. lib. 6. & ibi Doct. Abb. in cap. bonæ. il primo. num. 2. de postulat. Prælat. tamen dici potest, quod possit ad beneficium à patronis præsentari, si prius petat ad

Praxis Iurispatron.

hoc dispensationem, quamuis Lambertin. vbi supra. artic. 16. teneat contrarium: vbi tamen concludit, quod
 4 Cardinales ¶ possunt præsentari ad beneficia iurispatronatus. An autem duo possint præsentari ¶ ad eandem ecclesiam, & eam obtineant, dicas cum Lambertin. vbi supra. artic. 17. quod si loquimur in præbenda, & concurrat mens patronorum ad eam diuidendam, eorumque consensus, Episcopi, & Capituli, rationabilis causa, & sufficientia fructuum, potest fieri diuisio, & præsentati obtinebunt. ad text. in cap. vacante. de præbend. Si autem aliud sit beneficium, & in ¶ limine foundationis sit appositus modus, quod duo præsententur ad illud beneficium, eo casu cum duæ videantur creatæ Cappellaniæ cum consensu Ordinarij, talis consuetudo seruanda est. ad not. in cap. cum dilectus. de consuetud. & in cap. præterea. il secondo. de iure patron. Si autem ¶ in limine foundationis nihil sit dictum, tunc vnus tantum ad quodlibet beneficium est præsen-

H tan-

tandus, quia quælibet vxor
 eodem tempore debet ha-
 bere virum vnum, & non
 plures; Cardinalis Seraphin.
 decif. 691. accumulatiue ta-
 8 men † patronus potest va-
 riare, & duos præsentare;
 sed vnus instituetur. capit.
 quod autem. de iurepatron.
 9 Inuitus † autem quis non
 potest præsentari. cap. be-
 neficium. de regul. iur. lib.
 6. l. inuito. ff. de regul. iur.
 10 Nam clericus † inuitus non
 creatur. ca. 1. distinct. 71.
 ca. honoratus. distinc. 74.
 cap. quæris. de ætat. & qua-
 lit. glos. vlt. in cap. 7. in ver-
 bo inuiti. de vita, & honest.
 11 cleric. si tamen † quis sit cle-
 ricus, potest inuitus cogi so-
 lum per Papam, vt accipiat
 beneficium, & fiat Prælatus.
 Abb. in cap. vlt. numero 11.
 de postulat. prælat. præser-
 tim in beneficijs curatis:
 quod declara secundum Lam-
 bertin. vbi supra. artic. 18.
 Et quia Lambertin. vbi su-
 pra latissime pertractat in

artic. 19. 20. 21. 22. & 23.
 12 An & quando † monachus,
 vel alius regularis possit præ-
 sentari à patronis ad Eccle-
 siam secularem curatam,
 non est in hoc insistendum,
 cum ex Concil. Tridentin.
 dictum sit supra in hoc li-
 bro capite secundo, benefi-
 cia regularia regularibus ef-
 se conferenda, secularia se-
 cularibus, præsertim cum
 regulares sunt idonei pro be-
 neficijs regularibus, & secu-
 lares pro secularibus idonei
 reperiuntur. Et quando pos-
 13 sit † clericus secularis præ-
 sentari ad Altaria existentia
 in ecclesijs Regularium, vi-
 deas Lambertin. vbi supra.
 art. 23. vbi ait seruandum ef-
 se modum in limine fundatio-
 nis appositum, præcipue cum
 multæ sint ecclesiæ seculares
 postea concessæ regularibus
 ad augendum cultum diui-
 num in oppidis, & ciuitatib.
 & Pisis etiam adsunt ecclesiæ
 seculares, in quibus commo-
 rantur Regulares.

CAPVT SEXTVM.

An debeat præsentari clericus Diœcesanus, non autem alienigena.

SVMMARIVM.

- 1 Clericus Diœcesanus, non aduena præsentari debet.
- 2 Acceptio personarum non est apud Deum.
- 3 Præsentari debent habentes qualitates expressas in fundatione.
- 4 Diœcesanis idoneis prius prouidendum est.
- 5 Incogniti præsentari non possunt.
- 6 Beneficia diœcesis si ex Pape priuilegio sint concedenda diœcesanis, etiam patronata comprehenduntur.

1 **C**lericus autem † Diœcesanus non alienigena præsentari debet. cap. hortamur. distinct. 7. 1. & hoc de æquitate, non de rigore, cum de rigore quilibet possit præsentari, dummodo sit idoneus, & qualitates habeat re-

quisitas. & ratio est, quia
 2 apud † Deum non est acceptio personarum. cap. nouit. de iudic. cuiuscumque nationis sit, siue ciuis, siue exterus. ad text. in cap. venerabilis. ubi gloss. Abb. & alij de præben. Rocch. de Curte de iurepatron. verbo honorificum quæst. 4. Abb. in cap. ea noscitur. de his, quæ fiunt à Prælat. & ita hodie seruatur. Quod si in fundatione sit expressum, vt † tales tantum
 3 præsententur, & habentes quasdam qualitates, illud est seruandum. bene tamen esset
 4 prius † illos de gremio ecclesiæ, & de Diœcesi adiuuare, illisq; beneficia conferre; quod si non adsint, & non reperiuntur capaces, tunc exteris notis, & bonis conferantur. Nam † incogniti præsentari non possunt; sed habenda est notitia morum, & alia-

6 rum qualitatatum. Et si Papæ †
priuilegio sit decretum, quod
beneficia omnia vnus Dicc-
cesis ad collationem, prou-
sionem, & præsentationem,
quorumcumque pertinentia
conferantur, & concedantur

Dioecelânis dumtaxat, etiam
patronata compræhenduntur,
nisi sit contraria Lex funda-
tionis. de quibus vide Lam-
bertin. de iure patronat. lib.
2. parte prima, quæstione se-
ptima artic. 24.

CAPVT SEPTIMVM.

Quæ ætas requiratur in præsentandis.

SVMMARIVM.

- 1 Clericus potest ad benefi-
cium præsentari, si habeat æta-
tem legitimam.
- 2 Concil. Trident. Sess. 23. de
reformat. cap. 6. disponit super
ætatē.
- 3 Clericus ante vigesimum-
quintum annum nõ potest præ-
sentari ad curata beneficia.
- 4 Annus ceptus habetur pro
completo in fauorabilibus.
- 5 Concil. Trident. sess. 7. de
reformat. cap. 1.
- 6 Sacerdos ad beneficium Sa-
cerdotale præsentari debet.
- 7 Beneficium sacerdotale est,
quando Rector tenetur Mis-
sam celebrare.

- 8 Beneficium sacerdotale non
est, si in fundatione dicatur,
quod Missæ celebrentur.
- 9 Cappellani & septuaginta fe-
rè adsunt in ecclesia Pisana.
- 10 Beneficium sacerdotale est,
quando Rector per se ipsum
tenetur Missam celebrare.
- 11 Capella S. Hieronymi in
Campo sancto Pifarum est sa-
cerdotalis.
- 12 Beneficium sacerdotale ex
causa longissimi temporis fit
non sacerdotale.
- 13 Præsentatus ad beneficium
sacerdotale debet esse Sacer-
dos, actusq; celebrare.
- 14 Et non sufficit præsentatum
esse in vigesimo quinto anno.
- 15 Clericus debet esse actus
cleri-

clericus, ut valeat presentatio.

16 Clericus non sacerdos potest presentari ad beneficium sacerdotale cum Episcopi consensu.

17 Episcopus potest ex causa cum consensu patroni mutare legem foundationis beneficij.

1 **C**lericus tamen patrono presentari potest, si habeat aetatem requisitam ad illud beneficium obtinendum. cap. cum in cunctis. de elect. toto titulo de aetate, & qualitate. Abb. in cap. super inordinata. de praeben. Nec hodie opus est disputare, quae aetas requiratur in presentando; cum ex Concil. Trident. t. Sess. 23. de reformat. cap. 6. nullus clericus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere, quod etiam habetur in cap. indecorum. de aetate & qualitate. Et in t. beneficijs curatis ante vigesimum quintum annum clericus presentari non potest, & ad Canonicatus, seu dignitates non habentes curam animarum, ante vigesimum secundum annum, nullus clericus presentari potest, seu eligi. Con-

Praxis Iurispatron.

5 cil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. quo tamen casu annus ceptus habetur pro completo, cum simus in favorabilibus, Surdus decis. 178. n. 5. & cum non dicatur, quod annus debeat esse completus; sed dicitur ante decimum quartum annum, &c. gloss. in cap. in verbo compleuerint de aetate & qualitate. lib. 6. sed in Episcopo requiritur annus trigessimus completus. cap. cum in cunctis. de elect. & habetur in Concil. Trident. sess. 7. de reformat. cap. primo. 5 Et haec tamen omnia procedunt, nisi quo ad aetatem, quis sit a Summo Pontifice dispensatus, prout vidi aliquos dispensatos ad beneficia simplicia, cum essent aetatis novem, seu decem annorum; quod solet fieri ex aliqua causa rationali, puta si clericus presentatus sit, ex consanguineis patronorum vel ex compatronis, vel ex alia causa. Si 6 vero beneficium tamen sit sacerdotale, ad illud solus sacerdos presentari debet, & regulariter talis requiritur aetas, qualis requiritur ad recipiendum ordinem sacrum, qui necessario requiritur in presentando.

H 3 tando.

tando. glos. 1. in cap. si eo
 tempore. de rescript. lib. 6.
 vbi Dominicus: & sacerdo-
 7 tale dicitur † beneficium,
 quando in fundatione dictū
 fuit, quod Rector teneatur
 celebrare Missas tales, &c.
 vt per Lambertinum de iure-
 patronatus. lib. 2. par. prima.
 quæst. 7. articul. 27. Marius
 Antoninus var. resolutionum
 lib. 1. resolut. 3. & 4. Si ta-
 8 men † fit dictum in funda-
 tione, quod in dicto Altari,
 seu Ecclesia tot Missæ cele-
 brentur, tunc non dicitur be-
 neficium sacerdotale: & in
 Ecclesia Primatiali Pisana,
 in qua adsunt ferè Cappella-
 9 niæ † septuaginta, & quæli-
 bet Cappellania habet obli-
 gationem de certis Missis ce-
 lebrandis; tamen Cappellani
 clerici non sacerdotes præ-
 sentantur; Verum tamen est,
 quod beneficium sacerdotale
 † dicitur, quando in funda-
 tione habetur, quod Rector
 beneficiatus celebret Missas
 per se ipsum. Cardin. Mant.
 decif. 147. num. 1. Rot. Ro-
 man. vt est Cappellania Di-
 10 uo Hieronymo † dicata in
 Campo sancto Pisarum fun-
 data, & dotata ab Illustrissi-

mo, & Reuerendissimo Do-
 mino Carolo Antonio Puteo
 Archiepiscopo Pisano, cuius
 Cappellaniæ Rector per se
 ipsum Missam quotidie cele-
 brare debet, excepta feria.
 12 quinta. Notandum † tamen
 est, quod ex cursu longissimi
 temporis beneficium sacer-
 dotale fit non sacerdotale,
 vt scilicet non sacerdos, sed
 clericus possit presentari, &
 in facto habui in quadam
 causa beneficiati Lucési quo-
 rundam Nobilium de Arnol-
 phinis; & in beneficio sacer-
 13 dotali, non solum presentan-
 dus † debet esse sacerdos ha-
 bitu, sed actu. Barbat. conf.
 33. num. 23. lib. 2. Farinac.
 decif. 496. parte 1. tomo 2.
 Rot. Roman. & decif. 236.
 num. 8. parte 2. tomo 1. &
 decif. 216. d. part. 2. tom. 1.
 14 Et ideo si presentetur † cle-
 ricus viginti quinque anno-
 rum, qui nõ sit sacerdos, non
 valet presentatio; ita & cle-
 15 ricus debet † esse actu cleri-
 cus, & non dicitur idoneus
 nisi actu sit clericus. cap. se-
 cundo. de instit. & ideo in
 impetrationibus attenditur
 tempus datæ; vt tunc sit cle-
 ricus. dicto cap. si eo tempo-
 re, &

re : & ideo non sufficeret,
quod post tempus datæ pro-
moueretur ad clericatum.
Lambertini: vbi supra art. 29.
16 Potest ꝑ tamen patronus cum
Episcopi consensu ad benefi-
cium sacerdotale pro vna vi-
ce præsentare ex aliqua cau-
sa clericum non sacerdotem.

Abb. in cap. cum accessissent.
num. 5. de constitut. vbi &
17 Episcopus ꝑ poterit dictam
legem in fundatione apposi-
tam mutare cum consensu pa-
troni stante maxima vtilita-
te, & necessitate ecclesiæ, de
quibus videas Lambert. vbi
supra art. 30.

CAPVT OCTAVVM.

Clericus patronus non potest se ipsum præsentare.

SUMMARIVM.

- 1 Clericus patronus non potest seipsum præsentare.
- 2 Differentia debet esse interdantem, & recipientem.
- 3 Clericus patronus se præsentare non potest etiam ad beneficium simplex.
- 4 Prælatus potest motu proprio conferre ecclesiam patronatam patrono.
- 5 Casus, in quibus Prælatus ordinat ecclesiã sine patrono.
- 6 Præsentandus si esse debeat ex aliqua familia, non valet si secus fiat.
- 7 Clericus compatronus potest ab altero compatrono

- præsentari.
- 8 Clericus compatronus non potest se cum alijs compatronis præsentare.
 - 9 Procurator patroni non potest præsentare patronum.
 - 10 Donatarius iurispatronatus potest præsentare donatorem.
 - 11 Pater potest præsentare filium, auus nepotem.
 - 12 Episcopus licite potest conferre beneficium filio suo legitimo.
 - 13 Pater si sit compromissarius filij, non potest filium præsentare.
 - 14 Secus si sit compromissarius extranei.

15 *Filius si sit Canonicus, & ab omnibus Canonicis cum dicto filio sit compromissum in patrem, poterit pater filium eligere.*

1 **C**lericus patronus ꝑ ecclēsię vacantis non potest se ipsum ad dictam Ecclesiam presentare. cap. per nostras. & ibi glos. in verbo presentate. de iurepatron. & ratio est, quia debet esse differentia inter dantem, & recipientem, & sic inter presentantem, & presentatum. cap. fin. de institut. ita etiam debet esse differentia inter eligentem, & electum. cap. qualiter. de elect. ita & inter instituentem, & institutum. dicto c. ultimo. Et idem procedit ꝑ beneficio simplici, ad quod etiam non potest se ipsum presentare patronus clericus. Abb. in dicto cap. per nostras. vbi Ioan. And. quia militat eadem ratio: potest tamen effundere preces, & petere super hoc dispensationem, vt per Abb. ibidem; quamuis Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 1. q. 8. artic. 2. num. 3. videatur te-

nerē contrarium. Si autem
4 Prælatus ꝑ ad quem pertinet institutio, motu proprio vocet clericum patronum, eique conferat quodcunque beneficium vacans, in quo dictus clericus habet iuspatronatus tenebit collatio; tali enim casu non habet originem à dicto patrono talis collatio. ita Abb. in dicto cap. per nostras. nu. 3. dicit idem, quia tunc talis patronus non se ingerit iuxta prohibitionem dicti cap. per nostras; sed vocatur à Deo tanquam
5 Aaron; immo dantur ꝑ casus, in quibus Prælatus ordinat Ecclesiam non presentante patrono. cap. 1. 2. & 3. & cap. cum autem, & c. cum propter de iurepatronatus. Si
6 autem ꝑ presentandus debeat esse de aliqua familia, & patronus presentet alium extra dictam familiam, tunc poterit clericus ex dicta familia, cum sibi id competat ex dispositione fundatoris se opponere, & dicere nullam electionem, seu presentationem factam, & petere se institui. Lambert. vbi supra artic. 4. num. 7. Poterit ꝑ tamen clericus compatronus ad ecclesiam
fiam

fiam compatronatam præsen-
tari ab alio compatrono. glos.
in c. consuluit in verbo con-
cludunt in fine de iurepatro-
natus. dicto cap. per nostras,
& ibi Abb. Rocch. de Curte
de iurepatronatus, verbo ho-
noricum quaest. 4. prin. n.
20. hanc esse communem te-
statur Abb. in cap. cum in
iure col. 2. de elect. & in conf.
25. vol. 2. Lambertinus vbi
supra art. 5. & Abb. in dicto
conf. dicit nullo modo pos-
se clericum simul cum com-
patronis se ipsum præsentare;
sed præsentationem esse fa-
ciendam à solis compatro-
nis, vt euitentur rationes, de
quibus supra ex dicto cap. per
nostras; debet tamen electus
tali casu electioni de se factæ
consentire, & præsentatus
præsentationi de se factæ in-
fra tempus debitum datum
ad eligendum, & præsentan-
dum; dummodo fiant hæc
post electionem, & præsen-
tationem. Abb. dicto conf.
25. & in dicto cap. cum in
iure de elect. vbi Card. Ioan.
And. & alij; quo casu vox cœ-
lecti, & præsentati augebit
numerum eligentium, & præ-
sentantium; de electione

tractant Innoc. Ioan. Andr.
Bald. & Abb. in dicto c. cum
in iure: quando tamen non
sit seruanda forma cap. quia
propter, & cap. ecclesiæ de
elect. de præsentatione illud
est, quia præsentati compa-
troni consensus auget pari-
tatem. Lambertinus vbi su-
pra artic. 8. num. 3. Neque
9 Procurator ꝑ constitutus à pa-
trono cum facultate præsen-
tandi poterit præsentare pa-
tronum ipsum. Abb. in dicto
cap. per nostras. de iurepa-
tronatus in addit. littera D.
& ratio est, quia is dicitur fa-
cere, cuius nomine fit. leg.
l. ff. de vi, & vi arm. cap. cum
quis. de sent. excomm. lib. 6.
& qui per alium facit, per se
ipsum facere videtur. cap. qui
per alium de reg. iur. lib. 6. &
eadem ratione procurator
substitutus à tali procuratore
non potest nec patronum,
nec suum principalem pro-
curatorem præsentare; vt per
Lambertinum vbi supra ar. 9.
& 10.
10 Donatarius ꝑ autem iuris-
patronatus potest præsentare
donatorem, quando dona-
tio facta est perpetuo cum
Ordinarij consensu, secus si
sit

fit facta pro vna vice ; Nam
 tunc non potest præsentare
 donatorem; præsumitur enim
 facta donatio fraudulenter,
 vt donatarius præsentati pos-
 sit. Abbas in dicto cap. ult.
 de institut. ita Rocch. de
 Curte, vbi supra in verbo ip-
 se, vel is à quo quæst. 20. nu.
 37. Lambertinus vbi supra
 art. 11. Pater ¶ autem potest
 præsentare filium, auus ne-
 potem, seu alios consanguini-
 cos. glos. in cap. quia cleri-
 ci. verbo filij, & in cap. con-
 suluit. in verbo, propria au-
 ctoritate. de iurepatron. Et
 hæc est vera, & communis
 opinio. Card. in dicto cap.
 quia clerici. quæst. 1. dum-
 modo habeat filius requisi-
 tas qualitates. Et ideo po-
 test ¶ Episcopus licite con-
 ferre beneficium filio suo le-
 gitimo, vel nepoti idoneo,
 quia charitas in primis exer-
 cenda est erga domesticos.
 c. non satis. distinct. 66. &
 c. dilecto. de præbend. Abb.

in consil. 96. volum. 2. Roc-
 ch. de Curte vbi supra. in
 verbo honorificum, quæst. 4.
 princip. Lambert. vbi supra.
 artic. 12. & ita Pisis vidi sæ-
 pissime seruari in praxi. Si
 13 autem pater sit ¶ compro-
 missarius filij patroni, non po-
 terit dictum filium præsentare,
 per supradicta de procura-
 tore; si autem dictus filius ha-
 beat alios compatronos, pa-
 14ter poterit. Si autem ¶ fi-
 lius non sit patronus, & in
 patrem sit compromissum de
 clerico eligendo, vel præsen-
 tando, poterit filium elige-
 re, seu præsentare. Et si fi-
 15lius sit ¶ canonicus, & ab
 omnibus Canonicis vna cum
 dicto filio sit compromissum
 in patrem, poterit pater eli-
 gere suum filium, cum id
 non reperiat prohibutum.
 vide Cardin. in dicto capit.
 consuluit. quæst. 2. de iure-
 patron. & Lambertin. vbi su-
 pra. artic. 13.

CAPVT NONVM.

Enumerantur criminōsi, qui præsentari non possunt.

SVMMARIVM.

1 Clericus criminofus non potest ad beneficium præsentari. 2 Excommunicatus præsentari non potest. 3 Suspendus præsentari non potest. 4 Interdictus an possit præsentari. 5 Excommunicatio, & interdictum fertur in Clericos, & Laicos. 6 Interdictum fertur contra loca, non contra personas. 7 Clericus seruans interdictum præsentari potest. 8 Clericus, cui fit interdictum officium, non potest præsentari. 9 Irregularis non potest præsentari. 10 Irregularitas prohibet quæ ad ordines promoueri. 11 Irregularitas cōtracta ante Baptismum, tollitur per Baptismum.	12 Degradatus non potest præsentari. 13 Hæreticus non potest præsentari. 14 Fautores, defensores, & receptatores hæreticorum nequeunt præsentari. 15 Schismaticus non potest præsentari. 16 Apostata non potest præsentari. Apostasia quæ dicitur. 17 Symoniacus non potest præsentari. 18 Ambitiosus non potest præsentari. 19 Symonia, & lex Iulia de ambitu equiparantur. 20 Præsentari requisitus si ante præsentationem consentiat præsentationi, præsentari nequit. 21 Periurus, non potest præsentari. 22 Periurus, qui venit contra iuramentum appositum in

- in contractu, non potest presentari, nisi quaedam adimpleat.*
- 23 *Infamis non potest presentari.*
- 24 *Infamia triplex, iuris, facti, & canonica.*
- 25 *Infamis infamia Canonica per absolutionem restituitur.*
- 26 *Sodomita non potest presentari.*
- 27 *Adulter non potest presentari.*
- 28 *Concubinarius non potest presentari.*
- 29 *Vsurarius non potest presentari.*
- 30 *Vsurarius manifestus triplici poena punitur.*
- 31 *Falsificans litteras Apostolicus non potest presentari.*
- 32 *Criminosus regulariter, & generaliter non potest presentari.*
- 33 *Illitteratus non potest presentari.*
- 34 *Concil. Trident. Sess. 23. de reform. cap. 4.*
- 35 *Concil. Trident. ibidem. cap. 11.*
- 36 *Concil. Trident. Sess. 24. de reform. cap. 18.*
- 37 *Concil. Trident. Sess. 25. de reformat. cap. 9.*
- 38 *Pisis presentatus coram*

Inferiore semper examinatur ab Archiepiscopo.

- 39 *Praelatus, qui bis clericum admisit ad beneficia, potest tertio venientem examinare.*
- 40 *Histrion, seu scurrâ non potest presentari.*
- 41 *Clericus existens in peccato mortali non potest presentari.*
- 42 *Clericus reiectus ut criminosus à presentatione, non debet admitti.*
- 43 *Patronus Ecclesiasticus presentans indignum qua poena punitur.*

Clericus criminosus † generaliter presentari non potest.

Primo, non potest presentari † excommunicatus; sicut enim talis non potest eligi. cap. illa, & cap. per inquisitionem. vbi gloss. de elect. Archidiacon. in cap. nullus dist. 63. quod etiam procedit in excommunicato excommunicatione minori. Abb. in dicto cap. illa: ita nec potest presentari, per vulgatam Regulam, qua habetur, quod iura loquentia in electione, locum habent in presentatione. cap. vlt. iuncta gloss. in verbo electione, de elec. lib. 6. Rocch.

Roch. de Curte vbi supra in verbo honorificum quaest. 4. princip. vbi se remittit de excommunicato excommunicatione minori ad cap. si celebrat. vbi Doct. ita concludit. de cleric. excomm. minist. & ibi Abbas docet quæ sit excommunicatio maior, & quæ minor.

3 Secundo, suspensus ¶ sicuti eligi non potest. gloss. & Doct. in dicto cap. illa, vbi Abb. de elect. siue sit suspensus à beneficio, vt in cap. per inquisitionem, & ibi gloss. de elect. siue ab officio, vt in cap. cum dilectus. de consuetud. & ibi late Abb. num. 17. & de istis Censuris videndus est Doctiss. Nauarr. in suo Manuali. cap. 27.

4 Tertio, Interdictus ¶ an possit præsentari: videtur, quod non, cum suspensio, interdictum, & excommunicatio sub nomine censuræ ecclesiasticæ comprehendantur. cap. querenti. de verb. signific. tamen differunt in multis. Satis fit, quod excommunicatio, & interdictum ¶ fertur in clericos, & laicos, suspensio tantum ¶ in clericos; sed interdictum ¶ non fertur in personas; sed in

loca, Collegia, & contra Vniuersitates; de quibus vide Nauarr. vbi supra. Quod si clericus ¶ seruet interdictum generale, seu speciale, potest præsentari, cum faciat maius, quod est celebrare Diuina. ad cap. alma mater. de sentent. excomm. lib. 6. quod si sit clericus non seruans interdictum, secus est. Si autem ¶ sit clericus, cui specialiter sit interdictum officium, vel talis ordo, non poterit præsentari, si obster interdictum ordinis requisiti, vel alterius rei in præsentando: de quibus vide Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 1. quaest. 11. artic. 3.

9 Quarto, Irregularis ¶ non potest præsentari; sicuti supra dicti, immo talis habitus beneficijs debet priuari. cap. clerici de cleric. excomm. minist. 10 Item ¶ irregularitas prohibet quem ab ordinibus ecclesiasticis, & nullus potest præsentari, nisi sit clericus. cap. 2. 11 de institut. Quod ¶ si irregularitas sit contracta ante baptismum, & per baptismum deleta, talis poterit præsentari, per ea, quæ dicit Abb. in cap. presbyterum num. 2. de ho-

homicidio : & de homicida irregulari vide Lambert. vbi supra art. 14.

12 Quinto, degradatus † non potest presentari, cum degradatio sit vltimum supplicium in foro Canonico. Doct. in cap. at si clerici. §. de adulterijs. de iudic. & in cap. cum non ab homine. de iudic. degradatio autem est duplex, vna verbalis, altera actualis. capit. degradatio. de pœnis lib. 6. Abb. & Doct. in cap. non potest, de re iudic.

13 Sexto, Hæreticus † non potest presentari, quia est excommunicatus. cap. excommunicamus, & cap. ad abolendam de hæret. & cap. 1. 24. quæst. 1. & est extra ecclesiam. cap. 1. & cap. vergentis de hæret. tales enim hæretici, debent repelli ab Vrbe, Ciuitate, vel Regno. dicto cap. ad abolendam, nec possunt habere honores, sunt infames, vt in dictis Iuribus.

14 Septimo, fautores, † defensores, & receptatores hæreticorum sunt excommunicati. dicto cap. excommunicamus §. credentes, & dicto cap. ad abolendam; ideo neque ipsi possunt presentari.

15 Octauo, Schismaticus † sicuti eligi non potest. cap. quia diligentia. de elect. ita nec potest presentari, tales enim sunt excommunicati, & hæretici. Abb. & Doct. in rubr. de schismat. quod si conuersus sit ad vnitatem ecclesie, non potest neque eligi, neque presentari, nisi sequuta dispensatione. dicto cap. quia diligentia. vbi Abb. & de hoc vide Lambertin. vbi supra art. 8.

Nono, Apostata, qui dicitur † ab Apostasia, quæ est temerarius à statu fidei, vel Religionis recessus, quasi post actio, idest retrogradatio, si sit à fide, tanquam Hæreticus non potest presentari. dicto cap. ad abolendam: si sit apostata à Religione, cum sit excommunicatus ipso facto. c. 2. ne cleric. vel monac. & ibi gloss. lib. 6. non poterit presentari; si sit Apostata ab obedientia Religionis, ita ut extra eam vagetur idem est; sed si sit Apostata ab obedientia simplici, cum per hoc non incurrat excommunicationem; sed tantum possit excommunicari. cap. si quis. 3. quæst. 4. tunc habito respectu talis inobe-

obedientiæ, & pœnitentiæ sequutæ, vel non sequutæ, res erit decidenda. Quod si conuertantur, & redeant, possunt præsentari, prout supra dictum est de Schismaticis. Lambertin. vbi supra art. 9.

17 Decimo, simoniacus † tanquam hæreticus non potest præsentari, quia simonia dicitur hæresis. cap. quoties. de simon. & cap. sicut simonica. eodem. de sim. vbi etiam simonia dicitur pestis, & simoniacus dicitur infamis. Abb. in cap. ex diligenti. de simon. num. 6. & de simoniaco occulto, & publico. Abb. in cap. accusatum, & in cap. tanta. de simon. & quomodo committatur simonia, & præsertim inter præsentantem, & præsentatum, vide Lambertin. vbi supra. artic. 11. & Nauarr. dicto cap. 27.

18 Undecimo, ambitiosus † non potest præsentari, quia talis cupit præesse, & non prodesse: probatur in cap. per nostras. de iurepatronat. vbi prohibetur, ne quis se ipsum præsentet, vt euitetur ambitio, ex quo ambitiosus non potest præsentari, per c. in

scripturis. 8. quæst. 1. Item
 19 est alia † ratio, quia simonia, & lex lulia, de ambitu æquiparantur. Doct. in rubr. de simon. Lambertin. vbi supra. artic. 12. sed pro dolor, quot ambitione ducuntur ad beneficia, non charitate!

20 Duodecimo, requisitus, † vt præsentetur, si ante præsentationem præsentationi consentit non potest præsentari, quia si eligendus consentiat electioni de se faciendæ, non tenet electio. cap. cum post. vbi glos. penult. & vlt. de elect. & vt euitetur ambitio, nam dictus consensus indicat ambitionem. cap. per laicos. 16. quæst. 7.

21 Decimotertio, Periurus † etiam sicuti eligi non potest, nisi pœniteat, ita nec præsentari: quod procedit in eo, qui venit contra iuramentum assertorium; ex tali enim periurio potest quis beneficio priuari. Doct. in cap. querelam. de iureiuran. Si autem
 22 simus † in eo, qui venit contra iuramentum appositum in contractu, quod per iurium infamat, & tunc non satis est, vt eum pœniteat; sed

sed debet ei fama restitui .
Et est aduertendum , quod
tali casu debet constare de
confessione, & de expletio-
ne, seu satisfactione pœni-
tentia, de quo late Felin. in
cap. testimonium. de testib.
column. 11. Lambertin. vbi
supra. artic. 15.

23 Decimoquarto. Infamis †
infamia iuris, & facti non
potest promoueri ad dignita-
tes. cap. infamibus. de regul.
iur. lib. 6. vbi Dyn. & Ioan.
Andr. & accipitur hoc casu
dignitas pro quolibet bene-
ficio. Abb. & Doct. in dicto
cap. querelam. de iureiuran.
& sub hoc vocabulo promo-
ueri includitur collatio, ele-
ctio, & presentatio, vt per
Abb. in cap. super eo. de
24elect. num. 4. De † triplici
autem infamia *iuris* à iure
proueniente. cap. 2. §. por-
ro. 3. quæst. 7. *facti* proue-
niente ab eo, quo apud ali-
quos quis infamis habetur.
dicto §. porro. & *canonica*,
quæ causatur à peccato mor-
tali. cap. infames. 6. quæst. 1.
vide Abb. in dicto cap. testi-
monium. vbi late de testibus
glos. Dyn. & Ioan. Andr. vbi
25supra, Infamatus † autem

infamia canonica, per solam
absolutionem restituitur. Lá-
bertin. vbi supra. artic. 17.
Tales ergo infames infamia
iuris, & facti non possunt præ-
sentari, nisi fuerint restituti
ab habente potestatem, vel
alias ab infamia liberati. vi-
de Lambertin. vbi supra. ar-
tic. 16.

Decimoquinto, Sodomita †
26† etiam non potest præ-
sentari, cum tale crimen sit
enormè, & infame. Abb.
num. 7. in cap. nisi cum pri-
dem; vbi Doct. de renunciat.
immo talis videtur irregula-
ris. & talis dicitur filius diffi-
dentia, idest de cuius salute
est diffidendum. cap. vt cleri-
corum. de vita, & honestate
cleric. & clericus sodomita
debet detrudi in Monaste-
rium, & deponi, & laicus ex-
communicatur, vt in cap.
clerici. de excessib. Prælat.
de hoc vide Lambertin. vbi
supra. art. 18.

27 Decimosexto, Adulter †
etiam non potest præsentari.
Ratio est, quia Doct. in
cap. at si clerici. §. de adul-
terijs. vbi Abb. column. vlt.
de iudic. præsupponunt adul-
terum esse priuandum bene-
ficijs,

beneficijs: at facilius quis prohibetur ab acquirendo beneficio, quam priuetur. Abb. in dicto cap. super eod. colum. 2. de elect. dummodo adulterium sit manifestum, vel per propriam confessionem adulteri etiam extra iudicium, vel per famam, vel per sententiam. Lambertin. vbi supra. artic. 19.

Decimoseptimo, Concupinatus non potest presentari, quia nec etiam potest eligi. c. vlt. distinct. 33. & cap. maritum. eadem distinct. si tamen talis sit concubinarijs notorius per sententiam, vel per confessionem sponte factam, cum eo casu sit infamis, vel ex notorietate facti, quia habeat concubinam publice secum cohabitantem, & de hoc vide Abb. in cap. vestra. de cohabit. cleric. & mulier. & de talibus concubinarijs tractat Lamb. vbi supra. art. 20.

Decimooctauo, Vsurarius, cum non possit eligi. can. de Petro. distinct. 47. immo si electus sit deponi debeat. ca. Episcopus. dicta distinct. 47. Ideo presentari non potest, talis enim infamis est.

Praxis Iurispatron.

cap. 2. §. porro. 3. quest. 7. limprobum fenus. & ibi glos. C. de his, qui not. infam. Immo et vsurarius triplici pena punitur, si sit manifestus, nam reppellitur a communione. Abb. in cap. quia in omnibus. de vsur. Decedens in tali peccato caret ecclesiastica sepultura. Clement. eos. vbi glos. de sepult. & repellitur ab oblatione facienda ecclesie. Abb. in dicto cap. quia in omnibus, vbi docet, qui sint manifesti Vsurarij, & glos. in cap. 1. & 2. de vsur. lib. 6. & de manifestis vsurarijs omnia supradicta sunt intelligenda; de quibus Lamb. vbi supra. art. 21.

Decimonono, Non potest presentari et falsificans litteras Apostolicas, cum talis sit ipso iure excommunicatus. cap. ad falsariorum. vbi Abb. & Doct. de crim. falsi.

Vigesimo, Criminosus non regulariter, & generaliter non potest presentari, si inquinatus sit aliquo crimine inducente irregularitatem, degradationem, priuationem beneficiorum, depositionem, excommunicationem, vel interdictum late sententiae, vel

I infam-

infamiam iuris, vel facti. vide Rocch. de Curte. de iurepatronat. in verbo, honorificum. quæst. 4. princip. num. 16. & Lambertin. vbi supra. artic. 23. Vigefimoprimo, Illitteratus non potest presentari, quia nec etiam potest ad ordines promoueri. c. illitteratos. distinct. 36. Item illitteratus eligi non potest. cap. cum in cunctis. cap. nobis. & cap. congregato. de elect. Immo talis illitteratus est irregularis, super quo casu Papa raro, aut nunquam dispensat. Nauarr. in suo manuali. cap. 27. num. 205. Vincent. Mazzol. vbi supra in dicta breui; regula ad confessarij, & confitentis. &c. parte 2. folio 239. versic. illitteratura est. Hisce de causis decretum fuit in Concilio Tridentino sessione vigesimatertia de reformatio. cap. 4. vt ad primam tonsuram (quæ saltem in presentando, & volente beneficium requiritur) non moueatur, qui nesciat fidei rudimenta legere, & scribere; Ad minores autem ordines promouendus saltem

linguam latinam debet intelligere. Concil. Tridentin. 35 vbi supra cap. 11. & Clericus presentatus antequam instituatur debet ab Episcopo, seu eius Vicario examinari, vt habetur in dicto Concilio Tridentino sessione 24. de reformation. cap. 18. etiam si institutio pertineat ad inferiorem, non autem ad Episcopum. Concil. Tridentin. sessione 25. de reformatio. cap. 9. adeo ut si presentatus sit illitteratus, & se subijciat examini, reijciendus sit. Et ita Pisis seruatur; semper enim presentatus examinatur, & quando presentatio fit coram Capitulo Pisano semper presentatus examinatur ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino Archiepiscopo Pisano, seu eius Vicario, qui fidem facit Capitulo de presentati idoneitate, vel inhabilitate: de quibus vide Lambertin. vbi supra. artic. 24. Et ideo si Prelatus admittit quem semel, vel bis ad beneficium, potest etiam tertio venientem ex causa examinare, & tanquam illitteratum repellere. vide Doct.

Doct. in capitulo diuersis fallacijs de cleric. coniugatis, & Lambertin. vbi supra. artic. 25.

Vigesimosecundo, Clericus + histrio, scurra, seu mimus non potest presentari, quia nec potest eligi. c. maritum. distinct. 33. immo talis non potest eucharistiam sumere. cap. pro dilectione. de consecrat. distinct. 2. cum sit notorie infamis, sicuti
41 nec existens in + peccato mortali secundum glos. in dicto cap. pro dilectione; immo talis clericus non gaudet priuilegijs clericalibus. cap. vnico. de vita, & honest. cleric. lib. 6. secus est si in oc-

culto, vel honestæ rei causa aliquid ioco faceret. ad dicta in cap. donare. vbi glos. distinct. 86. vide Lambertin.

42 vbi supra. artic. 26. Et + semel repulsus ab electione, seu presentatione tanquam criminofus, non debet amplius admitti ad idem, vel aliud beneficium durante impedimento. Abb. & Doct. in cap. super eo. de elect. Lambert. art. 27. vbi supra.

43 Presentans + autem indignum si sit patronus ecclesiasticus, incidit in poenam c. per inquisitionem. de election. secus si sit patronus laicus. vt late per Lambertin. artic. 28. vbi supra.

CAPVT DECIMVM.

Qui sint illi, qui tanquam idonei, & digni possunt presentari, & quid de presentante minus idoneum, vel indignum.

SVMMARIVM.

- 1 Clerici idonei presentari possunt.
- 2 Clerici legitimi, seu natu-

rales dispensati recte presentantur.

- 3 Masculi, liberi, non curiales, nec coniugati, bigami, nec neophiti, habentes

I 2 tes

1. *Antes legitimam etatem rectè presentantur, & de alijs qualitatibus presentandorum.*
 4. *Litterati, qui non sunt irregulares, nec criminosi, rectè presentantur.*
 5. *Clericus presentatus ad beneficia, cum habeat ius ad rem, tenetur deferre habitum clericalem, secus quando plures sunt presentati.*
 6. *Habitus clericalis quis sit, & quomodo.*
 7. *Est vestis talaris, & tonsura.*
 8. *Clericus non intrusus rectè presentatur.*
 9. *Concil. Tridentin. sessione vigesimaquarta de reformat. cap. 18.*
 10. *Clerici non excommunicati rectè presentantur.*
 11. *Idoneitas in presentando requiritur dum presentatur.*
 12. *Idoneitas in presentando presumitur, sed intrinseca.*
 13. *Idoneitas extrinseca, ut scientia non presumitur.*
 14. *Eligentes tenentur eligere magis idoneum.*
 15. *Electio facta à maiore parte de idoneo tenet, si non sit appellatum.*
 16. *Patronus tenetur presentare magis idoneum, licet*
 17. *aliqui contrarium teneant.*
 17. *Patroni Ecclesiastici presentantes non idoneum, ut indignum, ea vice perdunt ius presentandi.*
 18. *Patroni laici si presentent non idoneum, possunt intra quadrimestre alium idoneum presentare.*
 19. *Deuolutio fit ad Superiorem elapso quadrimestre, & idoneo non presentato.*
 20. *Patroni laici si ignoranter presentent indignum, durante quadrimestre possunt alium dignum presentare.*
 21. *Secus si scienter, nam tunc illa vice perdunt ius presentandi.*
 22. *Patronus presumitur habere notitiam presentati.*
 23. *Episcopus quando possit cum non idoneo, vel indigno dispensare.*
 24. *Eligendus est magis idoneus, & sanctus.*
 25. *Indigni, & non idonei semper debent repelli.*
 26. *Episcopus non potest dispensare contra fundationem circa inhabilitatem presentandi.*
 1. **I**Donei possunt presentari, & hi sunt digni, & bone fa-

famæ habentes infraſcriptas qualitates.

2 Prima eſt, ꝑ quod ſint de legitimo matrimonio, vel ſi

3 ſint naturales ſint ꝑ diſpenſati ad beneficia. Secūdo, quod ſint maſculi. Tertio, quod ſint liberi non ſerui. Quarto, quod non ſint obligati ad ratiocinia, neq; negociatores. Quinto, quod non ſint curiales, qui nequeunt eſſe clerici. diſtinct. 51. & 59. per tot. Sexto, quod non habeant vxorem, qui nequeunt eſſe clerici. cap. coniugatus de conuerſ. coniugat. Septimo, quod non ſint bigami. Octauo, quod non ſint neophiti. Nono, quod non ſint tales, qui ſacramentum imprimens characterem bis recepiſſent. Decimo, qui poenitentiam ſolemne non egerint; de qua in cap. in capite. diſtin. 50. Vndecimo, qui honeſte Domum ſuam nouerit regere. Duodecimo, qui non ſunt corpore vitiaſi. Decimotertio, habentes ætatem legitimam. Decimoquarto, qui nō

4 ſunt ꝑ irregulares. Decimoquinto, quod non ſint criminofii. Decimoſexto, qui non ſunt Apoſtata. Decimoſepti-

Praxis Iuriſpatron.

mo, qui non ſunt peregrini, ſeu vagabundi. Decimoſtauo, qui ſunt litterati. Decimonono, qui ſunt clerici ſaltem primæ tonſuræ. Vigefimo, qui ſunt vere clerici non coniugati, nec laici. Vigefimoprimo, quod ſi ſumus in eccleſia regulari, ſint regulares, in ſeculari ſeculares. Vigefimoſecundo, clerici incedentes in habitu, & tonſura. cap. clerici, & cap. penult. de vit. & honeſt. cleric. Et quod clerici præſentati ad beneficium, ꝑ & ſic habentes ius ad rem teneantur deferre habitum, & tonſuram, vide D. Quarantam in ſummario Bullarij in verbo habitus. vbi recenſet Bullam Sixti Quinti, fel. record. Quando autem plures ſunt præſentati, per dictam præſentationem nullus acquirit ius ad rem. Mohe- dan. de præben. deciſ. 1. nu. 2. refert Marius Antonin. variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 104. num. 16. & ideo quando plures ſunt præſentati, putarem, quod non teneantur incedere in habitu, & tonſura. Habitus ꝑ autem clericalis clericorum ſecularium, quis ſit, non eſt iure ſtatutus.

gloss. in Clemen. 1. in verbo
 seculari in fine de elect. sed il-
 le censetur habitus clericalis,
 qui usu, & consuetudine il-
 lius Regionis, seu Prouinciæ
 admittitur, vt talis. late Co-
 uarr. pract. quæst. cap. 32. Ju-
 lius Clarus in sua praxi crim-
 in. quæst. 36. num. 11. vers.
 dixi clericum coniugatum.
 7 Usus autem inoleuit, vt cle-
 ricalis habitus sit talaris ve-
 stis, & tonsura, & ita dicitur
 in dicta Bulla Sixti Quinti, &
 per Quarantam vbi supra, &
 fere vbique clericalis habitus
 est nigri coloris, nisi aliud
 suadeat dignitas, vel officij
 eminentia. Vigesimo tertio,
 8 qui se t non intruserint in be-
 neficio, ad quod volunt præ-
 sētari. Vigesimo quarto, quod
 vnus tantum præsentetur, se-
 cus ad beneficium curatum,
 ad quod patronus plures po-
 test Episcopo nominare, seu
 præsentare, ex quibus ido-
 neum magis Episcopus eli-
 9 get. Conc. Trident. t Sess. 24.
 de reformat. cap. 18. Vigesimo
 quinto, qui non sunt va-
 natores, vt toto tit. de cleric.
 venat. Vigesimo sexto, qui
 sint prudentes, & modesti.
 cap. sit Rector distin. 43. non

deferant arma. cap. clerici ar-
 ma, de vita, & honest. cleric.
 abstineant à crapula. c. à cra-
 pula de vita, & honest. cler.
 10 Vigesimo septimo, qui t non
 sunt excommunicati, suspen-
 si, interdicti, irregulares, ne-
 que alio crimine irretiti, &
 quod tempore præsentatio-
 nis sint absque peccato mor-
 tali, & sic confessi bonæ fa-
 mæ, & alias non repulsi à præ-
 sentatione vitio suo. Et ido-
 11 neitas t in præsentando de-
 bet esse, dum præsentatur,
 nec prodest si superueniat. ar-
 gumento eorum, quæ dicun-
 tur à Doct. in cap. si eo tem-
 pore de rescript. lib. 6. & de
 his vide Lambertin. de iure-
 patron. lib. 2. par. 1. quæst. 10.
 12 art. 1. Idoneitas t autem in
 præsentando præsumitur, sed
 intrinseca tantum. Nam si
 contrarium nō appareat, qui-
 libet bonus præsumitur. l. me-
 13 rito. ff. pro socio. Extrinseca t
 autem idoneitas, vt scientia,
 litteratura & similia non præ-
 sumuntur. gloss. in cap. si for-
 te. de elect. lib. 6. in verbo.
 cudentem, & ideo text. in
 cap. dudum. de præsumpt.
 intelligendus est de intrinse-
 ca idoneitate, & ideo quilli-
 bet

bet presentatus debet exami-
nari; prout supra dictum
est. Vide Lambertin. vbi su-
pra. art. 2. ad beneficium
autem simplex idoneus est,
qui omnino non est illitera-
tus. Card. Mant. decis. 115.
num. 8. Rot. Rom. Habentes
14 autem ¶ eligere debent eli-
gere magis idoneum, nec suf-
ficit eligere idoneum. cap. li-
cet ergo. 8. quæst. 1. Quod
15 si ante electionem ¶ non sit
appellatum, & dictum, vt
melior eligatur, tunc si ele-
ctio fiat de idoneo à maio-
ri parte, tenebit electio; ita
in cap. constitutus. de appel-
lat. vbi Doct. & in cap. 3. de
16 iure patron. concludunt ¶ pa-
tronos etiam debere præsen-
tare magis idoneum, alias
vulnerare eorum conscien-
tiam, quamuis Lambertin.
vbi supra. artic. 3. vbi hoc di-
sputat late, teneat patronos
salua conscientia posse præ-
sentare idoneum omisso ma-
gis idoneo. vide Farinac. de-
cis. 36. num. 3. parte 2. to-
mo primo.
17 Presentantes ¶ autem mi-
nus idoneum, vel indignum,
si sint patroni ecclesiastici,
qui dicuntur eligere, priuan-

tur ea vice iure presentandi,
sicut eligentes. iuxta text. in
cap. cum in cunctis. §. vlt.
de elect. Si autem sint patro-
18 ni ¶ laici, vel clerici ratione
patrimonij, si presentent mi-
nus idoneum, intra quadri-
mestre possunt alium idoneum
presentare. cap. cum vos. &
ibi glos. in verbo minus ido-
nee. de offic. ordin. dummo-
do non intelligatur de ido-
neitate requisita in funda-
tione, vt quia presentandus
debeat esse sacerdos, nam
tunc deuolutio fit ad supe-
riorem, tunc enim videntur
delinquere ea non seruando,
& abutuntur iure fundatoris.
19 Sed si lapsus ¶ sit quadri-
mestre, & non sit idoneus præ-
sentatus, deuolutio fit ad su-
periolem habentem institue-
re. Abb. & alij in dicto cap.
20 cum vos. Si autem ¶ tales pa-
troni presentauerint indi-
gnum indignitate crimino-
sa, sed ignoranter, poterunt
intra quadrimestre alium
dignum, & idoneum præsen-
tare; sed si lapsus sit qua-
drimestre, deuolutio fit ad su-
periolem, qui eo casu prouid-
et beneficio de nouo Re-
21 ctore. Si autem ¶ scienter
I 4 præ-

præsentauerint talem indi-
 gnum, ipso iure pro illa vice
 priuati sunt iure, & faculta-
 te præsentandi. §. si quis O-
 ratorij, auth. de sãctiss. Episc.
 & ita dicit Hostien. in sua
 summa in tit. de iure patron.
 §. in quibus. in princ. col. 3.
 Abb. in dicto cap. cum vos.
 vbi Bald. ait præsumi patro-
 num ¶ habere notitiam præ-
 sentati, nisi contrarium pa-
 teat per diuersas coniectu-
 ras: & ideo id videtur arbi-
 trario Ordinarij relinquendum
 argum. text. in cap. de cau-
 sis. in fine. de offic. deleg. de
 quibus late per Lambert. vbi
 supra. art. 4. Quando autem
 23 Episcopus, & ¶ in quibus ca-
 sibus possit cum minus ido-
 neo, vel indigno, & circa

defectus præsentatorum di-
 spensare, vide Lambert. vbi
 supra. art. 5. satis sit id, quod
 dicit tex. in dicto cap. licet
 24 ergo, vbi is ¶ eligendus est,
 qui præstantior est ex omni
 populo, qui doctior, & qui
 sanctior, & in omni virtute
 eminentior. Ideo indigni, &
 25 non idonei ¶ semper debent
 repelli durante indignitate,
 & defectu idoneitatis. Nullo
 26 autem modo ¶ potest Epi-
 scopus dispensare circa inha-
 bilitatem præsentati, quando
 inhabilitas causatur à lege,
 modo, conditione, vel insti-
 tutione per fundatorem ap-
 positis: & de his vide Felin.
 in cap. cum accessissent. de
 constitut. & Lambertin. vbi
 supra. artic. 6.

CAPVT VNDECIMVM.

Præsentari debet clericus præsens,
non absens.

SVMMARIVM.

1 Procurator pro constituen-
te, nec pater pro filio præ-

sentari possunt.

2 Præsens dicitur, qui exhi-
betur sensibus corporis.

3 Præsentatio personalis præ-

en.

sentandi requiritur in presentatione.

4 Presentatio nulla est, si presentatus non sit presens intra quadrimestre.

5 Presentatio quid sit.

6 Beneficium absentis conferri potest.

7 Presentatus debet esse presens, idque pro forma requiritur.

8 Clericus absens notus potest presentari.

9 Episcopus admittens presentationem de absente, presumitur habere illius notitiam.

10 Clericus absens presentatus debet acceptare presentationem intra quadrimestre, seu semestre.

1 **P**rocurator pro t constituente, pater pro filio, consanguineus pro consanguineo, cum promissione de rato non potest presentari, sed presentari debet actualiter presens non absens. glos. in clem. dudum. S. statuimus. in verbo presentari. de sepult. & is dicitur t presens, qui exhibetur sensibus corporis, vt dicit dicta glos. & facit text. in cap. nobis. & in

cap. vlt. de iure patron. requiritur t enim personalis presentatio propter qualitates requisitas in presentandis: quamuis enim patronus per litteras possit presentare, absens autem presentari non potest: & verum est, quod non sufficit presentatio, nisi presentatus t sit presens intra quadrimestre coram habente instituere. Abb. in cons. 76. num. 2. par. 2. Et ideo dicitur, quod t presentatio est exhibitio facta de clerico presente sensibus corporis illi coram quo fit presentatio, licet contrarium fit in collatione, quia absentis t beneficium potest conferri. cap. si tibi absentis. de preben. lib. 6. & similiter absens potest eligi, & postulari. cap. sacrorum. distinct. 63. & ratio est, quia ipsemet conferens omne ius tribuit, & presumitur tribuere merenti: & pro forma t requiritur actualis presentati presentia: & ideo non potest ex consuetudine introduci, vt absens possit presentari, quia talis consuetudo esset absque ratione, & in grauamen, & prauidicium ecclesiae. ad notata

tata per Abb. & Doct. in cap. 1. de consuetud. de quibus vide Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 1. quæst. 11. artic. 1. & 2. Si tamen clericus sit notus, adeo ut non indigeat examinatione secundum Bald. in cap. constitutus. il secondo. de appellat. colum. 2. & ibi Abb. quod enim patet expresse non est probare necesse; ideoque talis notus etiam absens potest presentari. vide Marcum Antonium Genuensem Episcopum Ifernien. in Praxi Archiep. Neap. cap. 82. num. 2. Rocch. de Curte de iurepatron. verbo honorificum. quæst. 6. Rot. Roman. de iurepatron. in nouis. decis. 3. dummodo talis notus sit Diecesanus illius, qui debet instituire, nam si sit de alterius Diocesi, non debet in-

stitui sine litteris commendatitijs sui Episcopi. cap. fraternitatis. de cleric. non residen. & ibi Doct. de quo Lambertin. vbi supra. artic. tertio. Et quando Episcopus, vel alius habens instituere acceptat presentationem factam de absente, presumitur habere notitiam ipius absentis. Abb. in d. consil. 76. qui absens presentatus debet acceptare, seu ratificare presentationem de se factam infra quadrimestre, seu semestre, secundum qualitatem presentatum per se, vel suum procuratorem habentem speciale mandatum ad acceptandum tale beneficium, vel per eius epistolam, ut notatur in dicto cap. si tibi absenti, & tradit Lambert. vbi supra. art. 5.

FINIS LIBRI SEXTI.

LIBER SEPTIMVS,

In quo continetur materia temporis, quo fieri debet præsentatio.

CAPVT PRIMVM.

Intra quod tempus fieri debet præsentatio.

SUMMARIVM.

1 Præsentatio fieri debet infra quadrimestre, si patronus sit laicus, vel clericus pro suo patrimonio. 2 Præsentatio à patrono ecclesiastico fit intra semestre. 3 Electio fieri debet intra semestre. 4 Electus infra mensem debet consentire. 5 Ius patronatus si sit mixtum, semestre datur ad præsentandum. 6 Idem est si ecclesia sit patrona ex donatione laici. 7 Tempus datum ad præsentandum abbreviari non potest.	8 Patroni in fundatione possunt statuere tempus, intra quod facienda sit præsentatio. 1 Præsentatio † à patronis laicis, vel clericis patronis ratione proprii patrimonij facienda est intra quadrimestre. cap. cum propter. de iurepatronat. à patronis autem † ecclesiasticis facienda est intra semestre. cap. vnico. de iurepatronat. lib. 6. cap. sicut. de supplend. neglig. Præl. sicut enim Collator habet semestre. cap. nulla. de concess. præben. ita patronus ecclesiasticus, qui reputatur vt Collator. Electo-

- 3 Etiores ¶ autem habent solum trimestrem ad electionem faciendam à die vacationis. ca. ne pro defectu. & ibi glos. & c. cum in cunctis. de elect. &
- 4 deinde ¶ electis infra mensem debet consentire. capit. quam sit. vbi glos. de elect. lib. 6. & si fiat deuolutio ad superiorem, seruabitur tex. in dicto cap. nulla, & in electione seruabitur text. in dicto cap. ne pro defectu. Vide Lambertin. de iure patronat. libro 2. par. 2. quæst. 1. artic. 1. Si autem ius patronatus ¶ sit commune, & laici, & ecclesiastici, tunc omnes dicti patroni habebunt semestrem ad præsentandum. glos. in cap. vnico. de iure patron. lib. 6. quia magis dignum trahit ad se minus dignum. cap. quod in dubijs. vbi glos. in verbo consecratum. de consecr. eccl. vel altar. quod procedit etiam si laicus habeat maiorem partem, vt per Lambertin. vbi supra. art. 3.
- 6 Quod si ecclesia fiat ¶ patrona ex donatione sibi facta à patrono laico, habebit semestrem ad præsentandum. d. c. vnico. §. verum. de iure patr. lib. 6.
- 7 Tempus ¶ autem datum tam laicis, quam ecclesiasticis patronis ad præsentandum non crederem, quod ex consuetudine possit restringi, & abbreviari, vel ampliari, & prorogari, cum ita sit à lege statutum, quæ seruari ab omnibus debet: quia tamen consuetudo est altera lex, & multum operatur, in multis casibus fortasse contrarium dici posset, de quo vide Lambertin. vbi supra. art. 6. stante maxime longissima præscriptio.
- 8 Possunt ¶ tamen patroni in limine foundationis, cum consensu Episcopi apponere modum, quo succedentes patroni, si erunt ecclesiastici præsentent ante, vel post semestrem, vel si erunt laici, præsentent ante, vel post quadrimestrem, & abbreviare possunt tales terminos datos à iure: tali enim casu potest patronus cum Episcopi consensu apponere modum, vel conditionem non solum extra, vel præter, sed etiam contra ius commune. c. cum dilectus. vbi glos. in verbo constitutum. de consuetud.

CAPVT SECVNDVM.

Quando incipiat currere patronis tempus datum ad præsentandum.

SUMMARIVM.

- 1 *Tempus datum ad præsentandum incipit currere etiam ignorant à die vacationis.*
- 2 *Tempus datum ad eligendum, & conferendum currit à die scientiæ, vel cessationis impedimenti.*
- 3 *Ratio diuersitatis dictorum casuum.*
- 4 *Patroni habent ius patronatus ex gratia.*
- 5 *Tempus datum ad præsentandum currit à die scitæ vacationis.*
- 6 *Et à die cessationis impedimenti in certis casibus.*
- 7 *Tempus prædictum non currit patrono, si superior eum præsentare vetet.*

1 **T**empus autem prædictum patronis præsentare habentibus incipit currere à die vacationis. cap. 2.

de suppl. negl. Præl. cap. 2. S. cum vero. de concess. præben. cap. eam te. de iurepatronat. vbi Abb. Rot. Rom. de iurepatronat. in antiquis. decis. 1. quod currit etiam ignorantibus, & impeditis; 2 tempus autem prædictum ad eligendum, vel conferendum, & id simile incipit currere à die scientiæ & cessationis impedimenti, non à die vacationis. ca. quia diuersitatem. de concess. præbend. & ratio diuersitatis prædictæ est, quia Episcopi habent ius conferendi beneficia iure ordinario, cum sub eis subsint omnes basilicæ ecclesiæ suæ Diocesis. c. omnes basilicæ. 16. q. 7. electores etiã habent ius eligendi à iure, vt in tit. de elect. sed 4 patroni prædicti ex gratia habent ius patronatus. dicto c. 3. de iurepatron. quæ gratia debet in quantum potest restringi,

vt

vt minus lædatur ius commune. vide Lambertin. de iurepatronatus lib. 2. part. 2. q. 1. art. 8.

5 Sed aduertas ꝑ quod hodie tale tempus non currit, nisi à die scitæ vacationis, Card. Seraphin. decis. 380. num. 1. Rot. Rom. per ea quæ ibi dicit, stante maxime verisimile ignorantia, Rota Rom. decis. par. 1. decis. 421. in nouiss. quando Rector decederet, puta Mediolani, seu in Gallia, & patronus, & beneficium esset Pisis, forsitan totum quadrimestre possset transire à die vacationis, antequam patronus certo sciret defunctum esse Rectorem.

6 Similiter non ꝑ currit impedito iusto impedimento, quia tempus non currit impedito. Card. Mantica decis. 30. num. 2. Rot. Rom. Card. Seraph. decis. 220. num. 4. puta si patronus sit absens reipub. causa, vel iniuste carceratus, vel

si non haberet tutum accessum propter perhorrescentiam alicuius inimici, cum ecclesia sit pia, & cultrix iustitiæ, & quia iuspatronatus est concessum laicis ex gratia, vt inuitentur ad fabricandas, & dotandas ecclesias: quod si tam stricte, & cum summo rigore contra eos procederetur, reijcerentur à tali actione construendi ecclesias cum maximo ecclesiarum detrimento; vide Marcum Antonium genuensem Episc. Ifernien. in praxi Archiep. Neapol. cap. 82. n. 1. varia de iurepatr. Farinac. decis. 406. parte 2. tomo 1. Quod si à superiore talem potestatem habente mandetur patronis, ne præsentent, 7 quia ꝑ prætendit ecclesiam esse liberam, non currit patronis tempus, quia tunc videtur orta lis inter eos, & Episcopum; de quo vide Lambert. vbi supra art. 12.

CAPVT TERTIVM.

Si lis sit occasione iuris patronatus, intra quod tempus sit terminanda.

SUMMARIVM.

- 1 Lis occasione iuris patronatus non vacante ecclesia, non est terminanda intra certum tempus.
- 2 Si adueniente vacatione lis durat, elapso tempore dato ad presentandum, Episcopus Ecclesiam ordinare potest.
- 3 Episcopus debet ecclesiam liberam conferre sine mora.
- 4 Patroni si discordent, litis eventus expectandus est.
- 5 Concil. Tridentin. sessione 24. de reformat. cap. 20. ubi in foro ecclesiastico cause intra biennium sint terminanda.
- 6 Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 10. in fine.
- 7 Patronus non presentantibus deuotio fit ad superiorem.
- 8 Patronis litigantibus super facta presentatione nullum currit tempus.

- 9 Lis inter presentatos, vel simul inter presentantes terminanda est intra tempus datum ad presentandum.
- 10 Idem est si lis sit inter patronos super iure patronatus.
- 11 Lite stante super iure patronatus, si ante litem contestatam fiat presentatio, quasi possidens praefertur.
- 12 Episcopus potest Ecclesiam conferre lite non finita intra debitum tempus.
- 13 Lis inter compatronos laicos, & ecclesiasticos intra semestre terminatur.
- 14 Lite vertente super iure eligendi, & non finita intra semestre, superior prouidet.
- 15 Patroni durante tempore dato ad presentandum quoadocunque presentare possunt.

Quod si lis sit occasione iuris patronatus, infra quantum tempus debeat

beat terminari, constitue cum Lambert. de iurepatr. lib. 2. part. 2. quæst. 1. art. 9. plures casus.

- 1 Primus est, quando ecclesia non vacante lis est super iurepatronat. seu super eius quasi possessione, & tunc nullum consideratur tempus, sed finis litis expectabitur, & adueniente vacatione quasi possidens admittetur ad præsentandū. Quod si dicta est lis etiam post ecclesiæ vacationem durauerit post elapsum semestre, seu quadrimestre poterit Episcopus ecclesiam ad libitum suum ordinare. ad tex. in cap. eam te. de iurepatronatus.

Secundus est casus, quando ecclesia vacauit, certumque est eam semper fuisse liberā, quia antea ab Ordinario tanquam libera fuit collata pluries, & nunc aliqui laici prætendunt iurepatronatus; tunc

- 3 Episcopus est eam debet conferre, nullo tempore expectato. Card. in clem. plures. S. ult. num. 1. de iurepatronatus, debet enim conseruari collator in sua quasi possessione, argumento tex. in cap. consultationibus. de iurepa-

tronatus: quando vero tunc non constat clare ecclesiam esse liberam, tunc Episcopus non potest eam conferre, sed debet in ea constituere Economum, qui ecclesiæ deseruiat, fructus exigat, & reseruet pro futuro Rectore. cap. cum vos. de offic. ordin.

- 4 Tertius est casus, quando constat ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni sunt discordes, quia diuiserunt vota sua plures præsentando, & super hoc litigatur: & tunc non currit nec semestre, nec quadrimestre; sed expectabitur finis litis, cum pertineat ad Ordinarium discernere numerum vocum, merita præsentatorum, & litem finire. super quo vide dicta per Innocen. in cap. 1. & cap. 3. de iurepatr. Hodie autem, seruari debet Conc. Trident. § Sess. 24. de reform. cap. 20. vbi causæ omnes ad Forum ecclesiasticum, quomodolibet pertinentes etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinarijs locorum dumtaxat cognoscantur, atque omnino saltem infra biennium à die motæ litis terminentur: alioquin post id

spa-

spatium, liberum sit partibus, vel alteri illarum, Iudices superiores, alias tamen competentes adire, qui causam in eo statu, quo fuerit assumant, & quamprimum terminari curent. Accedit id, quod dicit
6 idem Concil. Trid. † Sess. 25. de reformat. cap. 10. in fine. ubi monet tam Ordinarios, quam alios quoscumque Iudices, vt terminandis causis quanta fieri poterit breuitate studeant.

7 Quartus est casus, quando constat † ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni non conueniunt in presentando, & labitur semestre, seu quadrimestre: & tunc ex deuolutione Episcopus eam confert. ad notata in dicto cap. 3. de iurepatr. ubi Card. col. vlt.

8 Quintus est casus, † quando patroni inter se litigant, nō super iurepatronatus, nec super eius quasi possessione; sed super forma presentationis, quia vnus dicit presentationem de altero tanquam de absente factam non tenere, seu tanquam de criminoso, & simili, altero contrarium dicente: & tunc nullum cur-

Praxis Iurispatron.

rit tempus; sed litis euentus debet expectari per sententiam Episcopi. Cardin. in dicta Clement. plures. §. vlt. num. primo.

9 Sextus est casus, † quando est lis inter presentatos tantum, vel inter eos etiam cum presentantibus super iurepatronatus, eiusque quasi possessione: & tunc si lis non finiat in semestre, seu quadrimestre, Episcopus ecclesiam debet conferre. ita Io. Andr. Cardin. Abb. & alij in dicto cap. cum vos. de offic. ordin. Card. dicto §. vlt. & col. vlt.

10 Septimus est casus, † quando esset quæstio inter patronos, puta, quia vnus negat alium esse patronum, quia iurepatronatus amisit, vel eo fuit priuatus, & ideo ad se tantum iurepatronatus pertinere: & tunc si lis non sit terminata intra sex, vel quatuor menses, Ordinarius eam conferre debet.

11 Octauus est casus, † quando litigatur de iurepatronatus inter patronos, & alter eorum est in quasi possessione, alter non: si omnes presentent ante litem contestatam, debet institui presentatus

K tus

tus à quasi possessore. ad cap. consultationibus. de iure patronatus.

12 Quod autem ¶ dictum est supra, non terminata lite intra tempus debitum debere Episcopum ecclesiam conferre, procedit si sine scandalo possit conferre, & nisi contraria adsit consuetudo in loco. Lapsus allegat. 78. num. 17. ubi ait, vsum, quo superior lite non finita cōferat ecclesiam, recessisse ab aula: & Pisis huiusmodi adest consuetudo: & certe magnum damnum ecclesie infertur propter huiusmodi lites, & discordias.

13 Quod si lis sit inter ¶ comparones laicos, & ecclesiasticos super iure patronatus, vel eius quasi possessione, lis erit finienda secundū supradicta intra semestre propter mixturam, quia magis dignum trahit ad se minus dignum.

Hostien. in sua summa in tit. de iure patronat. §. quid iuris si propter, & §. in quibus differant. Stante ¶ autem lite super iure eligendi inter habentes eligere, & non finita intra trimestre, Superior providere non potest. cap. 2. de in integr. restitut. cap. cum dilectus. de consuetud. & cap. ex parte de arbitr. sed expectabitur litis euentus: quod declara, vt per Lambert. ubi supra art. 11. Aduertendum 15 est ¶ etiam, quod patroni possunt valide presentare per totum quadrimestre, seu semestre, & quandoque durante dicto tempore; per quadrimestre patroni laici, per semestre patroni clerici. Abb. in cap. cum vos. num. 6. de offic. ordin. Rot. Rom. de iure patronat. in antiquis decis. 10. num. 1. tradit Lambert. ubi supra art. 13.

CAPVT QVARTVM.

Quadrimestre, seu semestre quomodo computetur, & an sit semper continuum: & quid si presentatus non consentiat presentationi, an habeat patronus nouum tempus.

SVMMARIVM.

1 Quadrimestre, seu semestre quomodo computetur. 2 Curritque de momento ad momentum. 3 Exemplum cursus dicti temporis. 4 Tempus, dies, & hora attenditur, quando fuit publicum rectorem obijse. 5 Quadrimestre, & semestre est semper continuum. 6 Tempus continuum, & vtile quid. 7 Patronus nouæ ecclesie tenetur presentare Rectorem intra quadrimestre à die donationis. 8 Patronus quando habeat nouum tempus ad presentandum. 9 Et in eo non est computanda pars primi temporis.	10 Quod non procedit, si patronus verè non presentauit. 11 Nec in electione. 12 Patronus laicus durante quadrimestre potest variare. 13 Patronus, qui presentauit indignum, si sit restitutus, eidem remissum censetur tempus amissum. 14 Et si sit restitutus aduersus sententiam, habet nouum tempus integrum. 15 Patrono currit tempus à die veræ vacationis. 1 QVadrimestre, seu † semestre quomodo computetur, tradit Rot. Rom. de iure patronat. in antiquis decis. 10. num. 2. remittendo se ad Hostien. in cap. licet. de supplen. neglig. Præl. ad Io. Andr. in cap. quam fit. de elect. lib. 6. & ad Doct. in l.

148 Pars II. Lib. VII. Cap IV.

ubi lex. ff. de reg. iur. & tradit Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 1. artic. 14. Si enim dies † vacationis fuerit in die octaua Ianuarij, die septima Aprilis erit vltima dies trimestris. & ideo tale tempus currit de momento ad momentum, & in eo erit attendenda hora. Doct. in dicto cap. quam sit. S. electus super gloss. in verbo mensum. de elect. lib. 6. Et sit exemplum, † vt in præcedenti hora illius horæ, qua vacauit ecclesia, licet sit eiusdem diei computetur tempus: vt si dies vacationis fuerit hora decimanona, hora decima octaua currentis diei temporis à iure præfiniti debet attendi: & attenditur † tempus dies, & hora, in quibus fuit publicum, & notorium Rectorem decessisse; potest enim accidere, quod moriatur Rector hora decima quinta, & quod non publicetur nisi hora vigesima. Tale autē † tempus quadrimestre, seu semestre est semper continuum, & quocumque die currit. cap. 3. de iurepatronat. Lambertin. vbi supra ar. 15. Tempus † autem continuum est, quod diebus

feriatis, siue non feriatis currit in præsentia, & absentia, siue adsit, siue non copia Iudicis. Tempus autem vtile est, quod non currit diebus feriatis, nec in absentia partis, neque vbi deest copia Iudicis. gloss. in Clem. vnica in verbo continuum. de restitut. in integr. vbi ait vtile aliquando esse continue vtile, aliquando non. Si vero † de nouo construatur ecclesia, cum dos sit assignanda in ipsa impositione primi lapidis, & ne dos remaneat pœnes dotantem, tenetur ipse patronus à die dotationis infra quadrimestre, si laicus, infra semestre, si ecclesiasticus præsentare Rectorem: quamuis enim tunc ecclesia non egeat Rectore quoad spiritualia, eget quoad temporalia, vel saltem currit tempus à die, in quo aduenit dies solutionis dotis, nisi ante illud tempus esset ecclesia ædificata: quia à die perfectionis ædificij curret dictum tempus, licet non aduenierit dies solutionis. Quod si assignatio dotis sit omissa; quo casu ecclesia dotanda erit ab Episcopo, completa constructione auctoritate Episcopi,

scopi incipiet currere dictum tempus, vt per Lambertin. vbi supra art. 16.

- 8 Patronus etiam † habet nouum semestre si clericus, quadrimestre si laicus ad presentandum à die, quo presentatus noluit consentire presentationi, vel à die, quo presentationem prius acceptam renunciauit, vel à die mortis presentati adhuc non instituti: & hoc tempus adeo est nouum, vt nullo modo in eo † computanda sit pars primi semestris, seu quadrimestris. argumento tex. de elect. loquentis in cap. si electio. de elect. lib. 6. vbi Doct. extendunt text. ad collationem, & postulationem, & super glos. ibidem in verbo integrum extendunt illum ad presentationem. Rot. Rom. de iure patronat. in nouis decis. 8. nisi super his fraus intercessisset. Et † secus est etiam si patronus elegit, & deputauit presentandum; sed eum non presentauit actualiter. Lambertin. vbi supra art. 17. quod
- 11 secus † esse ibi dicit in electione, cum electus habeat ius in re, non ad rem, sicut presentatus, vt ibi per eum: idem est

Praxis Iurispatron.

si patronus ecclesiasticus presentet aliquem, qui postea repellatur ob occultum crimen ante institutionem. ad tex. in dicto. cap. si electio de elect.

12 lib. 6. Patronus † autem laicus tali casu durante quadrimestre tantum potest variare, & alium presentare, vt per Lambertin. vbi supra art. 18.

13 Si vero patronus † qui presentauit indignum, sit à Papa restitutus, vt possit iterum presentare, & restitutus sit aduersum lapsum temporis, censetur tantum restitutus ad tempus amissum. gloss. vlt. in fine in dicto cap. si electio. Si autem † sit restitutus aduersus sententiam priuatiuam potestatis, & tunc totum tempus quadrimestre, seu semestre de nouo habebit. glos. in dicto cap. si electio in verbo occultum.

15 Tempus † autem à die vere vacationis currit patrono; & ideo si Rector sit vere priuatus beneficio, & tamen publicè regit, & administrat in illo; tunc patrono non currit tempus à die dictæ priuationis, sed à die mortis prædicti Rectoris. Lapsus allegat. 78. dubio 4. num. 12.

K 3 &

& sequentibus. Lambert. vbi
supra art. 20. & ratio est in

hoc casu, quia patronus non
tenetur diuinare.

CAPVT QVINTVM.

Quid requiratur quando pro patrono præsentat eius pro-
curator, & quid in præsentato.

SUMMARIVM.

- 1 Procurator præsentans de-
bet infra tempus iuris man-
datum exhibere.
- 2 Paria sunt non præsentare,
vel insufficienter præsen-
tare.
- 3 Patronus intra tempus iu-
ris potest ratificare gesta per
compatronos, vel per suos
procuratores.
- 4 Præsentatio procuratoris
remanet nulla non exhibito
mandato intra tempus iuris.
- 5 Multi procuratores deci-
piuntur non exhibendo man-
datum.
- 6 Præsentatio fieri debet in-
fra tempus iuris præsentando.
- 7 Præsentatus debet accepta-
re præsentationem in tempore
debito.

8 Patronus post factam præ-
sentationem non tenetur aliam
facere instantiam.

9 Instituire habenti nullum
est præfixum tempus.

10 Præsentatus nõ tenetur in-
stare pro institutione infra di-
ctum tempus datum ad præ-
sentandum.

1 **P**rocurator ꝑ patroni, si
infra legitimum tem-
pus quadrimestris, seu seme-
stris procuratorio nomine
præsentet, debet infra dictum
tempus fidem facere de suo
mandato, eamque apud acta
exhibere in forma authenti-
ca. Lopus allegat. 22. Lam-
bert. de iure patronat. par. 2.
lib. 2. quæst. 1. artic. 20. Pa-
ria enim ꝑ sunt non præsen-
tasse, vel minus sufficienter
præsentasse. cap. si quis iu-
sto.

sto. vbi glos. in verbo admit-
 ti. de elect. lib. 6. Præsenta-
 tio namque requirit certum
 patroni mandatum. Card. in
 cap. vlt. colum. vlt. de con-
 cess. præbend. Potest etiam
 3 infra † dictum tempus patro-
 nus ratificare gesta per com-
 patronos, vel procuratores
 suos, etiam per litteras, vt in
 cap. ea noscitur. de his, quæ
 fiunt à Præl. Rocch. de Cur-
 te. de iurepatronat. in verbo
 honorificum. quæst. 5. num.
 23. & sequentibus: & de ra-
 tificatione patroni, vide Ab-
 bat. in consil. 76. parte 2. Et
 4 ideo † elapso dicto tempore,
 & non sequuta mandati exhi-
 bitione, seu patroni ratifica-
 tione, præsentatio nulla, & in-
 ualida remanet, & deuolutio
 fit ad superiorem, qui tunc
 ob patroni negligentiam con-
 fert ecclesiam. Et in praxi
 5 est † animaduertendum circa
 prædicta, quia multi tâquam
 procuratores patronorû ab-
 sentium præsentant, & postea
 infra dictum tempus nõ exhi-
 bent mandatum, nec procu-
 rant patronorum ratificatio-
 nem, & nihil efficiunt, & lites
 suscitant inanes. de hoc vide
 Farinac. parte 2. tomo 1. de-

cif. 443. numero tertio.
 6 Præsentatio † autem de-
 bet intra legitima tempora
 fieri actualiter præsentate præ-
 sentando. Rot. Rom. de iure-
 patronatus in nouis. decis. 3.
 7 qui † præsentatus debet om-
 nino intra dictum tempus
 datum ad præsentandum
 acceptare præsentationem.
 argumento text. in capitulo
 quam sit. de election. lib. 6.
 & tradit Lambertin. de iure-
 patronatus. libro 2. parte 2.
 quæst. 1. artic. 22. Sed pa-
 8 tronus † post factam præsen-
 tationem non tenetur intra
 dictum tempus, nec postea
 facere instantiam coram Su-
 periore, vt instituat præsen-
 tatum. Rot. Roman. de iu-
 repatronat. in nouis. decis. 4.
 9 Nullum † enim tempus re-
 peritur à iure statutum su-
 periori ad faciendam insti-
 tutionem, licet ad præsen-
 tandum à iure statutum sit
 10 tempus: immo † nec etiam
 præsentatus tenetur infra
 dictum tempus facere instan-
 tiam, pro assequenda insti-
 tutione. per dicta à Doct. in
 cap. cum vos. de offic. or-
 dinar. in cap. 3. cap. si ve-
 ro. & in cap. eam te. de iu-

repatron. Vide Rocch. de
Curte. de iurepatron. in ver-

bo honorificum. quæst. 36. &
Lambert. vbi supra. art. 23.

CAPVT SEXTVM.

Quid si patronus erret præsentando coram Ordinario, cum deberet præsentare coram alio, & an præsentatio præsumatur facta tempore debito.

SVMMARIVM.

- 1 Patronus si iusto errore præsentet coram ordinario, potest iterum coram habente instituere, præsentare etiam lapsò termino.
- 2 Secus si præsentet coram inferiore, cum deberet præsentare coram Ordinario.
- 3 Patronus si absit contradictio, non tenetur probare se præsentasse in tempore.
- 4 Præsentatio quando præsumatur, vel non, facta in tempore.
- 5 Præsentatio si fuit admissa, præsumitur facta in tempore.
- 6 Præsentatio admittitur si & in quantum.
- 7 Patroni non possunt mo-

ram purgare si lapsum sit tempus.

8 Episcopus potest è lapsò tempore admittere patronum ad præsentandum.

9 Secus est si Episcopus non contulerit, nam tunc deuolutio fit ad Superiorem.

10 Patronus scienter præsentans indignum non admittitur.

Patronus si præsentet coram Ordinario, quando tamen facultas instituendi spectat ad alium Inferiorem ex legitima præscriptione, seu priuilegio; quia patroni intentio fundata erat in iure per text. in cap. omnes Basilicæ. 16. quæst. 7. quamuis lapsum sit tempus datum ad præ-

præsentandum, & sciat tunc præsentationem fieri debere coram alio, bene poterit iterum præsentare ex iusta causa ignorantia coram habente instituere; nemo enim tenetur scire iura priuatorum. c. porro. de priuileg. Si autem institutio spectet ad Ordinarium, & patronus coram inferiore præsentet, tunc lapsa tempore patronis à iure dato ad præsentandum non poterit de nouo præsentare, quia Ordinarius iure communi habet illam auctoritatem instituendi, & neminem iuris ignorantia excusat, vnusquisque enim scire leges tenetur. l. leges sacratissima. C. de legib. nisi dictus inferior esset in quasi possessione instituendi. Vide Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 2. quest. 1. artic. 24.

3 Patronus tamen, seu præsentatus, si nullum habeat aduersarium, & nulla adsit contradictio, non tenetur probare præsentationem fuisse factam statuto tempore, quia actus reperitur factus, & præsumitur factus debito tempore. vide Mascardum de probationibus. conclusio.

1218. Doctor. in cap. vt circa. §. 1. de elect. lib. 6. Si autem adsit tamen aduersarius, qui id neget, & præsentatio non fuerit admissa ab eo, qui debet instituere ex causa, quia lapsa erat tempus: & tunc non est præsumendum præsentationem fuisse factam infra debitum tempus. Si autem ex alia causa non fuit admissa præsentatio; tunc præsumitur tempus non fuisse elapsa. Verum si indistincte absque causæ expressione præsentatio non fuerit admissa, & tunc non præsumitur facta debito tempore; cum simus in incerto cur fuerit reiecta. Rot. Roman. de iurepatronat. in antiquis. decis. 12. Si autem præsentatio fuerit tamen admissa præsumitur facta debito tempore, etiã si fuerit admissa si & in quantum, prout de stylo fieri consuevit. Lamb. vbi sup. art. 25. Neque possunt patroni, qui non præsentauerunt infra debitum tempus moram purgare, tamen quia vbi executio facta est à iure non admittitur moræ purgatio. Doctor. in l. si insulam. ff. de verb. obligat. glos. & Doct. in cap. mo-

mora. de regul. iur. libro 6.
 & in hoc casu exequutio fit
 à iure, quo deuoluitur sta-
 tim ad superiorem libera-
 conferendi facultas, prout
 dicit Abb. in cap. vlt. de iu-
 repatron. & Rot. Roman. de
 iurepatronat. in nouis. deci-
 8 fio. 6. Potest tamen † Epi-
 scopus elapso tempore face-
 re rem gratam patrono, eum-
 que ad præsentandum admit-
 tere; vt per Lambertin. vbi
 supra artic. 27. num. 3. per
 text. in cap. 2. de supplend.
 neglig. Præl. ponderando ibi

verbum, liceat, quod ponit
 causam in voluntate illius,
 cui licet, & idem est in alio
 habente instituere. Quod
 9 non † procedit, si Episcopus,
 vel alius superior infra suum
 semestre non contulerit, cum
 tunc deuoluatur ad alium
 superiorem. cap. secundo. de
 10 concess. præben. Non † po-
 test tamen admitti patronus,
 qui scienter præsentauit in-
 dignum, & pro illa vice fuit
 iure suo priuatus, cum tunc
 priuatio sit in pœnam. c. cum
 vos. de offic. ordin.

CAPVT SEPTIMVM.

An Ordinarius possit abbreviare tempus datum
 ad præsentandum.

SVMMARIVM.

- 1 Tempus datum ad præsen-
 tandum an possit abbreviari
 ab ordinario.
- 2 Edicto posito cum minori
 termino si alius petat tempus
 datum iure, obtinet.
- 3 Et si in termino edicti nul-
 lus compareat, fit institutio.

- 4 Collegij maior pars potest
 abbreviare tempus, & præ-
 sentare.
- 5 Si in termino edicti nul-
 lus comparuit, tamen re in-
 tegra intra tempus iuris pa-
 tronus præsentare potest.
- 6 Et si esset facta institu-
 tio, patronus potest in eam
 consentire.

7 *Patroni si sinant scienter labi tempus edicti, non admittuntur postea.*

1 **O**rdinarius ꝑ an possit abbreviare tēpus datum à iure patronis ad præsentandum in appositione edicti secundum dispositionē tex. in cap. ult. de elect. lib. 6. vbi gloss. & Doctor. dicunt dictum tex. procedere etiam in præsentatione, & ita de stilo seruatur: Si alij compatroni non compareant in termino edicti, an eis præiudicium afferatur, cōstituas super hoc articulo sequentes casus.

2 Primus casus ꝑ est, quando fuit positum edictum, cum minori termino, & tunc si quis compareat, & dicat se velle expectari per totum tempus sibi à iure concessum, audietur, sed procedetur ad vltiora, & si producet iura sua super eis iudiciū dabitur.

3 Secundus est ꝑ casus, quādo in termino edicti nullus comparuit, & est certum alium habere iura minima in dicto iure patronatus, & tunc potest procedi ad institutionē, sed melius esset dictum cer-

tum patronum citare citatione speciali.

4 Tertius est casus ꝑ, quando ius patronatus competit Collegio, & tunc maior pars potest abbreviare tempus iuris, & vocata minori parte præsentare, sicut fit in electione secundum dicta per Abb. & Doctor. in cap. cum nobis. de elect.

5 Quartus est ꝑ casus, quando termino edicti nullus comparuit, & præsentantes eorum iura produxerunt, & tunc re integra ante institutionem admittetur patronus ad præsentandum, si duret tempus patronis à iure concessum.

6 Sed si ꝑ sit facta institutio, posset patronus pro conseruatione sui iuris repræsentare institutū, & in eum consentire. Si autem ꝑ patroni sciant edictum, & sinant labi tempus, quia tunc videntur tacite approbare præsentationem factam, si probetur dicta scientia, non debent vllomodo ad præsentandum admitti: & de his vide alios deducentem Lambertinum de iure patronatus libr. 2. part. 2. quæst. 1. art. 28.

CA

CAPVT OCTAVVM.

Tempore vacationis ad quem pertineat Ecclesie custodia.

SVMMARIVM.

- 1 Custodia Ecclesie spectat ad habentem ius instituendi, si non sint patroni Ecclesiastici.
- 2 Si sint laici, spectat ad Episcopum.
- 3 Concil. Tridentin. sessione 24. de reformat. cap. 18. ubi Episcopus providit Ecclesie vacanti de Vicario.
- 4 Quando institutio spectat ad inferiorem, Episcopus Vicarium, inferior oeconomum ponit, si vacet parochialis Ecclesia.
- 5 Oeconomus in Ecclesia vacante ponitur ab habente illius custodiam.

Tempore vacationis ille habet † custodiam ecclesie, qui habet ius instituendi gloss. penult. in fine in c.

cum vos de offic. ordin. & si patroni sint ecclesiastici, custodia ecclesie spectat ad eos, & ideo Episcopus in ea non ponet oeconomum. Innocent. & alij in cap. vnico vt ecclesiast. benefic. & in c. 1. 2 Ne se. vacant. Si autem † sint patroni laici, custodia pertinet ad Episcopum, quia laici non debent se intromittere de rebus ecclesie, nisi quo ad defensionem. q. 1. cum quatuor sequentibus capitulis 10. q. 1. Innoc. in dicto c. cum vos. vbi Abb. Card. & alij, nisi aliud esset de privilegio speciali. Sed hodie debet seruari † Concil. Tridentin. sessione 24. de reformat. cap. 18. vbi vacante ecclesia parochiali cuiuscunque iurisdictionis, Episcopus in ea idoneum Vicarium, debet constituere cum congrua eius ar-

bi-

bitrio fructuum portionis assignatione, qui onera ipsius ecclesie sustineat, donec ei de Rectore prouideatur: & ita de stilo seruetur. Quod etiam procedit, si parochialis ecclesie institutio pertineat ad inferiorem. Praxis Archiepiscopi Leonis. part. 2. de collatione benefic. cap. 18. nu. 52. de qua re vide Lambert.

de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 1. art. 29. Et generaliter in ecclesia vacante ille ponit Oeconomum, donec ei de Rectore prouideatur, qui habet illius custodiam. per tex. in dicto capitulo cum vos. & de tali oeconomio loquitur Lambertinus vbi supra articulo 30.

CAPVT NONVM.

Quid agendum, stante discordia inter patronos cum scandalo.

SVMMARIVM.

- 1 *Discordia patronorum stante Episcopus potest claudere ostia Ecclesie, aliaq; facere.*
- 2 *Dummodo prius eos ad concordiam reducere curauerit, Ecclesiamque conferre potest.*
- 3 *Etiamsi dignus fuerit presentatus.*

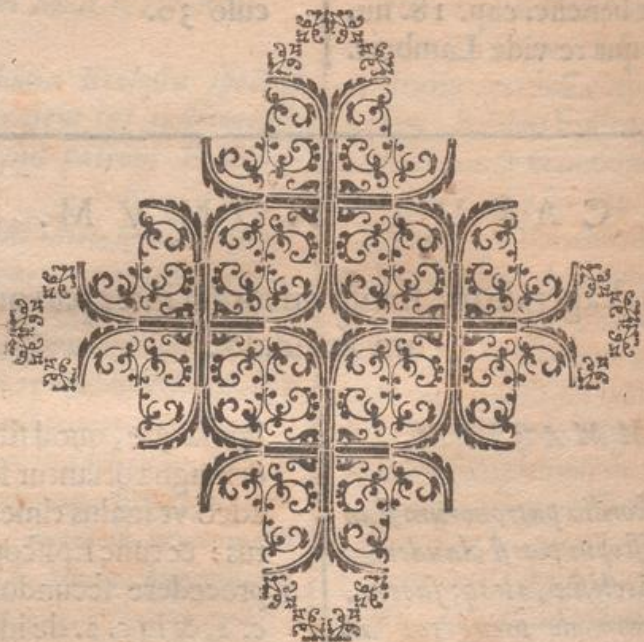
1 **S**I inter patronos sit discordia, & de facto ve-

lint facere, quod sibi placet, & magna oriantur scandala, adeo vt malus timeatur euentus: & tunc Episcopus potest procedere secundum tex. in c. 1. & in c. 2. de iurepatron. scilicet iubere, vt claudantur ostia ecclesie, de ea reliquie sancte extrahantur, & denique recurrere ad brachium seculare, ad Papam, & ad Deum omnipotentem: & elapso quadrimestre, seu semestre poterit eam libere conferre;

158 Pars II. Lib. VII. Cap. VIII.

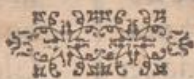
2 re; dummodo prius † eos re-
ducere ad concordiam cona-
tus sit, & eam confert si sine
scandalo id facere possit. ad
tex. in cap. 3. de iurepatron.
3 etiam si praesentatus † esset

habilis, & dignus ad scanda-
lum vitandum. Vide de hoc
late dicentem Lambertinum
de iurepatronatus. libro 2.
parte secunda. quaestione 1.
articulo 31.

LIBER OCTAVVS,

In quo continetur, vbi & qualiter
fieri debeat præsentatio.

CAPVT PRIMVM.

Præsentatio infra quod tempus, & quo loco
facienda sit.

SVMMARIVM.

1 Præsentatio fieri debet du-
rante tempore dato ad præsen-
tandum.

2 Patronus secuta morte Re-
ctoris statim potest præsen-
tare.

3 Honestum est præsentare
post sepulturam Rectoris.

4 Præsentatio fieri potest qua-
cumque hora diei.

5 Et quacumque die.

6 Actus voluntarij quolibet
die fieri possunt.

7 Processus non fit diebus fe-
riatis, quando lis est super be-
neficio in forma iudicij.

8 Præsentatio potest fieri de
nocte.

9 Præsentatio est actus volun-
tarius, & extraiudicialis, fie-
riq; potest extra territorium
habentis instituere.

10 Processus extra territorium
habentis instituere fieri ne-
quit si lis sit inter præsentatos.

11 Præsentatio fieri potest in
quocumque loco honesto.

12 Præsentatio si fiat iure col-
legij, facienda est in loco con-
sueto dicti Collegij.

1 **P**ræsentatio facienda † est
intra tempus datum ad
præsentandum, idest eo du-
rante quandocumque, vt to-
to tit. de iure patronat. & in
superiori libro pluries dictum
2 est. Et ideo patroni † statim
sequu-

- sequuta morte Rectoris possunt nouū præsentare Rectorem, etiam non sepulto Rectore. Doct. in cap. bonæ il secundo, vbi Innocen. Card. Abb. & alij, de elect. De honestate tamen patroni præsentare expectare, vt cadauer prius sit traditum sepulturæ, & postea præsentare. ad text. in cap. obeuntibus. distin. 63. & cap. postquam. distin. 50. Et eadem ratione præsentatio præsentari potest quacumque hora diei, cum in ea de necessitate nõ requiratur, quod celebretur Missa de Spiritu sancto, vt per Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. parte secunda, quæst. 2. art. 2. Et ideo præsentatio præsentari potest quocumque die etiam feriato, etiã paschali, cum sit quid extraiudiciale, & sapiat spiritualitatem. Dominic. in cap. concertationi de appellat. lib. 6.
- Actus etiam voluntarij omnibus diebus fieri possunt. Hostien. in summa tit. de ferijs. §. quid in his agi debeat. per l. actus. C. de ferijs: & præsentatio est de actibus voluntarijs. vide Rocch. de Curte de iurepatronat. verbo honorificum quæst. 35. num. 66.
- 7 Si autem præsentatio super beneficio litiget in forma Iudicij, tunc talis processus non fiet diebus feriatis in honorem Dei, cum sit in forma Iudicij. glos. in Clemen. dispendiosam verbo beneficijs de iudic. vide Clem. sæpe, & ibi gloss. de verb. significat. vide Lambert. vbi supra art. 4. Et cum tempus præsentandum currat de momento ad momentum, potest fieri etiam de nocte talis præsentatio. Lambertin. vbi supra art. 5. & dantur multi casus, in quibus patroni possunt præsentare post lapsum tempus eis concessum, de quibus in præcedenti libro diximus, & breuiter tradit Lambert. art. 5. vbi supra, & per rationes supradictas, quia præsentatio est actus voluntarius, & extraiudicialis. Cardin. & Abb. in cap. nouit. de offic. leg. Potest fieri etiam extra territorium, & Diocesim habentis instituere, vbiunque reperitur is, coram quo fieri debet præsentatio, & etiam institutio. Si autem inter præsentatos sit lis, processus extra territorium habentis instituere fieri non posset; vide Bald. in l.

in l. 3. ff. de offic. proconf. & leg. Cardin. & Abb. in dicto cap. nouit. & Lambertin. vbi
 11 supra art. 6. Et quamuis † electio sit facienda in ecclesia, cap. cum terra. & cap. quod sicut. de elect. vel in alio loco honesto, de consuetudine, nihilominus presentatio fie-

ri potest in ecclesia, & in
 omni loco honesto, in quo reperiatur Episcopus, vel alius habens instituere. Si autem
 12 presentatio † fiat iure Collegij, tunc fieri debet in loco consueto dicti Collegij. Lambertin. vbi supra articulo septimo.

CAPVT SECVNDVM.

Qualiter fieri debeat presentatio à populo, à Collegio, vel à patronis particularibus.

SVMMARIVM.

- 1 Presentatio qualiter fiat quando plures sunt patroni.
- 2 Consensus omnium requiritur, quando aliquid spectat ad omnes.
- 3 Consensus maioris partis quando minori præiudicat, simul expeditur.
- 4 Commune quando aliquid est pluribus vt singulis, consensus separate præstari potest.
- 5 Presentatio si facienda sit nomine collegij, omnes patroni sunt vocandi.
- 6 Alias poterunt agere de Praxis Iurispatron.

contemptu.

- 7 Patroni vt singuli singulariter possunt presentare, & compromittere.
- 8 Patroni sunt vocandi, & valet vocatio etiam si dictum sit ad electionem.
- 9 Patroni quando vt singuli debeant presentare, consuetudo seruetur.
- 10 Modus seruandus in coadunandis patronis.
- 11 Parochiani presentare debentes vocandi sunt, & simul conuenire debent.
- 12 Pisis parochiani patroni conueniunt in ipsa ecclesia vacante.

L

13 Po-

- 13 Populi si sit ius patronatus, omnes de populo vocandi sunt.
- 14 Consuetudo Pisanae Diocesis quando ius patronatus spectat ad Communitatem.
- 15 Antiani electi à populo vice populi presentant.
- 16 Priores Pifarum vice populi presentant.
- 17 Filij familias, feminaeque quando domicilium habent vocari debent, quando ad populum spectat presentatio.
- 18 Masculi hodie tantum admittuntur quando ad populum spectat presentatio.
- 19 Pupilli, vel eorum tutores admittuntur, quando omnes de populo vocantur.
- 20 Pupillus infans si non habeat tutorem, pro eo potest presentare consanguineus.
- 21 Patroni iure Collegij aliquem non patronum ad presentandum admittere non possunt, etiam uno tantum contradicente.
- 22 Maior pars Collegij non potest compromittere presentationem etiam uno contradicente.
- 23 Secus si habeant ius patronatus ut singuli.

Presentatio qualiter fit facienda praesertim cum

- plures sunt patroni, requirit, ut considerentur ea, quae ponit Bart. in l. omnes populi. num. 15. & sequentibus. ff. de iust. & iur. Primum est, quod in his, quae pertinent ad plures, & uniuersos, requiritur simul omnium consensus. cap. in genesi. de election. Secundum in his, quibus consensus maioris partis minori praedicit, etiam si pertineat ad plures, ut singulos, requiritur, quod illa fiant simul. l. & suum heredem. §. hodie. ff. de pact. Et ideo cum aliquid est commune pluribus, ut singulis, & consensus unius partis alteri parti non praedicit, licet fiat separatim tenebit actus. per text. in l. fundum. ff. de seruit. rust. praed. His suppositis constitue infra scriptos casus.
- 5 Primus est casus quando patroni sunt vocandi, ut quia ratione Collegij debeant presentare: non solum sunt ipsi vocandi, sed etiam vocari debet procurator alicuius ex dictis patronis, si eiusdem procuratoris notitia habeatur. Cardin. in cap. 3. quaest. 7. de iure patronat.
- 6 Secundus est casus quando

do dicti patroni erant vocandi ad præsentandum, & non fuerunt vocati, nec eorum procuratores: poterunt agere de contemptu, vt in electione. secundam Cardin. in dicto cap. 3. quæst. 7.

7 Tertius ¶ est casus, non solum possunt patroni singulares singulariter præsentare, & non potest agere de contemptu non vocatus; sed etiam possunt singulariter compromittere præsentationem in aliquos; quod si patroni vocent compatronos ad præsentandum, cautius agēt, quamuis ad eos iure singulari spectet præsentatio.

8 Quartus ¶ est casus; quando patroni sunt vocandi etiā, si vocentur ad electionem, & non dicatur, ad præsentationem tenebit vocatio. Federic. conf. 102. num. 1.

9 Quintus est ¶ casus quando patroni, vt singuli præsentare debent, licet possint præsentare separatim, si tamen consuetudo sit in loco de hoc obseruata, seruari debet. Abbas conf. 76. par. 2. Rocch. de Curte de iurepatr. verbo honorificum. quæst. 60. in fine. Lapus allegat. 78. num. 2.

10 Et quis modus sit ¶ seruandus in coadunandis patronis, & numquid maior pars possit citari facere minorem, & restringere terminum præsentandi à iure præfixum, vide Abbat. in cap. cum nobis. num. 9. de elect. & de his Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 2. art. 8. præsertim num. 10. & sequentibus. Quod si Parochiani ¶ debeant præsentare, vt vniuersi, quia hoc vt vniuersi habent ex cōsuetudine, vel quia de bonis communibus ædificauerunt, construxerunt, vel dotauerunt ecclesiam; tunc vt vniuersi illud ius habentes vocari debent, & in vnum locum conuenire. iuxta dicta à Ioann. Andr. in cap. 3. de iurepatronat. Et ita ¶ seruatur Pisis in ecclesijs, quarum iurepatronatus pertinet ad Parochianos, qui vocati hora destinata simul conueniunt in ecclesia vacante, ibique per secreta suffragia eligunt præsentandum, & de tali actu loquitur Lambertin. vbi supra art. 9. quo casu locatores Domorum existentium intra Parochiam sunt vocandi, nisi habitatores sint vocati in fun-

datione, vt quia in fundatio-
 ne fuerit referuatum ius patro-
 natus habitantibus in Paro-
 chia. Nam tunc habitantes
 tantum vocabuntur, & in hoc
 etiam attendi debet loci con-
 suetudo. Lambertin. vbi su-
 pra. artic. 10. num. 4. & se-
 13 quentibus. Quando t̄ autem
 ius patronatus pertinet ad po-
 pulum, tunc omnes de po-
 pulo erunt vocandi, non au-
 tem solum regentes Vniuer-
 sitatem. toto titulo. ff. quod
 si cuiusque Vniuers. nom. & ita
 14 seruatur t̄ in Diocesi Pisana,
 in qua quædam Ecclesiæ ru-
 rales sunt ius patronatus Cõ-
 munitatum dictarum Villa-
 rum, & hominum ibidem
 habitantium: & vacante ec-
 clesia dicti habitatores con-
 ueniunt simul in ecclesia pro
 electione præsentandi. Ve-
 15 rum t̄ si populus solitus sit
 eligere Antianos, vel alios,
 penes quos sit omnis populi
 potestas. ad tex. in S. Sena-
 tus consultum instit. de iure
 nat. gent. & ciu. & tunc ij so-
 li præsentant; vt est Pisis,
 16 vbi t̄ Domini Priores populi
 dictæ Ciuitatis eligunt nomi-
 ne populi Priorem ad Prio-
 ratum Ecclesiæ sancti Sixti

dictæ Ciuitatis, cuius eccle-
 siæ fuit etiam Prior Dominus
 Vincentius Mazzolius Deca-
 nus Pisanus, auunculus meus
 carissimus; cuius anima re-
 quiescat in pace; & de hoc
 vide Lambertin. vbi supra.
 artic. 11. & eundem. art. 12.
 vbi ait in omnibus casibus,
 17 in quibus t̄ filij familias, fe-
 minæ, virgines, & viduæ sem-
 per quando domicilium re-
 præsentant, admitti debent
 ad præsentandum, quia aliàs
 de iure tales interuenire de-
 berent in gerendis per popu-
 18 lum: licet hodie t̄ secundum
 consuetudinem seruetur con-
 trarium secundum aliam do-
 ctrinam Innoc. in cap. 2. de
 noui oper. nunciat. & ita ser-
 uatur in supradicta Diocesi
 Pisana, in qua tantum viri
 admittuntur. Et in dictis ca-
 19 sibus t̄ quando omnes de po-
 pulo vocantur, tunc pupilli
 maiores septennio, vel eo-
 rum tutores admittuntur ad
 præsentandum, cum omnes
 dicantur de populo. Lam-
 bert. vbi supra. art. 13. si non
 habeant tutorem, tunc eorū
 portio accrescit cõpatronis.
 Quod si ius patronatus totum
 20 pertineat ad infantem t̄ non
 ha-

habentem tutorem, suffice-
ret, quod aliquis suus con-
fanguineus pro eo presenta-
ret, & erit actus validus, etiã
non secuta ratificatione, cum
pro eo infante vtiliter agat.
Lambertin. vbi supra art. 14.
2 Si autem † ius patronatus spe-
ctet ad aliquos iure singulo-
rum, seu iure Collegij, tales
non possunt admittere non-
patronum ad presentandum,
vno ipsorum contradicente.
argumento tex. in cap. scri-
ptum, vbi Abb. num. 3. de
elect. & in cap. quia propter.
& in cap. in causis. de elect.
& de hoc Lambertin. vbi su-
pra artic. 16. Et eadem † ra-
tione maior pars patronorũ

non potest in aliquem com-
promittere presentationem
in vita, minori parte, seu vno
tantum contradicente. Abb.
in capit. cum Vinctoniensis.
num. 3. de elect. & in dicto
cap. in causis; quod procedit
in habentibus ius patronatus
iure Collegij, seu Vni-
uersitatis; si enim † essent
patroni habentes ius patro-
tus, vt singuli possent sepa-
ratim, & ad libitum infra le-
gitima tempora presentare,
seu compromittere; de quibus
vide Lambertin. vbi supra.
artic. 17. Nec in presenta-
tione seruari debet forma
tradita in c. quia propter. de
elect. vbi hoc declarat Abb.

CAPVT TERTIVM.

Quis debeat facere conuocare Collegium, quando
ius patronatus pertinet ad Collegium.

SVMMARIVM.

1 Collegium quando habet
presentare, quis illud con-
uocat.
2 Habens potestatem illud
Praxis Iuris patron.

conuocandi,
3 Vel si nullus habeat pote-
statem, antiquior conuocat.
4 Minor pars potest conuo-
care maiorem, si labatur tem-
pus.

L 3 5 Et

15 Et si non poterit conuocare, poterit presentare.

16 Canonici conuocati si sint, & dua partes ex illis remaneant, possunt actum expedire.

17 Sed si dua partes recesserunt, tertia pars nihil agere potest.

18 Omnibus conuocatis, si compareant dua partes, valide fit presentatio.

19 Pisis conuocatio fit à seniori, quando Collegium habet ius patronatus.

1 **Q**uando quæritur si quis debeat conuocari facere eos, quorum interest quando ius patronatus pertinet ad Collegium, seu Vniuersitatem, constituas cum Lamberrin. de iur. patronatus. lib. 2. part. 2. quæst. 2. artic. 19. sequentes casus.

2 Prius est si sit aliquis, qui ex privilegio, statuto, seu consuetudine habeat talem potestatem conuocandi, ille id poterit facere; sed si vellet abbreviare terminum iuris datum ad presentandum, non posset. Abb. in cap. cum nobis. nu-

mero 9. de electio.

3 Secundus est si casus, si nullus sit, qui habeat talem potestatem, antiquior faciet conuocationem. Abb. in capitulo 1. num. 4. de maiorit. & obed. quod procedit in Collegijs ecclesiasticis. Innocen. & Abb. in dicto c. 1. & quando est Vniuersitas secularis, dua partes debent congregare tertiam partem, & expedire actum, si tertia pars non venerit. Abb. & Felinus in cap. cum omnes. de constitut.

4 Tertius est si casus, stante fine termini iuris dati ad eligendum, seu presentandum, pars presens etiam si sit minor, vel vnus tantum, poterit conuocare maiorem partem. Abb. dicto cap. cum omnes. num. 13. Si autem si non possit alios conuocare ex aliqua causa, poterit solus actum electionis, seu presentationis expedire. Innoc. nu. 6. in cap. cum nobis olim. vbi Abb. num. 9. in fine. de electio. Nam iura Collegij in vno conseruantur etiam alijs mortuis, vt notatur in c. 1. de elect. vbi Abb. num. 6.

6 Quartus est casus; si ca-

nonici omnes de Collegio sunt vocati pro electionis præsentationis, vel alterius negocij expeditione, si duæ partes remanserunt, semper poterunt actum expedire, est enim idem, ac si tertia pars vocata noluisse venire, nam paria sunt non venire, vel venire, sed non expectare vsque ad finem, vt in cap. i. de iudic. & in cap. certum. i. i. quæst. 3. ita Abb. in dicto cap. cum nobis. nu. 10.

7 Quintus est casus: Si in casu præmisso duæ partes recesserint, vel ultra, tunc tertia pars nihil agere potest, quia Capitulum non conseruatur in minori parte, vt in cap. ecclesia. il. secundo. de elect. & illi recedendo viden-

tur reuocare vocationem factam, nisi instet finis termini iuris, vt per Abb. in dicto cap. cum nobis. num. 10.

8 Sextus est casus, vocatis omnibus, si tamen compareant duæ partes tantum, valebit præsentatio, quæ fiet per maiorem partem illarum duarum partium. ita Ioan. Cald. consil. i. r. de iure patron. & quando debeant venire ad sonum campanæ, ponit Abb. in dicto cap. in causis. num. 5. de elect. & vide Felin. in cap. cum omnes. de constitut. Pisis t. autem quando ius patronatus pertinet ad Vniuersitate, puta Parochianorum, conuocatio fit à seniori.

CAPVT QVARTVM.

Ius patronatus si spectet pro parte ad Collegium, & pro parte ad alium existentem de Collegio, quomodo fiat præsentatio.

SVMMARIVM.

I Patronus si quis pro parte

fit, pro alia Collegium, de quo & ipse vnus est, quomodo debeat præsentare. Et de-

L 4 bet

1. debet eundem presentare.
2. Quilibet potest fungi duplici officio.
4. Collegij actus si rite non fiat, etiam minor pars appellare potest.
5. Dummodo allegetur causa rationabilis.
1. **S**I quis tamen habeat ius patronatus de per se ut singularis persona in aliqua ecclesia, cuius ius patronatus pars pertineat ad Collegium, puta Capitulum, cuius ille etiam est Canonicus, poterit presentare cum Capitulo, tamquam vnus de Capitulo, & postea de per se, ut patronus:
2. quilibet tamen enim potest fungi duplici officio, licet sit vna persona. cap. à collatione. de appellat. lib. 6. Abbas in cap. cum olim. n. 2. de re iud.
3. Debet tamen vnum & non diuersos presentare, quia qua conscientia ducitur ad presentandum vnum iure Collegij, eadem conscientia

debet duci ad presentandum eundem iure singulari. per cap. penult. §. porro. de elect. lib. 6. Lapis allegat. 2. n. 4. & 5. de quo vide Abbat. & Felin. num. 3. in d. cap. cum olim. Vide Lambertinum de iure patron. lib. 2. par. 2. q. 2. art. 20. Quod si tamen actus canonicè non fieret, poterit à minori parte appellari. cap. cum nobis olim. de election. Ideoque dicunt Doctores, quod ad impediendum actum Vniuersitatis, ne fiat, sufficit contradictio minoris partis. per cap. 1. de his quæ fiunt à maiori par. cap. Immo sufficit contradictio vnius canonici. Nicæna. vbi Archid. dist. 31. dummodo tamen allegetur causa rationabilis, quare fieri non debeat. Vnde clarum est, vnum solum eum iustitia posse impedire Vniuersos: & talis contradictio est appellatio extrajudicialis. Lambertin. vbi supra art. 21.

CAPUT QUINTUM.

Quæ actio competat patronis contra impediētes eos præsentare.

SUMMARIVM.

- 1 Patronis competit actio confessoria, & negatoria contra impediētes eos præsentare.
- 2 Actio illa an competat utilis, vel directa.
- 3 Actio directa eis competit.
- 4 Author de his dixit.

Patronis ꝑ contra impediētes eorundem patronorum præsentationem competit actio confessoria, & negatoria. Rocch. de Curte de iurepatron. verb. ius. q. 1. princ. nu. 6. & ita communiter. glos. in fi. in cap. examinata. de iudic. vbi Ant. de Butr. Abbas, & alij. An au-

tem'talis ꝑ actio competat directa, vel utilis, vide glos. in l. in rem. §. loca sacra. ff. de rei vendic. Bald. Cardin. & Barbat. in cap. quanto. de iudic. & concludunt Abbas, & alij competere ꝑ directam, quia non datur pro ipsa ecclesia, sed pro ipso iurepatronatus, seu iure præsentandi; quod ius est in dominio patronorum. vide Felinum, & alios in dicto cap. quanto. & Lambertinum de iurepatron. lib. 2. par. 2. quest. 2. art. 22. Et de his actionibus vide Doctores in d. æquè. Inst. de action. vbi & ego ꝑ latè dixi, dum essem publicus Professor in florentissimo Pisano Gym-

CA-

CAPITULUM SEXTUM.

Quomodo facienda sit presentatio, an presentari possint plures, & numquid presentatio possit compromitti, vel fieri sub conditione.

SUMMARIUM.

- 1 Patroni dicuntur presentare proprie.
- 2 Abusue vero eligere.
- 3 Forma presentationis.
- 4 Patronus dicens volo presentare, si concurrunt alia requisita presentare dicitur.
- 5 Idem est si dicat, presento vobis ad talem Ecclesiam.
- 6 Idem etiam est, si dicat presento Titium presentem non addito cognomine.
- 7 Si autem dicat, presento quem talis presentabit, non presentat.
- 8 Electio non valet, si eligens dicat, eligo quem talis elegerit.
- 9 Patroni possunt plures presentare, ut Episcopus unum instituat.
- 10 Collegij pars si unum, alia

- 11 pars equalis alterum presentent, magis idoneus institutus est.
- 11 Patroni possunt compromittere potestatem presentandi.
- 12 Patronus facto compromisso, re non integra non potest presentare.
- 13 Compromissarij si presentent indignum, & compromittentes ratificet, perdunt ius.
- 14 Compromittentes eligunt, si electus à compromissarijs renunciet.
- 15 Presentatio sub quavis conditione fieri potest, dummodo purificetur infra tempus indatum ad presentandum.
- 16 Patronus ecclesiasticus potest duos sub conditione presentare.

1 Patroni + dicuntur proprie presentare Rectorem

rem ad vacantem ecclesiam .
 cap. quod autem. ibi præsen-
 tatus, & ibi præsenratio. cap.
 quia clerici. ibi præsententur.
 cap. illud. ibi, ad præsentatio-
 nem. ca. cum laici. ibi, ad eo-
 rum præsentationem. & in
 cap. consultationibus. ibi, ad
 præsentationem. & ibi, tem-
 pore præsentationis. & alibi
 in titulo de iurepatronatus.
 2 Igitur ¶ in propriè, & abusiue
 ¶ eligere dicuntur: nec sufficit
 patronis post vacationem co-
 gitare super nominatione
 præsentandi; sed necesse est
 actualiter eum præsentare.
 3 ¶ Forma ¶ autem huiusmodi
 præsentationis erit compare-
 re coram Superiore, vel alio
 habente ius instituendi, vna
 cum præsentando duobus te-
 stibus & notario, dicendo.
 4 ¶ Coram Domino &c. Com-
 parèt Raynūtius patronus ec-
 clesie S. Bartholomæi vacan-
 tis per obitum presbyteri An-
 tonij, vltimi illius Rectoris:
 & præsentat coram vobis ad
 dictam Ecclesiam Presbyte-
 rum Nicolaum Clericum Pi-
 sanum præsentem & acceptã-
 tem, petens dictam præsen-
 tationem admitti, dictumque
 præsentatum institui; & prout

infra formam præsentationis
 offeremus. De qua praxi vi-
 de Abbatem in cap. vlt. de
 iurepatron. & Lambertinum
 de iurepatronat. lib. 2. par. 2.
 quæst. 3. art. 1. n. 5.
 4 ¶ Quod si ignorantèr ¶ pa-
 tronus coram Superiore, &
 præsentando diceret
 hæc verba, Volo præsentare
 vobis talem pro Rectore, &c.
 quia tunc cum facto fiat præ-
 sentatio, debet intelligi, id est
 Præsentō, cum adsint re-
 quisita in præsentatione,
 scilicet persona præsentan-
 tis, præsentia præsentati, &
 habentis instituere, vt per
 Lapum alleg. 75. Lambertin.
 vbi sup. art. 2. & art. 11. nisi
 præsentandus esset notus, vt
 supra dictum est. Eadem
 5 ratione ¶ dicendum est, si ad-
 sint tres illæ personæ requisi-
 tæ in præsentatione, & dicat
 patronus, Præsentō vobis ad
 talem ecclesiam; & non dicat
 quem: vel dicat, Præsentō Ti-
 tium; & non dicat cui, cense-
 tur nihilominus facta præsen-
 tatio, vt per Lambertin. vbi
 6 sup. art. 3. Idem est ¶ si præ-
 sentet Titium clericum præ-
 sentem, cum alijs requisitis,
 non addito alio cognomine
 di-

di Titij, dummodo constet
 de quo presentans senserit.
 Lambertinus vbi sup. art. 4.
 7 Si autem ꝑ patronus dicat,
 Presento quem talis presentabit;
 nulla est presentatio, nisi secuta
 presentatione illius talis. Vnde per
 illa verba potius ordinatur, & con-
 stituitur procurator ad presentandum;
 quod vacante ecclesia fieri potest.
 cap. vlt. de concess. prebend. argu-
 mentando à contrario sensu.
 8 Quamuis non ꝑ valeat electio,
 si dicatur, Eligo quem voluerit
 Decanus. cap. in electionibus. vbi
 gloss. in verb. incerta. de elect. lib. 6.
 Potest tamen fieri electio sub
 conditione, si talis non obtinebit.
 gloss. vlt. in cap. cum terra; & ibi
 Doctores, de elect. vel cum consilio
 certæ personæ. per text. in cap. cum
 inter il terzo, de elect. vide Lambertin.
 vbi supra art. 5.
 9 Adnotandum ꝑ est etiam,
 quod patroni possunt ad vacantem
 ecclesiam plures presentare, ea lege,
 vt vnus ex eis ab Episcopo eligendus
 instituat. ita habetur in Clement.
 plures in vers. quibus etiam, de iure
 patronat. quod

procedit in omnibus patronis
 tam clericis, quàm laicis, dum-
 modo eis non competat ius
 patronatus iure vniuersali pu-
 ta Collegij, vel Vniuersitatis,
 quod declara, vt per Lambertin.
 vbi supra art. 6. & 8. vbi
 si ius patronatus pertineat ad
 Collegium, & media pars pre-
 sentet ꝑ vnus, altera alterum
 valet vtraque presentatio, &
 erunt attendenda maiora me-
 rita presentatorum. Patroni ꝑ
 possunt insuper compromittere
 in certas personas potestatem
 presentandi, & possunt
 eligere aliquos, à quibus
 eligantur compromissarij, qui
 postea presentent illum, qui
 eis placuerit, & sic à principio
 possunt esse compromissarij
 incerti, certificandi tamen
 per eos, quibus est data potestas
 eos eligendi. ita est text. in
 cap. in causis. vbi Abb. &
 Doctor. de elect. Lapsus allegat.
 78. num. 5. Lambertin. vbi supra
 art. 7. & in casu ꝑ talis
 compromissi, re non integra
 patronus non potest presentare.
 Doctor. in dicto cap. in causis:
 & si compromissarij non presentet
 debito tempore, fit deuolutio ad
 superiorem. cap. si compromissarius.
 de

de elect. lib. 6. Et si compro-
 13 missarij præsentent indignū,
 & compromittentes ratam
 habuerint præsentationem,
 amittunt pro illa uice ius præ-
 sentandi. dicto cap. si compro-
 missarius. §. si vero eligat.
 14 Et ꝑ sicut electo à compro-
 missarijs renunciante eligunt
 compromittentes dicto §. si
 vero eligit; ita renunciante
 præsentato, vt per Lambert.
 vbi supra dicto art. 7.
 15 Potest etiam fieri ꝑ præsen-
 tatio sub conditione incerta,
 dubia, & obscura, dummo-
 do talis conditio infra tem-
 pus datum ad præsentandum
 purificetur, incertitudo cer-
 tificetur, & obscuritas fiat
 clara. ad text. in dicta Cle-
 ment. plures. de iurepatrona-

tus. quod procedit etiam in
 patrono ecclesiastico. Nec
 obstat, quod præsentatio ec-
 clesiastici habeat vim electio-
 nis, quia, vt dicit Rocch. de
 Curte. de iurepatronat. ver-
 bo honorificum. q. 9. num. 34.
 illud procedit quo ad hoc, ne
 patronus ecclesiasticus va-
 riare possit, sicut nec electo-
 res variant, non autem quo
 16 ad reliqua. Potest ꝑ tamen ec-
 clesiasticus præsentare duos
 sub conditione, & successiue
 pro eius securitate, vt euitet
 lapsum temporis, puta præ-
 sento Stephanum, qui si fue-
 rit indignus, vel non idoneus
 præsentato Laurentium. de
 quo per Lambertin. vbi supra
 artic. 9.

C A P V T S E P T I M V M.

Ponitur forma præsentationis.

S U M M A R I V M.

- 1 Forma præsentationis.
- 2 Edicti forma ponitur in-
 fra.

- 3 Scriptura in præsentatione
 non est de substantia.
- 4 Cautela est etiam in præ-
 sentatione scripturam adhi-
 bere.

For-

Forma nunc ꝑponitur præsentationis faciendæ, vt de praxi constet. quam ponit, & declarat Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 3. ar. 1. r. quæ est huiusmodi.

Iacobus Gallettus laicus nobilis Pisanus, patronus, seu in quasi possessione iurispatronatus, seu iuris præsentandi existens parochialis Ecclesiæ sancti Petri ad hirschiam Pifarum vacantis per obitum venerabilis presbyteri Sigismundi de Nobilibus vltimi, & immediati Rectoris illius extra Romanam Curiam defuncti, & infra quadrimestre à iure patronis laicis concessum, constitutus coram vobis admodum Reuerendo Domino N. Vicario Generali Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini Archiepiscopi Pisani, cõfidens de bonis moribus, & idoneitate Venerabilis presbyteri Torpetis de Gaddis sacerdotis Pisani, eundem Torpetem coram vobis præsentat ad regimen, curam, & administrationem prædictæ Ecclesiæ sancti Petri, sacerdotem litteratum, & idoneum ad dictum beneficium assequendum, præsentem,

coram vobis existentem, & acceptantem; Petens dictam præsentationem admitti, dictumq; sic præsentatum ad dictam ecclesiam institui omni meliori modo.

Quo factò D. Vicarius de stylo dicit, visis, & auditis prædictis prædictam præsentationem admittit si & in quantum & successiue commisit fieri edictum in forma, præsentibus duobus testibus, & notario, qui se roget de prædictis, & omnia apud acta Curia reponat; cuius edicti forma ꝑponitur in cap. vlt. de elect. lib. 6. & ponitur in libro sequenti cap. 2. in qua præsentatione de necessitate, & de ꝑ substantia non requiritur scriptura, nam gloss. in cap. 1. §. postquam autem in verbo in scriptis de censib. lib. 6. enumerat casus in quibus de substantia requiritur scriptura, & non enumerat istum; bene tamen ꝑ est ad cautelam adhibere super hoc actu scripturam, maxime pro probanda quasi possessione. & de hoc Lambertin. vbi supra art. 1. 2. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 3. Et in fine dictæ præsentationis Canc-

cellarius Curiae Archiepiscopalis ponit diem, in qua dicta praesentatio fuit facta, &

admissa cum duobus testibus, & commissio edicti.

CAPVT OCTAVVM.

Præsentatio fieri debet coram habente instituere, & præsentatus debet præsentationem acceptare.

SVMMARIVM.

- 1 Præsentatio fit coram habente instituere.
- 2 Patronus si per epistolam præsentet, epistola intra debitum tempus est exhibenda.
- 3 Præsentatus si intra debitum tempus deferat instrumentum habenti instituere, valet præsentatio.
- 4 Sede vacante præsentatio fit coram Capitulo.
- 5 Laicus non potest ecclesiam conferre.
- 6 Ecclesia patronata in confinibus duarum diocesium erit communis Episcopis illarum.
- 7 Quamvis alij dicant spectare ad Episcopum, in cuius Diocesi est caput ecclesie.
- 8 Alij asserunt illius Episcopi

esse, in cuius Diocesi est porta ecclesie.

- 9 Præventioni est locus, quando instituendi potestas est pænes duos in solidum.
- 10 Præsentatio si fieri debeat cum consensu alicuius, consentire debens præsens erit.
- 11 Præsentatus debet acceptare præsentationem, & Præsentatio facta de præsentate, & tacente valet.
- 12 Absens notus præsentatus debet intra debitum tempus consentire, & acceptare.
- 13 Præsentationis acceptatio fieri debet intra debitum tempus.
- 14 Præsentatus non potest cogi ad præsentationem acceptandam.
- 15 Præsentatus post præsentationem potest patrono gratias agere.

- 16 Clericus potest precari patronum pro beneficio obtinendo.
- 17 Beneficio de accepto tenetur quis gratias agere. Ingratitudo vitium pessimum.
- 18 Presentatus post presentationem dans aliquid patrono, quando non committat simoniam.
- 19 Presentatus non potest imponere censum ecclesie patrono soluendum.
- 20 Fructus presentationis sunt quia ordinarius non potest instituere sine presentatione.
- 21 Presentatio acquirit presentanti ius presentandi.
- 22 Presentatio reuocat ordinationem ordinarij.
- 23 Presentatus habet ius petenda institutionis.

1 **P**resentatio ꝑ de necessitate debet fieri coram habente instituere, & vera est presentatio, quando persona presentati sensibus corporeis exhibetur coram habente instituere. cap. ea noscitur, ibi ipsis Dioecesanis presentauit, vbi Abb. de his, quæ fiunt à Præl. Abb. & alij in cap. vlt. de iurepatronat. Et si patronus ꝑ presentet per epistolam ad hoc vt valeat presentatio,

debet epistola presentari habenti instituere infra tempus datum ad presentandum. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 4. artic. 2.

3 Et si ꝑ ipse presentatus infra dictum tempus deferat instrumentum habenti instituere, tenet presentatio. ita Lopus allegat. 75. num. 6. & Lambertin. vbi supra artic. 3. Et

4 quando ꝑ presentatio deberet fieri coram Episcopo, sede Episcopali vacante fiet coram Capitulo, secundum Io. And. in cap. nobis. de iurepatron. per text. in cap. 1. de institut. lib. 6. Non potest ꝑ tamen laicus concedere, seu conferre ecclesiam patronatam absque Episcopo, etiam stante consuetudine. Rocch. de Curte de iurepatron. in verbo honorificum. quæst. 62. num. 98. Abb. in cap. quod autem, in fine, de iurepatronatus: nisi hoc habeat ex priuilegio Papæ, de qua re vide Lambert. vbi supra art. 5. Si autem ecclesia ꝑ patronata sita sit in confinibus duarum Dioecesium, erit communis Episcopis illarum, sicuti communis est quo ad Parochialia. gloss. vlt. in fine in c. licet in regulis 16. quæst.

quæst. 3. sicuti & arbor in
 confinio posita. S. insula.
 instit. de rer. diuis. & si Epi-
 scopi discordent, superioris
 Metropolitanæ partes erunt
 ordinare, vt alternis vicibus
 illi Episcopi ecclesiam ordi-
 nent. ita est text. in Clemen.
 plures. S. & vt facilius. de
 iurepatronatus: quamuis alij
 dicant ꝑ illius Episcopi præ-
 dictam ecclesiam esse, in cuius
 Dioecesi situm est caput
 ipsius ecclesiæ, argumento
 text. in l. cum in diuersis. ff.
 de Relig. & sumpt. fun. Alij
 putarunt ꝑ illius Dioecesis ec-
 clesiam esse, in cuius solo si-
 ta est porta ecclesiæ, argu-
 mento text. in l. prædijs. S.
 qui domum, & quod ibi no-
 tat Bart. ff. de legat. 3. De
 qua re vide Bellencinum in
 suo tract. de charitatio sub-
 sidio quæst. 52. & Lambert.
 vbi supra art. 6. vbi aiunt pa-
 tronos rectè præsentare co-
 ram vno ex dictis Episcopis.
 9 Quando autem ꝑ apud duos
 insolidum est potestas insti-
 tuendi, tunc est locus præuen-
 tionis, vt per Lambertin. vbi
 supra art. 7. Quod si præsen-
 tatio ꝑ sit facienda cum con-

Praxis Iurispatron.

sensu alicuius, requiritur ille,
 qui debet consentire cum il-
 lo, qui debet præsentare.
 Lopus dicta allegat. 75. Car-
 din. in clem. 1. quæst. 9. de
 iurepatronatus. Insuper præ-
 sentatus ꝑ debet acceptare
 præsentationem. Calderin.
 consil. 17. de iurepatron. La-
 pus allegat. 8. quando autem
 quis est præsens, & finit præ-
 sentari, intelligitur consenti-
 re, & acceptare, nec aliud
 requiritur. Cardin. in capitu-
 lo vlt. de iurepatron. col. vlt.
 12 Vbi autem ꝑ permittitur, quod
 absens notus præsentetur,
 tunc expresse infra tempus
 datum ad præsentandum de-
 bet consentire, & acceptare
 præsentationem. Rocch. de
 Curte. de iurepatron, in ver-
 bo honorificum. quæst. 36.
 Lambertin. vbi supra libro 2.
 parte 2. quæst. 5. artic. 1. Et
 13 sic acceptatio ꝑ præsentati
 fieri debet intra semestre, vel
 quadrimestre datum ad præ-
 sentandum. Cardin. in dicto
 cap. vlt. colum. vlt. etiamsi
 patronus sit clericus, vel lai-
 cus, cum in tali præsentati-
 one non habeat locum.
 text. in cap. quam sit. in

M prin-

princip. de elect. lib. 6. ita
 Abb. in consil. 75. parte 2.
 & Lambertin vbi supra arti-
 culo 2. num. 4. sed non potest
 cogi presentatus ad ac-
 ceptandum presentationem;
 Nam beneficium non confer-
 ritur in inuitum. cap. benefi-
 cium. de regul. iur. libro 6.
 text. autem in capit. vt quis
 duas. de elect. lib. 6. habet
 in locum in presentato per pa-
 tronos habentes ius presen-
 tandi iure vniuersali, secus si
 absint patroni iure singulari,
 & vnusquisque pro iure suo,
 vt per Lambertin. vbi supra
 artic. 3. in fine.
 Potest etiam presentatus
 absque labe simoniae post pre-
 sentationem agere gratias
 presentanti, cum possit, &
 quod plus est, preces presentanti
 offerre pro beneficio ob-
 tinendo: de quibus precibus
 tractat Abb. in cap. per in-
 quisitionem. colum. 2. de
 elect. Immo tenetur presentatus
 de accepto beneficio gratias
 referre, est enim ingratus,
 qui non reddit, vel dissimu-
 lat; omnium ingratus, qui
 obliuiscitur, immo, vt
 alius dixit, immemores bene-

ficij omnes oderunt: etenim
 ingratitudo est ventus vrens,
 siccans fontes pietatis, &
 fluuenta gratiae. Sanct. Ber-
 nard. in sermone 2. de con-
 temptu Mundi. vide de hoc
 Lambertin. vbi supra artic. 5.
 Si autem post presentatio-
 nem presentatus absque ali-
 quo pacto, sed ex mera libe-
 ralitate det aliquid tempora-
 re ipsi patrono, non commit-
 titur simonia; dummodo non
 habuerint mentem corrup-
 tam. argumento eorum, que
 dicuntur per Abb. & Doct.
 in cap. & si quaestiones. de
 simonia. & in hoc conside-
 rari debet qualitas dantis,
 & recipientis, & muneris. Si
 autem presentatus impone-
 ret censum Ecclesiae soluen-
 dum patrono, debet puniri
 poena arbitraria, & si ante
 presentationem dictum cen-
 sum promisit, est simoniacus,
 vt per Doct. in cap. grauis.
 de censibus.
 Fructus autem presenta-
 tionis sunt isti. Primus, sine
 presentatione Ordinarius non
 potest quem instituire ad Ec-
 clesiam patronatam. Secun-
 dus, presentatio presentati
 pra-

præsentanti ius præsentandi.
cap. consultationibus. de iu-
repatronatus. Tertius, præ-
sentatio ¶ reuocat ordinatio-
nem factam ab Ordinario si-

ne præsentatione. Quartus,
quia ¶ præsentatus habet ius
petendæ institutionis ab Or-
dinario; de quibus vide Lam-
bertin. vbi supra art. 7.

CAPVT NONVM.

Præsentatus habet ius ad rem, non
in re.

SVMMARIVM.

- 1 Præsentatus habet ius ad rem, non in re.
- 2 Si accepit præsentationem.
- 3 Per præsentationem non contrahitur matrimonium de presenti inter præsentatum, & Ecclesiam.
- 4 Præsentatus per institutionem acquirit ius in re.
- 5 Præsentandi facultas utilior videtur, quam facultas instituendi.
- 6 Præsentatus ante institutionem se ingerens in recollectione fructuum, cadit à iure suo, & colliganti datur.

- 7 Quod procedit si administrat in spiritualibus, vel temporalibus.
- 8 Et id procedit etiam seculæ institutione, à qua fuit appellatum.
- 9 Concil. Tridentin. sessione vigesima secunda de reform. capitulo undecimo, vbi usurpans fructus beneficij, si sit patronus perdit ius patronatus.

P Ræsentatus à ¶ patronis laicis, vel clericis habet ius ad rem, non in re. Cardin. Seraphin. decisione 1238. num. 4. Abb. in capitulo cum Bertoldus. opposit. 2. de re iudic. & ibi Felin. colum. 1. & 2. vbi de-

M 2 clarat

1 declarat quid sit ius ad rem,
2 vel ius in re. Quod est ve-
3 rum, si presentatus accep-
4 tabit ipsam presentationem.

Calderin. consil. 17. de iure-
patronatus. etiam si presentatio non fuerit admissa ab eo, cui facta est, ut per Lambertin. de iurepatronatus. libro 2. parte 2. quest. 5. artic. 8. num. 4. & vndecimo.

3 Et ideo per presentationem non contrahitur matrimonium inter presentatum, & ecclesiam de presenti, sed de futuro, cum per eam tribuatur ius ad rem. Lapsus allegat. octaua in principio. & allegat. 75. numero 4. & Calderin. consil. 9. de iurepatronatus. & per Lambertin. vbi supra articulo 9.

4 Et ideo per institutionem presentatus acquirit ius in re, & maius ius consequitur ab instituyente, quam a patrono, & pinguius habet Episcopus in beneficio, quam patronus. Abb. in cap. in Lateranensi. de prabendis. Rota Roman. de iurepatronatus in nouis. decis. vndecima, num. 2. Felin. in capitulo cum venerabilis. colum. 12.

in fine, de exceptione. vbi ait, si sibi daretur optio, magis eligeret facultatem presentandi, quam instituendi, quia patronus, prout vult prouidet ecclesie, & sine presentatione non potest dari institutio in beneficijs iurepatronatus regulariter, nisi sit derogatum per Summum Pontificem. Et ideo presentatus ante institutionem ingerens se in recollectione fructuum beneficij, ad quod fuit presentatus, vel in dicti beneficij administratione, cadit a iure suo, & si lis sit cum eo, colligati tribuitur. clemen. vnica. de sequestr. possess. & fruct. Rebuff. in sua praxi beneficiaria. titulo de subrogationibus. num. 8. Mandosius in verbo, priuationes. folio 35. Quaranta in summa Bullarij, in verbo beneficiorum possessio. fol. 97 & late Crescentius decis. 6. de iurepatronatus. Rot. Roman. qui omnes concludunt text. in cap. auaritia. de electio. lib. 6. habere locum in omnibus beneficijs. Quod procedit si presentatus administret in temporalibus, vel

Pars II. Lib. VIII. Cap. IX. 181

8 vel spiritualibus, per se, vel
per mediatas personas in to-
tum, vel in partem: is enim
semper amittit ius petendi
institutionem ipso iure, vt per
Lambertin. vbi supra articulo
9 vndecimo. Quod † procedit
etiam secuta institutione, à
qua fuit appellatum, & per
appellationem fuit impedi-
ta possessio, vt per eundem

Lambertin. vbi supra articu-
lo 12. Hodie autem contra
vsurpantes fructus beneficio-
rum, vel aliorum locorum
9 piorum, adest † Decretum
Concil. Tridentin. sess. 22.
de reformat. capitulo vnde-
cimo, quod si vsurpans eius-
dem Ecclesiæ patronus fue-
rit, perdit ius patronatus ipso
iure.

FINIS LIBRI OCTAUI.

Praxis Iurispatron.

M 3 LI-

LIBER NONVS,

Continet quid agendum sit ab habente instituire, coram quo fit presentatio.

CAPVT PRIMVM.

Præsentatio quomodo admittenda sit ab habente instituire.

SVMMARIVM.

1 Præsentatio acceptari debet à superiore si & in quantum. 2 Præsentatione facta fit citatio per edictum, vel specialis. 3 Clausula, si & in quantum, quid importet. 4 Edictum fit nomine illius, coram quo fuit facta presentatio. 5 Edictum non fit quando Episcopus confert. 6 Edictum fit in omnibus beneficijs, & dignitatibus. 7 Capitulum Pisanum facta presentatione semper ponit edictum. 8 Edictum apponitur in ter-	ritorio habentis instituire, vel alieno cum licentia. 9 Edictum est necessarium, nec potest omitti. 10 Edicta tot fiunt, quot sunt presentationes. 11 Præsentati primo debent speciali citatione citari. 12 Aduersarius certus debet nominatim citari. 13 Coelectus certus, speciali citatione citandus est. 14 Institutio est nulla si facta sit elapso termino edicti, & certus presentatus non fuit specialiter citatus. 15 Forma dat esse rei. 16 Præsentatus non citatus co-

- 17 *¶ Certi sunt, quorum certitudo nota erat ante edictum.*
 18 *¶ Institutio valet etiam presentato non citato, qui ius non habeat.*
 19 *¶ Citatio non requiritur, quando clare constat de non iure oppositoris.*
 20 *¶ Vel quando fit provisio à Sede Apostolica.*
 21 *¶ Edictum omitti potest stante legitima consuetudine.*
 22 *¶ Electus etiam si electioni non consenserit citandus est.*
 23 *¶ Institutio est nulla, si aliqui sint citati, alij non.*
 24 *¶ Citatio trina quando non fit, fieri debet unica cum peremptorio.*

Superior, coram quo fit presentatio, debet presentationem accipere non simpliciter, sed cum adiectione *¶ si & in quantum*, scilicet *si & in quantum* de iure admitti debeat, & presentanti ius competat, & presentato nihil obijciatur, & ideo sequetur *¶ citatio particularis*, vel per edictum. ad text. in capitulo ultimo. de electio. libro 6. ubi gloss. 2. in fine dicit illum text.

non procedere etiam in presentatione. & ita servatur in lid. prax. Rocch. de Curte. de iure quipatr. in verbo honorificum. q. 38. num. 69. Lambert. de iure patronat. lib. 2. par. 2. q. 6. artic. 2. quæ clausula, *si & in quantum* *¶ importat* admissionem in his, quæ sunt admittenda, & nihil ponit in esse; & pendet à futuro eventutu, & conditionalem dispositionem reddit, & alios effectus parit, vt per Doct. Martiam in tract. de clausulis par. prima, clausula 152. *si & in quantum*, & clausula 362. *si & in quantum*.
 Edictum *¶ autem* fit nomine illius, coram quo est facta presentatio, & in eo fit mentio ecclesiæ vacantis, patroni presentatis, & clerici presentati; idemq; edictum affigitur ianuis vacantis ecclesiæ, & ecclesiæ cathedralis cum termino peremptorio novem, vel trium dierum, ad dicendum, & opponendum, &c. & ita de stylo servatur. Text. autem in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6. non debet servari *¶ in collatione*, vt ibidem dicit gloss. vlt. Io. And. & Archidiac. Nec in provi-

sionibus, quæ sunt in Curia
 Romana per Sedem Aposto-
 licam. Doctores in cap. nihil
 de elect. Lambertin. vbi sup.
 art. 3. Et textus in d. cap. vlt.
 debet seruari in dignitatibus,
 & in omnibus beneficijs va-
 6 cantibus † à quocumque ha-
 bente ius instituendi, siue
 Episcopo, siue alio Inferiore.
 Lambert. vbi sup. art. 4. & 5.
 7 Et ita † seruat Capitulum Pi-
 sanum, coram quo multæ sūt
 præsentationes, quæ admit-
 tuntur more solito, cum edi-
 cti appositione: quod edictum
 8 vel citatio † apponi potest in
 territorio habentis instituere,
 vel in alieno, obtenta licentia
 à Superiore loci. Oldradus
 consil. 88. de quo vide Lam-
 bertinum vbi sup. artic. 7. Et
 9 appositio † talis edicti non
 potest omitti; sed semper est
 necessaria, siue adsit discor-
 dia, seu concordia patrono-
 rum, vt habetur in dict. tex.
 cap. vlt. de elect. lib. 6. in fin.
 qui dicit, quod etiamsi ele-
 ctio in concordia celebrata
 fuerit, volumus obseruari: &
 declarat Lambertin. vbi sup.
 10 artic. 8. Si verò † plures sint
 com præsentati, tot debent fie-
 ri edicta, quot sunt præsentati:

ti: & ita in praxi seruatur.
 11 Benè verum est, quod † illi,
 qui primò fuerunt præsentati,
 & pro quibus præsentatis
 fuerunt affixa edicta, debent
 citari citatione particulari.
 Ioan. Andr. & Domin. de
 sancto Gemin. in d. cap. vlt.
 de elect. lib. 6. & Lambertin.
 12 vbi supra art. 9. Et ratio † est,
 quia vbi est certus aduerfa-
 rius, debet nominatim citari:
 & vbi est vel esse potest incer-
 tus, debet fieri citatio gene-
 ralis per edictum. Card. in
 cap. ex tua. de cleric. non
 resid. Lambertinus vbi supra
 art. 10. n. 1. 2. & 3. & ita di-
 cit textus in dicto cap. vlt.
 13 Coelectum † certum, vel op-
 positorem omnino esse citan-
 dum citatione speciali, certa,
 & actuali: & ideo non sufficit
 generalis citatio per edictum.
 14 Nec † sufficit factum fuisse
 mandatum de citando: quod
 si eo casu facta generali cita-
 tione per edictum dumtaxat
 ad institutionem procedere-
 tur, institutio ipso iure esset
 nulla, tanquam facta contra
 formam dicti cap. vlt. vbi ha-
 betur, talem actum iuribus
 omnibus carere: quibus ver-
 bis demonstratur, quod actus
 con-

contra dictam dispositionem factus, est ipso iure nullus. Domin. de sancto Gemin. in cap. ex eo. colum. i. de elect. lib. 6. Lambertinus vbi supra art. 12. Forma tamen est illa, quæ dat esse rei. Iulianus. §. si quis. ff. ad exhibend. & qua deficiente actus corrumpitur: processus tamen factus quoad alia remanet validus. Lambertinus vbi supra art. 16. & 17. Si tamen tamen absque citatione particulari compareat comparatus, contradicens audivetur, & valebit actus: quando enim quis est citandus, si compareat ad iudicium absque citatione, & respondeat, valet actus. Et tamen certi dicuntur illi, quorum certitudo erat nota ante edicti appositionem: de quo vide latè Lambertinus vbi supra art. 11. Quod tamen si clarè constet comparatum, seu oppositorem ius non habere, valida etiam erit institutio, illo non vocato: & ita in hoc casu non procedit textus in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6. Qui limitatur, ut non tamen requiratur citatio, quando constat de non iure oppositoris per alicuius rei dispositionem. Item limitatur, tamen quando pro-

uisto fit à Sede Apostolica, ex plenitudine potestatis. Lambertinus vbi supra art. 13. Et quod tamen stante consuetudine legitima possit omitti tale edictum, ponit Lambertinus vbi supra art. 14. Et in casu dicti cap. vltimi, sciendum est, quod vocari tamen debet electus, etiam si electioni non consenserit: secus in presentato, qui non debet citari, nisi presentationem acceptauerit. Lambertinus vbi supra art. 15. Tunc enim electus habet ius in re; sed presentatus, ante acceptationem, nullum ius habet in re: & sine citatione potest Superior non confirmare, sed cassare presentationem. Ioan. Andr. in dicto cap. vlt. ex quo videtur presentationem non esse canonicam, ut per Lambertinum vbi supra art. 18. Verum tamen si necessarium esset plures citari, & aliqui fuerint citati, alij non, vitatur, & est nulla institutio in totum, tam quoad vocatos, quam quoad non vocatos. Ioann. Andr. in dicto cap. vltimo; dummodo verum esset, quod non vocati habeant aliquod ius. Lambertinus vbi supra art. 20.

24 art. 20. Et ꝑ quando non fit trina citatio, debet fieri citatio vnica, apposto peremptorio, secundum tex. in dicto cap. vlt. vbi Ioan. Andr. secus quando fit trina cita-

tio. per tex. in l. tres denunciations. C. Quomodo, & quando Iud. Vide Innoc. in cap. ad petitionem, de accusat. Oldrad. conf. 3. & Lambertin. vbi sup. art. 21.

CAPVT SECVNDVM.

Ponitur forma edicti continentis præsentationem.

SVMMARIVM.

- 1 Edicti forma facta præsentatione.
- 2 Edicti forma in praxi.
- 3 Edictum vbi fit affigendum.
- 4 Edictum debet remanere affixum, durante termino in eo contento.
- 5 Inscriptio facta ante lapsum termini in edicto apposita nulla est.

FActa præsentatione apponi debet edictum, cuius ꝑ forma ponitur, & declaratur à Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 2. quæst. 6. bo art. 22. & ideo in praxi forma edicti erit tenoris infra scripti videlicet,

N. Illustrissimi, & ꝑ Reuerendissimi D. D. Archiepiscopi Pisani, Insularum Corsicæ, & Sardinie Primatis, & in eis Legati nati in spiritualibus, & temporalibus Vicarius, & Locumtenens generalis. Vniuersis, & singulis hoc præfens edictum inspecturis, visuris, & audituris pariter, & lecturis, salutem in Domino. Vacante nouiter parochiali ecclesia sancti Petri ad Ischiã Pifarum per mortem Presbyteri Sigismundi de Nobilibus vltimi, & immediati Rectoris eiusdem, comparuit coram nobis Iacobus Gallettus laicus nobilis Pisanus asserens se patronum, & habere ius patronatus, seu esse in quasi possessione ipsius, & iuris præsentandi

randi Rectorem ad dictam
 ecclesiam, cum illa vacare
 contigerit: & sic presentavit
 nobis venerabilem virum
 Presbyterum Torpetem de
 Gaddis clericum, & ciuem
 Pisanum in Rectorem dictæ
 ecclesiæ, petens illum à no-
 bis institui. Nos dictam præ-
 sentationem sic coram nobis
 factam de dicto Presbytero
 Torpete infra tempus à iure
 patronis laicis datum ad præ-
 sentandum, de prædictis ve-
 ram notitiam non habentes
 admisimus si & in quantum.
 Quare tenore præsentis edi-
 cti nostri requirimus, & mo-
 nemus omnes & singulos ali-
 quod ius, vt præsentantes, vel
 vt præsentati prætendentes in
 prædictis, vel contra dictam
 præsentationem, seu perso-
 nam præsentantis, seu præ-
 sentati opponere volentes, &
 quomodolibet sua interesse
 putantes, quatenus infra ter-
 minum dierum nouem, quo-
 rum tres pro primo, tres pro
 secundo, & reliquos tres pro
 tertio, & ultimo perempto-
 rio termino eis, & cuilibet ip-
 sorum assignamus compare-
 re debeant coram nobis ad
 dicendum, opponendum, &

allegandum, quicquid dice-
 re, opponere, vel allegare
 voluerint, quare non debeat
 procedi ad petitam institu-
 tionem vigore dictæ præsen-
 tationis coram nobis factæ:
 nisi aliòquin dicto termino elap-
 so, & aliquo non comparen-
 te, & legitime se non oppo-
 nente procedetur per nos iu-
 ribus præsentantium, & præ-
 sentati valentibus, & ipsius
 præsentati meritis requiren-
 tibus ad eius institutionem,
 prout iuris fuerit: non obsta-
 te, quod de tempore dato à
 iure ad præsentandum super-
 sit: vt de præmissis nullus igno-
 rantiam allegare possit, hoc
 præsens publicum, & genera-
 le edictum per infrascriptum
 nostrum Cancellarium descri-
 bi fecimus, & sigillo nostro
 muniuimus, & per talem nū-
 cium nostræ Curie ad valuas
 ecclesiæ Metropolitanæ Pisa-
 rum, & dictæ Ecclesiæ sancti
 Petri ad Ischiam affigi feci-
 mus à nemine auferendum,
 sub excommunicationis pœ-
 na, nisi per eundem nostrum
 nuncium. Datum Pisis in Ar-
 chiepiscopali Palatio die 26.
 Septembris 1609. stylo Pifa-
 no. Paulo Quinto Pontifice

Ma-

Maximo, & Serenissimo Cosmo Medices Magno Hetruriae Duce Quarto dominante, addita subscriptione Cancellarij Curiae Archiepiscopalis.

3 Vbi autem tale edictum affigi debeat, variae sunt opiniones relatae à Lambertino. vbi supra articulo 23. sed ea seruat, vt affigatur ad valuas Cathedralis, & Ecclesiae vacantis: & ita de stylo seruat Pisis. Quod edictum debet affigi, & leuari per nuncium, qui in actis

Notario referat se ea impleuisse. Lambertino. vbi supra articulo 24. Quod tale edictum debet remanere affixum, durante termino in eo contento. clemen. 1. vbi gloss. de iudic. & si fiat institutio ante lapsum termini positi in edicto nulla est; sed si postea nullus compareat contradictor, & terminus transeat, validatur institutio, prout ex nunc, non prout ex tunc. vide Lambertino. vbi supra articulo 25.

CAPVT TERTIVM.

Nunquid lapsus peremptorij in edicto appositi excludat non comparentem intra dictum terminum.

SUMMARIVM.

- 1 Peremptorij edicti lapsus excludit non comparentem.
- 2 Peremptorium dicitur quia perimit disceptationes.
- 3 Comparens post edictum dicens se ignorasse, vel impeditum re integra auditur.
- 4 Presentatione facta à ma-

le fidei possessore, affixo edicto, & secuta institutione, verus patronus non auditur.

5 Instituire habens ex officio tenetur cognoscere de iuribus presentantium.

1 **L**apsus edicti peremptorij, de quo in cap. ultimo

ultimo de elect. lib. 6. excludit non comparentem intra illius edicti terminum, adeo ut postea nullatenus sit audiendus. Vide Oldrad. consil. 3. Ex eo enim ꝑ dicitur peremptorium, quia perimit disceptationes, id est non patitur ultra aduersarium tergiuersari. l. ad peremptoriũ. ff. de iudic. facit tex. in cap. cum dilecti. de dolo, & contum. & glos. in dicto c. vlt. in verbo, peremptorio; ex officio tamen potest iudex de omnibus cognoscere. Si vero talis ꝑ non comparuit, quia edictum vere ignorauit, vel vere fuit impeditus, tunc eo casu audiri debet, si res sit integra, quia adhuc non sit sequuta institutio. Oldrad. vbi supra. Lamber. de iurepatronat. lib. 2. part. 2. quæst. 6.

4 artic. 26. Quod si ꝑ presentatio facta fuerit à malæ fidei possessore, & factum sit edictum in forma, & sequuta sit institutio, si postea compareat verus patronus petens reuocari institutionem, non debet audiri. Rocch. de Curte de iurepatronat. in verbo competens alicui. quæst. 22. col. 1. Lambertin. vbi supra art. 27. Et secundum tenorem dicti cap. vltimi debet superior ꝑ saltem ex officio, ante institutionem præmittere discussionem præsentationis, seu electionis: quæ discussio est de substantia, vt constet de iuribus præsentantium, & meritis præsentati. & ita loquitur text. in dicto cap. vltimo. vbi Ioann. Andr. Domin. & alij, & declarat Lambertin. vbi supra art. 28.

FINIS LIBRI NONI.

LIBER DECIMVS,

In quo continetur materia variationis in præsentando.

CAPVT PRIMVM.

Patronus laicus potest variare, & plures successiue præsentare, non autem patronus ecclesiasticus.

SUMMARIVM.

- 1 Patronus laicus potest variare, & plures præsentare.
- 2 Patronus ecclesiasticus variare non potest.
- 3 Ratio diuersitatis.
- 4 Ratio alia diuersitatis.
- 5 Laici habent quadrimestre, ecclesiastici semestre ad præsentandum.
- 6 Variatio fit etiam in postulacione.
- 7 Patroni laici possunt variare, etiam publicato serutinio.
- 8 Ecclesiasticus patronus va-

- riare potest, quando præsentatio non fuit perfecta.
- 9 Idem est si præsentatio fuit facta coram non habente ius instituendi.
- 10 Patronus si nulliter præsentauit ratione Collegij Ecclesiastici variare potest.
- 11 Concil. Trident. sessione 24. de reform. cap. 18. ubi de parochialis Ecclesie prouisione.
- 12 Parochialis Ecclesia collatio si ad inferiorem spectet, inferior debet præuenire Superiori, ut edictum pro concursu apponat.

- 13 Capitulum Pisanum con-
fert quasdam parochiales ser-
uato Concil. Trid.
- 14 Patronus Ecclesiasticus si
variet non punitur.
- 15 Presentatio secunda con-
ualefcit per cessionem primi
presentati.
- 16 Procurator laicus patroni
Ecclesiastici variare non po-
test.
- 17 Beneficium si mixtum sit,
& in concordia sit facta
presentatio, tenet, etiam si lai-
cus postea variet.
- 18 Ius patronatus quando est
mixtum, etiam laicus habet
semestre.
- 19 Patronus Ecclesiasticus si
per errorem contulit Eccle-
siam, potest tamen postea
presentare.
- 1 Patronus laicus ꝑ potest
variare, & plures succes-
siue presentare. cap. quod au-
tem, & cap. pastoralis. de iu-
repatronat. Patronus ꝑ au-
tem ecclesiasticus variare
non potest. cap. cum autem.
vbi gloss. penult. de iurepa-
tronat. & Doctor. in præcita-
tis locis, & facit gloss. in cap.
vnico in verbo ecclesiasticus.
de iurepatronat. lib. 6. & ibi

- Ioan. Andr. Petr. de Anch. &
alij. Abb. in dicto cap. quod
autem. Calderin. cons. 16. de
iurepatronat. Rocch. de Cur-
te. de iurepatronat. in verbo
honorificum. quæst. 9. & 10.
& latè Lambertin. de iurepa-
tronat. lib. 2. par. 2. quæst. 7.
3 art. 1. Rationes ꝑ autem diuer-
sitas plures ponuntur à Do-
ctoribus supradictis: tu dic ra-
tionem esse, quia præsen-
tatio ecclesiasticorum habet
vim electionis, in qua ele-
ctione nõ cadit variatio, quia
statim electo acquiritur ius in
re. cap. publicato. vbi gloss.
& cap. quod sicut. de elect.
sed in presentatione laici se-
cus est, quia presentatus tunc
tantum acquirit ius ad rem.
4 Item ꝑ alia potest esse ratio,
quia clerici facilius, & melius
possunt inuenire, & noscere
clericos idoneos, quam laici,
qui cum sint extra clericalem
militiam, possunt titubare,
vt per Lambertin. vbi supra.
5 Et ex hoc ꝑ cum laici possint
variare, habent tantum qua-
drimestre, Ecclesiastici vero,
qui variare nequeunt, seme-
stre.
6 Item est ꝑ notandum, quod
à postulatione potest varia-
ri.

ri. cap. bonæ, il secondo, de
 postulat. Prælat. & ibi Abb.
 num. 12. vide Ioann. And. in
 in cap. mutare. de regul. iur.
 7 lib. 6. & patroni † laici pos-
 sunt variare, si procedant per
 viam scrutinij, etiam publi-
 cato scrutinio. Abb. in dicto
 cap. publicato. nu. 5. de elect.
 vide Lambert. vbi sup. art. 2.
 8 Aduertas † tamen, quod si
 actus præsentationis non fuit
 perfectus, quia deficiat ali-
 qua ex personis requisitis de
 necessitate ad perfectionem
 præsentationis vel aliud, tunc
 etiam patronus ecclesiasticus
 poterit iterum canonice præ-
 sentare, & non dicetur varia-
 re. cap. vlt. de iurepatronat.
 Lambertin. vbi supra artic. 3.
 quia tali casu non potest dici
 perfecta præsentatio. Eadem
 9 ratione † poterit patronus ec-
 clesiasticus, si præsentauit co-
 ram eo, qui non habet ius in-
 stituendi, præsentare iterum
 alium habenti ius instituendi.
 Cardin. in Clement. 1.
 quæst. 9. de iurepatron. Idem
 10 erit si patronus † nulliter præ-
 sentauit ratione Collegij ec-
 clesiastici, tunc enim poterit
 alium cum Collegio præsen-
 tare, vt per Lambertin. vbi

11 supra art. 6. Hodie autem †
 secundum dispositionem Con-
 cil. Trident. Sess. 24. de refor-
 mat. cap. 18. quando vacat
 aliqua parochialis ecclesia,
 cuius ius patronatus pertineat
 ad ecclesiasticos tam viros,
 quam mulieres, nulla fit præ-
 sentatio; sed Episcopus ponit
 edictum per quod inuitantur
 omnes clerici ad concursum
 vacantis ecclesie: & peracto
 examine, Episcopus debet eli-
 gere magis idoneum, illiq;
 ecclesiam vacantem confer-
 re. & extat Bulla Pij Quinti
 sanctæ memoriæ, quæ incipit,
 In conferendis, relata à Qua-
 ranta in summa Bullarij, in
 verbo beneficiorum parochia-
 lium collatio, tradit Flamin.
 Paris. de resignatio. benefic.
 lib. 10. quæst. 7. in principio,
 & late lib. 8. quæst. 9. nu. 77.
 & sequentibus. vbi num. 102.
 12 dicit quod † si ecclesie cura-
 tæ vacantis collatio spectet
 puta ad Præpositum alicuius
 collegiatae, debet idem Præ-
 positus curare, vt fiat instru-
 mentum publicum, in quo sit
 dies certus expressus, & an-
 nus, talis tenoris, quod pro-
 testatur se in ipsa ecclesia va-
 cante conferenda Ordinarium
 Epi-

Episcopum præuenire, ipsamque conferre illi, quem Episcopus magis idoneum elegerit ex ijs, quos examinatores approbauerint, ac ideo se Episcopo denunciare, vt edicta proponat, & curet, vt examen fiat suo tempore. Et
 13 ita ¶ vidi seruari in Capitulo Pisano, ad quod pertinet collatio quarūdam ecclesiarum Parochialium: præsertim vidi occasione parochialis ecclesiæ sancti Apollinaris Cōmunis Barbericinæ propè Urbem Pisanam, cuius collatio spectat ad Capitulum; Nam dicta ecclesia vacante Capitulum committit talem vacationem notificari Ordinario, qui edictum ponit pro concursu, eoque terminato ille, qui ab Ordinario electus fuit, tanquam magis idoneus, cōparet coram Capitulo, & ab eodem recipit eiusdem Ecclesiæ collationem, & prouisionem. Et de praxi circa edictum, & concursum ad parochialem Ecclesiam conferendam. vide Quarantam vbi
 14 supra. Verum si ¶ ecclesiasticus patronus primo præsentauerit, & postea variando alium præsentauerit, non pu
Praxis Iuris patron.

nitur; nec deuolutio fit ad superiorem, dummodo non præsentauerit indignum; sed prima præsentatio attenditur. Lambertin. vbi supra. articulo 9. Rocch. de Curte vbi supra, in verbo honorificum. quæst. 9. num. 31. Rot. Roman. decis. 16. incip. patronos clericos. de renunciation. in antiquis, quæ ait con
 15 ualescere ¶ secundam præsentationem, quando prima præsentatio cessaret postea per renunciationem præsentati; si patronus tunc petat dictā secundam præsentationem admitti, quia tunc patronus videtur eam de nouo facere: & ideo cessante prima præsentatione, poterit de nouo præsentare, si duret tempus concessum ad præsentandum, & recedere à dicta secunda præsentatione facta, dum vigeat prima præsentatio, vt per Lambertin. vbi supra. artic. 10.

Et ex dicta Decis. Rotæ habes, quod ¶ sicut patronus ecclesiasticus variare non potest, ita nec eius procurator, seu cessionarius siue clericus, siue laicus. Lambertin. vbi
 17 supra art. 12. Si autem ¶ be-

N ne-

beneficium habeat duos com-
patronos, vnum clericum,
alium laicum, qui concorditer
vnum presentauerunt,
deinde laicus variando alium
presentauit; tunc primo pre-
sentatus est instituendus. Ab-
bas in dicto. cap. cum autem.
num. 4. de iure patronat. talis
enim est potior, cum fuerit ab
vtrouque presentatus: quod
procedit etiam si illi duo pa-
troni essent laici, & in dicto
casu vnus tantum variaret.
18 Quando tamen iure patrona-
tus est commune clerici, &

laici, tunc etiam laicus habet
semestre ad presentandum,
& variare potest; sed ecclesia-
sticus variare non potest. Ab-
bas, vbi supra, & Lambertin.
19 vbi supra artic. 13. Si autem
patronus ecclesiasticus, qui
habet tantum iure patronatus,
ecclesiam vacante alicui con-
tulerit, & concesserit, cum
haec facere non possit, pote-
rit tamen hoc non obstante
ad illam alium presentare,
vt habetur in dicto cap. vlt.
de iure patronat.

CAPVT SECVNDVM.

Quando patronus laicus promisit vnum presentare, an possit variare.

SUMMARIVM.

- 1 Patronus si promisit vnum presentare, an possit ab hoc recedere.
- 2 Promissio de presentando facta ante vacationem beneficij est nulla, secus si post vacationem.
- 3 Si promissio facta sit vni,

nulla est.

4 Actus factus contra proprium iuramentum quando valeat.

1 Patronus si promisit vnū presentare, numquid possit postea variare: hos constitue casus cum Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. secunda,

da, quæst. 7. art. 15.

2 Primus ¶ est casus, quando fuit promissio facta per patronum alicui de presentando quem velit in beneficio sui iurispatronatus, de quo loquitur cap. ult. de concess. præb. & tunc dicas, quod si dicta promissio fuit facta, antequam beneficium vacasset, cum sit irrita ipso iure, seruari non debet, ut in dicto cap. ultimo. si autem promissio fuit facta ecclesia vacante, & tunc patronus non obstante tali promissione potest presentare, vel saltem variare si est laicus: quod si iurauerit secus est, nisi absolatur à iuramento ad effectum variandi.

3 Secundus ¶ est casus, quando fuit facta alicui à patrono promissio de eo presentando,

& hæc promissio est nulla, cum sapiat symoniam, videtur enim initum pactum super presentatione: si autem patronus vnum presentavit, & iuravit non variare, tunc non potest variare, quia superior non debet admittere periurum ad presentandum ne superior sit auctor periurij. cap. mulieri. de iureiuran. & Lambertin. vbi supra art. 16.

4 quamvis alias ¶ valeat actus factus contra proprium iuramentum licet faciens efficiatur periurus. gloss. in cap. ult. verbo reuocatus de procurat. lib. 6. Felin. in cap. cum accessissent. col. 5. de procurat. Abb. in cap. dilecto. uum. 10. & seq. vbi Doctor. de præben. Alexand. consil. 16. num. 3. libro 3.

C A P V T T E R T I V M.

Sicut patronus potest variare, ita eius procurator, & quomodo fiat variatio.

S V M M A R I V M.

1 Patronus laicus potest va-

riare etiam si eius procurator alium presentauerit, ita & procurator variare potest.

N 2 2 Fa-

- 2 Factum à procuratore dicitur factum à principali.
- 3 Patronus laicus variare potest quomocumque sit patronus.
- 4 Collegium laicorum habens in patronatus potest variare.
- 5 Presentatus non potest impedire patronum ne variet.
- 6 Patronus potest variare, vel unico actu plures presentando, vel successive.
- 7 Variatio permittitur accumulatiue, non priuatiue.

1 **L**aicus patronus † variare potest etiã si eius procurator prius alium presentauerit, ita etiam eius procurator variare potest. Rocch. de Curte de iurepatr. in verbo honorificum. quæst. 20. Felin. in cap. cum venerabilis. num. 3. de exception. quod enim facit † procurator dicitur fieri ab eius principali. cap. mulieres. de senten. excomm. l. 1. S. deiecisse. ff. de vi, & vi arm. quod non procedit, si dictus procurator haberet tantum potestatem limitatam ad vnum presentandum. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 7. artic. 17. & quilibet patronus

3 laicus † etiam si sit patronus ex priuilegio, vel ex præscriptione, vel alio modo, variare potest: quod declara, vt per Lambertin. vbi supra art. 18. Quod procedit etiam si in patronatus pertineat ad Collegium, vel Vniuersitatem laicorum, tunc enim potest Collegium, seu Vniuersitas vno presentato variare, & alium presentare. Nec obstat text. in cap. cum autem in fine de iurepatronat. quia ibi loquitur de Collegio ecclesiastico, nõ de seculari, prout declarat Lambertin. vbi supra. art. 19. Neque potest † primus presentatus impedire patronum, ne variet, & ideo appellare contra ipsum patronum, vt non presentet alium, nec tenet appellatio. ita Abb. in cap. pastoralis de iurepatronat. num. 1. & 2. vbi Hostien. Innoc. Ioan. And. super gloss. pen. & Card. col. 3. & Lambertin. vbi supra. ar. 20. alias destrueretur tota materia variationis, & auferretur talis potestas à iure patrono laico concessa.

Variatio autem à patrono fieri potest duobus modis.

6 Primo vnico † contextu plures

res præsentando secundum
Clem. plures. §. ult. de iurepa-
tronat. vt is instituatur, quem
Episcopus elegerit. vbi gloss.
Cardin. & alij. Secundo mo-
do potest fieri, plures ordine
successiuo præsentando, & sic
diuersis temporibus. dicto c.
quod autem. cap. cum autem,
& cap. pastoralis de iurepatr.
nec per præsentationem se-
cundi receditur à prima, sed
Episcopus instituet, quem
voluerit. Abb. Ioan. Andr. &
alij in dicto cap. cum autem,

& Lambert. vbi supra art. 21.
7 Et ideo patronus variando †
non recedit, sed accumulatur:
& ita variatio est permessa si
præsentet cumulatiue, non
priuatiue: nam si priuatiue
absque causa permessa præsen-
taret, non audiretur: quod si
secundo præsentet nil adden-
do, præsumitur cumulatiue
præsentasse, nã quilibet præ-
sumitur velle, quod ius pati-
tur. vide Rocch. de Curte de
iurepatr. verbo honorificum.
q. 13. & Lamb. vbi sup. art. 22.

CAPVT QVARTVM.

Variatio permittitur ita tamen vt ultra
duos non fiat.

SUMMARIVM.

- 1 Patronus variando duos
tantum præsentare potest.
- 2 Pluralis locutio duorum
numero est contenta.
- 3 Variatio fieri non potest li-
te pendente.
- 4 Nisi variando præsentetur
vnus ex præsentatis.
- 5 Episcopus in casu variatio-
Praxis Iurispatron.

- nis potest instituere quẽ vult.
6 Et magis idoneum eligere.
7 Patronus si prius dignum,
postea indignum præsentauit,
dignus institui debet.

1 **P**atronus † ergo potest
variare, & pluries præ-
sentare: ita fuit conclusum.
Quod tamen intelligi debet,
quod ultra duos variare non
pos-

N 3 pos-

- possit, & ultra duas vices, ita
 † Calderin. conf. 16. de iurepa-
 2 tronatus. pluralis enim † locu-
 tio duorum numero est con-
 tenta. cap. pluralis. de regul.
 iur. lib. 6. & infinitas est eui-
 tanda. cap. cum in multis. de
 rescript. lib. 6. & iura loquen-
 tia de dicta variatione hoc
 innuunt, ita etiam Rocch. de
 Curtē vbi supra, in verbo, ho-
 norificum. quæst. 10. faciunt
 dicta per Bellencinum in tra-
 ctatu de charitatiuo subsidio.
 quæst. 23. faciunt dicta per
 Ias. in l. edita. col. 3. in fine,
 C. de edendo, & ita serua-
 ri in prax. & ita iudicando, &
 consulendo refert Lambert.
 de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 7
 3 art. 23. Et tali † variationi
 non est locus lite pendente
 inter præsentatos à diuersis
 patronis, de quo vide Rocch.
 vbi supra, in verbo, honorifi-
 cum. quæst. 23. & Lambert.
 vbi supra, art. 24. & supra di-
 4 ximus: nisi † variando præsen-
 taretur vnus ex præsentatis
 ab alio compatrono, quia tūc
 per talem variationem lis si-
 5 niretur: & semper in casu † va-
 riationis Episcopus, vel alius
 habens instituere poterit quē
 vult instituere. ad cap. cum
 autem. de iurepatronatus. &
 declarat Lambertin. vbi sup.
 art. 26. Quando autem Epi-
 scopus debet eligere eum,
 6 quem vult † instituere, si in-
 ter eos sit vnus idoneus, al-
 ter magis idoneus, debet ma-
 gis idoneum eligere, & insti-
 tuere, aliter faciendo peccat,
 & talis magis idoneus potest
 appellare. Abb. in dicto cap.
 cum autem. num. 5. Rocch.
 vbi supra, verbo honorificū.
 quæst. 15. & per Lamber. vbi
 sup. artic. 26. Quod si patro-
 7 nus † præsentauit primo vnū
 idoneum, postea variat, &
 præsentat non idoneum, seu
 indignum, tunc Episcopus
 primum instituet, nec patro-
 nus tunc puniri debet, quia
 iam præsentauerat dignum,
 & idoneum, ita Paul. de Cit-
 tad. de iurepatronat. par. 6.
 quæst. 12. & per Lambertin.
 vbi sup. art. 27

CAPVT QVINTVM.

Quid agendum quando habens instituere absque
causa non admittit præsentationem.

SVMMARIVM.

- 1 *Habens instituere si dicat, non recipio, vel non admitto præsentationem, videtur eam reprobare.*
 - 2 *Præsentatio valet si non fuit admissa sine causa.*
 - 3 *Præsentatus debet agere contra habentem instituere, qui iniuste eundem noluit admittere.*
- 1 **S**i habens instituere præsentationem non admisit, sed malitiose distulerit, & dixerit hæc verba, non recipio, vel non admitto talem præsentationem, videtur ipsa reprobare. Rocch. de Curte. de iurepatron. in verbo, honorificum. q. 46. eo casu si habens instituere sine causa non

admisit, patronus non tenetur alium præsentare, quia constabit coram Iudice appellationis præsentationem fuisse legitime factam, & ille præsentatus institui debet; ita Rota Rom. de iurepatron. in novis. decis. 4. incip. secundum omnes. Abb. conf. 28. part. 2. Rocch. vbi supra. q. 46. tunc enim nulla adest culpa, vel negligentia patroni: debet tamen eo casu agere præsentatus contra superiorem, qui eum admittere iniuste denegavit. c. nullus. & c. pastoralis. de iurepatron. vbi habetur quod talis præsentatus potest adire Papam pro provisione obtinenda. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. part. 2. quæst. 8. art. 2. & 16.

FINIS LIBRI DECIMI.

N 4 LI-

LIBER VNDECIMVS,

Continet materiam fabricationis
processus, pro assequenda
institutione.

CAPVT PRIMVM.

Petitio institutionis à quo fiat, & quomodo, &
quid Iudex discutere debeat.

SVMMARIVM.

- 1 *Præsentatus, & præsentās, seu solus præsentatus institutionem petere possunt.*
- 2 *Præsentatus mediante procuratore petere potest, & obtinere institutionem.*
- 3 *Pater pro filio, frater pro fratre, cum promissione de rato possunt petere institutionem.*
- 4 *Institutio petitur, & pro ea imploratur officium Iudicis.*
- 5 *Nec requiritur libellus, si nullus adsit contradictor.*
- 6 *Libellus ad petendam in-*

- stitutionem debet continere narrata in præsentatione.*
- 7 *Quando valet secunda præsentatio, debet prius irritari prima præsentatio.*
 - 8 *Superior antequam instituat, debet cognoscere de iuribus præsentantis, & præsentati.*
 - 9 *Edicti termino elapso superior debet assignare terminum ad producendum iura.*
 - 10 *Informatio ab habente instituere fit sine strepitu, & figura iudicij.*
 - 11 *In præsentato sufficit atas legitima, litteratura sufficiens, & morum honestas.*

In

1 **I**N hoc iudicio † petendæ institutionis possunt esse simul præsentans, & præsentatus, vel solus præsentatus, & petere institutionem, & potest patronus prosequi, & venire ad causam pro suo interesse, mortuo præsentato, & petere declarari ius patronatus ad se pertinere. Rot. Rom. de iure patronatus in nouis decis. 2. incip. si à præsentatis. Rocch. de Curte. de iure patronatus. in verbo ius quæst. 1. num. 6. in fine. & Lamb. de iure patron. lib. 2. part. 2. quæst. 8. art. 3. Et sicut patronus † potest per procuratorem præsentare, ita & præsentatus per suum procuratorem etiam laicum potest petere institutionem, & obtinere. Quæ institutio debet concipi in personam procuratoris illius: & ita tanquam

3 procurator admittitur † pater pro filio, frater pro fratre, coniunctus pro coniuncto, amicus pro amico, cum cautione de rato. Lambertinus vbi supra art. 4.

4 Institutio † autem petitur, & pro ea obtinenda imploratur officium iudicis. Doctor. in cap. cum Bertoldus de re

iud. Et in petendo dictum.

5 officium † iudicis non requiritur libellus, si nullus adsit contradictor. Lambertin. vbi supra art. 6. ideoque satis est dicere, peto me institui ad beneficium, ad quod fui præsentatus; videtur enim petere omni iure, quo melius potest, secundum Innoc. in cap. cum ecclesia num. 2. de cau. possess. & prop. & declarat Lambertin. vbi supra art. 7.

6 Et quando libellus pro obtinenda institutione debet formari in eo narrentur omnia, quæ in præsentatione narrata sunt: processus autem super tali præsentatione erit extraiudicialis, & extraordinarius, vt supra diximus. Et

7 quando necesse est † cassari primam præsentationem, antequam secundo præsentatus petat institutionem, debet prius petere cassationem dictæ primæ præsentationis, quod procedit in præsentatione facta à patrono ecclesiastico, secus si à laico, qui variare potest. Innocen. in dicto cap. cum autem. de iure patron. vbi Cardin. in fine, & Abb. in notabilibus. & per Lambertin, vbi supra art.

art. 10. Antequam tamen
 8 institutio concedatur, etiam
 nullo stante contradicatore
 debet habens instituere ex
 officio discutere negotium,
 & videre iura presentantis,
 & presentati. ad cap. vlt. de
 elect. libro 6. Ideoque elap-
 9 so termino edicti debet ta-
 lis superior prefigere termi-
 num competentem eis ad pro-
 ducendum eorum iura, &
 videre debet per examen

de presentati idoneitate, ut
 per Lambertin. vbi supra, ar-
 tic. 11. Et hæc omnia fieri
 debent sine strepitu, & figu-
 ra iudicij. ad clem. dispen-
 diosam de iudicijs. Et notes,
 11 quod in presentato suffi-
 cit ætas legitima, litteratura
 sufficiens, & morum hone-
 stas. ad glos. in cap. quando,
 distinct. 23. vide Lambertin.
 vbi supra. art. 12.

CAPVT SECVNDVM.

Quæ opponi possint contra presentantes,
 seu presentatos.

SUMMARIVM.

- 1 Contra presentatum pos-
sunt multa apponi.
- 2 Simonia committitur in
annexis spiritualibus.
- 3 Probari quæ debeant pro
obtinenda institutione.
- 4 Habens instituere tenetur
presentatum instituere, si ni-
hil sit oppositum.

1 **O**pponi possunt multa
contra presentates, seu

presentatos posita à Lâb. de
iurepat. li. 2. par. 2. q. 8. art. 13
Oppositio autem potest fieri
per Superiorem habentem
instituere, ex eo quod patroni
non sint in quasi possessione
iuris presentandi, vel quod
ecclesia sit libera, vel quod
presentatio fuit facta de indi-
gno, de non idoneo, de in-
cognito absente, vel quod
presentatio non fuit accepta-
ta infra tempus datum ad
præ-

præsentandum, vel quod fuit post lapsum tempus datum, ad præsentandum, vel quod fuit facta non seruatis conditionibus appositis in fundatione, vel non fuit facta eo modo, & coram quo fieri debebat, vel quod per simoniam facta fuerit præsentatio:

2 quia † simonia committitur in annexis spiritualitati, vt est ius patronatus, sicut & in ipsis spiritualibus. cap. ex infirmatione, & cap. de iure. vbi Abb. de iure patronatus, & in c. quæsitum de rerum permut. & talis præsentatio est nulla ipso iure. cap. vnico. de simonia in extrauagantibus communibus: & per tales incurritur excommunicatio, vel aliter, vt ibi.

3 Ad obtinendam † autem institutione hæc probari de-

bent, scilicet præsentantem, esse patronum, vel esse in quasi possessione iuris præsentandi, & cautius est semper allegare quasi possessionem, quæ facilius probatur; & præsentatum habere requisita necessaria, & esse præsentatum infra tempus debitum, eumque acceptasse præsentationem de se factam, vide Lambert. vbi supra artic. 14. & fuisse factum edictum in forma. Nisi † aliquid obijciatur contra præsentantem præsentatum, seu institutionem, habens instituere tenetur admittere, & instituere præsentatum. cap. monasterium, vbi glos. vltim. 16. quæst. 7. Paul. de Citad. de iure patr. part. 6. quæst. 5. & Lambert. vbi supra art. 15.

C A P V T T E R T I V M.

Quid agendum, si superior spernat præsentationem, & ad quid teneatur dictus superior tali casu.

S V M M A R I V M.

1 Præsentatus à Superiore

1 Spretus debet appellare.

2 Et adire Superiorem dicti

Su-

Superioris, ut compellat dictum habentem instituere.

3 *Et si iniuste id fecerit, tenetur dicto spreto providere.*

4 *Duobus litigantibus in Curia super aliqua Ecclesia non valet alia presentatio facta à patrono intra debitum tempus.*

5 *Presentatus obtinens provisionem Apostolicam non facta mentione de variatione, nihil facit.*

1 **S**uperiore ꝛ spernente presentationem presentatus habet remedium appellationis. glos. 1. in cap. pastoralis. de iurepatron. Item habet aliud remedium, potest enim ꝛ adire Superiorem illius, qui debet instituere per viam querelæ, & petere, ut vi compellatur ille, qui debet instituere, ad ipsum presentatum instituendum. Abb. in dicto cap. pastoralis. vbi glos. in verbo, malitiose, ponit quis probare debeat, & quomodo, & an presumatur, quod malitiose habens instituere non admiserit presentationem, & ponit late Lambertin. de iurepatronat. lib. 2.

par. 2. quæst. 8. artic. 18. Si iniuste ꝛ igitur Superior spreverit presentatum, & alium instituerit, vel minus idoneum, tenetur ex dicto cap. pastoralis. ad providendum tali presentato spreto, de alimentis, nec requiritur ad hæc alimenta petenda ordo iudiciarius, seu libellus; sed esse considerandam paupertatem, & impotentiam talis clerici respectu Episcopi. Hostien. in dicto cap. pastoralis. in §. verumtamen. col. vltima. de iurepatronatus. & Lambertin. vbi supra. art. 20. spretus autem dicitur expresse vel tacite, ut declarat Lambertin. vbi supra. art. 25. Eadem ratione ꝛ si duobus litigantibus in Curia super Ecclesia, patronus Ecclesiæ id sciens presentet alium infra tempus debitum Ordinario, qui scienter illum instituat, eo casu vnus ex collitigantibus, pro quo lata sit sententia in Curia, habet actionem contra patronum, & contra Ordinarium. argumento text. in dicto cap. pastoralis. apparet enim, quod talis institutio malitiose facta fuit, & in elusionem sententiæ. Paul. de
Cit-

Cittad. de iurepatron. par. 6. quæst. 55. Lambertin. vbi supra artic. 21. Et si vnus ꝑ ex presentatis obtineat prouisionem beneficij à Papa non factâ mentione de variatione factâ à patrono, cum illam ignoraret, & de institutione

sequuta, talis prouisio apostolica tanquam subreptitia non valet in præiudicium dicti instituti, ita habetur in cap. constitutus. in princip. vbi Abb. & in cap. ad audientiam. il secondo. de rescrip.

CAPVT QVARTVM.

In discussione præsentationum citari debent contradictores certi speciali citatione, incerti edicto generali.

SVMMARIVM.

- 1 Institutio quomodo fiat ad instantiam comparentium, & se opponentium.
- 2 Presentati citari debent certa citatione speciali.
- 3 Presentatus absens potest citari ad domum.
- 4 Presentatio metu facta non tenet.
- 5 Idem est si ex impetu, vel iracundia,
- 6 Vel clandestine.
- 7 Patronus licet non presentauerit, potest tamen opponere cõtra presentatum ab alio.

- 8 Extranei etiam possunt opponere contra presentatum.
- 9 Oppositio defectus notarij contra presentatum tolli non potest.
- 10 Populus quando de facto se opponit contra presentatum, quid agendum.
- 11 Petitio talis qualis sufficit in processu, pro assequenda institutione.
- 12 Exceptiones dilatoria sunt reijcienda.
- 13 Litis contestatio non requiritur in iudicio, quo petitur institutio.
- 14 Et requiritur terminus ad pro-

probandum in hoc iudicio.

15 *Et ita Pisis seruatnr.*

16 *Iuramentū calumniæ præstari debet in hoc iudicio, quo petitur institutio.*

HActenus visum est quo modo superior habens instituere ex suo officio discutere debeat iura presentantium, & presentatorum.

1 Nunc est videndum ¶ quomodo id fiat non ex officio Iudicis, sed ad instantiam comparentium, & se opponentium.

2 Imprimis ¶ citari debent speciali citatione tanquam certi, illi, qui primo loco presentauerunt, vel presentati fuerunt, & alij incerti, edicto, generaliq; citatione citari debent. Doctor. in cap. vlt. de elect. lib. 6. Si autem ¶ compræsentatus, vel certus contradictor esset absens tunc satis est eisdem citari ad Domum eorum solitæ habitationis, vel in ecclesia, seu ad valuas illius; ad hoc vt ecclesiæ citius provideatur, & sibi imputent, si in loco, vbi talis causa agitur, procuratorem non reliquerunt. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 2. quæst. 9. art. 2. Quod ¶

si per metum facta sit presentatio, potest ipse patronus id opponere, quia talis presentatio non tenet: quod est verum quando metus fuit causa talis actus. Alex. conf. 16. lib. 3. Ita ¶ etiam non valet presentatio facta ex impetu, vel iracundia. cap. auditis. ibi prorupit. de elect. Iracundia enim facit contractum non valere. l. quicquid calore. ff. de reg. iur. vide Firman. in tract. de Episcopo. par. prima lib. 3. quæst. 35. Nec ¶ minus valet presentatio clandestine facta. ad text. in cap. quia. propter. §. vlt. & ibi gloss. & Doctor. de elect. vt quia non sit facta coram habente instituere, quo casu non dicitur perfecta presentatio. Lambertin. vbi supra artic. 7. Potest ¶ etiam ¶ patronus quamuis nõ presentauit, nec fuit spretus, opponere defectum, vel vitium contra personam, vel aliud simile. cap. nulli; & cap. sequenti. de elect. lib. 6. Lambertin. vbi supra artic. 8. Insuper ¶ omnes etiam extranei admittuntur ad opponendum contra presentationem pro impedienda institutione, quia in edicto vocantur omnes,

- nes, qui se volunt opponere. dicto cap. vlt. de elect. lib. 6.
- 9 Quod si † quis ad impediendam institutionem opponat contra presentatum de notorio defectu, non potest postea poenitentia ductus à tali oppositione recedere, argumento text. in cap. ab eo, & in cap. si forte. de elect. lib. 6.
- 10 Verum si † populus potius de facto, quam de iure se opponat contra presentatum, quia nolunt illum in Rectorem, tunc si sit presentatus ad beneficium curatum talis populi, contradictio est admittenda si sit rationabilis ob timorem scandali: secus est in beneficijs simplicibus, in quibus nullum vertitur interesse populi. Lambertin. vbi supra. artic. 11. Paul. de Citadin. de iure patronat. par. 6. q. 19. Et est notandum, quod in faci-
- 11 ciendo † processu pro assequenda institutione sufficit talis qualis petitio, cum qua concordari possit sententia. Clement. saepe circa princip. de verbor. significat. & exceptiones † dilatoriae sunt repellendae, nisi essent necessariae pro legitimatione personarum. Cardin. in dicta Clement. saepe
- 13 pe col. 5. Nec † hoc casu requiritur litis contestatio. Clement. dispendiosam. & ibi Cardin. de iudic. & quod in summarijs non requiratur litis contestatio, probat Lambertin. vbi supra art. 12.
- 14 In hoc igitur † iudicio summario pro assequenda institutione publicato edicto, eiusque peremptorio termino elapso, in quo factae sint contradictorum oppositiones, & exceptiones, & facta aliqua responsione, quae loco litis contestationis habeatur, dandus est vtrique parti terminus ad probandum incumbens: ita habetur in dicta Clement. saepe. ibi terminum dare possit. Et ita in praxi seruetur
- 15 Pisis †, vbi secundum constitutiones synodales Pisanas datur terminus ad probandum triginta dierum utilium, quo termino durante possunt presentari articuli, positiones, exceptiones, acta, iura & munimenta, quibus partes uti volunt: de quibus habetur in dicta Clement. saepe. §. & quia positiones, & ibi gloss. & ibidem in §. citationem vero habetur, quod etiam in tali
- 16 causa † debet praestari iuramentum-

mentum calumniæ, & de veritate dicenda. vide Rocch. de Curte, de iure patronatus

in verbo competens alicui. quæst. 14. col. 2.

CAPVT QVINTVM.

Quomodo probetur ius patronatus antiquum.

SVM M A R I V M.

- 1 Ius patronatus antiquum probatur per instrumenta, & per authenticas scripturas. & num. 6.
- 2 Ius patronatus quomodo probetur.
- 3 Exemplum in probando iure patronatus.
- 4 Illustrissimus Cardinalis Lantes patronus Capellaniæ SS. Simonis, & Iudæ.
- 5 Descendentia quomodo probetur.
- 7 Quasi possessio per tempus immemorabile continuata prodest.
- 8 Concil. Tridentin. Sessione vigesima quinta de reformat. capitulo nono iubet ius patronatus probari ex fundatione, vel dotatione.
- 9 Quasi possidens ius patrona

tus non tenetur probare descendentiam.

- 1 Ius patronatus † antiquum est difficilis probationis, immo impossibilis: tamen probari potest per instrumenta, vel alias authenticas scripturas. Lambertin. de iure patronatus, lib. 2. par. 2. quæst. 10. art. 4. & quomodo † probetur ius patronatus, tradit Rota Rom. in nouissimis. lib. 3. Decis. 1372. nu. 1. & Deci. 1014. & 254. dicto lib. 3. tradit Illustrissimus Card. Tusc. pract. conclus. iuris in littera I. conclus. 617. traditur etiam in praxi Archiepiscopali Leonis par. 2. cap. 21. de iure patronatus. num. 1. 2. & 3. vide Farinacium tomo primo & 2. partis secundæ. Decis. 360. 374. 548. 541. 694. 146. 235. & par-

& parte prima, tomo primo, & secūdo. Decif. 333. 222. 224. 481. 211. 77. & 518. & Card. Mantic. Decif. 208. & 244. & Cardin. Seraphinum. Decif. 1141. 1120. & 1103. Exem-
 3 plum † fit, agitur de Capellania sanctorum Simonis, & Iudæ existente in Primatiali ecclesia Pisana fundata anti-
 quitus ab Illustr. Viro Domino Petro Lante, Patritio Pisano, de quo extat sepulchrum in ecclesia sanctæ Mariæ de
 Araceli Romæ. Nam ex illis scripturis apparebit tantum dictum Dominum Petrum fundasse, construxisse, & dota-
 tasse dictam Capellaniam, cum consensu Ordinarij: & cum dictæ scripturæ sint anti-
 quæ tercentorum, seu quingētorum annorum, esset probanda descendencia proueniens à dicto Domino Petro, quæ descendencia in antiquis probatur leuioribus probatio-
 nibus. tradit Marc. Ant. Genuen. Episcopus Hernien. in sua praxi Curie Archiepisc. Neapol. cap. 82. num. 1. varia de iure patronat. quæ descendencia verificatur in Illu-
 4 strissimum, & † Reuerendissimum Dominum Marcellum

Praxis Iurispatron.

Lantem sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalem amplissimum, & in Illustrissimum Dominum Marc. Anton. eius fratrem Marchionē Turris Andree, & in Illustrissimum Dominum Federicum Lantem, & alios nobiles de dicta familia. Nec regulariter † probari poterit talis descendencia, per tot ætates, cum antiqua ignorētur nomina, præsertim Pisis, vbi iniuria temporum deperditæ sunt scripturæ, & documenta, esset enim probandum quomodo ab illo primo fundatore dictum iuspatronatus deueniret in antecessores dictorum Nobilium, nunc viuentium, & consequenter ad hos Dominos nūc viuentes. Cum ergo dicta Capellania reperiatur fundata à dicto Domino Petro, & nunc pertineat ad dictos Dominos de dicta familia, vrgentissima erit præsumptio per legitimas ætates ad eosdem Dominos nūc supersites peruenisse: & de modo talis probationis vide Abbat. in consil. 54. par. 1. & consil. 102. par. 2. Concurrunt enim antiquitas facti, & etiam continuatio eiusdem familiæ, iun-

O ta

Ita probatione famæ etiam
 per testes de auditu. Ex qui-
 bus dictum iuspatronatus an-
 6 tiquum † probabitur: quod si
 nulla appareat fundatio, præ-
 sumitur acquisitum iuspatro-
 natus, ex aliquo titulo habi-
 7 li, & tunc sufficit † quasi pos-
 sessio tanti temporis, cuius ini-
 tij memoria non extet, conti-
 nuata ab antecessoribus suis
 in eum. Hodie autem serua-
 8 tur Concil. † Trident. Sess. 25.
 de reform. cap. 9. vbi decretū
 est, quod in probando iurepa-
 tronatus probetur illius titu-
 lus ex fundatione, vel dota-

tione, ex authen. documento,
 & alijs iure requisitis, siue
 etiam ex multiplicatis præ-
 sentationibus per antiquissi-
 mum temporis cursum, qui
 hominum memoriam exce-
 dat, alias secundum Iuris di-
 spositionem. vide Dec. con-
 sil. 174. num. 4. & Card. Man-
 ticam Decis. 198. 208. & 318
 9 Rot. Rom. Et existens † in
 quasi possessione Iuris præsen-
 tandi non tenetur probare
 descendentiam. Cardinalis
 Seraphinus Decision. 1103.
 1141. numero 11. 1232. &
 1367.

CAPVT SEXTVM.

Quomodo probetur iuspatronatus modernum.

SYMMARIVM.

1 *Iuspatronatus modernum
est facilis probationis.*

1 **I**uspatronatus † modernum
est facilis probationis. Nā
satis est probare beneficium
fuisse fundatum, constructum,
& dotatum de consensu Ordi-

narij, puta à Lothario, & à Lo-
 thario peruenisse in Renatum
 tanquam hæredem vniuersa-
 lem dicti fundatoris, vel eius-
 dem donatarium ex legitima
 donatione, & alia probanda
 erunt, posita per Lambert. de
 iurepatronat. lib. 2. par. 2.
 quæst. 10. art. 5.

CA-

CAPVT SEPTIMVM.

Quasi possessio iurispatronatus, seu Iuris præsentandi quomodo probetur.

SVMMARIVM.

- 1 *Quasi possessio iurispatronatus est facilioris probationis.*
- 2 *Concil. Tridentin. Sessio vigesimaquinta de reformat. cap. 9. requirit multiplicatas præsentationes per tempus im memorabile.*
- 3 *Stylus articulandi in praxi pro quasi possessione probanda.*
- 4 *Forma probandi quasi possessionem iurispatronatus.*
- 5 *Super singulis dictis singuli formantur articuli.*
- 6 *Quasi possessio iurispatronatus ex quibus dignosci possit.*

Facilior modus † probandi, & obtinendi in iure patronatus, est probare quasi possessionem iurispatronatus, seu Iuris præsentandi, & ideo quamuis aliquis se dicat,

& asserat patronum, si postea probet se esse in quasi possessione Iuris præsentandi, obtinebit. Talis autem quasi possessio probari potest per instrumenta præsentationum, & institutionum, vel quia patronis facta sunt solita fieri habentibus tale Ius. ad notata in cap. si vero. de iure patronat. & secundum dicta in cap. consultationibus. de iure patronat. & Concil. Tridentin. † Sess. 25. de reform. c. 9. requirit multiplicatas præsentationes per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat. vide Farinaccium parte prima, tomo primo, & secundo. Decis. 615. 195. 222. 224. 347. & de probatione huius quasi possessionis, vide Card. Mant. Decis. 208. Rot. Rom. & Praxim Archiepiscopalem.

Leonis par. 2. cap. 21. de iurepatronat. num. 1. & sequentibus, & Mascardum de probationibus. concl. 1217. Quare † stylus articulandi in pra-

3 xi erit huiusmodi, quem etiam ponit Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quaest. 10. artic. 6.

4 Comparet † Nicolaus Mazzolius clericus Pisanus praesentatus ad Capellaniam sancti Ioannis Chrysostomi sitam in Primatiali ecclesia Pisana, & pro verificatione Iurium suorum principalem patronorum dictae Capellaniae existentium in pacifica quasi possessione iuris praesentandi ad dictam Capellaniam: & breuiter dicit se fuisse, & esse praesentatum ab Illustr. Domino Ioanne de Riccis Patritio Florentino patrono dictae Capellaniae, & existente in pacifica quasi possessione Iuris praesentandi ad dictam Capellaniam quando vacare contingit: quae Capellania fundata fuit, constructa, & dotata ab Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino Domino Iuliano de Riccis Archiepiscopo Pisano, &

post mortem dicti Illustrissimi Domini dictum iurepatronatus, deuenit in Petrum de Riccis, qui ad dictam Capellaniam vacantem praesentauit Presbyterum Franciscum de Vbertinis, qui fuit institutus, dictamque Capellaniam per multos annos pacifice possedit: postea peruenit dictum iurepatronatus in Carolum filium dicti Petri, qui ad dictam Capellaniam vacantem per mortem dicti Francisci praesentauit Presbyterum Tiburtium Grillettum, qui fuit institutus: demum dictum iurepatronatus peruenit in Dominicum filium dicti Caroli, qui ultimo loco ad dictam Capellaniam vacantem per obitum dicti Tiburtij, praesentauit Presbyterum Iulium de Braccis clericum Pisanum, qui etiam fuit institutus: demum Petrus dicti Dominici filius, & haeres ad eandem Capellaniam vacantem per obitum dicti Iulij praesentauit dictum Compantem: & haec omnia probantur per instrumenta authentica. Et super † singulis superioribus dictis singuli poterunt for-

formari articuli, & ex quibus
6 dignosci † possit quasi posses-
sio iuris presentandi ad be-

neficiam: vide Decif. Rot.
Roman. lib. 3. in nouissimis
Decif. 680.

CAPVT OCTAVVM.

Quomodo probetur presentatio, & institutio.

SVMMARIVM.

- 1 Presentatio probatur per instrumenta, ita & institutio.
- 2 Et per litteras institutionis sigillatas.
- 3 Et sufficit sigillum Ordinarij.
- 4 Et probanda est consuetudo, qua fides adhibetur talibus litteris.
- 5 Cautela est facere instrumentum presentationis, & aliud institutionis.
- 6 Patronus esse quis non probatur, si tanquam patronus fuit honoratus.
- 7 Ius patronatus probatur per litteras antiquas in lapidibus incisas.
- 8 Sed quo ad primum fundatorem ibi nominatum.
- 9 Litteræ antiquæ incisæ in Praxis Iurispatron.

lapidibus, quando, & quomodo probent.

IN materia probationis iurispatronatus, & iuris presentandi probatur presentatio, & institutio † sequuta, per instrumenta successiue facta, si in authentica forma producantur: & ita procedunt notata in cap. si vero. de iure patron. quæ instrumenta debent esse celebrata cum notario, & testibus. Item
2 per † litteras institutionis ipsius Ordinarij cum suo sigillo authentico probatur, si adfint testes cum subscriptione notarij. Et si litteræ Ordinarij sint † confectæ cum suo sigillo tantum, probant, si talis extet consuetudo. Bald. in rubr. colum. penult. C. de

O 3 fide

fide instrum. Quapropter si
 4 hæc ꝑ articulentur, ponatur
 etiam, quod talis extat con-
 suetudo, nempe, quod litte-
 ris huiusmodi cum solo figil-
 lo detur plena fides, & quod
 pluries, vel saltem bis ita fue-
 rit iudicatum, & in contra-
 dictorio iudicio obtentum.
 Sed cautela est in praxi ser-
 5 uanda ꝑ hæc, facere instrumen-
 tum cum notario, & testibus
 de ipsa presentatione, & aliud
 simile instrumentum super
 institutione; de quibus vide
 Lambertin. de iurepatronat.
 lib. 2. par. 2. quæst. 10. arti-
 culo 4. & 7. Nec ad proban-
 6 dum quem ꝑ esse patronum
 sufficit probare illum fuisse
 honoratum tanquam patro-
 num in processionibus, & in
 alijs, quia in specie debet
 probari quasi possessio iuris
 præsentandi. Lambertin. vbi
 supra artic. 8.

7 Probatur etiam iuspatrona-
 tus per ꝑ litteras antiquas in-
 cisas in lapidibus positas in

Campanili, vel in Ecclesia,
 stante temporis antiquitate,
 & nisi contrarium appareat.
 Rocch. de Curte. de iurepa-
 tron. in verbo honorificum.
 in fine. colum. 50. Quod pro-
 8 cedit ꝑ quo ad primum illum
 fundatorem tantum nomi-
 natum in dictis lapidibus,
 quia quo ad descendentes
 probanda erit descendencia,
 nisi in dictis lapidibus dice-
 retur iuspatronatus esse illo-
 rum, de familia Gualandorū
 nobilium Pisanorum, vel de
 alia familia, quia hoc face-
 ret pro illis de tali familia
 superstitibus, nisi contra
 eos esset legitime præscri-
 ptum. Lambertin. ibidem.
 9 art. 9. Et quando ꝑ litteræ
 antiquæ incisæ in lapidibus
 probent, vide Felin. in cap.
 cum causam. colum. 3. de
 probat. & quod probent ius-
 patronatus, & Ecclesiæ con-
 secrationem, probat Dec. con-
 sil. 135. col. 3.

CAPVT NONVM.

Quæ exceptiones proponi possint contra probationes iurispatronatus, & iuris præsentandi, & de processus publicatione.

SUMMARIVM.

- 1 Excipere quæ possint contradictores contra presentatum, & presentantem.
- 2 Exceptio, quod presentans non sit de familia fundatoris.
- 3 Vel quod non interuenit consensus ordinarij in fundatione.
- 4 Compatroni possunt esse testes in probando iurepatronatus.
- 5 Patronus, qui presentauit non potest esse testis in probando iurepatronatus.
- 6 Processus publicatio fieri debet.
- 7 Sed eius omisso non vitiat.
- 8 De processus publicatione notanda.

1 **H** Actenus † visum est, quomodo Actor in

hoc Iudicio possit probare iurispatronatus, & ius presentandi, eorumque quasi possessionem. Nunc videamus quomodo contradicentes possint excipere contra prædictas probationes: & distinguendum est, quod aut sumus in probatione iurispatronatus antiqui, aut moderni; Primo † casu contra probationem iurispatronatus antiqui possunt contradictores excipere, illum, qui presentauit non esse de illa familia, cuius se esse asserit, sed illud cognomen sibi assumpsisse, vt aliquando accidit, & iura patronatus vsurpantur; vel excipere, quod nunquam Antecessores illius, qui presentauit, fuerunt in quasi possessione dicti iurispatronatus, seu iuris presentandi, vel quod scri

ptura ex aduerso exhibitæ nõ sunt validæ, neque autenti-
cæ, vel quod priuilegium al-
legatum non est legitime
3 scriptum seu signatum. Se-
cundo casu contra probatio-
nem iurispatronatus moderni
possunt contradictores exci-
pere plura, nempe non in-
teruenisse consensum Ordi-
narij in fundatione, constru-
ctione, seu dotatione eccle-
siæ; vel interuenisse consen-
sum illius, qui non habebat
huiusmodi facultatem; vel
quod fundator non poterat
acquirere iurispatronatus, quia
erat hæreticus, vel crimino-
sus talis, qui erat iurispatro-
natus incapax: & si fundetur
probatio iurispatronatus su-
per præscriptione, poterit ex-
cipi contra eam de inuali-
do titulo, de mala fide, & de
alijs, vel aliter, prout late
ponit Lambertinus de iure-
patronatus lib. 2. p. 2. q. 10.
4 art. 10. & in probando iur-
repatronatus possunt esse te-
stes compatroni, nisi per hoc
probarent ius suum, consan-
guinei, & familiares, cum
alias tales familiares admit-
tantur, vt per Abb. post gloss.
in cap. cum dilectus, de cle-

ric. non residen. & notatur in
cap. litteras de præsumpt. Fe-
lin. in cap. insuper de testib.
5 Quo autem † ad merita, vel
demerita præsentati non ad-
mittitur patronus præsentis,
quia ex hoc recipit commo-
dum conseruandi, vel acqui-
rendi quasi possessionem, &
prædicti, vt testes admittun-
tur, quia ad probandas de-
scendentias per eos notas fa-
cilis deponunt, illisq; fides
adhibetur, secundum tamen
personarum, qualitates, vt
per Doct. in cap. quoties.
de testib. & per Lambert. vbi
supra artic. 12. Denique tali
6 processu terminato illius pu-
blicatio testium, instrumetorum,
& gestorum productorum
fieri poterit ad hoc, vt partes
scire possint an velint cedere,
vel contendere. gloss. in clem.
sepe. in verbo, non obstate. de
7 verb. signif. Omissio † tamen
talis publicationis non vitiat
hunc processum. vide Abb. in
c. cum I. & A. num. 10. de re
iudic. Et de tali publicatione
8 † processus, vide Rot. Rom.
de testib. in nouis. decis. 13.
& Lambertin. vbi supra ar-
ticulo 13.

CAPVT DECIMVM.

In tali causa possunt reprobari testes.

SVMMARIVM.

- 1 *Quæ fiunt post publicationem processus.*
- 2 *Repulsæ testium fiunt in iudicio, quo petitur institutio.*
- 3 *Testes an possint reprobari post publicationem processus.*
- 4 *Testes reprobatorij an possint per alios testes reprobari.*

Nunc videndum est de his, quæ fiunt post processum publicationem; ideoque notandum est in hoc iudicio post dictam publicationem posse reprobari testes, & sic potest fieri processus repulsæ testium respectu personarum; vel respectu dictorum per eos: qui processus si omitteretur immineret

præiudicium, quod non esset reparabile in causa appellationis. ad ea, quæ dicit Abb. in cap. 1. de exception. & in cap. cum l. & A. de re iudicata. Et quot testes requirantur ad reprobandum testes partis aduersæ, vide Abb. in cap. series. de testibus. Et nunquid possint post publicationem reprobari, ponit. Abb. in cap. præsentium. de testibus. Et de hac materia, & nunquid testes reprobatorij possint per alios testes reprobari, vide Abb. in capit. licet dilectus. & ibi Felin. de testibus. & Lambertin. de iure patronat. libro 2. parte secunda, quæstione 11. articulo primo.

CAPVT VNDECIMVM.

In huiusmodi iudicio non est necessaria conclusio in causa.

SUMMARIVM.

- 1 Conclusio in causa non est necessaria in iudicio, quo petitur institutio.
 - 2 Conclusio in causa in beneficialibus non est necessaria.
 - 3 Si tamen fiat, non potest reuocari.
 - 4 Conclusio in causa quomodo fiat, & quando dicatur conclusum in causa.
 - 5 De dicta conclusione in causa in beneficialibus.
 - 6 In praxi non fit conclusio in causa in iudicio institutionis.
- 1 **C**onclusio in causa † in hoc iudicio non requiritur, nec est de substantia, ita habetur in Clem. saepe. circa finem. & ibi glos. in verbo, conclusione. & ibi etiã Card. de verb. significat. In
- 2 beneficialibus enim † non est

necessaria conclusio in causa. Rot. Roman. de testibus. in nouis. decis. 1. incipiente, si post conclusionem. Si tamen fit facta, seruanda erit per regulã, quod potui nolui, quod volui adimplere nequiu. ca. quoniam Abbas. de officio deleg. Neque à parte † tunc potest reuocari, nisi Iudice volente, qui Iudex etiã post dictam conclusionem potest recipere probationes etiã inuita parte, præsertim vbi vertitur periculum animæ. vide Cappellam Tholosanã decis. 14. num. 3. Felin. in cap. cum dilectus. num. 13. & 14. & num. 27. & sequentibus. de fide instrum. Lambertin. de iure patron. lib. 2. parte 2. quæst. 11. artic. 2. & Felinus vbi supra ponit, quando † dicatur conclusum in causa, & quomodo talis conclusio fiat; & de conclusione

5 sione † in beneficialibus, vide etiam Rot. Roman. de probat. in antiquis. decis. 1. incip. nota, quod postquam est conclusum. Et in praxi

6 pluries † obtinui in contradictorio iudicio in beneficialibus non esse necessariam conclusionem in causa.

CAPVT DVODECIMVM.

In tali iudicio necessaria est sententia diffinitiuā,
& ab ea potest appellari.

SVMMARIVM.

1 Sententia diffinitiuā in iudicio ad obtinendam institutionem est necessaria.

2 Et ferenda est in scriptis.

3 Et potest concipi in personam principalis, siue eius procuratoris.

4 In causa criminali, & matrimoniali sententia concipitur in personam principalis.

5 Institutio habet vim sententię diffinitiuę.

6 Si facta sit discussio negotij.

7 Institutio habet vim interlocutoria, si facta sit per simplicem informationem.

8 Appellari potest à sententia institutionis.

9 Praxis circa sententiam institutionis, & circa appellationem.

10 Sententia institutionis transt in iudicatum, si appellatio non sit interposita, vel non prosecuta.

11 Aliquando proceditur per viam Euangelicę denunciationis.

12 Patronus obtinens sententiam contra patronum totum ius acquirit.

13 Sententia lata contra presentantem præiudicat presentato scienti, & patienti.

14 Res inter alios iudicata, quando alij noceat, vel non.

15 Exceptio rei iudicata nocet solum illis personis, inter quas lata est.

16 Res

16 *Res iudicata nocet solum illis personis, inter quas lata est.*

17 *Sententia lata in actionibus præiudicialibus quando faciat ius quo ad omnes.*

1 **I**N huiusmodi iudicio terminando sententia diffinitiva est necessaria. clem. sæpe. de verb. significat. ibi sententiam vero diffinitivam, vbi glos. in verbo, in scriptis, notat sententiam huiusmodi
 2 proferendam esse in ¶ scriptis, in qua sententia potest fieri condemnatio expensarum factarum à victore contra victum, & illarum executio concedi. Rocch. de Curte. de iurepatr. in verbo. competens alicui. q. 23. col. 3. & habetur in c. finem litibus, de dolo, & contum. tradit Lamber. de iurepatr. lib. 2. p. 2. q. 11. art. 3.
 3 & sententia ¶ in hoc casu potest concipi in personam principalis, siue eius procuratoris. c. querelam. & ibi Abb. n. 10. de elect. secus in ¶ causa matrimoniali, & criminali, vel simili, in quibus sententia fertur in personam principalis duntaxat, non autem eius procuratoris. Et est notandū,

5 quod institutio, seu confirmatio ¶ habet vim sententiæ diffinitivæ, quando ad causam comparet contradictor, & proceditur cum causæ cognitione. Nam eo casu dicitur proprie sententia diffinitiva, præsertim si cognoscatur de iuribus præsentantium, quia cognosceretur tunc verus patronus, qui pro se sententiam habuit. ad dicta per Abb. in c. ex litteris. & in c. si vero. in fine. de iurepatr. Idem erit, si
 6 nullus ¶ sit contradictor; sed superior ex officio discutit negotium cum causæ cognitione. Si autem hæc discussio facta sit à superiore per simplicem informationem, de qua loquitur Abb. in c. constitutis. il secondo. n. 14. de appellat. hoc casu servata forma. c. vlt. de elect. lib. 6. ¶ institutio
 7 habebit vim sententiæ interlocutoria, prout declarat Lamber. vbi supra. art. 4. vide Farinac. parte 2. tomo 1. decis. 522. n. 1. large tamen poterit & hæc dici sententia diffinitiva, cum negotium, de quo agitur, diffiniat. ad tex. in l. 1. ff. de re iudic.

8 à ¶ tali sententia institutionis quo-

quomodolibet lata appellari potest. dicto cap. constitutis. il secondo. de appellat. & c. pastoralis. de iure patron. sed dictæ appellationi nõ est deferendum, ne per eam impediat possessio talis instituti. Lamber. vbi supra. art. 5. sed in praxi vidi ¶ seruari talem sylum, nempe quando adest contradictor, & proceditur cum causæ cognitione, Iudex profert sententiam declarando præsentatum fuisse, & esse instituendum, & facta parti notificatione, & tráfacto de cendio, & non interposita, appellatione proceditur ad institutionem: aliquando etiã Iudex profert sententiam declarando præsentatum fuisse, & esse instituendum, & eodem tempore instituit vnico contextu. Verum si appellatione ¶ non sit interposita, vel fuit interposita, sed non prosequuta, sententia institutionis transit in iudicatum; ita Card. in cap. consultationibus. de iure patron. Rocch. de Curte vbi supra. q. 22. col. 1.

¶ Quod si ¶ sententia transitum fecerit in iudicatum, poterit pars si foueat bonum, ius agere contra eum, qui ob-

tinuit, per viam euangelicæ denunciationis. Abb. in cap. ad audientiam. il secondo. numero 11. & 12. de rescript. Lamber. vbi supra. art. 6. Si vero sententia ¶ lata sit contra patronum ad fauorẽ alterius patroni, tunc totum ius patronatus, & ius præsentandi obtinenti acquiritur, & accrescit, non quod proprie aliquid accrescat, cum tale ius diuidi non possit; sed quia non decrescit. Bald. in cap. quanto. num. 9. de iudic.

¶ Adnotes etiam, quod ¶ si sententia lata sit contra præsentantem, præiudicat præsentato scienti, & patienti ob connexitatem iuris inter eos existentis, & è contra sententia lata contra præsentatum præiudicat præsentanti scienti, & patienti. vide Abb. in cap. quamuis. num. 20. 21. & 22. de re iudic. Et quando ¶ res inter alios iudicata, noceat alijs, vel non, & præsertim inter personas connexas, vide Abb. vbi supra, & ibidem Felin. qui ponit quando sententia lata contra subditum noceat Domino, & è contra.

¶ Item quando quæritur ¶ an
ex-

exceptio rei iudicatæ alteri noceat nec ne, inspiciendum est, an sit idem corpus, eadem quantitas, idem ius, eadem causa petendi, & eadem conditio personarum, quæ nisi omnia concurrant alia res est. l. cum quæritur. l. quantitas, & l. & an eadem. ff. de except. rei iudicat. Et regulariter res † iudicata non nocet nisi illis personis, inter quas lata est, & in illis causis, super quibus actum est, & eo modo, quo actum est. l. 2. C. quib. res iud. non noc. & l. 1. C. res inter alios actas, vel iudicatas alijs non nocere. Hostiens. in sua summa instit. de re iudic. in vers. quibus noceat, vel non noceat

res iudicata.

Et in actionibus præiudicialibus ad hoc, ut sententia lata faciat † ius, quo ad omnes sex requiruntur. Primum, quod sit legitimus petitor, & contradictor. Secundum, quod interuenerit plena defensio. Tertium, quod sententia fuerit lata verbis affirmatiuis. Quartum, quod non fuerit detecta collusio. Quintum, quod verè causa sit præiudicialis. Sextum, quod fuerit principaliter discussum. Aretin. in §. præiudiciales num. 6 ubi las. num. 28. Instit. de action. Vide Alex. cons. 21. col. 1. lib. 1. Cephal. cons. 307. num. 78. & cons. 442. num. 49.

LIBER DVODECIMVS,

In quo declaratur materia
institutionis.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit institutio.

SVMMARIVM.

- 1 *Institutio propria quid sit.*
- 2 *Institutio large sumpta, continet inuestituram, & immissionem in possessionem.*
- 3 *Institutio, collatio, ordinatio, & confirmatio in quibus differant.*

1 **I**nstitutio † propria, per quam præsentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto, ita Abb. in cap. auctoritate. num. 7. de institut. quod sit iuris translatio, probat gl. in cap. 1.

de regul. iur. lib. 6. est translatio non libera, quia Superior velit nolit, tenetur præsentatum idoneum instituire. cap. pastoralis. & c. quod autem. de iure patron. & cap. decernimus. 16. quæst. 7. Institutio † tamen large, & in genere sumpta continet inuestituram, immissionem in possessionem, & institutionem auctorizabilem, quæ datur ab Archidiacono. cap. ad hæc. de offic. Archidiacon. continet collationem, omnem modum providendi, & omnem canonicum titulum. gloss. in dicto cap. 1. vbi Dyn. Ioan. Andr. & Petr. de Anchar. & refert Lam-

224 Pars II. Lib. XII. Cap. II.

Lamber. de iurepatron. lib. 2. par. 3. quæst. 1. art. 1. Sed in casu nostro de institutione in specie sumpta tantum tractatur, quæ cadit super præsentatione facta à patrono. Et

3 in quibus † differant electio, nominatio, postulatio, præsentatio, confirmatio, institutio, ordinatio, & collatio. ponit Abb. in dicto cap. auctoritate de institut.

CAPVT SECVNDVM.

Instituendi potestas regulariter penes Episcopum residet, seu eius Vicarium.

SVMMARIVM.

1 Episcopus solus de iure communi potest instituere.

2 Nec requiritur consensus Capituli.

3 Inferior potest instituere ex privilegio, ita & Vicarius.

4 Episcopus potest delegare facultatem instituendi.

5 Collatio, & præsentatio ante vocationem non possunt delegari.

6 Capitulum, seu eius Vicarius sede Episcopali vacante potest instituere.

7 Episcopus ille instituit, coram quo fuit facta præsentatio, quando ecclesia est in confinibus duarum Diœcesum.

8 Delegatus ad ordinandam ecclesiam ad præsentationem, patroni debet operari, ut habens instituere instituat.

9 Beneficialis causa cognitio si alicui committatur, est etiam commissa collatio, & institutio.

I DE iure communi † solus Episcopus potest præsentatos instituere. cap. ex frequentibus. de institut. cap. 1. de institut. lib. 6. cap. cum satis. de offic. Archidiacon. Clement. plures. de iurepatron. & in pluribus Capitulis tituli de iurepatronat. Abb. in cap. cum ecclesia Vulterrana. columna 3. de elect. Dec. consil.

fil. 121. quod limita secundum Felin. in cap. cum venerabilis. num. 32. & sequentibus de exception. potestq; solus Episcopus instituere absque consensu Capituli. Cardin. in Clem. prima de supplen. neglig. Præl. num. 11. & sequentibus. quod probatur in cap. nobis. de iurepatr. vbi dicit text. præsentationem esse faciendam Episcopo, nec de Capitulo mentionem facit, & Episcopus habet intentionem fundatam super omnibus beneficijs suæ Dioecesis. Cardinalis Seraphinus decis. 1353. num. 3. Ideo & ab Episcopo solo fieri debet institutio, & ita servatur in praxi, & de consuetudine, qua stante tenet institutio. cap. non est de consuetud. lib. 6. Potest autem Inferior & instituere absque Episcopo ex privilegio, vt est in Capitulo Pisano. Eandem potestatem instituendi habet Vicarius Episcopi habens generale mandatum, ita colligitur ex dicto cap. ex frequentibus, & notatur in cap. vlt. de offic. Vic. lib. 6. in gloss. in verbo non possunt, vbi Archidiac.

Praxis Iurispatron.

& Domin. tradit Sbrozius in suo tractatu de offic. Vicarij. lib. 2. quæst. 11. vbi num. 13. testatur hanc esse communem opinionem. Et ita in praxi servatur, & tenet vsus communis. Quæ instituendi facultas potest ab Episcopo specialiter delegari etiam ante vacationem: & ratio est, quia institutio fit coacte ad præsentationem patroni, & cessat votum captandæ mortis. Ioan. Andr. & Domin. in cap. si confirmationem. de elect. lib. 6. Non potest tamen delegari collatio, nec præsentatio ante vacationem ob dictum votum captandæ mortis. Abb. in cap. vlt. de concess. præben. Sede autem Episcopali & vacante Capitulum, seu eius Vicarius potest instituere. cap. 1. de institut. lib. 6. Calderin. cons. 3. de iurepatron. Abb. in cap. cum olim. de maior. & obediens. quamuis non possit conferre beneficia, quæ solet conferre Episcopus. dicto cap. 1. & cap. vnico ne sede vacante. libro 6. tradit Quaranta in sua summa Bullarij, in verbo Capitulum sede vacante, versiculo nono quæro. Et si ec-

P cle-

7 | elesia † patronata fit in con-
 finibus duarum Diocesium,
 8 | Episcopus ille instituet, co-
 ram quo facta fuit præsentatio,
 9 | supra dictum est in libro
 octauo. cap. 8. Verum si Pa-
 8 | pat̄ deleget alicui, vt ad præ-
 sentationem eius, quem esse
 patronum nouerit ordinet ec-
 9 | clesiam, talis Delegatus non
 poterit præsentatum institue-
 re, sed tantum debet de-
 clarare, vt instituat ille, qui
 habet auctoritatem instituen-
 di; ita habetur in cap. super
 eo. de offic. delegat. Rocch.
 de Curte, de iurepatronat. in
 verbo competens. quæst. 33.
 Ideoque talis delegatus po-
 test mandare habenti insti-
 tuere, vt instituat, & ordinet
 ecclesiam, & vide Barbatiam
 in dicto cap. super eo. col. 7.

& ibi Innoc. Abb. & alios di-
 centes talem delegatum pos-
 se instituere si consentiat ha-
 bens ius instituendi, vel non
 contradicat: sed contra di-
 ctum text. in dicto cap. super
 eo, opponitur de text. in Cle-
 ment. auditor de rescript. vbi
 habetur, quod quando com-
 mittitur † alicui causæ bene-
 9 | ficialis cognitio, committitur
 & collatio, ergo & institutio.
 Ad obiectum dicas dictam.
 Clement. auditor, loqui tan-
 tum in collatione: non in in-
 stitutione, & non corrigere
 text. in dicto cap. super eo. ita
 Abb. in dicto cap. super eo,
 & Cardin. in dicta Clement.
 auditor: & de his late Lam-
 bertin. de iurepatronat. lib. 2.
 parte 3. quæstione 1. articu-
 lo nono.

CAPVT TERTIVM.

Ius instituendi potest competere etiam Prælati
 inferioribus.

SUMMARIUM.

1 | *Ius instituendi potest com-
 petere etiam Inferiori.*

2 | *Institutio auctorizabilis an
 possit competere Inferiori, du-
 bium est.*

3 | *De-*

- 3 Deuolutio fit ad habentem instituere, si patronus non presentauit, vel presentauit indignum.
- 4 Capitulum Pisanum habet institutionem certorum beneficiorum.
- 5 Concil. Trident. Sess. 14. de reform. cap. 12. ubi hodie facultas instituendi Episcopo tantum reseruari debet.
- 6 Patronus secundum ius tenetur presentare coram Episcopo.
- 7 Laicus potest instituere ex Papæ priuilegio.
- 8 Vel ex consuetudine, seu ex prescriptione.
- 9 Patronus potest ad tempus clericum ponere, & deponere cum consensu Episcopi.
- 10 Laicus non potest destituere, etiam si possit instituere.
- 11 Inferior habens ius instituendi non habet ius destituendi.
- 12 Capitulum Pisanum habet ius instituendi, & destituendi.
- 13 Religiosi si frant patroni, attamen non poterunt instituere.
- 14 Abbas habens Ecclesias sibi pleno iure subiectas, in eis habet etiam ius instituendi.
- 15 Institutio ad quos pertineat

regulariter.

- 16 Institutio ibi cadit, ubi cadit presentatio.

I Vs † instituendi potest competere etiam inferioribus Prælati ex causa speciali, nempe ex priuilegio, ex prescriptione, seu ex consuetudine. cap. 2. & cap. 3. de institut. Cardin. in cap. cum uenissent. de institut. sed † institutio auctorizabilis, per quam tribuitur potestas exercendi curam, an possit spectare ad Inferiorem Episcopo, nisi Episcopi accedat assensus, dubium est, ut notatur in cap. cum satis. de offic. Archid. Et ad talem habentem † ius instituendi, etiam si sit inferior fit deuolutio prouisionis, si patronus non presentauit, vel indignum scienter presentauit: quæ institutio potest pertinere ad Inferiorem ex dispositione Fundatoris; quia in limine foundationis cum Episcopi consensu fit reseruata institutio Inferiori. Abb. in cap. nobis. de iure patronat. tradit Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 1. art. 10. & ad † Pisanum Capitulum multorum beneficio.

rum spectat institutio, & adueniente vacatione instituit.

5 Hodie autem † ex dispositione Concil. Trident. Sess. 14. de reform. cap. 12. huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri Inferiori referuari debet, & ibidem cap. 13. habetur, quod patronus † cessante priuilegio tenetur Episcopo presentare, ad quem institutio iure pertinet, alias presentatio ac institutio nullæ sint, ac esse intelligantur: & in praxi in beneficijs de nouo fundatis vidi seruari pluries: semper enim eorum institutio Illustrissimo Archiepiscopo Pisano fuit referuata.

7 Notandum † est etiam, quod etiam laico potest acquiri ius instituendi ex priuilegio Papæ. Cardin. in cap. nobis. §. cæterum. quæst. 6. de iure patronat. Lambertin. vbi supra art. 11. Quod ius † acquiri potest laico ex consuetudine etiam, seu præscriptione temporis immemorabilis, si fuerit per Papam approbata. Cardin. & Doctor. in cap. præterea il primo, de iure patronat. Lambertin. vbi supra art. 12. Et ad patronum potest † spectare presbyterum

ad tempus ponere, & depone, si retinuit dominium, & custodiam rerum donatarum ecclesiæ, vel hospitali de consensu Episcopi. Io. Andr. in cap. de monachis. col. 2. de præb. & ibi Card. quæst. 6. & Abb. quod procedit tantum in patrono ecclesiastico. dicto cap. de monachis, & Cardin. in Clement. prima de supplen. neglig. Præl. Et dato, † quod laicus habeat ius instituendi, non tamen habebit ius destituendi. Et si Prælati inferior habeat ius instituendi, non habet tamen ius † destituendi, nisi & hoc ius habeat ex Papæ priuilegio. Lambertin. vbi supra art. 14. Et Capitulum † Pisannum non solum habet ius instituendi, verum etiam ab antiquissimo tempore habet ius destituendi. Verum potest laicus instituere improprie, idest ordinare Priorem, seu Præfectum in Collegio laicali; sed talis non est institutio, de qua nos loquimur, vt dicit Lambertin. vbi supra art. 15.

13 Insuper † sciendū est, quod si aliquo legitimo titulo ad Religiosos, & Regulares exēptos peruenerit ius patronatus,

tus, non tamen ad eos transi-
uit ius instituendi: ita habe-
tur in cap. cum seculum. de
de iurē patronat. & ibi Card.
Sed Episcopus instituet siue
alius inferior habens ius in-
stituendi, ad notata per Car-
din. in dicto cap. de Mona-
chis. quæst. 7. & per Lamber.
14 vbi supra. artic. 16. Si vero †
Abbas habeat aliquas eccle-
sias sibi pleno iure subiectas,
in eis habebit etiam ius insti-
tuendi. cap. in Lateranen. &

ibi Doctor. de præben. Et ad
15 quos regulariter † pertineat
institutio, vide Hostiens. in
sua summa in tit. de institut.
in vers. quis possit instituere,
& in tit. de offic. Ordinarij.
§. quid pertinet. & Dinum,
Ancharan. & Ioan. Andr. in
cap. primo de regul. iur. lib. 6.
16 Quæ institutio † regulariter
ibi cadit, vbi cadit patroni
præsentatio, quæ præsentatio
vbi locum habeat, late supra
dictum est.

CAPVT QVARTVM.

Institutio debet fieri post præsentationem seruata
forma Iuris.

SVMMARIVM.

- 1 *Institutio fieri non potest
antequam fiat præsentatio.*
 - 2 *Et si ante fieret, per super-
uenientem præsentationem con-
validaretur.*
- 1 **I**nstitutio fieri † non potest
antequam fiat præsentatio,
præsertim cum ante in-
stitutionem seruanda sit for-
Praxis iurispatron.

ma text. in cap. ultimo. de
elect. lib. 6. Requisita ad in-
stitutionem obtinendam, sunt,
vacatio beneficij, existentia
iurispatronatus, habilitas præ-
sentati, & præsentatio facta
in tempore. vide Farinac. par-
te secunda, tomo primo. De-
cis. 337. num. 1. quod si an-
2 te † præsentationem fieret
institutio, & postea subseque-
retur præsentatio, conuali-
P 3 dare-

daretur dicta institutio per su-
peruenientem validitatem,
ex vi dictae presentationis. fa-
ciunt notata in cap. cura. de
iure patronat. ita potest intel-

ligi Bald. in l. ex placito. C.
de rerum permut. & in l. siue
initio. C. de codicill. vide
Lamber. de iure patron. lib. 2.
p. 3. quest. 2. art. 1.

CAPUT QUINTUM.

Institutio facta spreto patrono nunquid sit ip-
so iure nulla, an vero sit annullanda.

SUMMARIVM.

1 Institutio facta spreto pa- trono nulla est. 2 Collatio Episcopi facta ipse patrono ex post facto consen- tienti valet. 3 Institutio facta presente patrono valet. 4 Praesens & tacens habetur pro consentiente. 5 Taciturnitas habetur pro consensu. 6 Beneficium collatum tan- quam deuolutum, cum non es- set deuolutum, nulliter est col- latum. 7 Ratificatio patroni actum conualidat. 8 Collatio Episcopi facta ab- sente patrono, qui postea pre-	sentauit, nulla est. 9 Si tamen patronus postea consentiat, valet. 10 Collatio Episcopi nulla ali- quando conualidatur. 11 Collatio Episcopi non valet, si deuolutio fiat ad inferiorem. 12 Permutatio beneficiorum sine consensu patronorum est nulla. 13 Collatio Episcopi valet spre- to patrono, quando patronus non potest presentare quem vult. 14 Collatio facta à legato de- latere spreto patrono ecclesia- stico valet. 15 Institutio facta ad presen- tationem patroni, qui ius pa- tronatus donauit, non est ipso iure nulla. 16 In-

16 *Institutio quando fit spreto patrono, non refert utrum sit verus patronus, vel in quasi possessione iuris presentandi.*

17 *Institutio Episcopi facta spreto patrono potest a suo Vicario reuocari.*

18 *Collatio Episcopi praefertur si concurrat cum collatione Vicarij.*

19 *Institutio fieri potest etiam post mortem presentantium.*

20 *Patroni laici possunt varie intra debitum tempus.*

21 *Modus recognoscendi patronum est, quando post institutionem pronuntiatur patronus.*

22 *Casus, in quibus consensus patroni validat institutionem.*

23 *Patroni consensus habetur pro presentatione in permutatione, & resignatione.*

1 **I**nstitutio si fiat absque patroni presentatione, & patrono spreto, nulla est. cap. decernimus. 16. quaest. 7. facit tex. in cap. illud. vbi Hostien. & Abb. de iurepatron. idem Abb. in capit. ex insinuatione. de iurepatronat. An autem talis institutio sit ipso iure nulla, vel potius sit annullanda, ponas plures con-

clusiones cum Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 3. quaestione 2. artic. 2. num. 7. & sequentibus.

2 Prima fit conclusio, quando Episcopus contulit beneficium patronatum ipsimet patrono ex post facto consentienti, & tunc valida est, secundum Abb in sua quaest. 5. incip. Augerio. in secundo dubio. num. 7. & ratio est, quia non potest dici facta sine consensu patroni, eo quia patronus assensum praestitit, licet ex post facto. vide Felin. in cap. cum Bertoldus. col. 4. de re iudicata.

3 Secunda fit conclusio, quando institutio fuit facta alteri, sed praesente patrono, tali casu patronus habetur pro consentiente. Abb. vbi supra. in dicta quaest. Quoties enim agitur de praedicio praesentis, & tacentis, qui contradicendo potest actum impedire; si non contradicat, habetur pro consentiente. glos. vlt. in l. Caius. ff. de pignorat. act. & in c. nonne. de praesumptione. & in cap. is, qui tacet. de regul. iur. libro 6. faciunt dicta per Felin. in c. super eo. ante finem. de off.

- deleg. & in dicto cap. cum Bertoldus. col. 4. limit. 3. Et
- 4 tali casu † taciturnitas habetur pro consensu, favore cultus diuini, vt ecclesia ordinetur, si fuit præsens patronus vocatus, seu non vocatus, dummodo fuerit præsens.
- 6 Tertia † conclusio, quando patronus est absens, & Episcopus beneficium contulit tanquam deuolutum, cum vere non esset deuolutum, & tunc non tenet collatio, cum nondum patronus esset priuatus iure suo. per text. in cap. ex parte. cum ibi notatis. de concess. præben. Abb. in dicta quæst. 5. incip. Augerio. Rot. Roman. de iure patron. in antiquis. decis. 10 Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. colum. 4. limitat. 1.
- 7 Nec sequens † ratificatio patroni potest actum conualidare, cum non possit à patrono ratificari id, quod eius nomine non fuit factum. cap. ratum. de reg. iur. lib. 6.
- 8 Quarta conclusio † quando Episcopus simpliciter contulit beneficium absente patrono, qui postea venit, & infra tempus sibi à iure concessum præsentauit alterum,
- & tunc collatio Episcopi est ipso iure nulla. Abb. vbi supra. colum. 14. dicto cap. discernimus. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 3.
- 9 Quinta † conclusio, quando Episcopus contulit beneficium, & patronus infra debitum tempus assensum præstitit expresse, & tunc valet collatio, prout ex nunc, non prout ex tunc. Abb. vbi supra. colum. 14. Felin. in dicto c. cum Bertoldus. colum. 4. in princip.
- 10 Sexta † conclusio, quando Episcopus contulit beneficium, & patronus infra debitum tempus ei à iure datū ad præsentandum non consentit, nec contradicit, vel scienter præsentauit indignū, & sic remansit priuatus iure suo; & tunc dicta collatio Episcopi conualidatur irreuocabiliter absque noua collatione. Abb. vbi supra. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus colum. 5. in fine. Si tamen † collatio deuoluatur ad Inferiorem Episcopo habentem instituire, & tamen Episcopus cōferat; talis collatio nulla est, cum spectet ad inferiorem. Abb. vbi supra, quo casu

casu Episcopus tenetur prouidere de alio beneficio illi, cui male contulit dictum beneficium. cap. inter cætera iuncta ibi gloss. in verbo assignauit.

12 de præben. Similiter si beneficiati permutent beneficia, iuris patronatus sine consensu patronorum, & absque eorum consensu Episcopus confirmet permutationem, talis confirmatio est ipso iure nulla, per tex. in dicto cap. decernimus, sed reconualefcit per superuenientem patronorum. consensum tacitum, vel expressum, secundum Card. in Clement. 1. col. 14. de supplen.

13 neglig. Præl. Neque si attenditur patroni consensus quando non potest præsentare quem vult, tunc enim spreto patrono institutio, seu collatio Episcopi valida erit. Felin. in dicto cap. cum Bertoldus. col. 6. limit. 6.

14 Septima si conclusio. collatio beneficii facta à legato de latere, spreto patrono ecclesiastico, valet: idem est si Papa disponit de beneficio patroni laici iuris patronatus expresse derogando, vt in cap. cum dilectus. de iure patron. Abb. in cap. illud. in fine. de

iure patronat. Sed si institutio
 15 fiat si ad præsentationem patroni, qui antea iuris patronatus donauit, non est ipso iure nulla; sed debet irritari ad instantiam donatarij. ita habetur in dicto cap. illud. in fine. in vers. si vero. Et quando fit
 16 institutio si spreto patrono, nõ refert an sit verus patronus, an vero sit in quasi possessione iuris patronatus, seu iuris præsentandi, cum hæc duo æquipolleant. Cardin. consilio 69. num. 4. Rocch. de Curte. de iure patronatus. in verbo, honorificum. quæst. 1. in fine.

17 Octaua si conclusio, quod si institutio facta sit ab Episcopo spreto patrono, potest eadem reuocari ab eius Vicario generali instante patrono, & debet instituere præsentatum à patrono. ita Ioan. Andr. in cap. 2. de offic. Vic. lib. 6. per dictum cap. decernimus. 16. quæst. 7. cum nulla sit ea facta ab Episcopo, secus si esset valida. Verum
 18 si eodem si die sit facta collatio beneficii ab Episcopo extra Diocesim, & ab eius Vicario generali in Diœcesi, præfertur facta ab Episcopo, quia
 su-

superior. Calderin. conf. 2. de offic. Vicar. incip. an collatio Episcopi. vide Lambertin. artic. 3. vbi supra.

19 Insuper † est notandum, quod institutio fieri potest per habentem instituere, etiã post mortem præsentantium, licet alij successerint patroni per ea, quæ dicit Bart. in leg. si ita §. si domus. ff. de leg. 1. Possunt † tamen patroni succedentes variare si sunt laici, & si adhuc tempus duret datum ad præsentandum, quia dicuntur vna, & eadem persona successores cum prædecessoribus, per dicta ab Abb. in cap. cum accessissent. de constitution. de quo vide Lambertinum vbi supra artic. 4. & etiam post institutionem potest fieri præsentatio. cap. si vero, vbi glos. vlt. de iure patronatus. vbi Abbas. Et hic est vnus modus recognoscendi verum patronum, vt † sit ille, qui pronunciat patronum

post institutionem factam ab Episcopo, & idem dicunt Doctor. in cap. eam. de iure patronatus, & Abb. in cap. per nostras numer. 3. de iure patronatus. Et quamuis talis † præsentatio non conualidet institutionem validam iam secutam, possunt tamen dari casus, vt supra, in quibus solus consensus patroni validat institutionem.

23 Et in † permutatione, seu re-signatione, consensus patroni habetur pro præsentatione: & in praxi vidi pluries consensus patronorum præstitos post institutionem, & ab Ordinario admissos, ex quibus conseruatur quasi possessio patronorum, & de hoc Lambertinus, vbi supra artic. 5. Scias tamen, quod pensio annua potest imponi super fructibus beneficij, quod est de iure patronatus, sine consensu patroni vide Gigantem de pensionibus. quæst. 23.

CAPUT SEXTUM.

Habenti instituere nullum est à iure tempus præfixum ad institutionem faciendam.

SUMMARIVM.

- 1 *Instituere habenti nullum est tempus præfixum ad instituendum.*
- 2 *Superior potest tempus præfigere instituere habenti.*
- 3 *Superior ubi non est præfixum tempus à iure, potest ex officio præfigere.*
- 4 *Archiepiscopus potest præfigere tempus Episcopo suffraganeo instituere habenti.*
- 5 *Superior si ex iure deuoluto conferre debeat beneficium, habet semestre.*
- 6 *Papa nullo tempore limitato tenetur conferre beneficia.*

Tempus à iure præfixum non reperitur habenti instituere, intra quod facienda sit institutio, sicuti præfixum est collatori ad conferendum. Rot. Roman.

de iurepatr. in nouis. decis. 4. incip. secundum omnes. Potest tamen per Superiorem certum tempus assignari habenti instituere infra quod si non instituerit, potest postea illud compellere. c. nullus. de iurepatr. Lamb. de iurepatr. lib. 2. par. 3. q. 2. art. 6. & quod Superior tamen ubi à iure non est præfixum tempus possit certum tempus præfigere, aliaque facere, vide Abb. in cap. postquam. num. 8. in fine. de elect. & in cap. cum Ecclesia Vulterrana. num. 7. de elect. & in cap. ex parte. columna penult. de concess. præbend. & in cap. ab excommunicato. colum. 4. de rescript. facit tex. in cap. si Capitulo. in fine. de concess. præbend. libro 6. & tex. in cap. irrefragabili. §. excessus. & ibi Felin. de offic. Ordin. capit. facto. in fine. de sentent. excō-

mu-

municat. & in clemen. prima de iurepatronatus. facit glos. penult. in cap. vlt. §. vlt. de consuetud. libro 6. & insuper Lambertinus vbi supra putat superiorem debere præfigere tempus duorum mensium ad instituendum, post quatuor menses datos ad præsentandum; sed hæc omnia arbitrio Superioris remittuntur. iuxta notata in cap. de causis. de offic. deleg. & ideo dicit Abb. in cap. 2. num. 12 de concess. præbend. Quod

4 si ad † Episcopum pertineat institutio, poterit Archiepiscopus eius Metropolitanus eidem Episcopo præfigere tempus, eiusque negligentiam supplere, quod declarat Lambertin. vbi supra. articulo 7.

5 Adde † supradictis, quod si quis debeat conferre, seu instituere ex iure ad se deuoluto ex negligentia patroni, vel ex negligentia ha-

bentis instituere, eo casu habet semestre ad conferendum, seu instituendum. Abb. in cap. causam quæ. numero 6. de elect. Rot. Roman. de supplen. neglig. Prælat. in nouis. decisio. prima, incip. fuit dubitatum. Rocch. de Curte. de iurepatronat. verbo, honorificum. quæst. 32. quod semestre currit à die notitiæ. cap. 2. & ibi gloss. in verbo, infra sex menses. de concess. præbend. & tradit Lambertin. vbi supra.

6 articulo 8. Papa vero † nullo tempore limitato astringitur ad conferendum, etiam si sciat deuolutionem ad se factam, secundum Ioan. And. in capitulo 3. de præbend. libro 6. & ibi Philipp. Franc. columna tertia. Rot. Roman. de iurepatronatus. in nouis. decis. sexta. incip. si propter negligentiam. & Abb. in capitulo vltimo de iurepatronatus.

CAPVT SEPTIMVM.

Institutio potest fieri quocumque die, & quocumque loco honesto, & etiam extra territorium instituentis.

SVMMARIVM.

- 1 *Institutio potest fieri, etiã die feriatã.*
- 2 *Et in Ecclesia, & in quocumque loco honesto.*
- 3 *Institutio aliquo instante, vel cum causa cognitione fieri nequit extra diocesim habentis instituire.*
- 4 *Institutio fit, etiam si presentatio simpliciter admissa sit.*
- 5 *Et ideo in praxi presentatio admittitur, si & in quantum.*
- 6 *Executor litterarum Apostolicarum procedere potest extra suam diocesim.*

1 **I**nstitutio cum sit actus extrajudicialis, potest fieri etiam die feriato, sicuti fit presentatio, dummodo fiat extra sententiam, & figu-

2 ram iudicij, vt supra dictum est in materia presentationis. Institutio t̄ autem potest fieri in Ecclesia, & in quocumque loco etiam non solito, dummodo honesto. Bald. Hostien. Imol. Præpos. & alij in cap. qua fronte. de appellat. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 3. q. 2. artic. 10. Extra territorium autem t̄ Ordinarij, eiusque Dicecesim, numquid possit fieri institutio: dicendum est, quod si aliquo instante, vel ex officio habens instituire cum plena causæ cognitione ad institutionem procedat, tunc institutio fieri non potest extra territorium, nisi de consensu Ordinarij loci illius, & partibus non contradicentibus. Abb. in capit. nouit. num. 4. de offic. leg. Rocch. de Curte de iurepatron.

tron. in verbo, competens ali
cui. quæst. 34. Lambert. vbi
supra. artic. 11. Et talis in-
4 stitutio † dicitur fieri per so-
lam admissionem præsentationis sine aliqua conditio-
ne, etiam si non dicat admit-
tens præsentationē. instituo,
sed dicat simpliciter, admitto.
Dominic. de sancto Gemi-
niano post alios in cap. 1. de
præbend. libro 6. Lambertin.
vbi supra. artic. 12. Et ideo
5 ad † excludendam institutio-
nem regulariter in praxi ad-
mittitur præsentatio non sim-
pliciter, sed cum additione,

si & in quantum. Exequutor
6 autem † litterarum Aposto-
licarum potest procedere
etiam extra suam Dioecesim.
vide Dominic. de sancto Ge-
miniano late de hac re disse-
rentem. in cap. statutum.
§. in nullo quoque. num. 6.
de rescript. libro 6. Oldrad.
consil. 295. & Reuerendissi-
mum Dominum Marcum
Antonium Genuensem in
sua praxi Curie Archiepi-
scopalis Neapolitanæ capi-
tulo 69. de causis deleg. plu-
ra frequentia in praxi. n. 3. &
ibi in adnotationibus. n. 12.

CAPVT OCTAVVM.

Institutio facta per errorem, vel per metum, vel
non canonicè, non tenet.

SVMMARIVM.

1 Institutio facta per erro-
rem, vel non canonicè, non
tenet.

2 Error est, aliud pro alio
putare.

3 Institutio metu facta non
tenet.

4 Institutio facta impetu,
ira, vel ebrietate, vel simo-
niace, non tenet.

1 Institutio facta † per er-
rorem, vel non canonicè,
non tenet. Firman. in tracta-
tu de Episcopo in tertia par-
te secundæ partis principalis
tertij

tertij libri. argumento text. in l. si per errorem. ff. de iurisdic. omn. iudic. dicit id esse verum, in confirmatione: idemq; dicit procedere in institutione. Lambert. de iurepatronat. lib. 2. parte 3. quæst. 2. articulo 13. Error autem est, aliud pro alio putare. cap. quamuis. distinct. 38. & si instituens, errando vnum pro alio institueret, vel quia putabat præsentantes esse patronos, quos reperit non esse, vel præsentatum fuisse idoneum, quem non idoneum reperit: si autem institutio sit facta ab aliquo habito per errorem tanquam tali, si error sit communis, quia communiter talis ab omnibus tenetur, valet institu-

3 tio. Firman. vbi supra. quæstio. 18. Innocen. in cap. nihil. & ibi Abb. de electio. Felin. in cap. Rodulphus. in fine. de rescript. Et sicuti supra dictum est, non t̄ valere præsentationem metu factam, ita & institutio metu facta non tenet. Firman. vbi supra. quæst. 19. & casu quo institutio non teneat, non per hoc vitatur præsentatio. facit text. in cap. ult. de elect. libro 6. eadem ratione non tenet t̄ institutio facta impetuose, vel calore iracundiæ, vel per ebrietatem, vel per simoniam: & de clerico peregrino dicendum est, quod potest institui eo casu, quo diximus supra posse præsentari. vide Lab. vbi sup. ar. 17.

CAPVT NONVM.

Institutio potest iterari.

SUMMARIVM.

- 1 Institutio potest iterari.
- 2 Patronus si vult conseruare suum ius, potest repræsentrare, & tunc iteratur institutio.

3 Institutio secunda tenet, si prima fuit facta ab eo, de cuius auctoritate dubitatur.

1 Institutio t̄ autem ab eadem persona iterari potest quan-

- quando de primæ institutionis firmitate dubitatur, & tunc secunda institutio tenet. argumento eorum, quæ dicit gloss. ult. in cap. ult. 3. q. 4.
- 2 Et quando patronus pro cōseruatione sui Iuris vult representare, iteratur institutio, non pro necessitate instituti, sed vt patronus conseruetur

in sua quasi possessione. Verum si institutio facta sit ab vno, de cuius auctoritate dubitatur, si fiat alia institutio ab altero, ea tenet. cap. post electionem. de concess. præben. Lambertin. de iure patron. lib. 2. par. 3. quæst. 2. artic. 18.

CAPVT DECIMVM.

Habens instituere si fiat patronus, vel ex iure deuoluto debeat beneficium conferre, nunquid hæc vnico actu expediat.

SVMMARIVM.

- 1 Superior habens instituere si fiat patronus, quomodo actum expedire debet.
- 2 Eo casu prius debet ipse, vel eius procurator presentare, & post instituet.
- 3 Idem est, si superior sit patronus iure sui patrimonij, vel vt compromissarius debeat presentare.
- 4 Episcopus factus patronus, vt Episcopus potest actum sicut vult expedire.

- 5 Superior si presentare debeat cum consilio alterius, actus fieri debent separati.
- 6 Superior conferens beneficium deuolutum expedit actum vnico contextu.
- 7 Institutio fieri debet seruatō cap. ult. de elect. lib. 6.

1 **D**Vbium est si an habens instituere si patronus efficiatur, vel ex iure deuoluto conferre debeat beneficium, possit hæc omnia vnico actu expedire. Ad cuius du-

dubij resolutionem considerandi sunt infra scripti casus; de quibus loquitur Lambert. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 2. art. 19. &

- 2 Primus est † casus, quando in Episcopo concurrerent duæ qualitates, nempe quia esset Abbas alicuius ecclesiæ, & tanquam Abbas esset patronus alterius ecclesiæ, & tanquam Episcopus haberet ius instituendi in dicta ecclesia patronata: tunc non expediuntur hæc vnico actu; sed debet hæc separate fieri; id est, Primo debet tanquam Abbas præsentare, vel melius esset, quod procurator nomine Abbatis præsentaret, & postea Episcopus instituat secundum text. in cap. à collatione. de appellat. lib. 6. & in cap. cum olim cum ibi notatis per Felin. de re iudic. & eo casu seruandus erit text. in cap. vlt. de elect. lib. 6. Idem est † dicendum quando ad habentem instituere spectat ius patronat. ratione sui patrimonij, vel si talis habeat compatronos. Idem etiam est, si compromittatur ius præsentandi in habentem instituere,

vel eidem tanquam priuatæ personæ sit facta donatio iurispatronatus.

- 4 Secundus est † casus, quando in Episcopum tanquam Episcopum fuit à laicis patronis trāslatum ius patronatus: & tunc est in Episcopi arbitrio negocium expedire vnico actu, vel duplici.
- 5 Tertius † est casus, quando fit translatio iurispatronatus in habentem instituere, cum reseruatione, quod præsentet cum consilio puta Archidiaconi, vel alterius, vel præsentet aliquem de tali familia: & tunc tales actus sunt separatim expediendi. Abb. in cap. ne pro defectu. num. 4. de elect.
- 6 Quartus, & † vltimus est casus, quādo ex deuolutione Superior debet conferre beneficium: & tunc vnico actu rem potest expedire, nisi esset seruanda aliqua forma in fundatione apposita. vide Abbatem in cap. causam, quæ num. 6. de elect. Et ad institutionem semper † procedendum est ab habente instituere seruata forma text. in dicto cap. vlt. de elect. lib. 6.

CAPVT VNDECIMVM.

Qui debeant institui, vel reijci.

SVMMARIVM.

- 1 Institui possunt qui possunt presentari.
- 2 Institui debet qui canonicè fuit presentatus.
- 3 Beneficium obtineri non potest sine canonica institutione.
- 4 Institutio fit ab eo, ad quem facta est deuolutio, quando quis requiritur habere beneficium sine institutione.
- 5 Possidens beneficiū absque institutione quando sit tuus.
- 6 Institui non potest nulliter presentatus, vel indignus.
- 7 Superior scienter confirmās indignum deponi debet.
- 8 Si per negligentiam instituat indignum perdit potestatem instituendi primum successorem in eodem beneficio.
- 9 Presentatio si nulla sit, nulla erit & institutio.
- 10 Indignus presentatus si fiat dignus, institui potest.

Sicuti dictum est in materia presentationis, ita

dicendum est in materia institutionis: id est illi debent, & possunt † institui, qui possunt presentari; illi vero institui non debent, qui nequeunt presentari. Verum regulariter † ille est instituendus, qui canonicè fuit presentatus ad beneficium iuris patronatus à vero patrono, seu ab alio existente in quasi possessione iuris presentandi, quique idoneus per examen repertus fuit, seruata tamen forma text. in dicto capit. ult. de elect. lib. 6. & quando vnus tantum fuit presentatus, & lapsum fuit tempus, ita ut patronus non possit amplius variare, vt late tradit Lamb. de iure patronatus. lib. 2. p. 3. q. 3. art. 1. Quod si † constaret quem habere beneficium sine institutione, dicas eundem esse instituendum: & ratio est, quia legitime non potest obtineri beneficium sine canonica institutione. cap. 1. de

de reg. iur. lib. 6. & eo casu
 4 institutio ꝛ fieri debet ab eo,
 ad quem deuoluta est aucto-
 ritas, ad notata in cap. 2. de
 concess. præben. Si vero non
 5 constet, sed dubitetur ꝛ an-
 talis sit institutus, & tunc non
 prodest allegare præscriptio-
 nem, seu consuetudinem. cap.
 ex frequentibus. de institut.
 & si factum sit antiquum, &
 Prælatus tacite, vel expresse
 assensum præstitit, non tene-
 tur ille ostendere titulum;
 sed stabitur iuramento talis
 possidentis, nisi ius commu-
 ne esset contra possidentem,
 puta quia possideret duo be-
 neficia incompatibilia; secus
 si factum non sit antiquum.
 & super his vide Lamb. vbi
 supra art. 2.
 6 Nunc est ꝛ notandum,
 quod nulliter præsentatus,
 vel indignus non potest insti-
 tui; sed repellendus est, alio-
 quin si Superior eum insti-
 tuat, puniri debet ipse Supe-
 rior. cap. nihil. & cap. cum
 nobis. vbi gloss. de elect. Do-
 ctor. in cap. cum vos. de of-
 fic. Ordin. Et scienter confir-
 7 mans ꝛ indignum debet de-
 poni, secundum gloss. in di-
 cto cap. nihil. in verbo su-

spendatur. Firman. in tra-
 ctatu de Episcopo in secunda
 parte secundæ partis princi-
 8 palis. quæst. 5. Si vero ꝛ in-
 stituens per negligentiam in-
 dignum instituat, perdit po-
 testatem instituendi primum
 successorem, & debet suspen-
 di à perceptione fructuum
 proprii beneficii, donec vi-
 sum fuerit Superiori. dicto
 cap. nihil. & ibi Abbas, &
 Lambertin. vbi supra. art. 3.
 Et si nulla sit præsentatio, nul-
 9 la ꝛ erit & sequens insti-
 tuitio: & ideo cum præsentatio
 facta ab excommunicato, sit
 ipso iure nulla, ita & sequens
 institutio; ita Rot. Roman. de
 institut. in antiquis. decis. 1.
 Lambertin. vbi supra. art. 4.
 & Rocch. de Curte. in ver-
 bo, competens. quæst. 8. in
 vers. suboritur nunc quæstio;
 quid si indignus præsentatur;
 10 sed ꝛ cum venit ad Ordinariū,
 cessat dictum vitium, an at-
 tendatur tempus præsentatio-
 nis, an datæ institutionis, cum
 in hoc nostro casu cadāt tria
 tempora, scilicet præsentatio-
 nis, discussionis negocii, &
 institutionis: dicas quod si
 sit præsentatus indignus sciē-
 ter à patrono, & in discussio-

ne negocij fiat dignus, potest
 institui : quod si reperiatur
 dignus tempore institutionis
 non puniretur instituens, sed
 presentans . quod declara-
 vt per Lambertin. vbi supra.
 artic. 5. vide Paul. de Cittad.
 de iurepatronat. par. 6. quæ-
 stione 36. vbi concludit at-

tendi tempus datæ, & sic fa-
 ctæ presentationis ; vide Fe-
 lin. in cap. eam te. col. ante-
 penult. de rescriptis. Abb. &
 Imol. in cap. dilectus. il se-
 condo. de præbend. vbi tra-
 ctant, quod tempus in rescri-
 ptis attendatur, datæ an exe-
 cutionis litterarum .

CAPVT DVODECIMVM.

Quis institui debeat quando plures à diuersis patro-
 nis fuerunt presentati.

SUMMARIVM.

1. Institui debet ille, qui à
 maiori parte presentatus est.
2. Si per hoc scandalum non
 orietur.
3. Maior pars patronorum
 quæ dicatur.
4. Facienda est comparatio nu-
 meri ad numerum.
5. Dignus presentatus à mi-
 nori parte instituendus est ex-
 cluso indigno presentato à ma-
 iori parte.
6. Idem est, si maior pars ex
 casu sit priuata iure presen-
 tandi.

7. Maior pars sufficit, nec
 opus est, quod sit sanior.
8. Exemplum computationis
 vtrum in iurepatronatus.
9. Superior potest instituere
 quem vult stante paritate, &
 eadem idoneitate presentato-
 rum.
10. Quando plures † à diuer-
 sis patronis fuerunt
 presentati, ille debet
 institui, qui à maiori parte
 fuit presentatus. cap. 3. de
 iurepatronat. vbi gloss. Abb.
 & Card. Paul. de Cittad. de
 iurepatron. par. 6. quæst. 27.
 Car-

Cardin. Mantic. Decif. 86.
 Rot. Roman. & Card. Sera-
 phin. Decif. 875. Rot. Rom.
 & Farinac. parte fecunda to-
 mo primo. Decif. 202. nifi ad
 2 scandalum euitandum † fit
 necesse non admittere præ-
 sentatum à maiori parte. di-
 3 cto cap. 3. Maior autem † pars
 dicitur, vt fi sunt decem pa-
 troni, quatuor præsentent Le-
 lium, tres Francifcum, & alij
 tres Odoardum: nam Lelius
 non habet maiorem partem
 omnium, fed habet maiorem
 partem respectu aliorum præ-
 sentatorum, & ideo Lelius in-
 stitui debet: fecus est in Col-
 legio, in quo requiritur ma-
 ior pars totius Collegij, ita
 Ioan. Andr. Abb. & Card. in
 dicto cap. 3. Rocch. de Curte
 de iure patronat. in verbo ho-
 norificum. quæst. 58. Lamb-
 bertin. de iure patronatus. li-
 bro 2. parte 3. quæst. 4. arti-
 culo 2. Et sic facienda est cõ-
 4 paratio numeri † ad nume-
 rum, ad hoc, vt præsentatus
 à maiori parte possit institui,
 dummodo fit idoneus. non
 autem est facienda compara-
 tio zeli ad zelum, seu meriti
 ad meritum. Doctor. in dicto
 cap. 3. Rocch. de Curte. vbi

Praxis iurispatron.

supra. quæst. 15. Lambertin.
 5 vbi supra art. 3. Si autem † à
 maiori parte fit scienter præ-
 sentatus indignus, & à mino-
 ri parte dignus fit præsentat-
 tus, talis dignus debet insti-
 tuti, quia scienter præsentans
 indignum pro illa vice amit-
 tit ius præsentandi, vt nota-
 tur in cap. cum vos. de offic.
 Ordin. Et idem dicendum.
 6 est † in omnibus patronis ex
 aliquo iure priuatis, quamuis
 sint maioris numeri, eo enim
 casu institui debet dignus
 præsentatus à minori nume-
 ro. Lambertin. vbi supra
 art. 5. num. 2. fecus si igno-
 ranter fuisset præsentatus in-
 dignus.
 7 Est autem † animaduerten-
 dum sufficere in hac materia
 præsentationem fuisse factam
 à maiori parte patronorum,
 nec est necesse eam esse fa-
 ctam à saniori parte. per tex.
 in dicto cap. 3. de iure patron.
 ibi, plurimorum eligitur, &
 approbatur assensu, & ibi no-
 tat. Abb. & Cardin. Rocch.
 de Curte. vbi supra. quæst. 59.
 & Lambertin. vbi supra art. 6.
 8 Verum si duo sint † patroni,
 & ex vno nascatur A. ex alio
 autem B. C. D. & A. præsen-

Q. 3 tet

ret G. & B. C. presentent M.
 & D. presentat alium, vel
 concurrat cum presentatione
 facta ab A. in tali casu A. &
 G. presentatus habent vnam
 vocem. Item B. C. & M. praesentatus habent aliam vocem,
 quia maior pars id est B. & C.
 absorbet D. & sic hoc casu
 presentati sunt pares in voci-
 bus, & est locus gratificatio-
 ni. ita Cardin. in Clement.
 plures. num. 3. de iure patro-
 nat. Lambertin. vbi supra
 artic. 7. vide dicta supra in

lib. 4. cap. 1. num. 33. & se-
 quentibus. & Cassad. de iure
 patronat. Decif. 2. Rot. Rom.
 ideoque habens institueri
 habet optionem, vt instituat
 quem vult. Est etiam locus
 gratificationi, quando duo
 aequae idonei cumulatue praesentati fuerunt, vt per Lam-
 bertin. vbi supra art. 11. & si
 institutio fieri possit valide,
 vel à Priore, vel ab Episcopo,
 tunc locus erit praeventioni.
 Lambertin. vbi supra articu-
 lo 12.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Quis debeat institui quando duo aequaliter fue-
 runt presentati, vel alter est ma-
 gis idoneus.

SUMMARIVM.

- 1 Superior data paritate
 presentatorum instituit quem
 vult.
- 2 Magis idoneus autem si
 quis sit, is debet institui.
- 3 Presentatus idoneus si sit
 pauper debet institui excluso

diuite magis idoneo.

4 Quod non procedit si eccle-
 sia egeat.

1 Q Vando duo aequaliter
 presentati fuerunt, vnus
 à duobus patronis, alter ab
 alijs duobus, si aequalia sint
 merita presentatorum, habes

in-

instituire poterit optare, & quem voluerit instituire, & sic est locus gratificationi. Ioan. Andr. in cap. cum autem, vbi Abb. & Cardin. de iurepatronat. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæst. 5. artic. 1. Verum si ex duobus præsentatis, vt supra, vnus sit magis idoneus, quam alius, magis idoneus debet institui, quod locum habet ante factam institutionem. Nam si idoneus fuisset

institutus, teneret institutio. Dec. consil. 129. num. 2. & Lambertin. vbi supra art. 2. Et in tali concursu, si idoneus sit pauper, & magis idoneus sit diues, pauper est instituendus. Si vero ecclesia esset debitis onerata, diues debet institui. Rocch. de Curte de iurepatronat. in verbo honorificum. quæst. 15. col. 2. in fine, & Lambertin. vbi supra. art. 3. vbi hæc declarat, & rationes diuersitatis affert.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Stante duorum præsentatione an debeat præferri is, qui est de linea Fundatoris, vel Diocesanus, vel compatronus, Nobilis, Potens, Litteratus, vel bonus.

SVMMARIVM.

- 1 Præsentatus si sit de linea fundatoris, stante paritate est præferendus.
- 2 Diocesanus idoneus præfertur extraneo magis idoneo.
- 3 Præsentatus si sit de familia fundatoris, & idoneus, præfertur extraneo magis idoneo.

- 4 Compatronus stante paritate præfertur.
- 5 Idem est in præsentato, qui sit intitulus in dicta ecclesia.
- 6 Nobilis præfertur in institutione, sed apud Deum non est acceptio personarum.
- 7 Potens stante paritate præfertur impotenti.
- 8 Doctor stante paritate præfertur.

Q 4 fer-

- fertur non doctori.
- 9 Litterati viri sunt utiles ecclesia.
- 10 Theologus præfertur Canonista, & aliquando econtra.
- 11 Senex præfertur iuueni.
- 12 Constitutus in dignitate præfertur non habenti dignitatem.
- 13 Bonus præfertur prauo postea conuerso.
- 14 In beneficijs habentibus iurisdictionem præfertur prauus postea conuersus.
- 15 Legitimus præfertur legitimo.
- 16 Præsentantium qualitates non arctant habentem instituere.
- 17 Præsentatus à patronis, qui plus contulerunt, est præferendus.
- 18 Collegium si præsentet, attenduntur qualitates, & sanior pars præsentantium.
- 19 Episcopus instituit quem vult, data paritate inter præsentatos à masculino, & à femina.
- 20 Casus, in quo Episcopus etiam instituit quem vult.
- 1 **P**ATRONI si in ¶ pari numero se diuidant, & duo præsentent vnum extraneum, alij

duo præsentent vnum de linea, seu sanguine Fundatoris, tunc præferendus, & instituendus est ille de linea Fundatoris, stâte idoneitate. ita Rocch. de Curte, de iure patronat. in verbo honorificum. quæst. 18. facit in simili text. in cap. bonæ il secundo, circa finem. vbi Abb. de postulat. præl. & tex. in cap. nullus inuitus. dist. 61. gloss. in cap. neminem. dist. 70. in verbo Ciuitatis. faciunt notata per gloss. & Doctor. in cap. si proponente. de rescrip. & vide Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. 3. quæst. 5. art. 4. Si autem ¶ sit præsentatus æqualiter Diocesanus idoneus, & extraneus magis idoneus, Diocesanus debet institui. Rocch. de Curte vbi supra. Ita ¶ si sit præsentatus extraneus magis idoneus, & alter de familia Fundatoris idoneus, talis de familia debet institui. Lambertin. vbi supra art. 6. Ita ¶ etiam debet institui compatronus à medietate compatronorum præsentatus, excluso alio compatronato ab alia medietate, quia ille est compatronus, & de genere Fundatoris, nisi ille,

le, qui non est compatronus obtineat derogationē à summo Pontifice pro alia medietate. Lambertin. vbi supra artic. 7.

- 5 Similiter † est præferendus in institutione is, qui fuerat intitulus in ecclesia, & ordinatus ad titulum illius ecclesie, secundum tex. in cap. postulasti. de iure patronat. & præfertur non tanquam intitulus, sed tanquam existens de illa ecclesia. Rocch. de Curte. vbi supra in verbo competens alicui. quæst. 27. & Lambertin. vbi supra ar. 8.
- 6 Ita data † paritate in præsentatione, nobilis præfertur ignobili in institutione. cap. dudum il primo, vbi Abbas num. 2. de elect. Lambertin. vbi supra art. 9. Sed in hoc consideres tex. in cap. venerabilis. de præben. vbi habetur, quod non generis, sed virtutum nobilitas, viræq; honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem, nec apud ipsum est personarum acceptio. Similiter data illa
- 7 paritate debet † præferri potens impotenti, vt melius conseruetur ecclesia. gloss. in cap. constitutis in verbo im-

- potentiam, & ibi Abb. de appellat. nisi talis potens esset prauus. Lambertin. vbi supra art. 10. Similiter † data eadem paritate doctus præfertur indocto, & Doctor non Doctori. litteratura enim habetur in consideratione. cap. de multa in fine, & ibi Abb. de præben. Felin. in cap. cum adeo. eol. vlt. de rescript. cap. dudum il primo, iuncto ibi Abb. in quarto notabili. de elect. & Innoc. in cap. cum iam dudum ante finem de præben. dixit viros litteratos † ob litteraturam esse vtilis ecclesie vniuersali, & ideo extollendos esse ad præbendam, Canonatum, & dignitates. & cap. cum ex eo. de election. lib. 6. etenim tales litterati sunt tanquam stellæ, & firmamentum lucentissimum in ecclesia Dei. cap. super specula. de magistr. & supradicta procedunt, nisi aliter necessitas ecclesie suaderet. vide Lambertin. vbi supra. artic. 11. Insuper data † eadem paritate præsentatus Canonista præfertur Theologo, si sit in loco, vbi magna versetur causarum ventilatio. Si autem sit

sit in loco vbi pullulant hæ-
 reses, præfertur theologus.
 ita Hostien. in cap. 1. quem
 sequuntur alij Doctor. de con-
 sang. & affin. argumento tex.
 in c. in causis. in fin. de elect.
 & in dicto c. super specula. &
 de hoc Lamb. vbi sup. art. 12.
 11 Similiter ¶ data eadem pari-
 tate senex præfertur iuueni.
 Rocch. de Curte vbi supra,
 in verbo, in ecclesia. q. 4. in fi-
 ne. & in verbo, honorificum.
 12 q. 15. col. 2. Et ¶ constitutus
 in dignitate præfertur alij di-
 gnitatem non habenti. vide
 Lamb. vbi sup. art. 13. Ita etiã
 13 si ¶ concurrant æqualiter præ-
 sentati, vnus, qui semper fuit
 bonus, & alter, qui fuit pra-
 uus; sed postea pœnitentiam
 egit, & factus est bonus: de-
 bet in institutione præferri,
 qui semper fuit bonus. capit.
 nos cõsuetudinem. distin. 12.
 Rocch. de Curte. vbi supra.
 in verbo, onerosum. quæst. 3.
 antè finem. quod procedit in
 beneficijs non habentibus
 iurisdictionem: nam in be-
 14 neficijs habentibus ¶ iurif-
 dictionem præferendus est il-
 le, qui ex prauo factus est
 bonus; quia est magis vtilis
 15 populo talem habere, vt sciat

eis compati, eorumque mi-
 sereri. ita debet intelligi glos.
 in cap. fidelior. distin. 50. &
 facit quod dicunt Doct. ali-
 qui in proemio clement. vi-
 de Lambert. vbi supra art. 14.
 15 Ita etiam data ¶ paritate su-
 prædicta in præsentatione,
 debet præferri in institutione
 legitimus illegitimo legitima-
 to, vt declarat Lambert. vbi
 supra art. 15.
 16 Insuper ¶ est notandum,
 quod qualitates præsentan-
 tium non arctant habentem
 instituere circa gratificatio-
 nem faciendam, sed informât
 eius conscientiam, vt potius
 gratificet præsentato ab ha-
 bentibus iudicium rationis:
 & in simili paritate præferen-
 17 dus ¶ est in institutione ille,
 qui præsentatus fuit à patro-
 nis, qui plus contulerunt;
 quamuis enim voces sint in
 æquali numero, tamen voces
 illorum, qui plus contulerunt
 sunt pinguiores. Lambertin.
 vbi supra art. 16. & 17. Ve-
 18 rum si ¶ ratione Collegij plu-
 res præsentent, attendendæ
 sunt qualitates nobilitatis,
 doctrinæ, & potentia præsen-
 tantium, eorumque sanior
 pars. Rocch. de Curte vbi sit-
 pra in

pra in verbo honorificum
 quæst. 59. col. ult. & Lambertinus
 ubi supra art. 18. Si autem
 19tem. † æqualiter facta sit præ-
 sentatio à masculo, & à femi-
 na, data paritate Episcopus
 habet optionem, ut instituat
 20quem vult. Ita etiam † Epi-
 scopus habet optionem, si pa-

troni sint decem & quatuor
 præsentent scienter indignū,
 tres alium dignum, alij tres
 alium dignum, tunc enim
 excluso indigno Episcopus
 habet optionem inter præ-
 sentatos à tribus, ut ex eis in-
 stituat, quem vult Lambert.
 ubi supra art. 19. & 20.

CAPVT DECIMVMQVIN TVM.

Nunquid in institutione sit præferendus præ-
 sentatus à pupillo, vel præsentatus ab
 eius tutore.

SVM MARIVM.

- 1 Pupillus, & Tutor si in di-
 scordia præsentent, quis debeat
 institui.
- 2 Præsentatio facta à pupillo
 maiore septennio præfertur præ-
 sentationi tutoris.
- 3 Si tamen non sit indignus
 præsentatus à pupillo.
- 4 Tutor si sciente pupillo præ-
 sentet, & postea præsentet pu-
 pillus, magis idoneus debet
 institui.
- 5 Secus si pupillo ignorante.
- 6 Idem dicendum est in viro,

- & uxore.
- 7 Superior data paritate præ-
 sentatorum potest quem vult
 instituire.
- 8 Procuratores si duo separa-
 tim à patrono sint constituti,
 prior præsentans obtinet.
- 1 **P**upillus † si habeat ius
 patronatus, & habeat
 tutorem, & tutor vnum, pu-
 pillus alterum præsentet, quis
 ex præsentatis sit instituendus,
 dubium est. Ideo cum
 Lambertin. de iure patronat.
 lib. 2. par. 3. quæst. 6. art. 1.

con-

- constituas casus infra-
scriptos. & vide Cardin. Man-
ticam decis. 140.
- 2 Primus est si pupillus ma-
ior septennio presentavit,
licet postea tutor eius magis
idoneum presentavit, attamen
presentatus à pupillo
est instituendus.
- 3 Secundus est casus, si pupil-
lus prius presentavit; sed in-
dignum, potest tutor supplere,
& durate termino dato ad
presentandum alium presentare,
nisi prius alium variando
pupillus presentasset.
- 4 Tertius est casus, si tutor
pupillo sciente, & non con-
tradiciente prius presentavit,
& postea pupillus alium pre-
sentauerit, in tali concursu ma-
gis idoneus debet institui, &
si sint æqualiter idonei, ha-
bens instituere optabit, & in-
stituere quem vult.
- 5 Quartus: tutor si ignoran-
te pupillo prius presentavit,
& postea pupillus sciens vaca-
tionem contradicat, & alium
presentet debito tempore, ta-
lis à pupillo presentatus de-
bet institui; pupillus enim est
patronus, ipseque presentare
- 6 debet. Ita est dicendum est in
viro, & vxore, quando iuspa-
tronatus competit vxori non
ex causa dotis, sed ex alia
causa. Si autem iuspatrona-
tus transit ad vxorem cum
vniuersitate data in dotem,
tunc est locus preuentioni in-
ter virum, & vxorem, & qui
prius presentat obtinet. Lam-
bertin. vbi supra. art. 3. nu. 7.
vide Rocch. de Curte. de iur-
repatronat. in verbo, ipse, vel
is, à quo. quest. 28.
- 7 Et nota, quod est quando
ambæ presentationes tenent,
data paritate presentatorum
habes instituere potest optare,
& quem velit instituere.
Lambert. vbi supra. art. 4. in
fine.
- 8 Verum si est duo sint pro-
curatores separatim constitu-
ti à patrono, cum clausula,
quod melior sit conditio oc-
cupantis, prior presentas ob-
tinet: & in praxi ita seruatur,
& habui in facto, in quo qui-
dam patronus separatè con-
stituerat duos procuratores,
quorum vnus audita vaca-
tione presentavit, & obti-
nuit. vide Lambertin. vbi su-
pra. artic. 5.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Beneficium iurispatronatus nunquid dari possit in Commendam, & an habens instituire possit instituire absque patronorum præsentatione.

SUMMARIVM.

- 1 Beneficium patronatum non potest dari in Commendam sine consensu patroni.
- 2 Casus, in quibus Superior potest instituire sine patroni præsentatione.
- 3 Præsentatus si ob scandalum non sit instituendus, alius non præsentatus instituitur.
- 4 Vel si præsentatus sit indignus.
- 5 Vel quando præsentatio nõ est facta intra debitum tempus.
- 6 Vel quando lis non est finita intra debitum tempus.
- 7 Vel quando paritas est inter præsentatos, tunc Superior instituit quem vult.
- 8 Vel quando Superior motu proprio patronum instituit.
- 9 Deuolutio fit ad Episco-

pum, seu inferiorem habentem instituire.

10 Et tunc debet conferre secundum naturam fundationis.

11 Superior habens instituire, extincto iure patronatus fit collator beneficij.

Beneficium iurispatronatus † non potest dari in Commendam perpetuam absque patroni consensu. Io. Andr. & alij in cap. nemo. de elect. lib. 6. Et insuper notes, quod † habens instituire aliquando potest instituire absque aliqua patronorum præsentatione in pluribus casibus relatis à Lamb. de iure patr. lib. 2. par. 3. quæst. 7. artic. 2. 3. & sequentibus.

3 Primus est † casus, quando præsentatus non potest institui

tui ob scandalum, tunc enim instituitur alius non presentatus.

4 Secundus est casus, quando patroni scienter presentent indignum.

5 Tertius, quando patroni non presentant intra tempus eis à iure concessum ad presentandum.

6 Quartus est si lis non sit terminata infra debitum tempus, nisi obstet generalis consuetudo.

7 Quintus, quando adest paritas inter presentatos, tunc enim superior instituit quem vult ex presentatis.

8 Sextus est casus, quando Episcopus motu proprio absque presentatione instituit patronum egenum, ut per Abb. in cap. per nostras. vbi Doctor. de iure patronat.

9 Sciendum est insuper, quod in casu deuolutionis, deuolutio fit ad Episcopum, vel ad inferiorem habentem ius instituendi, Abb. in cap. cum

vos. post principium. de offic. ordin. Rocch. de Curte. de iure patronat. in verbo, honorificum. quæst. 33. & Lambertin. vbi supra. art. 11. In materia deuolutionis vide Farinac. parte 2. tomo 1. decif. 186. & Card. Manticam decif. 260. & Card. Seraphin. decif. 1173. 1270. 1309. & 1363. Talis tamen ad quem

10 fit deuolutio, debet beneficium conferre secundum naturam appositam in fundatione. Felin. in cap. cum accessissent. colum. 7. de constitut. Rocch. de Curte vbi supra. quæst. 3. col. 1. & Lambertin. vbi supra. artic. 13.

11 Eadem ratione extincto iure patronatus, quia nullus sit hæres patroni ius, conferendi tale beneficium remanet penes habentem instituere Episcopum, vel inferiorem Prælatum. Abb. in capit. 1. numero decimo de electio. & Lambertin. vbi supra. articulo 12.

LIBER DECIMVSTERTIVS

Continet materiam actualis institutionis, eiusque formam.

CAPVT PRIMVM.

Quibus verbis fit institutio, & an requiratur scriptura, & nunquid absens per procuratorem possit institui.

SVMMARIVM.

1 <i>Institutio dicitur quasi in- tus statio.</i> 2 <i>Institutio fit solo verbo.</i> 3 <i>Institutio, & inuestitura fiunt simul.</i> 4 <i>Institutio quamuis non re- quirat scripturam, bene est eam adhibere.</i> 5 <i>Gratia Apostolica proba- tur per litteras Apostolicas.</i> 6 <i>Institui potest praesens, & etiam absens.</i> 7 <i>Institutus debet acceptare beneficium, & tunc est suum.</i> 8 <i>In institutione recipienda etiam laicus potest esse procu- rator.</i>	1 Institutio † dicitur quasi intus statio: & institutio, & inuestitura sumuntur pro eodem, quamuis inuestitura dicatur actualitas institutio- nis, seu inductio in corpora- lem possessionem. Institutio † autem fit solo verbo, quando instituens dicit, instituo te ad praesentationem talis pa- troni in tali beneficio: sed quando sequitur, & dicit, de dicto beneficio te inuestio per annulum, vel per impositio- nem birreti, huiusmodi dici- tur inuestitura; & sic † fiunt 3 simul institutio, & inuestitu- ra, nec certa verborum requi- ritur

- ritur forma. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. parte 3. quaest. 11. art. 1. Et in Capitulo Pisano habetur certa forma tradendi institutionem beneficiorum existentium ad dicti Capituli institutionem.
- 4 Quamuis † autem in institutione non sit necessaria scriptura, tamen bene est eam adhibere: & in praxi institutio semper fit cum interuentu Notarij, & in praesentia duorum testium: & ita semper institutio probari potest: gratia † autem Apostolica non
- 6 probatur nisi per litteras Apostolicas. vide Lambertin. vbi supra artic. 3.
- 7 Instituitur autem potest praesens, & absens mediante eius procuratore habente ad hoc speciale mandatum. cap. accedens. de praeben. Et institutus † non potest dicere beneficium suum esse, antequam illud acceptet. cap. si tibi absenti. de praeben. lib. 6. vbi notat Dominic. Et eo † casu potest esse procurator etiam laicus. Abb. in dicto cap. accedens. num. 6.

CAPVT SECVNDVM.

Per institutionem quid transferatur in institutum.

SVMMARIVM.

- 1 *Possessio corporalis beneficij non transfertur in institutum per institutionem.*
- 2 *Sed plenum ius.*
- 3 *Praxis, vt institutus accedat ad beneficium, vt possessionem apprehendat.*
- 4 *Institutus ante acceptam corporalem possessionem non*
- 5 *potest administrare.*
- 6 *Actus fieri soliti in apprehensione possessionis.*
- 7 *Stylus Pisanae Diocesis in tali apprehensione.*
- 8 *Institutio clandestina non valet.*
- 1 **P**er institutionem † non transfertur corporalis possessio.

fessio beneficij in institutum.
 Abb. in cap. cum Bertoldus.
 num. 3. de re iudic. gloss. in
 cap. per tuas. in verbo in pos-
 sessione. de donat. Bene ve-
 2 rum est, quod † per institutio-
 nem plenum ius transfertur
 in institutum, & beneficiatum
 etiam absque corporali ap-
 3 prehensione. Rocch. de Cur-
 te. de iure patronat. in verbo
 3 ius. quæst. 5. Sed in † praxi
 vsus est inueteratus, vt habi-
 ta institutione institutus per-
 sonaliter accedat ad benefi-
 cium, siue sit ecclesia, siue
 altare, de manu alicuius cle-
 rici corporalem possessionem
 apprehendat, & ita solet ap-
 4 poni in litteris institutionum.
 vide Lambertin. de iure patr.
 lib. 2. par. 3. quæst. 11. art. 6.
 Et nunquid possit † institutus
 administrare ante appren-
 sionem dictæ possessionis, seu
 installationem, in hoc casu
 seruetur consuetudo loci.
 5 Actus autem, † qui solent

fieri in apprehensione talis
 corporalis possessionis, sunt, vt
 institutus sedeat in sede Re-
 ctoris, tangat altare, pulset
 campanas, & ianuam ape-
 riat, & claudat, vel similia,
 faciat. vide Lambertin. vbi
 6 supra art. 7. & 8. Et Pisis † in
 praxi seruetur, vt institutus
 accedens ad ecclesiam faciat
 prædicta præsentibus testi-
 bus, & aliquando præsentibus
 etiam Notario: & clericus,
 qui immisit institutum in
 3 corporalem possessionem, di-
 cit orationem Sancti, sub cu-
 ius titulo ecclesia, seu altare
 decoratur, & postea scriptam
 facit attestationem talis da-
 tæ, & apprehensæ possessio-
 nis, nominando testes in ea,
 qui præsentibus fuerunt, vel de
 ea fit instrumentum publi-
 cum à Notario. Et addas,
 7 quod † si institutio fiat clan-
 destine, ita ut probari nequeat
 inualida est. Lambertin. vbi
 supra artic. 13.

CAPVT TERTIVM.

Cuius expensis fiat electio, seu institutio.

SUMMARIVM.

- 1 Electio fit expensis electi.
- 2 Expensa fiunt à presentante, & à presentato, quando lis est inter patronos super iurepatronatus, vel super iure presentandi.

1 **E**lectio † tota fit expensis electi. cap. vt præteritæ. vbi gloss. & Doctor. de elect. sed secus est in presentato, qui tenetur tantum ad expensas, quando agitur de meritis, vel de demeritis presentatorum. Quando † autem agitur lis inter patronos super iure-

patron. vel super quasi possessione Iuris presentandi, licet in consequentiam veniat victoria presentati, expensæ tamen fiunt per ipsos patronos habito aliquali respectu ad expensas, quas presentatus facere tenetur pro ipsa presentatione, & pro assequenda institutione, & pro solita discussione, quæ fit ex officio ab habente instituere; sicuti fieri solet quando presentatio fieret in concordia: de quibus vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. tertia, quæst. 11. artic. 14.

CAPVT QVARTVM.

Ponitur forma litterarum Ordinarij continentium institutionem.

SVMMARIVM.

- 1 Forma litterarum continentium institutionem.
- 2 Forma Prouisionis Ordinarij.
- 3 Forma institutionis, quæ in Praxi seruatur in Capitulo Pisano.

1 **F**orma † autem litterarū Ordinarij, continentium institutionem factam, ponitur à Lambertino de iure patronat. lib. secundo, parte tertia, quæstione vndecima. art. 15.
 2 & vlt. & forma † prouisionis factæ ab Ordinario ponitur, & declaratur à Rebuffo in sua praxi beneficiaria. folio mihi 32. in versic. forma collationis, & prouisionis Ordinariorum. Hic autem ponitur † forma, quæ in praxi seruatur à Capitulo Pisano.

IN DEI NOMINE.
 Amen.

NOs Canonici Sanctæ Primatialis ecclesiæ Pisane (& ponuntur nomina omnium Dominorum de Capitulo presentium) Coadunati in loco nostri soliti Capituli in ecclesia sancti Rocchi, de mandato admodum Reuerendi Domini N. Archipresbyteri dictæ ecclesiæ Pisane per clericos Niccosiæ citati vna die pro altera, & pro hac hora, vt moris est facientes, & representantes sic coadunati totum Capitulum dictæ Ecclesiæ, pro tribunali sedentes in dicto loco: Visa in primis à nobis præsentatione facta ab Illustri viro Domino Iulio de Gualandis patricio Pisano patrono pro medietate, & ab Illustri viro Domino

R 2 Fla-

Flaminio de Vpezzinghis patricio Pisano patrono pro altera medietate, & ita patronis in totum iurispatronatus, & iuris presentandi Rectoris ad altare seu Capellaniam Cathedralis sancti Petri, sitam in dicta nostra ecclesia Pisana, vacantem per obitum venerabilis presbyteri Ioannis Garzonij ultimi, & immediati Rectoris eiusdem, de persona Venerabilis presbyteri Alexandri Balestrii clerici, & ciuis Pisani ad regimen, & rectoriam dictae Capellaniae, seu altaris Cathedralis sancti Petri modo superscripto vacantis; visaq; dicta presentatio dicti Alexandri coram nobis facta per dictos Dominos Iulium, & Flaminium, & visa acceptatione dicti Alexandri, vt supra presentati, & instantia de predictorum admissione, confirmatione, & dicti Alexandri institutione, & prout haec omnia in actis nostri Capituli adnotata sunt. Visaq; de praemissis admissione per nos facta, & commissione edicti in forma, dictiq; edicti emanatione, & affixione ad valuas dictae no-

strae ecclesiae Pisanae, & contentis in eis, & quod nullus in termino edicti, neque postea comparuit ad aliquid dicendum, vel opponendum, contra praedicta, & visa contumacia omnium citatorum, & in edicto comprehensorum accusata, constitoq; nobis ad dictos Dominos Iulium, & Flaminium spectare, & pertinere dictum iurispatronatus, & de eo esse in quasi possessione pacifica, vt per plures datas existentes in Archiuo nostri Capituli, & coram nobis exhibitas constat. Visiq; videndis, & consideratis considerandis, formaq; Iuris, sacrorum Canonum styli, & consuetudinis nostri Capituli, omnibusq; inuentis rite concurrere: & demum visa, attestacione idoneitatis dicti Alexandri ab admodum Reuerendo Domino Vicario generali Illustrissimi, & Reuerendissimi, in Christo Patris, & Domini Domini Archiepiscopi Pisani, Insularum Corsicae, & Sardiniae Primatis, & in eis Legati nati emanata in forma authentica.

Iesu Christi Saluatoris nostri,

ftri, eiusq; Gloriosissimæ Mariæ, ac sancti Petri Principis Apostolorum, cuius glorioso nomine, & titulo dictum altare, seu Capellania decoratur, nominibus inuocatis, suprascriptam præsentationem per dictos Dominos Iulium, & Flaminium factam de persona dicti Alexandri ad rectoriam, regimen, & curam dicti altaris, seu Capellaniæ confirmamus, approbamus, & emologamus, ipsumq; Alexandrum in Rectorem, & Capellanum dicti Altaris, seu Capellaniæ Cathedræ sancti Petri, Iuriumq; & pertinentium eiusdem, cum omni plenitudine Iuris Canonici instituiamus, & ordinamus, curam, regimen, & administrationem bonorum omnium spiritualium, & temporalium eiusdem sibi plenariè & integrè committendo: de quibus omnibus, & singulis eundem Alexandrum coram nobis genuslexum existentem, & humiliter petentem per birreti capiti suo impositionem, idem multum Reuerendus Dominus N. Archipresbyter de præsentia, & consensu omnium nostrum

Praxis Iurispatron.

inuestiuit: qui Alexander ad delationem dicti Domini Archipresbyteri iurauit manu tactis scripturis in forma, quod erit fidelis, & obediens Capitulo nostro, nobis, & successoribus nostris, iura, bona, & honores dicti Altaris, seu Capellaniæ defendet, manutenebit, & augebit pro posse, & de eis nihil vèdet, aut alienabit sine nostra expressa licentia, & prout de iure. Inventarium quoque de bonis dicti Altaris, seu Capellaniæ conficiet, illudq; infra duos menses producet, & relaxabit in manibus Cæcellarij nostri Capituli, & de obseruâdis statutis, & consuetudinibus dictæ nostræ Pisane ecclesiæ. Quo circa committimus, & mandamus cuicumque presbytero nostræ ecclesiæ, quatenus ad dictum altare, seu Capellaniam accedat, ipsumq; Alexandrum, vel procuratorem suum eius nomine, seruatis seruandis in realem, actua- lem, corporalè, ac pacificam possessionem eiusdè Altaris, seu Capellaniæ, & annexorum ponat, immittat, & inducat, ac inductum manuteneat, & defendat, amoto

R 3 exin-

exinde quolibet illicito deten-
tore, ac faciat dicto Alexan-
dro, vel procuratori suo de
dicti Altaris, seu Capellania
ac annexorum præfatorum
fructibus, redditibus, prouen-
tibus, iuribus, & obuentioni-
bus vniuersis integrè respon-
deri ac omnia singula, & alia
dicat, & faciat in similibus
possessionibus tradendis ne-
cessaria solita, & fieri consue-
ta. Mandantes &c. In quorū
fidem Acta fuerunt, hæc om-
nia Pisis in loco soliti Capi-
tuli dictorum dominorum.

Canonscorum in ecclesia san-
cti Rocchi coram, & præsentibus
ibidē venerabilibus pre-
sbyteris Gherardo Cepparel-
lio magistro scholarum dictæ
Ecclesiæ Pisanæ, & Benedi-
cto de Sanguignis Cappella-
no dictæ ecclesiæ, ciuibus Pifa-
nis testibus, Dominicæ Incarn-
nationis Anno 1610. Indi-
ctione quarta stylo Pisano;
die vero decimanona mensis
Martij. Paulo Quinto Summo
Pontifice, & Sereniss. Cosmo
Secundo Medice Magno He-
truriæ Duce IIII. dominatē.

Locus ✠ Sigilli.

*N. Cancellarius dicti Capituli de
mandato subscripsit.*

FINIS SECVNDÆ PARTIS.

PRA-

P R A X I S
IURISPATRONATUS
PARS TERTIA

Continens modos amittendi
Iuspatronatus.

LIBER DECIMVS QVARTVS.

*In quo continetur materia derogationis
iurispatronatus.*

CAPVT PRIMVM.

Legatus à latere nunquid conferre possit bene-
ficia iurispatronatus.

SVMMARIVM.

1 Legatus à latere potest con-
ferre beneficium patronatum
sine consensu patroni Ecclesia-
stici.

2 Nisi sit beneficium regula-
re, vel electiuum.

3 Vel laicorum.

4 Legatus à latere consentien-
te patrono potest beneficium
conferre etiam contradicente
habente instituere.

5 Et potest conferre benefi-
cium patroni laici, si ius patro-
natus habeat ex priuilegio,
vel ex prescriptione.

6 Item & beneficium situm

R 4 in

in sua Prouincia, etiamsi patronus Ecclesiasticus sit alterius Prouinciae.

7 *Conferre tamen non potest, si patronus antea praesentauit.*

LEGATUS à latere † potest conferre beneficium patronatum absque consensu patronorum, si sint patroni clerici, quorum beneficia legatus à latere potest sibi reseruare, eaque vacantia conferre. ita est text. in cap. cum dilectus. vbi Abbas de iurepatronat. & hæc est communis opinio, teste Rocch. de Curte. de iurepatronat. in verbo, honorificum quæst. 1. colum. 2. & quæst. 3. colum. 3. quod non procedit † si beneficium sit regulare, vel electiuum. cap. deliberatione. de offic. legati. libro 6. vel si sit de iurepatronatus † laicorum, vel sit mixtum iuspatronatus clericorū, & laicorum. Rocch. de Curte vbi supra, in verbo ius. quæst. 7. colum. 2. Quibus tamen consentientibus contradicente Prælato ad quem pertinet institutio, tamen † legatus hu-

iusmodi beneficium patronatum conferre potest, secundū Dominicum de Sancto Geminiano in cap. vnico. in fine. de iurepatronat. lib. 6. late Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæst. 8. art. 1. 2. & 4. Item talis † legatus potest conferre beneficia pertinentia ad laicos tantum ex vi præscriptionis, seu ex Pape priuilegio. ita Abb. Cardin. Butr. & alij in dicto cap. cum dilectus. & Lambertin. vbi supra. artic. 3. Similiter talis † legatus potest conferre beneficium situm in sua Prouincia, etiamsi persona ecclesiastica, ad quam pertinet præsentatio, seu collatio dicti beneficij, sit alterius Prouinciæ. ita Rom. in cons. 365. quia attenditur locus beneficij, & nō patroni, prout declarat Lāb. vbi sup. ar. 5. & Rocch. de Curte vbi sup. in verbo, honorificum. q. 3. col. 3. Si autē ad tale beneficium † sit facta præsentatio à patrono, non potest legatus illud conferre in præiudiciū præsentati, nisi stante reseruatione supradicta, qua stante præsentatio patroni est ipso iure irrita. Lamb. vbi supra. art. 6.

CA-

CAPVT SECVNDVM.

Summus Pontifex conferre potest omnia beneficia, etiamsi sint iurispatronatus, & quando per litteras Apostolicas dicatur derogatum iurispatronatus.

SVMMARIVM.

1 Beneficiorum collatio spectat ad Papam. 2 Beneficia sunt reseruata in viginti sex casibus. 3 Papa potest conferre beneficia patronata. 4 Priuilegiatus non vititur suo priuilegio contra eum, qui priuilegium concessit. 5 Papa non presumitur in dubio velle preiudicare laicis circa iurispatronatus. 6 Littere Apostolicae non facientes mentionem iurispatronatus sunt inualidae. 7 Regula 41. Cancell. Apostolic. circa derogationem iurispatronatus. 8 Papa mandante prouideri de beneficio ad cuiuscumque dispositionem pertinente, non comprehenditur beneficium	iurispatronatus. 9 Etiam si rescribat motu proprio. 10 Vel si dicatur, quod talis prouideatur de beneficio etiam si spectet ad alterius presentationem. 11 Vel si dicatur de beneficio ad quorumcumque presentationem spectante. 12 Quando censeatur derogatum iurispatronatus clericorum, non procedit si clerici sint patroni ratione patrimonij. 13 Iurispatronatus laicorum non est derogatum etiam si dicatur, non obstante iure patronatus laicorum. 14 Nec etiam, quando in litteris habetur, quod conferatur beneficium spectans ad Episcopi institutionem. 15 Derogatum dicitur iuripatro-

tro-

tronatus, quando Papa expresse derogat.

16 *Nec dicitur derogatum, si mandet prouideri de primo beneficio quomodocumque vacaturo.*

17 *Derogatio nunquam comprehendit iuspatronatus Regum, Ducum, &c.*

18 *In permutationibus necesse est facere mentionem iuspatronatus.*

19 *Derogatio licet non presumatur, secus tamen est si constat de certa scientia Papae.*

20 *Derogatio iuspatronatus clericorum non requirit expressionem.*

21 *Derogatio presumitur, si Papa disponat de tali beneficio vacaturo.*

1 **B**eneficiorum † collatio generaliter spectat ad Papam, qui est ordinarius Ordinariorū, & dominus omnium beneficiorum. cap. 2. de præben. lib. 6. glos. vlt. in cap. felicitis. de pen. lib. 6. clemen. 1. in fine, vt lite pend. Gomes. in præmio regularum Cancellarię. in vers. considerata etiam. nu. 7. & in

2 specie † sunt reseruata beneficia in viginti sex casibus re-

latis in praxi Archiepiscopi Leonis. p. 2. cap. 20. de reseruatis. ideoque † potest conferre beneficia iuspatronatus clericorum, absque eorum consensu: item, & laicorum, quia laicis iuspatronatus est concessum à Papa ex gratia, & priuilegio non priuatiue. Card. Tusc. practicarum conclusionum iuris littera I. concl. 596. Et ideo talis priuilegiatus † non potest vti suo priuilegio contra eum, qui sibi priuilegium concessit: & de his vide plenissime Felin. in suo tractatu, quando literę apostolicę noc. patron. eccles. qui tractatus incipit, pro regula tenendum est, & Lamb. de iure patronatus lib. 2. p. 3. q. 9. art. 1. & 2. In dubio autem Papa non † presumitur velle præiudicare laicis. Et ideo literę † apostolicę sunt inualidę si non faciunt mentionem iuspatronatus ecclesię obtentę, ex ratione tex. in cap. cum dilectus. de iure patronatus. Abb. in capit. 3. de iure patronatus.

7 Hodie autem ex † regula 41. Cancellarię Apostolicę relata à Quaranta in summa Bul-

Bullarij, in verbo, Regulae Cancellariae Apostolicae, in derogatione iurispatronatus debet fieri mentio iurispatronatus, dispositiue specificè, & determinatè, non autem conditionaliter; & si illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat: & si de hoc in literis prouisionis, vel mandati de prouidendo de dicto beneficio similis mentio facta non fuerit, non censeatur quomodolibet derogatum. Et si Papa mandet prouideri de beneficio ad cuiuscunque dispositionem pertinente, non includitur beneficium iurispatronatus, cum dispositio cadat pro institutione. Lopus allegat. 8. numero 6.

9 Idem est, si Papa rescribat Motu proprio pro aliquo beneficiando. Abb. in capit. ad aures. colum. penult. de rescript. Idem est, si dicatur

10 quod est prouideatur talis de beneficio, etiamsi ad alicuius presentationem spectaret. intelligitur enim de presentatione competente patrono ecclesiastico. cap. cum in illis. de praben. libro 6. La-

11 ipus vbi supra. Idem est si dicatur de beneficio ad praesentationem quoruncunque spectante, quando enim derogatur iurispatronatus laicorum expresse fieri debet derogatio. Et quando dictum

12 est est censeatur derogatum iurispatronatus clericorum, illud non procedit, si clerici habeant iurispatronatus ratione patrimonij. Nec iurispatronatus laicorum censeatur derogatum, etiam si in litteris diceretur non obstante iurispatronatus laicorum, & non obstantibus statutis ecclesiae, quia tales non obstantiae tendent solum ad tollendam subreptionem, non autem ad alia iura specialiter perimenda, nisi id expresse dicatur. Rota Roman. de praben. in nouis. decis. 1. Neque

14 censeatur derogatum iurispatronatus laicorum, quando in litteris habetur, quod Papa mandat conferri beneficium spectans ad Episcopi institutionem. Lambertin. vbi

15 supra. artic. 30. Nam est tunc dicitur derogatum, quando Papa expresse derogat. Cardin. Mantica. decis. 292. Rot. Ro-

- 16 Roman. Quod ꝑ procedit, etiam si Papa mandet prouideri de primo vacaturo, spectante ad collationem, prouisionem, electionem, & præsentationem quorumcūque; tunc enim, nec etiam beneficia patronata vacantia in Curia comprehenduntur. Cardin. Tusc. vbi supra. conclus. 618.
- 17 Notandum est ꝑ insuper, quod litteræ Apostolicæ expresse derogantes iuripatronatus laicorum, nunquam comprehendunt iuripatronatus, spectans ad Reges, Duces, Marchiones, seu alios Principes, nisi de his expresse dictum sit, talis enim derogatio potest esse periculo ecclesiæ; & ita disponitur per suprascriptam Regulam Cancellariæ Apostolicæ. tradit Flamin. Parisius de resignat. beneficiorum. par. 1. libro 2. quæst. 4. num. 48.
- 18 Item sciendum ꝑ est, in permutationibus beneficiorum factis in Curia oportere in eis facere expressam mentionem iuripatronatus laicorum. Lopus allegat. 96. Et quamuis in dubio non
- 19 præsumatur facta ꝑ derogatio iuripatronatus laicorum, tamen id non procedit, quando constat de certa scientia Papæ scientis beneficium esse de iure patronatus laicorum, tunc enim censetur derogatum dicto iuripatronatus. Rot. Rom. decis. 27. de rescript. in nouis. Et in litteris, in
- 20 quibus ꝑ agitur de derogatione iuripatronatus clericorum, non est necessaria expressio dicti iuris. Rot. Rom. decis. 8. de iure patronatus in antiquis. Item præsumitur
- 21 facta ꝑ derogatio quando Papa disponit de beneficio proxime vacaturo. Et si ꝑ adsint patroni alicuius beneficii non existentes in quasi possessione præsentandi, & alij tantum existentes in prædicta quasi possessione, licet non sint patroni, de his tantum existentibus in quasi possessione in litteris mentio est facienda. Item ꝑ sciendum est, quod si post impetrationem factam de beneficio iuripatronatus absque mentione iuripatronatus id scientes per quadrimestre taceant, collatio conuadatur. Cardinal. in Cle-

Clementin. i. de supplend.
negligen. Prælat. & de his
omnibus vide Felin. vbi fu-

pra, & Lambertini. vbi supra
articulo 3. & sequentibus, vbi
que ad art. 26.

CAPVT FERTIVM.

Quando patroni ex conventionione alternatim præ-
sentant, cui censeatur præiudicatum per
Papæ derogationem.

SUMMARIVM.

1 Derogatio Papæ præiudi-
cat patrono, ad quem illa
vice spectabat presentatio,
si inter patronos seruetur al-
ternatiua.

2 Idem est, si Papa man-
det prouideri de beneficio spe-
ctante ad præsentationem ta-
lis.

3 Derogatio iuris patronatus
Collegij fit cum mentione Col-
legij.

1 **S**Tante conventionione † in-
ter compatronos, quod
alternis vicibus præsentent,
si Papa deroget expresse iu-
ris patronatus pro vna vice,
censeatur derogatum, & præ-

iudicatum illi patrono tan-
tum, ad quem pro illa vice
spectabat presentatio, adeo
vt in alia prima vacatione ad
alterum patronum spectabit
presentatio. Ioan. de Anan.
conf. 43. & facit text. in cap.
mandatum, in cap. litteris,
& in c. Abbatem de rescript.
Rocch. de Curte de iure patr.
in verbo, ius. q. 6. col. 2. Lamb.
de iurep. li. 2. par. 3. q. 9. ar. 26

2 Similiter † si Papa mandet
prouideri alicui de beneficio
spectante ad præsentationem
talis, qui debet præsentare
de consensu aliorum, includi-
tur sub tali mandato. Io. And.
in cap. cum in illis. §. vltim.
de præben. lib. 6. Et in dero-
gatione † iuris patronat. per-
ti-

inentis ad Collegium non
sufficit fieri mentionem de
personis singularibus Colle-

gij: Sed fieri debet mentio
per verbum collectiuum. vi-
de Lamb. vbi supra artic. 34.

CAPVT QVARTVM.

Quando soleat, & in quibus casibus Summus Pon-
tifex derogare iuripatronatus.

SVMMARIVM.

- 1 Derogationes conceduntur
ex causis vrgentissimis.
- 2 Derogatio conceditur quan-
do beneficia vacant in Cu-
ria.
- 3 Nisi esset iuripatronatus
Regum, Ducum, &c.
- 4 Derogatio conceditur quan-
do iuripatronatus est mixtum.
- 5 Item quando iuripatrona-
tus competit ex privilegio,
prescriptione, seu consuetu-
dine.
- 6 Item si sit beneficium li-
tigiosum.
- 7 Derogatio aliquando fit
pro duabus tertijs partibus.
- 8 Derogatio conceditur pro
medietate quando quis fuit
presentatus à medietate pa-
tronorum.

- 9 Derogatio conceditur com-
patrono.
- 10 Derogatio conceditur Epi-
scopo promoti circa beneficia
prius obtenta.
- 11 Clausula, dummodo acce-
dat consensus patronorum,
quid denotet.
- 12 Derogatio habet clausulam
pro hac vice tantum.
- 13 Derogatione obtenta debet
probari beneficium esse de iu-
repatronatus.

1 **S**ummus † Pontifex non
solet concedere derogationes iurispatronatus nisi ex
causis vrgentissimis, quæ sunt
plures, quarum

- 2 Prima † est, quoties bene-
ficium iurispatronatus vacat
in Curia: nam tunc Papa
consuevit derogare. cap. 2.
de

de præben. lib. 6. tradit Staf-
 fil. de lit. grat. & iust. fol. 54.
 col. 1. Mandosius in tractatu
 de signat. grat. in verbo de-
 rogationes iurispatronatus.
 Sarnen. de trienn. possession.
 quæst. 31. numer. 19. Quod
 3 non procedit † in iurepatr.
 Regum, Ducum, Marchio-
 num, siue aliorum Princi-
 pum, vt dictum est in præce-
 denti cap. Couarr. practic.
 quæst. cap. 36. num. 4. quam-
 uis Parisius in loco proxime
 citando dicat illud procede-
 re in praxi quo ad Reges
 tantum.

4 Secunda † causa, quoties
 iurispatronatus est mixtum de
 ricorum, & laicorum, quia
 tunc derogatio conceditur in
 totum. Mandosius vbi supra
 col. 2. in fine, & ita commu-
 niter est receptum, & in pra-
 xi seruatur.

5 Tertia † causa, quando iurisp-
 patronatus competit ex pri-
 uilegio, præscriptione, aut
 consuetudine. Nam tunc de
 facili derogatur in totum,
 cum & absque derogatione
 receptum sit valere collatio-
 nem. Cassador. decis. 4. &
 decis. vlt. de iurepatronatus,
 & decis. 4. de probat. & est

communis opinio, teste Lam-
 bertino de iurepatr. libr. 2.
 pat. 3. quæst. 9. artic. 25. &
 quæst. 8. art. 3.

6 Quarta † causa, quoties be-
 neficium erat apud Curiam
 Romanam litigiosum. Cassa-
 dor. decis. 3. vt lite penden-
 Sarnen. in regula de impetr.
 benefic. per ob. famil. Card.
 quæst. 8. num. 7. Couarr. vbi
 supra num. 7. & 8.

7 Quinta † causa est, ex qua
 solet derogari iurispatronat.
 laicorum ex aliquo fauore,
 pro duabus tertijs. Mandos.
 vbi supra col. 3.

8 Sexta causa † est quando
 quis fuit à medietate patro-
 norū præsentatus. Nam tunc
 derogatur pro alia medietate,
 & ita communiter, & in
 praxi seruatur: & hæc est ma-
 gis frequens derogatio, & per
 eam multæ lites tolluntur, &
 celeriter beneficio provide-
 tur.

9 Septima †, quando Orator
 est vnus ex patronis, tunc
 conceditur derogatio. Man-
 dos. vbi supra colum. 3. ver-
 fic. quæro.

10 Octaua † causa est in reten-
 tione beneficiorum in fauo-
 rem promoti ad Episcopa-
 tum,

tum, & fit mentio beneficium
 esse iurispatronatus. Et scien-
 dum ꝑ est, quod quando be-
 neficium confertur cum clau-
 sula, dummodo accedat pa-
 tronorum consensus, requiri-
 ritur expressus consensus, &
 non sufficit tacitus inductus
 ex lapsu quatuor mensium.
 Et in tali derogatione ꝑ in
 praxi solet seruari, vt dica-
 tur pro hac vice tantum.
 Couart. dicto cap. 36. Et si
 dictum sit, & narratum ꝑ be-
 neficium esse de iurepatrona-

tus, vt obtineatur derogatio,
 debet is, qui obtinuit proba-
 re dictum beneficium esse
 iurispatronatus; alias impe-
 ratio est nulla, teste Puteo
 Decis. 120. lib. 2. Rot. Rom.
 vide de his omnibus late
 Flamin. Paris. de resignatio.
 benefic. lib. 2. quæst. quarta,
 num. 43. vsque ad finem, &
 Rebuff. in sua praxi benefi-
 ciaria in tertia parte signatu-
 ra, in versiculo necnon iuri-
 patronatus.

CAPVT QVINTVM.

Quomodo expediatur presentatio, quæ fit
 per patronos regulares ad ecclesiam
 parochialem.

SVMMARIVM.

1 Presentatio, quæ fit à re-
 gularibus de clerico seculari
 ad parochialem ecclesiam,
 quomodo fiat.
 2 Ordinarius tunc debet re-
 gularibus tempus dare ad con-
 signandum certum redditum
 presentato.

3 Vel inferior, ad quem spe-
 ctat institutio.
 4 Si institutio fiat sine di-
 cta assignatione, valet.
 5 Si dicta assignatio non fiat
 intra dictum tempus, ordina-
 rius potest dictum redditum
 assignare.
 6 Si in dicta assignatione
 modus excedatur, appella-
 ri

- vi potest.
- 7 Assignatio predicta fieri debet super possessionibus dicta ecclesia.
- 8 Taxatio tunc ea fieri debet, qua clericus possit vivere.
- 9 Episcopo debentur procuratio, cathedralicum, siue synodaticum.
- 10 Centum aurei pro paroco sufficiunt annui.
- 11 Concil. Tridentin. sess. 24. de reform. cap. 13.
- 12 Assignatio predicta fieri debet causa cognita.
- 13 De derogatione iurispatronatus regularium.

Nunc videamus de expeditione presentationis, quæ fit per Religiosos regulares, qui sunt patroni ecclesiastici, de aliquo clerico ad ecclesiam parochialem secundum text. in cap. de monachis. de præben. & in Clement. prima, de iure patronat. & ibi Cardin. Rocch. de Curte. de iure patronat. in verbo onerosum. quæst. sexta. Paul. de Citad. de iure patronat. par. sexta quæst. 45. quo casu Ordinarius taliter præsentantibus, vel eorum pro-

Praxis iurispatron.

curatori debet præfigere tempus, intra quod dicti præsentantes assignent dicto præsentato congruam reddituum portionem pro sui sustentatione. dicta Clementina prima. Et si Ordinatio spectaret ad inferiorem, is inferior debet recurrere ad Episcopum, ut eis dictum terminum statuatur ad dictam assignationem faciendam. dicta Clementina prima, in principio. Si vero Ordinarius instituat absque dicta assignatione, tenet institutio. gloss. in dicta Clementina prima, in verbo inhihentes. quod si per eos intra dictum terminum non fiat talis assignatio, Dioecesanus potest congruam reddituum assignare portionem dicto præsentato. dicta Clementina prima, & ibi gloss. in verbo deuoluatur: idque potest facere, & ante, & post institutionem. Verum si excedatur modus in dicta assignatione nimis onerando dictos Religiosos, poterunt appellare infra debitum tempus ad Superiorem Dioecesani, ut moderet dictam taxationem. Et talis assignatio debet fie-

S ri

ri in parte possessionum di-
 ctæ ecclesiæ, si habeat posses-
 siones, vel alios redditurus.
 8 Et ¶ talis taxatio ea facienda
 est, qua clericus possit hone-
 ste viuere, & onera Episco-
 palia soluere, de quibus in
 cap. conquærente, & in cap.
 dilectus. de offic. ordin. vt est
 9 procuratio ¶ annexa visita-
 tioni, & cathedraticum, siue
 synodaticum. cap. cauendum
 10. quæst. 3.
 10 Hodie ¶ autem saltem cen-
 tum aureos parochiales ec-
 clesiæ annis singulis habere

debent, pro sustentatione
 11 Rectoris. Concil. ¶ Trident.
 Sess. 24. de reformat. cap. 13.
 versic. ad hæc. Et talis assi-
 12 gnatio debet ¶ fieri causa co-
 gnita, sed de plano: & de
 his omnibus vide Cardin. in
 dicta Clement. prima, quem
 refert Lambertin. de iurepa-
 tronat. lib. 2. par. 3. quæst. 10.
 per omnes articulos d. quæst.
 13 Et de huiusmodi ¶ deroga-
 tione iurispatronatus, vide
 Rebuff. in sua praxi benefi-
 ciaria in 3. par. signaturæ. in
 versic. nec non iurepatronat.

FINIS LIBRI DECIMIQUARTI.

LIBER DECIMVS QVINTVS

In quo continetur quomodo amittatur ius patronatus vere.

CAPVT PRIMVM.

Ius patronatus aliquando amittitur absque delicto patroni.

SUMMARIVM.

- 1 Ius patronatus amittitur aliquando sine delicto.
- 2 Ius patronatus amittitur diruta Ecclesia.
- 3 Item dote consumpta. Redotans ecclesiam fit patronus.
- 4 Ecclesiam quis non reedificat, volente patrono reedificare.
- 5 Ius patronatus amittitur si Papa illud auferat.
- 6 Item amittitur per non usum.
- 7 Nisi talis non usus veniret, quia Ecclesia non vacauit.
- 8 Ius patronatus amittitur, si donetur, vel cedatur.

9 Item amittitur per unionem.

10 Praxis circa unionem Ecclesie patronatae cum Ecclesia libera.

- 1 Ius patronatus ¶ amittitur, & patronus de eo priuatus remanet absque delicto suo, seu culpa: quod pluribus modis contingere potest.
- 2 Primo ¶ ergo modo patronus amittit ius patronatus, absque suo delicto, videlicet si ecclesia destruat, & ibi, vel alibi ab alio reedificetur; nisi reedificatio fieret ex cæmentis dirutæ ecclesie, quia tunc ratione fundi ambo erunt patroni. Idem ¶ si sit dos con-

S 2 sum.

2 sumpra, nam redotans effi-
 citur patronus. Est tamen
 notandum, quod patronus
 non tenetur reficere, sed re-
 edificare ecclesiam, si vult ius-
 patronatus de nouo acqui-
 rere; & qui tenetur ad eccle-
 się reparationem, tenetur etiã
 ad reparationem domus pa-
 rochi: & si vnus ex patronis
 non concurret in reedifica-
 tione, non acquirit ius patro-
 natus, nec conseruabit ius an-
 tiquum, sed accrescet compa-
 4 tronis. Et volente ꝑ patrono
 dirutam ecclesiam reedifica-
 re, non admittitur extraneus
 ad reedificandum. Et de hoc
 modo vide Card. Tusc. pract.
 conclus. iur. littera I. con-
 conclus. 620. num. 4.
 5 Secundo, amittit ꝑ si Papa
 in totum auferat, vel suppri-
 mat ius patronatus, cum id ha-
 beat patronus ex gratia. c. 3.
 de iure patronat. vide Felin.
 in cap. quæ in ecclesiarum.
 colum. 14. de constitut.
 6 Tertio, amittitur ꝑ ius pa-
 tronatus, si ecclesia patrona-
 ta acquisiuit libertatem per
 nõ vsum præsentationis, quia
 patroni non præsentarunt.
 Abb. consil. 106. vol. 2. col.
 penult. facit cap. de quarta,

vbi Innoc. not. de præscript.
 & tempus præscriptionis suf-
 ficiet illud, quod requiritur
 ad præscribendum contra
 laicum: idem est si laicus con-
 tra laicum ecclesię patrona-
 tæ præscribat ius patronatus.

7 Quod non ꝑ procedit, quan-
 do talis non vsus fuit, quia
 casus vacationis, non euenit
 etiam per centum annos, vel
 euenit, sed Papa contulit de-
 rogando patronis. vide Fir-
 manum in tract. de Episcopo
 par. 3. quæst. 23. Vide Card.
 Tusc. vbi supra. num. 6.

8 Quarto, amittitur ꝑ ius pa-
 tronatus si patronus illud ce-
 dat, donet, seu renunciât al-
 teri cum consensu Episcopi,
 vel si ipsimet ecclesię illud
 cedat. cap. vnico. de iure pa-
 tronat. lib. 6. de quibus mo-
 dis transferendi, & sic amit-
 tendi ius patronatus, dictum
 est supra pluribus in locis.

9 Quinto, amittitur ꝑ ius pa-
 tronatus, si ecclesia patro-
 nata vnatur alteri ecclesię
 liberæ de patroni consensu.
 10 Tamen ꝑ in praxi vidi serua-
 ri, quod quando ecclesia pa-
 tronata vnatur ecclesię libe-
 ræ de consensu patroni, & fa-
 cultates ecclesiarum vnita-
 rum

rum sunt æquales, pro vna vice confert Ordinarius, & pro alia vice præsentat patronus. ita contigit in Plebania sanctæ Iuliæ de Caprona, Pisanæ Diœcesis, quæ est liberæ collationis, eiq; fuit annexa ecclesia sancti Martini de Crespignano dictæ Diœcesis, quæ est de iurepatronatus hæredum Domini Leo-

nis de Cambinis, nam pro vna vice confert Illustrissimus Dominus Archiepiscopus Pisanus, pro alia vero vice præsentant Rectorem dicti hæredes, & sic alternatim proceditur. & de his omnibus vide Lambertin. de iurepatronat. lib. 3. quæst. 7. per omnes articulos dictæ quæstionis.

CAPVT SECVNDVM.

Iuspatronatus amittitur aliquando ex delicto patroni.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus amittitur aliquando ex delicto.
 - 2 Vt si iuspatronatus vendatur.
 - 3 Vel si patronus labatur in heresim.
 - 4 Seu si sit receptator, seu defensor hæreticorum, seu schismaticus, &c.
 - 5 Vel sit reus læsæ maiestatis.
 - 6 Vel proditor patriæ.
 - 7 Vel si occidat rectorem.
- Praxis iurispatron.

- sui beneficij.
- 8 Patronus utram priuetur propter delictum iurepatronatus ab ecclesiastico, aut à seculari Iudice.
 - 9 Iudex ecclesiasticus potest propter delictum priuare patronum iurepatronatus.
 - 10 Iudex vero secularis id facere nequit.
 - 11 Etiam si cum publicatione bonorum includeret iuspatronatus.
 - 12 Et etiam si publicet bona patroni sine dicta inclusione

12 iurispatronatus, tunc enim
Episcopus priuat patronum.

13 Iuspatronatus an transeat
in fiscum.

14 Praxis est, quod transeat.

15 Sententia amittitur iuspa-
tronatus.

16 Secus est, si sententia ef-
set lata in contumaciam.

1 **P**atronus † amittit iuspa-
tronatus ex suo delicto,
idque pluribus modis acci-
dit, &

2 Primo, si † iuspatronatus
vêdat, quod vendi non potest.
cap. de iure de iurepatrona-
tus: tunc enim vendens illud
amittit, & emens amittit præ-
cium, quod datur ipsi eccle-
siæ, & ecclesia remanet libe-
ra. cap. quia clerici. de iure-
patronatus.

3 Secundo, si † patronus la-
batur in hæresim. ad text. in
cap. cum secundum. de hæ-
ret. lib. 6. cum ipso facto tunc
omnia eius bona ecclesiæ sint
applicata, & si reuertatur ad
fidem, illud non recuperat.
Abb. in cap. quia diligentia.

4 de elect. Quod etiam † proce-
dit in receptatoribus, & de-
fensoribus Hæreticorum, in
Schismaticis, Apostatis, &

excommunicatis infordescen-
tibus in excommunicatione
maiori per annum.

5 Tertio, si † patronus com-
mittat crimén læsæ maiesta-
tis humanæ. Abb. in cap. cum
laici, de iurepatronat. vbicum-
que enim procedit à iure, vel
ab homine publicatio bono-
rum alicuius, eo casu perdit
etiam iuspatronatus. Abb. in
dicto cap. quia diligentia in
fine.

6 Quarto, si patronus † sit
proditor patriæ, tunc enim
priuatur iurepatronatus. ad
ea, quæ dicuntur in Clemen-
ne in agro. §. quia vero. de
statu monac.

7 Quinto, patronus † amit-
tit iuspatronatus, si ipse, vel
alius pro eo occidat Recto-
rem beneficij patronati. cap.
in quibusdam. §. sacri de pœ-
nis: nisi patronus id faceret
ad sui defensionem vim vi re-
pellendo cum moderamine
in culpatæ tutelæ, vt per glos.
in dicto. §. sacri. in verbo præ-
sumpserint, vel si aliter mor-
tem euitare non posset. Clem.
si furiosus de homicid.

8 Numquid autem † patro-
nus propter delictum priue-
tur iurepatronatus, à Iudice
eccle-

ecclesiastico, vel seculari; du-
bium est inter Doctores. Ideo
pro maiori declaratione con-
stitutendi sunt infra scripti ca-
sus, *his: iudic. ob. a. i. n. o. s.*

9 Primus est, quando Iu-
dex Ecclesiasticus procedit
contra patronum super pri-
uatione iurispatronatus prin-
cipaliter, & id facere potest.
dicto cap. in quibusdam: idem
est si procederet contra pa-
tronum super alio delicto, su-
per quo includitur etiam pri-
uatio iurispatronatus.

10 Secundus est casus, quan-
do Iudex laicus vult per suam
sententiam confiscare tantum
iurispatronatus, & tunc huius
Iudicis sententia non tenet
super hoc. gloss. in cap. filijs
16. quaest. 7. in verbo pro-
pinquis.

11 Tertius est casus est quando
Iudex laicus facit per suam
sententiam publicationem
omnium bonorum patroni,
cum speciali mentione iuris-
patronatus, & tunc huiusmo-
di sententia non valet. Abb.
in cap. quanto. column. pe-
nult. de iudic.

12 Quartus est casus est, quan-
do Iudex laicus ob delictum
patroni facit publicationem

omnium bonorum eiusdem,
sine aliqua mentione iurispa-
tronatus, & tunc non inclu-
ditur iurispatronatus, sed Epi-
scopus potest se informare
summarie, & patronum pri-
uare. Ita procedit dictum
Butrij in Clement. pastoralis.
de re iudic. & ex publicatio-
ne facta per Iudicem laicum
ex delicto commisso à patro-
no contra ecclesiam, patronus
remanet priuatus iure patro-
natus, ex Iuris dispositione,
& ecclesia remanet libera.

13 Quintus, est casus est quan-
do Iudex laicus publicat om-
nia bona patroni propter eius
delictum: & tunc simul cum
Vniuersitate publicata, in
qua adest iurispatronatus, an
iurispatronatus transeat in
Fiscum, vide Felin. in dicto
cap. quanto num. 3. de Iu-
dic. Et in praxi est vidi in hu-
iusmodi casu vna cum dicta,
Vniuersitate transire iuripa-
tronatus in Fiscum, qui Fi-
scus adueniente vacatione
vice patroni banniti, cuius
fuerunt in Fiscum incorpora-
ta omnia bona, presentat Re-
ctorem ad vacantia benefi-
cia, & probatur dictum iurisp-
atronatus tanquam proue-

niens ex persona dicti ban-
niti.

15 Adnotandum est etiam,†
quod per sententiam Iudicis
compotētis ecclesiastici amit-
titur iuspatronatus, vt quan-
do lis sit inter aliquos com-
patronos super iurepatrona-
tus alicuius beneficij, & fa-
ctis legitimis probationibus
Iudex pronunciet iuspatrona-
tus ad vnum pertinere, exclu-
so altero: talis exclusus rema-

net eo priuatus omnino. Se-
16 cus si † in contumaciam, vel
non legitime citatus priuatus
fuisse; quia tunc nulla est sen-
tentia de quibus: vide Lam-
bertin. de iurepatronat. lib. 3.
quæst. 8. per omnes articulos
dictæ quæst. & quod iuspatro-
nat. non transeat in Fiscum.
in casu suprascripto, vide pra-
xim Archiepiscopalem Leo-
nis in parte secunda. cap. 21.
de iurepatron. num. 32. & 33.

CAPUT TERTIUM.

Iuspatronatus amittitur si patronus se ingerat
in perceptione fructuum benefi-
cij patronati,

SUMMARIUM.

1 Patronus se ingerens in
perceptione fructuum benefi-
cij, cuius est patronus, per-
dit iuspatronatus.

2 Concil. Tridentin. sessione
vigesima secunda de reformat.
cap. 11. & sessione vige-
sima quinta de reformat. capi-
tulo nono.

3 Presentatus lite pendente,

seu ante institutionem se in-
gerens in recollectione fru-
ctuum beneficij cadit à iure
suo.

4 Cap. auaritia. de electione
libro 6. procedit in omnibus
beneficijs.

1 Patronus † se ingerens in
perceptione fructuum
beneficij patronati, aut bona
ipfius vlrpans, priuatus est
sta-

statim iurepatronatus, & est
 excommunicatus. ita habetur
 2 in Concil. Trident. † Sess. 22.
 cap. 11. de reformat. in vers.
 quod si eiusdem ecclesiæ, &
 Sess. 25. de reformat. cap. 9.
 in versic. patroni autem be-
 neficiorum. vide praxim Ar-
 3 chiepiscopalem Leonis par. 2
 cap. 21. num. 31. de iurepa-
 3 tronat. Præsentatus † autem
 lite pendente, seu ante insti-
 tutionem ingerens se in re-
 collectione fructuum benefi-
 cij, ad quod fuit præsentatus
 cadit à iure suo, & tribuitur
 colliganti. Clement. vnica.

de sequestr. possess. & fruct.
 Rebuff. in sua praxi beneficia-
 ria de subrogationibus nu. 8.
 Quaranta in summa Bullarij,
 in verbo beneficiorum posses-
 sio, & Crescent. Decif. 6. de
 iurepatronat. qui concludunt
 4 text. † in cap. auaritiæ, de
 elect. lib. 6. procedere etiam
 in omnibus beneficijs: & ideo
 si præsentatus se ingerat per
 se, vel per alium in totum,
 vel in partem, ipso iure amit-
 tit ius petendi institutionem.
 Cardin. Serafin. Decif. 598.
 & 1238. num. 9. & Cardin.
 Mantica Decif. 261.

CAPVT QVARTVM.

Clericus beneficiatus ad quid teneatur respectu
 beneficij duntaxat.

SVMMARIVM.

- 1 Clericus Beneficiatus ad
 tria tenetur.
- 2 Idem tenetur incedere in
 habitu, & tonsura clericali.
- 3 Concil. Trident. sess. 23. de
 reformat. cap. 6.
- 4 Constitutio Sixti V. de

habitu, & tonsura clerico-
 rum.

- 5 Clericus non punitur si ex
 iusto timore non deferat ha-
 bitum.
- 6 Vel propter paupertatem.
- 7 Vel si vnica vice tantum.
- 8 Vel propter infirmitatem.
- 9 Habitus clericalis quis sit.

10 Ha-

- 10 *Habitus clericalis determinatus non reperitur.*
- 11 *Habitus clericalis est ex usu.*
- 12 *Clericus ratione beneficij tenetur quotidie recitare Diuinum Officium.*
- 13 *Beneficium datur propter officium.*
- 14 *Causa excusantes à recitatione officij.*
- 15 *Clericus ratione beneficij tenetur residere.*
- 16 *Concil. Tridentin. sessione sexta de reformat. capitulo 1. & 2. & sessione vigesimatertia de reformat. capit. 1. & sessione vigesimaquarta de reformat. cap. 12.*
- 17 *Causa excusantes à residentia.*
- 18 *Residere est deseruire.*
- 19 *Beneficiatus clericus tenetur recitare Officium iuxta consuetudinem suae Diocesis.*
- 20 *Clericus tenetur clericalem vitam, & honestatem seruare.*
- 1 **C**lericus † Beneficiatus ratione beneficij ad tria tenetur, nempe ad habitum clericalem deferendum, ad Diuinum officium persoluum, & ad residendum, seu

inferuendum beneficio.

2 Primo, ergo † clericus beneficiatus tenetur in clericali habitu, & tonsura incedere, sicuti etiam tenetur clericus in sacris ordinibus constitutus: ita habetur in Concil. † Trident. Sess. 23. de reformat. cap. 6. Hodie † insuper extat constitutio Sixti Quinti de habitu, & tonsura per clericos, seu milites beneficia, vel pensiones obtinentes deferendis, & de poenis contra inobedientes inflictis, publicata Romæ die 18. Ianuarij 1589. incipiente, cum Sacrosancta, quam refert Quaranta in summa Bullarij in verbo habitus clericalis in principio. Quod non † procederet si clericus ex iusta causa timoris clericalem habitum non deferret. cap. clerici. de vita, & honest. cleric. vel si non deferret fractione paupertatis. Imola in Clement. 2. num. 9. de vita, & honest. cleric. Vel si † non deferret pro vnica vice tantum. Farinac. pract. crim. in tit. de inquisit. quæst. 8. nu. 68

8 Vel si non † posset propter infirmitatem tonsuram deferre. Cappell. Tholosan. Decis. 104.

9 Dubium tamen ¶ est, quæ vestes sint clericis congruentes, & vere clericales, cum in dicta Constitutione Sixti Quinti nil aliud habeatur, nisi vt vestes sint talares: de qualitate autem illarum nec per illam constitutionem, neque per alia iura nihil statutum reperitur. Et quod ¶ clerici seculares non habeant certum, & determinatum habitum, testatur glos. notabilis in clem. 1. in fine. de elect. interdicitur tamen clericis certarum vestium vsus. dicto cap. clerici, & dicta clem. 2. Menoch. de arbitr. iud. libro 2. centuria 4. casu 393. Diaz in sua praxi criminali canonica cap. 75. Ideoque ¶ in hoc casu dicendum est pro resolutione, quod illæ sunt clericales vestes, & honestæ, quæ vsu, & consuetudine illius Regionis, seu Prouinciæ vbi commorantur, admiffæ fuerint. glos. in c. si quis virorum. distin. 30. & in dicto cap. clerici. in verbo, de aurtis. late probat Couar. pract. quæst. cap. 32. num. 7. Iulius Clarus in practica criminali q. 36. num. 11. & attendenda est consuetudo clerico-

rum tantum. Farinac. vbi supra. num. 69. & vide Quarantam, vbi supra in additio.
 12 Secundo, tenetur ¶ Clericus Beneficiatus ratione beneficij recitare quotidie Diuinum Officiū, idest septem horas Canonicas; & si eas non recitet legitimo impedimento cessante, fructus beneficij non facit suos pro rata, omiffi Officij, & temporis, sed eos tamquam iniuste perceptos in fabricas huiusmodi beneficiorum, vel pauperum elemosinas erogare
 13 tenetur: cum propter ¶ Officiū detur beneficium. ita habetur in constitutione Leonis decimi relata per Quarantam in Summa Bullarij in verbo horæ canonicæ, & extat alia constitutio Pij V. edita die 12. Octobris 1571. relata per Quarantam ibidem, ad quarum declaracionem vide Domin. à Soto de iust. & iur. lib. 10. quæst. 5. artic. 6. & Nauarrum in suo manuali cap. 25. num. 122. & sequentibus, & Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 2. casu 429. vide Cardinal. Tolet. in Summa lib. 2. cap. 12. & Henriquez in Summa libr.

libr. 13. de excommunicat.
cap. 13. num. 2. & eundem
Nauarrum de oratione, &
horis canonicis cap. 7. n. 31.

14 Et de causis ꝛ excusantibus
ab officio persoluendo, & de
tempore horarum canonicarum,
vide Marcellum Francolinum
præbiterum, & Doctorem
Bodianum, & Carolum
Macingum in suo tractatu.
de horis canonicis.

15 Tertio tenetur ꝛ clericus
beneficiatus ratione beneficii
residere: & contra non
residentes seruetur dispositio
sacrorum canonum, vt in
tit. de clericis non resident.

16 & in Concil. Trident. ꝛ sess.
6. de reformat. cap. 1. & 2.
& sess. 23. de reformat. cap.
1. & sess. 24. de reformation.
cap. 12. & super residentia
facienda per obtinentes pa-
rochiales Canonicatus, aut
dignitates, seu aliud benefi-
cium, extat constitutio Pij
Quinti publicata Romæ die
15. Iunij 1568. relata à Qua-
ranta in Summa Bullarij
in verbo residentia in prin-
cipio.

17 Quæ vero ꝛ sint iustæ cau-
sæ excusantes à personali re-
sidentia, & ex quibus licitum

fit per substitutum deserui-
re, plures enumerantur per
Ioan. de Silua in suo tractatu
de beneficijs par. 4. quæst. 6.
& Hoiedam in suo tractatu
de beneficiorum compatibili-
tate, & incompatibilitat. p.
1. cap. 17. & vide Quaranta
in dicto verbo residen-
18 tia. Et cum ꝛ residere fit de-
seruire, si beneficium non
requirat personalem residen-
tiam, tenetur attamen sal-
tem clericus beneficiatus de-
seruire beneficio suo celebra-
do singulis annis festum San-
cti illius, cuius titulo bene-
ficio decoratur, & cætera
onera à fundatore in funda-
tione apposita persoluere, &
adimplere.

19 Ergo clericus ꝛ beneficia-
tus tenetur recitare Diuinum
Officium iuxta consuetudi-
nem Diocæsis, in qua com-
moratur, & beneficium ha-
bet. Item tenetur deferre
habitum clericalem, qui ho-
die ex communi vsu est ve-
stis talaris nigri coloris non
alterius, nisi aliud suadeat
personæ dignitas. Et demum
residere in beneficio, & de-
seruire; cæteraque ad cleri-
calẽ vitam, decorem, &
hone-

Pars III. Lib. XV. Cap. IV. 285

20honestatem † pertinentia
ad vnguem seruare, & alijs
fit exemplum viuens bono-
rum operum, & doctrinæ,

vt de illo merito illud affir-
mari possit, Christi bonus
odor est in omni loco.

ET ex his concluditur Praxis Iurispatronatus ad communem
utilitatem, & commodiorem vsum collecta, ad laudem, &
gloriam Sanctissimæ, & Indiuidua Trinitatis, & Gloriosissi-
mæ Mariæ semper Virginis Reginae Cælorum, & Patroni mei
Sancti Petri Apostolorum Principis, & Sanctæ Ecclesiæ Do-
ctorum, Sancti Ioannis Chrysostomi, Sancti Thomæ de Aqu-
ino, & Sancti Bonauenturæ, & Sancti Francisci, & Sanctæ
Catharinæ Virginis, & Martyris, totiusque Curia trium-
phantis. Amen.

F I N I S.

AV-

et de illis merito libere affe-
 ratur posse. Christi bonus
 odor est in omni loco. ubi
 est. et per rationem et
 voluntatem. et libere et
 ex hoc concluditur Praxis Insuperiorum ad communem
 utilitatem. et commendationem velum collecta. ad laudem et
 gloriam sanctissimae. et laudabilis Trinitatis. et gloriosissi-
 mae Mariae super Regem. Regine. Ceterum. et Patroni sancti
 sancti Petri. Apostolorum Principis. et sancti. et sanctae. Be-
 nedi. sancti Leonardi. Christophori. sancti Thomae de Aqui-
 no. et sancti Bonaventurae. et sancti Francisci. et sancti
 Antonii Regium. et Martyri. totiusque Christianitatis
 apostoli. Amen.

F I N I S

AUTHORES

QVI IN HOC OPERE

CITANTVR.

A bbas.	Decif. Verall.
Alexander.	Decif. Crescentij.
Antonius de Butrio.	Decif. Farinacij.
Archidiaconus.	Decius.
Aretinus.	Decretum.
Authenticæ constitutiones.	Decretalis.
Baldus.	Diaz.
Barbatus.	Digesta.
Bartolus.	Dinus.
D. Bernardus.	Doctor Marta.
Bullarium.	Dominic. à S. Geminiano.
Calderinus.	Dominicus à Soto.
Cappella Tholosana.	Farinacius.
Cardinalis.	Federicus de Senis.
Card. Mantica.	Felinus.
Card. Seraphinus.	Firmanus.
Card. Tolet.	Flaminius Parfius.
Card. Tuscus.	Francus.
Card. Hostiensis.	Geminianus.
Cassadorus.	Glossa.
Carolus Macingus.	Gomesius.
Cephalus.	Hoieda.
Clementinæ.	Henriquez.
Codex.	Hostiensis.
Conc. Trid.	Iafon.
Couarruias.	Imola.
Decanus Mazzolius.	Innocentius.
Decif. Rotæ Rom. antiquæ,	Institutiones iuris ciuilis.
nouæ, & nouiff.	Ioannes Andrea.

INDEX

Io.

Io. de Anania .
Io. Calderinus .
Io. de Silua .
Iulius Clarus .
Lapus .
Ludouicus Romanus .
Lambertinus .
Mandofius .
Marius Antoninus .
Marcellus .
Marta .
Mascardus .
Menochius .
Marcus Antonius Peregrinus .
Mohedanus .
Nauarrus .
Oldradus .
Paulus de Citadinis .
Paulus de Castro .
Parifius .

Petrus de Ancharano .
Philippus Francus .
Praxis beneficiaria .
Praxis Neapolit. Archiep .
Praxis Archiep. Leonis .
Præpositus .
Puteus .
Quaranta .
Rebuffus .
Regulæ Cancellariæ .
Rocchus de Curte .
Rot. Rom .
Sbrozzius .
Sextus decretalium .
Summa Bullarij .
Surdus .
Staphileus .
Speculator .
Siluefter .
Tiraquellus .
D. Thomas de Aquino .

INDEX

I N D E X
LOCVPLETISSIMVS

Materiarum

PRAXIS IVRISPATRONATVS

Ordine Alphabetico digestus.

A

BBAS cum Capitu-
li consensu præstare
debet. libro 5. cap.
2. num. 17.

Abbas habens Eccle-
sias sibi pleno iure

subiectas habet etiam in eis ius
instituendi. lib. 12. cap. 3. n. 14.

Abbatissa eligitur per scrutinium.
lib. 5. cap. 5. num. 6.

Abbatissæ officium expirat trien-
nio. ibidem num. 8.

Abbatissa debet benedici. ibidem
num. 10.

Absens notus præsentatus debet
contra debitum tempus consenti-
re, & acceptare. lib. 8. cap. 8.
num. 17.

Acceptio personarum nõ est apud
Deum. lib. 6. cap. 6. num. 2.

Index Praxis Iurisp.

Actio confessoria, & negatoria,
an directa, vel utilis competat

patronis. lib. 8. cap. 5. num. 2.

Actio directa eis competit. ibi nu. 3.

& author de his dixit. ibidem
num. 4.

Actus factus contra proprium iu-
ramentum quando valeat. li. 10.
cap. 2. num. 4.

Actus fieri soliti in apprehensio-
ne possessionis. libro 13. cap. 2.
num. 5.

Actus voluntarij quolibet die fieri
possunt. lib. 8. cap. 1. num. 6.

Administratio perpetua quid sit.
lib. 5. cap. 5. num. 13.

Adulter non potest ad beneficia
præsentari. lib. 6. cap. 9. n. 16.

Aduersarius certus debet nomina-
tim citari. lib. 9. cap. 5. num. 12.

Aliquando proceditur per viam
Euangelicæ denunciationis. li-

a bro

I N D E X.

bro 11. cap. 12. num. 11.
 Annus ceptus habetur pro completo in fauorabilibus. libro 6. cap. 7. num. 4.
 Ambitiosus non potest ad beneficia praesentari. libro 6. cap. 9. num. 18.
 Apostata non potest praesentari. ibid. num. 16.
 Apostasia qua dicatur. ibidem.
 Appellari potest a sententia institutionis. lib. 11. cap. 12. num. 8.
 Archiepiscopus potest praefigere tempus Episcopo suffraganeo habenti instituere. lib. 12. cap. 6. num. 4.
 Absens potest constituere procuratorem ad vacatura. lib. 5. capitulo 4. num. 6.
 Antiani electi a populo vice populi praesentant. libro 8. cap. 2. num. 15.
Beneficium si de iure vacet, patronus alium praesentare potest. lib. 5. cap. 6. num. 8.
 Beneficia patronata vacant per promotionem Rectoris ad Episcopatum. ibid. num. 14.
 Nisi talis promotus ea ex dispensatione retineat. ibid. num. 15.
 Beneficium primum vacat per ascensionem secundi incompatibilis. ibidem num. 16.
 Beneficia vacantia in curia sunt reseruata. ibidem num. 21.
 Etiam si sunt iuris patronatus. ibidem num. 22.
 Beneficia dioecesis si ex Papa pri-

uilegio sint concedenda dioecesis, etiam patronata comprehenduntur. lib. 6. cap. 6. num. 6.
 Beneficium sacerdotale est, quando Rector tenetur Missam celebrare. lib. 6. cap. 7. num. 7.
 Beneficium non est sacerdotale, si in fundatione dicatur, quod Missa celebretur. ibidem n. 8.
 Beneficium sacerdotale est, quando Rector per se ipsum tenetur Missam celebrare. ibidem n. 10.
 Beneficium sacerdotale ex cursu longissimi temporis fit non sacerdotale. ibidem num. 12.
 Beneficium absenti conferri potest. lib. 6. cap. 11. num. 6.
 Beneficio de accepto tenetur quis gratias agere. libro 8. cap. 8. num. 17.
 Beneficium si sit mixtum, & inconcordia sit facta praesentatio, tenet etiam si laicus possit ea variare. lib. 10. cap. 1. numer. 17.
 Beneficialis causa cognitio si alicui committatur, est etiam commissa collatio, & institutio. lib. 12. cap. 2. num. 9.
 Beneficium collatum tamquam deuolutum, cum non esset, inutiliter est collatum. lib. 12. cap. 5. num. 6.
 Beneficium obtineri non potest sine canonica institutione. lib. 12. cap. 11. num. 3.
 Beneficium patronatum non potest dari in commendam sine consensu patroni. lib. 12. cap. 16. num. 1.
 Beneficiorum collatio spectat ad Pa-

IX NI DI EM XI.

Papam. lib. 14. cap. 2. num. 1.
 Beneficia sunt reservata in viginti
 sex casibus. ibidem num. 2.
 Beneficiatus clericus ad tria tene-
 tur. lib. 15. cap. 4. num. 1.
 Beneficium datur propter officiū.
 ibidem num. 13.
 Beneficiatus tenetur recitare Di-
 vinum officium iuxta stylum
 Diocesis. ibi num. 19.
 Bonæ fidei possessor rectè presen-
 tat ad beneficia. lib. 15. cap. 3.
 num. 1.
 Bonæ fidei, vel malæ fidei posses-
 sor quis fit. ibidem num. 3.
 Bona fides, vel mala quando præ-
 sumatur. ibidem num. 4.
 Bonæ fidei possessor rectè presen-
 tat etiam post litem sibi mo-
 tam, sed institutio retardatur.
 ibi num. 11.
 Bonus præfertur pravo postea
 converso. lib. 12. cap. 14. nu-
 mero 13.
 Sed in beneficijs habentibus iur-
 isdictionem præfertur conver-
 sus. ibidem num. 14.
 C
 Capitulum Ecclesiæ Pisanae tan-
 quam ordinarius instituit, &
 consensum præstat in quibusdam
 Beneficijs. lib. 1. cap. 1. nu. 27.
 Coactus dotare Ecclesiam quando
 efficiatur patronus. ibi num. 53.
 Consensus Episcopi loci, vbi fun-
 datur Ecclesia requiritur in fun-
 datione. ibidem num. 30. & lib.
 2. cap. 1. num. 6.
 Ratio, quare dictus consensus

requiritur. d. lib. 2. cap. 1. n. 8.
 Consensus dictus debet esse expref-
 sus. ibidem num. 9. & libro 4.
 cap. 1. num. 10.
 Consensus prædictus quando præ-
 sumatur. ibidem num. 16. & lib.
 4. cap. 1. num. 12.
 Consensus Diocesis, in cuius
 diocesi fundatur Ecclesia, requi-
 ritur. ibi num. 11. & lib. 4.
 cap. 2. num. 15.
 Consensus prædictus præstatur à
 Capitulo Sede episcopali vacan-
 te. ibi num. 12.
 Consensus dictus requiritur, sine
 laicus, siue clericus fundet Ec-
 clesiam. ibi num. 13.
 Etiam si fundatio fiat ex iussu re-
 statoris. ibi num. 14.
 Qui consensus etiam post funda-
 tionem potest interuenire. ibi
 num. 15.
 Consensus prædictus potest esse
 etiam Prælati inferioris. ibi nu-
 mero 17.
 Consensus Episcopi, non simul ca-
 pituli requiritur. ibi num. 18.
 Consensus prædictus si absit, die-
 cesanus potest Ecclesiam de-
 struere, non autem qui eam
 fundavit. ibi num. 21.
 Consensus diocesis requiritur in
 fundatione, constructione, &
 dotatione. lib. 2. cap. 2. n. 8.
 Coactus perficiens Ecclesiam fit
 patronus. lib. 2. cap. 3. num. 5.
 Consensus diocesis requiritur in
 dotis datione. lib. 2. cap. 4.
 num. 26.
 Clericus si construat Ecclesiam in
 suo fundo, & dotet de bonis
 a 2 sua

- sua Ecclesiæ, ambo sunt patroni. ibidem num. 34.
 Cappella si erigatur in Ecclesiâ ratione fundi, Ecclesiâ sit patrona lib. 2. cap. 7. num. 3.
 Constituti sub alterius potestate ædificantes Ecclesiam non fiunt patroni. ibidem num. 6.
 Campi Sancti Pifarum miranda. lib. 3. cap. 2. num. 6.
 Capitulum Pisanum habet iura Episcopalia. libro 4. capit. 2. num. 8.
 Et consentit in translatione certorum beneficiorum. ibi num. 9.
 Consensus tacitus aliquando sufficit. ibi num. 11.
 Consensus an requiratur quando iuspatronatus transfertur inter compatronos. ibi num. 13.
 Consensus dictus non requiritur quando Ecclesiâ donat iuspatronatus Ecclesiæ. ibi num. 14.
 Consensus præstitus ex post facto valet in translatione iuspatronatus inter laicos. ibi num. 18.
 Consensus prædictus non potest interuenire post mortem testatoris. ibidem num. 19.
 Licet aliquando seruetur contrarium. ibi num. 20.
 Concurrentibus pluribus donationibus præualeat confirmata ab Episcopo. ibi num. 21.
 Consuetudo Pisana in diuisione iuspatronatus. ibidem num. 32.
 Coadiutoria cum futura successione. lib. 5. cap. 1. num. 14.
 Collatio Ecclesiæ quæ. ibid. num. 17.
 Commendatio Ecclesiæ quæ. numero 12. ibidem.
 Commissio Ecclesiæ quæ. ibi numero 19.
 Capitulum Sede vacante non potest conferre beneficia. libro 5. cap. 2. num. 19.
 Capitulum Sede vacante habet iurisdictionem Episcopalem. ibi num. 21.
 Conuersi, & nouitij non sunt de Capitulo. ibi num. 18.
 Concil. Trident. loca. Sess. 25. de reformat. cap. 9. lib. 4. cap. 8. num. 6. & lib. 5. cap. 3. num. 18. & libro 6. capit. 9. num. 37.
 Sess. 25. de regul. & monialibus. cap. 1. & 2. lib. 5. cap. 2. n. 14.
 Sess. 24. de reformat. cap. 16. ibidem num. 22.
 Sess. 24. de reform. cap. 19. li. 5. cap. 4. num. 4.
 Sess. 25. de regul. & monialibus. cap. 6. & 7. libro 5. capit. 5. num. 7.
 Et d. Sess. de reform. cap. 15. & 17. ibidem num. 12.
 Sess. 14. de reform. cap. 10. lib. 6. cap. 2. num. 3.
 Sess. 24. de reform. cap. 17. lib. 6. cap. 5. num. 2.
 Sess. 23. de reform. cap. 6. lib. 6. cap. 7. num. 2.
 Sess. 7. de reformat. cap. 1. ibidem num. 5.
 Sess. 23. de reform. cap. 4. lib. 6. cap. 9. num. 34.
 Sess. eadem. capitulo 11. ibidem num. 35.
 Sess. 24. de reform. cap. 18. ibidem num. 36. & d. lib. cap. 10. num.

IX N I D I E X I.

num. 9. & lib. 7. cap. 8. num. 3.
 & lib. 10. cap. 1. num. 11.
 Sess. 24. de reformat. cap. 20. li-
 bro 7. cap. 3. num. 5.
 Sess. 25. de reformat. cap. 10. ibi-
 dem num. 6.
 Sess. 22. de reformat. cap. 11. li-
 bro 8. cap. 9. num. 9. & lib. 15.
 cap. 3. num. 2.
 Sess. 25. de reformat. cap. 9. li-
 bro 11. cap. 5. num. 8. & d lib.
 cap. 7. num. 2.
 Sess. 14. de reformat. cap. 12. li-
 bro 12. cap. 3. num. 15.
 Sess. 24. de reformat. cap. 13. li-
 bro 14. cap. 5. num. 11.
 Sess. 23. de reformat. cap. 6. lib. 15.
 cap. 4. num. 3.
 Sess. 6. de reformat. cap. 1. & 2.
 ibidem num. 16.
 Sess. 23. de reformat. cap. 1. ibi-
 dem.
 Sess. 24. de reformat. capit. 12.
 ibidem.
 Consuetudo Pisana circa procura-
 tores ad presentandum. libro 5.
 cap. 4. num. 7.
 Comes Nicolaus Galletus Patro-
 nus plurimum beneficiorum. ibi
 num. 8.
 Clerici dicuntur qui habent pri-
 mam tonsuram. lib. 6. cap. 1.
 num. 2.
 Clericus primæ tonsuræ gaudet
 privilegio clericali. ibi num. 4.
 Clericus primæ tonsuræ presen-
 tari potest, nisi beneficium
 maiorem requirat ordinem.
 ibidem num. 7.
 Clericus coniugatus non potest
 habere beneficia. ibi num. 8.
Index Praxis Iurispat.

Si tamen incedat in habitu & ton-
 sura, ex dispensatione Apostoli-
 ca potest habere. ibi num. 9.
 Cardinalis potest ad beneficia
 presentari. lib. 16. cap. 5. n. 4.
 Clericus quis non fit inuitus. ibi
 n. 10.
 Clericus inuitus cogi potest a Pa-
 pa ut accipiat beneficium. ibid.
 n. 11.
 Clericus quando possit presentari
 ad Altaria existentia in Ecclesijs
 Regularium. ibid. n. 13.
 Clericus Diocesanus, non advena
 presentari debet. lib. 6. c. 6. n. 1.
 Clericus potest ad beneficium præ-
 sentari, si habeat ætatem legit-
 mam. lib. 6. cap. 7. n. 1.
 Clericus ante 25. annum non po-
 test ad curata beneficia presen-
 tari. ibid. n. 3.
 Cappellanæ 70. fere adsunt in Ec-
 clesia Pisana. ibid. n. 9.
 Cappella S. Hieronymi in Campo
 sancto Pifarum est Sacerdotalis.
 ibid. n. 11.
 Clericus debet esse actu clericus
 ut valeat presentatio. ibi n. 15.
 Clericus non Sacerdos potest præ-
 sentari ad beneficium Sacerdo-
 tale, cum Episcopi consensu.
 ibid. n. 16.
 Clericus patronus non potest se-
 ipsum presentare. lib. 6. cap. 8.
 numero 1.
 Nec etiam ad beneficium sim-
 plex. ibi num. 3.
 Casus, in quibus Prælatus ordinat
 Ecclesiam sine patrono. ibi nu-
 mero 5.
 Clericus compatronus potest ab

altero compatrono presentari .
 ibi num. 7. lib. 6. cap. 10. num. 1.
 Clericus compatronus non potest
 se cum alijs compatronis præ-
 sentare. ibi num. 8. lib. 6. cap. 10. num. 2.
 Clericus criminofus non potest ad
 beneficium presentari. libro 6.
 Cap. 9. num. 1. lib. 6. cap. 9. num. 1.
 Clericus seruans interdictum præ-
 sentari potest. ibi num. 7. lib. 6. cap. 9. num. 2.
 Clericus cui sit interdictum offi-
 cium non potest presentari.
 ibi num. 8. lib. 6. cap. 9. num. 3.
 Concubinarus non potest præsen-
 tari. ibidem num. 28. lib. 6. cap. 9. num. 4.
 Criminosus regulariter & gene-
 raliter presentari non potest.
 ibi num. 3. lib. 6. cap. 9. num. 5.
 Clericus existens in peccato mor-
 tali non potest presentari. ibi
 num. 41. lib. 6. cap. 9. num. 6.
 Clericus reiectus, vt criminofus à
 presentatione non debet ad-
 mitti. ibi num. 42. lib. 6. cap. 9. num. 7.
 Clerici idonei presentari possunt.
 lib. 6. cap. 10. num. 1. lib. 6. cap. 10. num. 1.
 Clerici legitimi, seu naturales di-
 spensati rectè presentantur. ibi
 num. 2. lib. 6. cap. 10. num. 2.
 Clericus presentatus ad beneficia
 cum habeat ius ad rem, tene-
 tur deferre habitum clericalem,
 secus quando plures sunt præ-
 sentati. ibi num. 5. lib. 6. cap. 10. num. 3.
 Clericus non intrusus rectè præ-
 sentatur. ibi num. 8. lib. 6. cap. 10. num. 4.
 Clerici non excommunicati rectè
 presentantur. ibi num. 10. lib. 6. cap. 10. num. 5.
 Clericus absens notus potest præ-
 sentari. lib. 6. cap. 11. num. 8.
 Sed debet acceptare presentatio-

nem intra quadrimestre, seu se-
 mestre. ibi num. 10. lib. 6. cap. 11. num. 1.
 Collegij maior pars potest abbre-
 uiare tempus, & presentari.
 lib. 7. cap. 7. num. 4. lib. 7. cap. 7. num. 4.
 Custodia Ecclesie spectat ad ha-
 bentem instituere, si non sint
 patroni Ecclesiastici. lib. 7. ca-
 pit. 8. num. 1. lib. 7. cap. 8. num. 1.
 Consensus omnium requiritur,
 quando aliquid spectat ad om-
 nes. lib. 8. cap. 2. num. 2. lib. 8. cap. 2. num. 2.
 Consensus maioris partis, quando
 minori præiudicat, ibi num. 3.
 Commune quando aliquid est plu-
 ribus, vt singulis, consensus se-
 paratè præstari potest. ibi na-
 mero 4. lib. 8. cap. 2. num. 3.
 Consuetudo Pisane Diocesis quan-
 do in patronatus spectat ad v-
 niuersitatem, ibi num. 14. lib. 8. cap. 2. num. 4.
 Collegium quando habet præsen-
 tare, quis illud conuocat. lib. 8.
 cap. 3. num. 1. lib. 8. cap. 3. num. 1.
 Habens potestatem illud conuo-
 candi, ibi num. 2. lib. 8. cap. 3. num. 2.
 Vel si nullus possit, antiquior con-
 uocat. ibi num. 3. lib. 8. cap. 3. num. 3.
 Canonici conuocati si sint, & duæ
 partes ex illis remaneant, pos-
 sunt actum expedire. ibi num. 6. lib. 8. cap. 3. num. 4.
 Collegij actus si ritè non fiat, etiã
 minor pars appellare potest.
 lib. 8. cap. 4. num. 4. lib. 8. cap. 4. num. 4.
 Dummodo allegetur causa ratio-
 nabilis. ibi num. 5. lib. 8. cap. 4. num. 5.
 Collegij pars si unum, alia pars æ-
 qualis alterum presentent, ma-
 gis idoneus est instituendus. li-
 bro 8. cap. 6. num. 10. lib. 8. cap. 6. num. 10.
 Compromissarij si presentent in-

indignum, & compromittentes
 ratificent, perdunt ius. libro 8.
 cap. 6. num. 13.
 Compromittentes eligunt, si ele-
 ctus a compromissarijs renun-
 ciet. ibi num. 14.
 Clericus potest præbati patronum
 pro beneficio obtinendo. lib. 8.
 cap. 8. num. 16.
 Clausula, si & in quantum, quid
 importet. lib. 9. cap. 1. num. 3.
 Capitulum Pisanum facta præsen-
 tatione semper ponit edictum.
 ibi num. 6.
 Coelectus certus speciali citatione
 citandus est. ibi num. 13.
 Certi sunt, quorum certitudo no-
 ta erat ante edictum. ibi nu-
 mero 17.
 Citatio non requiritur quando cla-
 re constat de non iure opposi-
 toris. ibi num. 19.
 Citatio trina quando non fit, fieri
 debet unica cum peremptorio.
 ibi num. 24.
 Comparens post edictum dicens
 se ignorasse, vel impeditum, re
 integra auditur. lib. 9. cap. 3.
 num. 3.
 Capitulum Pisanum confert quas-
 dam parochiales. lib. 10. cap.
 1. num. 13.
 Collegium laicorum habens ius pa-
 tronatus potest variare. lib. 10.
 cap. 3. num. 4.
 Contra præsentatum possunt mul-
 ta opponi. lib. 11. cap. 2. nu-
 mero 1.
 Compatroni possunt esse testes in
 probando iure patronat. lib. 11.
 cap. 9. num. 4.

Conclusio in causa non est neces-
 saria in iudicio, quo petitur in-
 stitutio. libro 11. cap. 11. nu. 1.
 Conclusio in causa in beneficiis
 non est necessaria. ibi nu-
 mero 2.
 Si tamen fiat, non potest reuo-
 cari. ibi num. 3.
 Conclusio in causa quomodo fiat,
 & quando dicatur conclusum
 in causa. ibi num. 4.
 Conclusionis in causa in beneficia-
 libus varia. ibi num. 5.
 Conclusio in causa in iudicio in-
 stitutionis in praxi non fit. ibi
 num. 6.
 Collatio, & præsentatio ante va-
 cationem non possunt delegari.
 lib. 12. cap. 2. num. 5.
 Capitulum, seu eius Vicarius sede
 episcopali vacante potest institu-
 tuere. ibi num. 6.
 Capitulum Pisanum habet institu-
 tionem certorum beneficiorum
 lib. 12. cap. 3. num. 4.
 Et habet ius instituendi, & desti-
 tuendi. ibi num. 12.
 Collatio Episcopi facta ipsi patro-
 no ex post facto consentienti
 valet. lib. 12. cap. 5. num. 13.
 Collatio Episcopi facta absente
 patrono, qui postea præsentavit,
 nulla est. ibidem num. 8.
 Si tamen patronus postea consen-
 tiat, valet. ibi num. 9.
 Collatio Episcopi nulla aliquando
 convalidatur. ibi num. 10.
 Collatio Episcopi non valet, si
 devolutio fiat ad inferiorem.
 ibi num. 11.
 Collatio Episcopi valet spreto pa-
 tro-

Patronus, quando patronus non
 potest presentare quem vult.
 ibid. num. 13.
 Collatio facta à Legato de laterè
 spreto patrono ecclesiastico va-
 let. ibid. num. 14.
 Collatio Episcopi præfertur si con-
 currat cum collatione Vicarij.
 ibid. num. 18.
 Casus, in quibus consensus pa-
 troni validat institutionem.
 ibid. num. 22.
 Compatronus stante paritate præ-
 fertur. lib. 12. cap. 14. n. 4.
 Collegium si presentet, attendun-
 tur qualitates, & sanior pars
 presentantium. ibid. n. 18.
 Casus, in quo Episcopus etiam
 instituit quem vult. ibidem.
 num. 20.
 Casus, in quibus Superior potest
 instituere sine patroni præsen-
 tatione. lib. 12. cap. 16. n. 2.
 Clausula, dummodo accedat con-
 sensus patronorum, quid deno-
 tet. lib. 14. cap. 4. n. 11.
 Cap. auaritiæ. de electione. lib. 6.
 procedit in omnibus beneficijs.
 lib. 15. cap. 3. n. 4.
 Clericus Beneficiatus ad tria te-
 netur. lib. 15. cap. 4. n. 1.
 Et tenetur incedere in habitu, &
 tonsura clericali. ibid. n. 2.
 Constitutio Sixti Quinti, de habi-
 tu, & tonsura clericorum. ibid.
 num. 4.
 Clericus non punitur si ex iusto ti-
 more non deferat habitum. ibid.
 num. 5.
 Vel propter paupertatem. ibid.
 num. 6.

Vel si vnica vice tantum. ibidem.
 num. 7.
 Vel propter infirmitatem. ibid.
 num. 8.
 Clericalis habitus quis sit. ibidem.
 num. 9.
 Clericalis habitus determinatus
 non reperitur. ibid. n. 10.
 Clericalis habitus est ex vsu. ibid.
 num. 11.
 Clericus ratione beneficij tenetur
 quotidie recitare Diuinum offi-
 cium. ibid. n. 12.
 Causæ excusantes à recitatione
 officij. ibid. num. 14.
 Clericus ratione beneficij tenetur
 residere. ibid. n. 15.
 Causæ excusantes à residentia. ibi-
 dem. num. 17.
 Clericus beneficiatus tenetur re-
 citare officium iuxta vsum suæ
 Diocesis. ibid. n. 19.
 Clericus tenetur clericalem vi-
 tam, & honestatem seruare.
 ibid. num. 20.
 Centum aurei annui pro paro-
 cho sufficient. lib. 14. capit. 5.
 num. 10.
Donatarius an possit donan-
 tem presentare. lib. 1. cap.
 num. 67.
 Dotans præbendam Cathedralis,
 vel alterius Ecclesiæ, sit patro-
 nus eum consensu Episcopi, &
 Capituli. ibid. num. 59.
 Dotatio Ecclesiæ regulariter fit
 ante constructionem. ibidem.
 num. 55.

Dos

Dos quanta fit Ecclesie assignanda. ibid. num. 56.
 Dicecesanus si nolit consentire fundationi Ecclesie, compellitur per eius superiorem. lib. 2. cap. 1. num. 19.
 Ut per eius Metropolitanum. ibid. num. 20.
 Dominus fundi fit patronus, si in suo fundo sine eius scientia, fundetur Ecclesia, si ratificet. lib. 2. cap. 2. n. 12.
 Dote incompetente quis non fit patronus ut dotans, sed ex privilegio. lib. 2. cap. 3. n. 9.
 Dos Ecclesie danda est sufficiens, & perpetua. lib. 2. capit. 4. num. 1.
 Dos dicitur quia datur. ibidem. num. 2.
 Dos Ecclesie partim in mobilibus esse debet. ibid. num. 3.
 Et partim in immobilibus. ibid. num. 4.
 Dos si a minore detur Ecclesie, non requiritur decretum Iudicis. ibi. num. 5.
 Dos predicta potest constitui in re emphiteutica, seu feudali. ibid. num. 6.
 Non autem in usufructu. ibidem. num. 7.
 Nisi aliquod precium usufructus habeatur. ibid. n. 8.
 Dos Ecclesie constituitur sicut mulieri. ibid. n. 9.
 Dos sponte, vel coacte datur. ibid. num. 10.
 Dos quomodo constituatur. ibid. num. 11.
 Dos Ecclesie habet privilegia do-

tis mulierum. ibid. num. 12.
 Dotis privilegia octo numerantur a num. 12. ad num. 21. ibid.
 Dotis privilegia triginta septem. ibid. num. 21.
 Dotare coactus debet reficere expensas litis. ibid. n. 22.
 Dos constitui debet ante constructionem. ibid. n. 23.
 Dotans insufficienter non fit patronus. ibid. n. 27.
 Etiam si Dicecesanus consentiat, nisi suppleat dotem. ibidem. num. 28.
 Dos si pinguis fit, dotans potest aliquid annuum sibi reseruare. ibid. num. 29.
 Dans precium pro emenda dote, fit patronus. ibid. n. 30.
 Dos quando dicatur competens, & sufficiens. ibid. n. 38.
 Dotans Ecclesiam indotatam fit patronus de consensu dicecesani. lib. 2. cap. 5. n. 1.
 Ditans Ecclesiam cum primo dotante fit patronus. ibid. n. 2.
 Dotans quando est diruta Ecclesia fit patronus. ibid. n. 6.
 Disposita in fundante, constituente, & dotante procedunt in refundante, reedificante, & redotante. ibid. n. 12.
 Dotans Ecclesiam indotatam quando fiat patronus. lib. 2. c. 9. n. 8.
 Donatio iurispatronatus si duplex reperiat, & vtraque confirmata, praeualet prima. l. 4. c. 1. n. 22.
 Si secunda sola habeat consensum valet. ibi num. 23.
 Diuisio in iure patronatus quomodo cadat. ibi n. 30.

Donans

- Donans ius patronatus si quid recipiat, simoniam committit. li. 4. cap. 4. num. 3.
- Donatarius si presentare debeat ad alterius voluntatem, contentio hæc non tenet. ibi n. 4.
- Donatarij si plures sint, & unus renunciet, alijs accrescit. ibi num. 5.
- Data potestate conferendi potest quis presentare, sed data potestate presentandi non potest conferre. lib. 5. cap. 4. n. 10.
- Diocesanis idoneis prius providendum est. libro 6. capit. 6. num. 4.
- Donatarius ius patronatus potest donantem presentare. lib. 6. capitulo 8. num. 10.
- Degradatus non potest ad beneficium presentari. lib. 6. cap. 9. num. 12.
- Devolutio fit ad Superiorem elapso quadrimestre, & idoneo non presentato. lib. 6. cap. 10. num. 19.
- Discordia patronorum stante, Episcopus potest claudere ostia Ecclesie, aliaque facere. lib. 7. cap. 9. num. 1.
- Dummodo prius eos ad concordiam reducere curaverit. ibi num. 2.
- Etiam si dignus fuerit presentatus. ibi num. 3.
- Duobus litigantibus in Curia super aliqua Ecclesia, non valet alia presentatio facta a patrono intra debitum tempus. li. 1. cap. 3. num. 4.
- De processu publicatione notanda. lib. 11. cap. 9. n. 8.
- Delegatus ad ordinandam Ecclesiam ad presentationem patroni, debet operari, ut habens instituire instituat. lib. 12. cap. 2. num. 8.
- Devolutio fit ad habentem instituire, si patronus non presentavit, vel presentavit indignum. lib. 12. cap. 3. n. 3.
- Dignus presentatus a minori parte, instituendus est excluso indigno presentato a maiori parte. lib. 12. cap. 12. n. 5.
- Idem est si maior pars ex casu sit priuata iure presentandi. ibi num. 6.
- Diocesanus idoneus preferitur extraneo magis idoneo. lib. 12. cap. 14. num. 2.
- Doctor stante paritate preferitur non doctori. ibi n. 8.
- Devolutio fit ad Episcopum, seu inferiorem habentem instituire. lib. 12. cap. 16. num. 9.
- Et tunc debet conferre secundum naturam foundationis. ibi num. 10.
- Derogatum dicitur ius patronatus quando Papa expresse derogat. lib. 14. cap. 2. num. 15.
- Nec dicitur derogatum, si mandet provideri de primo beneficio quomocunque vacaturo. ibi num. 16.
- Derogatio nunquam comprehendit ius patronatus Regum, Ducum, &c. ibi n. 17.
- Derogatio licet non presumatur, secus tamen est, si constet de certa scientia Papæ. ibi n. 19.

Derogatio iurispatronatus clericorum non requirit expressiōnem. ibi num. 20.

Derogatio praesumitur, si Papa disponat de tali beneficio vacaturo. ibi n. 21.

Derogatio Papae praesudicat patrono, ad quem illa vice spectabat praesentatio, si inter patronos seruetur alternatiua. lib. 14. capitulo 3. num. 1.

Idem est, si Papa mandet, prouideri de beneficio spectante ad praesentationem talis. ibi numero 2.

Derogatio iurispatronatus Collegij fit cum mentione Collegij. ibi num. 3.

Derogationes conceduntur ex causis urgentissimis. lib. 4. cap. 4. num. 1.

Derogatio conceditur, quando beneficia vacant in Curia. ibi num. 2.

Nisi esset iurispatronatus Regum, Ducum, &c. ibi n. 3.

Derogatio conceditur, quando iurispatronatus est mixtum. ibi num. 4.

Item quando iurispatronatus competit ex privilegio, praescriptione, seu consuetudine. ibi numero 5.

Item si sit beneficium litigiosum. ibi num. 6.

Derogatio aliquando fit pro duabus tertijs partibus. ibi n. 7.

Derogatio conceditur pro medietate, quando quis fuit praesentatus a medietate patronorum. ibi num. 8.

Derogatio conceditur compatrono. ibi num. 9.

Derogatio conceditur Episcopo promoti circa beneficia prius obtenta. ibi num. 10.

Derogatio habet clausulam, pro hac vice tantum. ibi n. 12.

Derogatione obtenta debet probari beneficium esse de iurispatronatus. ibi num. 13.

De derogatione iurispatronatus regularium. lib. 14. cap. 5. numero 13.

Descendentia quomodo probetur. lib. 14. cap. 5. num. 5.

Ecclesia destructa, si de nouo edificetur, qui primo fundauit, non est patronus. lib. 1. cap. 4. num. 1.

Ex sola fundi assignatione non efficitur quis patronus in totum. ibi num. 33.

Ex sola constructione Ecclesiae non acquiritur iurispatronatus, sed requiritur, ut alter det fundum, alter dotem. ibi num. 42.

Ecclesia ubilibet potest edificari, nisi sit prohibitum. lib. 2. cap. 2. num. 10.

Potestq; edificari in fundo subiecto fideicommissio. ibi num. 19.

Ecclesia si fundata sit in fundo communi, socius cogitur partem suam vendere. ibi num. 20.

Ecclesia alibi edificari potest, si non possit edificari ubi iussit testator. ibi num. 21.

Ecclesiam tenetur edificare haeres.

- ex testamento imperfecto, si probari possit. libro 2. capit. 3. num. 13.
- Episcopus antequam consentiat adificationi Ecclesie, debet habere assignationem dotis. lib. 2. cap. 4. num. 24.
- Episcopus si consecret Ecclesiam indotatam, tenetur eam dotare. ibi num. 25.
- Episcopus potest Ecclesiam dotare de bonis sue Ecclesie. ibi numero 33.
- Ecclesia tunc dicitur diruta, quando reedificata est reconsecranda. lib. 2. cap. 5. n. 5.
- Ecclesia potest construi de bonis prohibitorum donatis. lib. 2. cap. 6. num. 13.
- Edictum de iurepatronatus est prohibitorium. ibid. n. 1.
- Ecclesia matrix quando fiat patrona Ecclesie fundatae intra suos limites. lib. 2. cap. 7. n. 1.
- Ecclesia si sit ad esse deducta de bonis restitutioni subiectis, quid agendum. ibid. n. 8.
- Episcopus non potest Ecclesiam liberam efficere patronatam. lib. 2. cap. 9. n. 6.
- Ecclesia libera nunquam potest fieri patronata nec per prescriptionem. ibid. n. 9.
- Nisi concurrat tempus immemorabile. ibid. n. 10.
- Quo casu non procederet, si ab initio constaret Ecclesiam fuisse liberam. ibid. n. 11.
- Ecclesia potest prescribere aliam Ecclesiam. ibid. n. 13.
- Emancipatus si sit haeres succedit in iurepatronatus. lib. 4. cap. 2. num. 18.
- Ecclesia fit libera patrono sine haerede succedente. ibid. n. 28.
- Ecclesia si emat iurepatronatus, fit libera. lib. 4. cap. 5. n. 7.
- Euictio pro iurepatronatus non cadit. ibid. n. 13.
- Electio proprie qua. lib. 5. cap. 1. num. 11.
- Electio confirmatur, presentatio admittitur. ibid. n. 16.
- Expectativa qua. ibid. n. 18.
- Excommunicatus non potest presentare. lib. 5. cap. 2. n. 3.
- Ecclesia proprie vacat per mortem rectoris. lib. 5. cap. 6. n. 2.
- Et per renunciationem. ibidem. num. 3.
- Ecclesia vacat si rector sit ea priuatus. ibid. n. 7.
- Ecclesia commendata vacat per mortem commendatarii. ibid. num. 13.
- Equites Hierosolimitani presentantur ad beneficia dictae Religionis. lib. 6. cap. 2. n. 4.
- Equites cappellani Sancti Stephani Pisarum presentantur ad Ecclesias saeculares. ibid. n. 5.
- Episcopus ex dispensatione potest ad beneficium presentare. lib. 6. cap. 5. num. 3.
- Episcopus potest ex causa cum consensu patroni mutare legem foundationis beneficii. lib. 6. cap. 7. num. 17.
- Episcopus licite potest conferre beneficium filio suo legitimo. lib. 6. cap. 8. n. 12.
- Excommunicatus non potest presentare.

I N D E X .

- presentari. lib. 6. cap. 9. n. 7.
 Excommunicatio, & interdictum fertur in clericos, & laicos. ibid. num. 5.
 Eligentes tenentur eligere magis idoneum. lib. 6. cap. 10. n. 14.
 Electio facta à maiori parte de idoneo tenet, si non sit appellatum. ibid. num. 15.
 Eligendus est magis idoneus, & sanctus. ibid. num. 24.
 Episcopus, quando possit cum non idoneo, vel indigno dispensare. ibid. num. 23.
 Episcopus non potest dispensare, contra foundationem circa presentati inhabilitatem. ibidem. num. 26.
 Episcopus admittens presentationem de absente presumitur habere illius notitiam. lib. 6. cap. 11. num. 9.
 Electio fieri debet intra semestre. lib. 7. cap. 1. num. 3.
 Electus infra mensem debet consentire. ibidem num. 4.
 Episcopus debet Ecclesiam liberam conferre sine mora. lib. 7. cap. 3. num. 3.
 Episcopus potest Ecclesiam conferre lite non finita intra debitum tempus. ibidem n. 12.
 Episcopus potest elapso tempore admittere patronum ad presentandum. lib. 6. cap. 6. nu. 8.
 Secus est, si Episcopus contulerit, nam tunc deuolutio fit ad Superiorem. ibidem n. 9.
 Edicto apposito cum minori termino, si alius petat tempus datum à iure, obtinet. libro 7. capitulo 7. num. 2.
 Et si in termino edicto nullus compareat, fit institutio. ibid. num. 3.
 Economus in Ecclesia vacante ponitur ab habente illius custodiam. libro 7. cap. 8. n. 5.
 Electio non valet, si eligens dicat, eligo quem talis elegerit. lib. 8. cap. 6. num. 8.
 Edicti forma ponitur. lib. 8. cap. 7. num. 3.
 Ecclesia patronata in confinibus duarum diocesum erit communis Episcopis illarum. libro 8. cap. 8. num. 6.
 Quamuis alij dicant spectare ad Episcopum, in cuius diocesi est caput Ecclesie. ibidem num. 7.
 Alij asserunt illius Episcopi esse, in cuius diocesi est porta Ecclesie. ibidem num. 8.
 Edictum fit nomine illius, coram quo fuit facta presentatio. lib. 9. cap. 1. num. 4.
 Edictum non fit quando Episcopus confert. ibidem num. 5.
 Edictum fit in omnibus beneficijs & dignitatibus. ibidem n. 7.
 Edictum apponitur in territorio habentis instituere, vel in alieno cum licentia. ibidem n. 8.
 Edictum est necessarium, nec potest omitti. ibidem num. 9.
 Edicta tot fiunt, quot sunt presentationes. ibidem n. 10.
 Edictum potest omitti stante legitima consuetudine. ibidem num. 21.
 Electus etiam si electioni non consenten-

- senferit citandus est. ibidem.
num. 22.
- Edicti forma facta praesentatione.
lib. 6. cap. 2. num. 1.
- Edicti forma in praxi. ibidem.
num. 2.
- Edictum ubi sit affigendum. ibid.
num. 3.
- Edictum debet remanere affixum,
durante termino in eo conten-
to. ibidem num. 4.
- Ecclesiasticus patronus variare po-
test, quando praesentatio non
fuit perfecta. libr. 10. capit. 1.
num. 8.
- Idem est, si praesentatio non fuit
facta coram habente ius insti-
tuendi. ibid. num. 9.
- Episcopus in casu variationis po-
test instituere quem vult. lib. 10.
cap. 4. num. 5.
- & magis idoneum eligere. ibid.
num. 6.
- Edicti tempore elapso superior
debet assignare terminum ad
producendum iura. lib. 11. cap.
1. num. 9.
- Extranei etiam possunt opponere
contra praesentatum. libr. 11.
cap. 4. num. 8.
- Exceptiones dilatoriae sunt reij-
ciendae. ibid. num. 12.
- Excipere quae possint contradic-
tores contra praesentatum, & praesentantem. lib. 11. cap. 9. n. 1.
- Exceptio, quod praesentans non
sit de familia fundatoris. ibid.
num. 2.
- vel, quod non interuenit con-
sensus ordinarij in fundatione.
ibid. num. 3.
- Exceptio rei indicatae nocet solum
illis personis, inter quas lata
est. lib. 11. cap. 12. n. 15.
- Episcopus solus de iure communi
potest instituere. lib. 12. cap. 2.
num. 1.
- nec requiritur consensus capitu-
li. num. 2.
- Episcopus potest delegare faculta-
tem instituendi. ibi. n. 4.
- Episcopus ille instituit, coram
quo fuit facta praesentatio, quan-
do Ecclesia est in confinibus
duarum dioecesium. ibidem.
num. 7.
- Executor litterarum Apostolica-
rum procedere potest extra
suam dioecesim. lib. 12. cap. 7.
num. 6.
- Error est, aliud pro alio putare.
lib. 12. cap. 8. num. 2.
- Episcopus factus patronus ut Epi-
scopus, potest actum sicut vult
expedire. lib. 12. cap. 10. n. 4.
- Exemplum computationis vocum
in iure patronatus. lib. 12. cap.
12. num. 8.
- Episcopus instituit quem vult data
paritate inter praesentatos a ma-
sculo, & a femina. lib. 12. cap.
14. num. 19.
- Electio fit expensis electi. lib. 13.
cap. 3. num. 1.
- Expensae fiunt a praesentante, & a
praesentato, quando lis est inter
patronos super iure patronatus,
vel super iure praesentandi. ibid.
num. 2.
- Ecclesiam quis non reaedificat, vo-
lente patrono reaedificare. lib. 5.
cap. 1. num. 4.

Filij familias habent vocem in presentando seorsum a patre habitantes, quando ius patronatus competit vniuersitati. lib. 1. cap. 1. num. 17.

Fundare quando quis dicatur Ecclesiam. ibid. nu. 32.

Fundi, & aliorum assignatio fieri debet cum Episcopi consensu. ibid. num. 36.

Fundans, construens, & dotans Ecclesiam, nec dicens se velle esse patronum, tamen fit patronus. ibidem. num. 38. & lib. 2. cap. 1. num. 7.

Fundans, construens, & dotans Ecclesiam sunt patroni in solidum. lib. 2. cap. 2. n. 1.

quod procedit alternatiue vnum faciendo. ibid. n. 2.

Fundans, & construens possunt cogi ad Ecclesiam dotandam. lib. 2. cap. 4. num. 35.

idem procedit in Capella, seu Altari. ibid. num. 36.

Fundare, & construere Ecclesiam non sufficit, sed opus est eam dotare. ibid. num. 37.

Fundans diruta Ecclesia patronus remanet, si super eodem fundo readificatur. lib. 2. cap. 5. n. 7.

Quid in patrono ratione constructionis. ibid. n. 8.

Fundans, construens, & dotans Ecclesiam possunt sibi aliquid reseruare, vel conditionem apponere cum consensu diocesani. lib. 2. cap. 8. num. 1.

si id fiat in limine foundationis. ibid. num. 2.

etiamsi sint personae ecclesiasticae. ibid. num. 3.

Fundator si sibi soli reseruauit ius patronatus, ad alios illud non transmittit. lib. 4. cap. 2. n. 4.

idem si sibi, & descendantibus masculis reseruauit. ibid. n. 5.

Filius nolens adire haereditatem patris, perdit ius patronatus. ibid. num. 15.

idem est in emphiteusi recepta pro se, & filijs haeredibus. ibid. num. 16.

Filius exhaeredatus non succedit in iure patronatus. ibid. n. 17.

Filius adoptiuus, & haeres succedit in iure patronatus. ibid. n. 21.

Filius pro patre presentare potest. lib. 5. cap. 2. num. 6.

Furiosus non presentat. ibidem. num. 12.

Falsus procurator repellitur a presentando. lib. 5. cap. 4. n. 18.

Filius familias potest ad beneficium presentari. lib. 6. cap. 3. num. 8.

Filius si sit Canonicus, & ab omnibus Canonicis cum dicto filio sit compromissum in patre, pater poterit eligere filium. lib. 6. cap. 8. num. 15.

Fautores, defensores, & receptatores haereticorum non possunt presentare. lib. 6. cap. 9. n. 14.

Falsificans literas Apostolicas non potest presentare. ibid. n. 31.

Filij familias, taminaeque quando domicilium habent, vocari debent, quando ad populum spectat

Stat præsentatio. lib. 8. capit. 2. num. 17.
 Forma præsentationis. lib. 8. cap. 6. num. 3. & cap. 7. n. 1.
 Fructus præsentationis est, quia ordinarius non potest instituire sine præsentatione. lib. 3. cap. 8. num. 20.
 Forma dat esse rei. libr. 9. capit. 1. num. 15.
 Factum à procuratore dicitur factum à principali. lib. 10. cap. 3. num. 2.
 Forma probandi quasi possessionem iurispatronatus. libr. 11. cap. 7. num. 4.
 Facienda est comparatio numeri ad numerum in computatione vocum iurispatronatus. lib. 12. cap. 12. num. 4.
 Forma literarum continentium institutionem. lib. 13. capit. 4. num. 1.
 Forma prouisionis ordinarij. ibid. num. 2.
 Forma institutionis, quæ in Praxi seruat in capitulo Pisano. ibid. num. 3.

G

Gratia Apostolica probatur per literas Apostolicas. lib. 13. cap. 1. num. 5.

H

Habens ius super fundo, vel utile, aut directum dominiũ, si consentiat Ecclesiæ ædificationi, efficitur compatronus. li-

bro 1. cap. 1. num. 40.
 Hodie per solam dotationem Cappellæ erectæ in aliquo Altari alicuius Ecclesiæ, acquiritur iurispatronatus in totum. ibidem num. 49.
 Hæres licet non sit missus in possessionem hæreditatis potest præsentare. ibidem num. 64.
 Hæres fundans Ecclesiam iussu Episcopi alibi contra testatoris voluntatem pœnam non incurrit. lib. 2. cap. 1. num. 16.
 Hæres coactus ædificans Ecclesiam iussu testatoris fit patronus. libro 2. cap. 3. num. 6.
 Hæres si moriatur infra tempus, quo debebat Ecclesiam ædificare, eius hæres tenetur. ibidem num. 11.
 Hospitale si construi debeat, illius vice non est construendum monasterium. ibidem n. 14.
 Hæreticus non est capax iurispatronatus. lib. 2. cap. 6. n. 6.
 Hæres vniuersalis succedit in iurispatronatus, licet alij adfuit hæredes particulares. libro 4. cap. 2. num. 14.
 Hæretici, alijque criminosi non possunt præsentare. lib. 5. ca. 2. num. 5.
 Hæremicæ, & regulares non possunt præsentari ad beneficia secularia. lib. 6. cap. 2. n. 1.
 Hæreticus non potest præsentari. lib. 6. cap. 9. num. 13.
 Histrio, seu scurra non potest præsentari. ibidem num. 40.
 Habitus clericalis quis sit. libro 6. capit. 10. numero 6. & libro

I N D E X.

bro 15. cap. 4. numero 9.
 Et est vestis talaris, & tonsura.
 ibidem num. 7.
 Habitus clericalis determinatus nõ
 reperitur. libro 15. cap. 4. nu-
 mero 10.
 Habitus clericalis est ex vsu. ibid.
 num. 11.
 Honestum est præsentare post se-
 pulturam rectoris. lib. 8. cap. 1
 num. 3.
 Habens instituere si dicat, non
 recipio, vel non admitto præ-
 sentationem, videtur eam repro-
 bare. lib. 10. cap. 5. n. 1.

I

Ius patronatus est terminus æ-
 quiuocus. lib. 1. cap. 1. n. 1.
 Ius patronatus definitio vera. ibi-
 dem num. 2.
 Ius patronatus est ius, idest quid in-
 corporale. ibid. num. 3.
 Ius patronatus est ius partim spi-
 rituale, partim temporale. ibi-
 dem num. 4.
 Ius patronatus est ex gratia con-
 cessum, & indiuiduum. ibidem
 num. 5.
 Ius patronatus est diuiduum quo
 ad ius præsentandi. ibidem
 num. 6.
 Ius patronatus aliud est clericorũ,
 aliud laicorum. ibid. n. 7.
 Ius patronatus est ius onerosum, &
 patronus tenetur Ecclesiam de-
 fendere, & habilem præsentare.
 ibidem num. 10.
 Ius patronatus est ius vtile, & pa-
 tronus pauper est alendus de
Index Praxis iurisp.

bonis Ecclesiæ, dummodo prius
 alatur beneficiatus, & seruitia
 solita Ecclesiæ præstentur. ibi-
 dem num. 11.
 Et est vtile alijs de causis. ibidem
 num. 13.
 Ius patronatus competit masculo,
 & fœminæ. ibidem num. 14.
 Item illegitimis. ibidem num. 15.
 Papillo, & infanti. num. 16.
 Ius patronatus potest haberi in Ec-
 clesia cathedrali. ibid. num. 19.
 Item in Collegiata. ibidem nu-
 mero 20.
 Item nunquid in Ecclesia conuen-
 tuali regularium. ibidem nu-
 mero 21.
 Item in Hospitali num. 22.
 Item an in sepulcro. num. 23.
 Ius patronatus acquiritur, si adsit
 consensus Episcopi, vel Diœce-
 sani. ibidem num. 24.
 Idem consensus requiritur, quan-
 do ius patronatus transfertur de
 vno in alium, nisi transeat cum
 vniuersitate. ibidem num. 25.
 Etiam inferioris consensus ali-
 quando requiritur. ibidem nu-
 mero 26.
 Ius patronatus transfertur quatuor
 modis. ibidem num. 60. & libro
 4. cap. 1. num. 1.
 Primo per successionem. nume-
 ro 61.
 Secundo per permutationem.
 num. 65.
 Tertio per donationem. nume-
 ro 66.
 Quarto per translationem iuris
 patronatus. num. 68.
 Ius patronatus non transit ad hæ-
 re-

I N D E X . I

- redes extraneos , quando in fundatione dictum fuit , quod transfret ad haeredes sanguinis . ibidem num. 62 .
- Nec in fideicommissarium . ibidem num. 63 .
- Iuspatronatus an possit praescribi . ibidem num. 74 .
- Iuspatronatus est ius artificiale , creatur , & in esse deducitur hominis opera . libro 2 . capit. 1 . num. 1 .
- Id fit mediante fundatione , constructione , & dotatione Ecclesiae . ibidem num. 2 .
- Iuspatronatus aliud in abstracto , & aliud quando ad esse deducitur . ibidem num. 4 . & 5 .
- Iuspatronatus in abstracto est indivisibile , sed quoad executionem divisibile . libro 2 . cap. 2 . num. 9 .
- Inuito plebano potest fundari Ecclesia intra fines suae Ecclesiae . ibidem num. 15 .
- Inuito rectore potest construi Altare in eius Ecclesia . ibidem num. 16 .
- Inuito patrono potest construi Altare in Ecclesia patronata . ibidem num. 17 .
- Iuspatronatus acquiritur re perfecta . lib. 2 . cap. 3 . num. 1 .
- Iuspatronatus potest reservari heredibus , & extraneo . ibidem num. 10 .
- Iuspatronatus acquiritur ex sola dotatione concurrentibus alijs . lib. 2 . cap. 4 . num. 31 .
- Iuspatronatus acquiritur ex sex causis . lib. 2 . cap. 5 . num. 3 .
- Iudaus non potest acquirere iuspatronatus , & si fiat christianus illud non recuperat . libro 2 . capit. 6 . num. 5 . & 11 .
- Infamis non potest acquirere iuspatronatus . ibidem num. 9 .
- Illegitimus potest acquirere iuspatronatus . ibidem num. 14 .
- Iuspatronatus quibus modis acquiritur . lib. 2 . cap. 9 . num. 1 .
- Iuspatronatus aliquando competit ex privilegio . ibidem numero 3 .
- Etiam in Ecclesia Cathedrali . ibidem numero 4 .
- Iuspatronatus competit laicis ex gratia . ibi numero 7 .
- Iuspatronatus quibus in locis acquiratur . lib. 3 . cap. 1 . num. 1 .
- Iuspatronatus haberi potest etiam in Cathedrali . ibidem num. 2 .
- Et in Ecclesia Collegiata . ibidem num. 3 .
- Et in Monasterijs , in Parochiali , in Cappellis , in Altari immobili , & in Basilica . ibidem num. 4 . 5 . 6 . 7 . & 8 .
- Iuspatronatus potest haberi in Hospitali , & in Oratorio . lib. 3 . cap. 2 . num. 1 . & 2 .
- Iuspatronatus haberi non potest in Sepulchro , nec in Collegio Scholarium . ibidem numer. 3 . & 4 .
- Nisi esset Collegium religiosum . ibidem num. 5 .
- Iuspatronatus cadit in sedilibus . ibidem num. 7 .
- Iuspatronatus transfertur cum vera vniuersitate accessorie . lib. 4 . cap. 1 . num. 2 .

I N D E X.

- Si principaliter transferatur, requiritur Episcopi consensus. ibidem num. 3.
- Præsertim si transferatur in laicum, ibidem num. 4.
- Iuspatronatus transfertur ex legato. ibidem num. 5.
- Ratio quare tunc dictus consensus requiratur. ibidem num. 6.
- Iuspatronatus remanet penes donantem, nolente ordinario consentire donationi. ibidem numero 27.
- Iuspatronatus competit hæredi extraneo à die aditæ hæreditatis, siue à die, quo se immiscuit. ibidem num. 28.
- Iuspatronatus diuiditur quo ad præsentationem. ibid. num. 31.
- Iuspatronatus transit in hæredes per stirpes, non per capita. ibidem num. 33.
- Iuspatronatus transfertur aliquando sub nomine collectiuo. ibidem num. 38.
- Iuspatronatus transit ad quoscunque hæredes. lib. 4. capitulo 2. num. 1.
- Nisi ex fundatione transire debeat ad hæredes sanguinis. ibidem num. 2.
- Quod procedit etiam in iurepatronatus sepulchri. ibidem num. 3.
- Iuspatronatus transferri potest in præiudicium vocatorum. ibidem num. 6.
- Nisi competat tantum illis de parentela. ibid. n. 7.
- Et tunc non comprehenditur adoptiuus. ibidem num. 8.
- Iuspatronatus si sit reseruatum extraneo, eius hæredes erunt patroni. ibidem num. 9.
- Iuspatronatus transit ad masculos, & feminas secundum communem. ibid. num. 11.
- Illegitimi non succedunt in iurepatronatus, nisi sint hæredes. ibidem num. 23.
- Iuspatronatus non transit in fideicommissarium. ibidem numero 26.
- Si Trebellianica non sit deducenda. ibidem num. 27.
- Iuspatronatus transfertur per permutationem. libro 4. capit. 3. num. 1.
- In permutatione iurispatronatus quando requiratur consensus Episcopi. ibidem num. 2.
- Iuspatronatus de per se consideratum non potest permutari. ibidem num. 3.
- Iuspatronatus transfertur per donationem. libro 4. cap. 4. numero 1.
- Cum consensu Episcopi. ibidem numero 2.
- Ius accrescendi, ubi locum habeat. ibidem num. 6.
- Iuspatronatus non venit in donatione omnium iurium. ibidem num. 7.
- Nisi in ea dictum sit, accedente consensu Episcopi. ibidem numero 8.
- In donatione iurispatronatus quid seruandum. ibidem num. 9.
- Iuspatronatus transfertur per venditionem vniuersitatis accessorie. lib. 4. cap. 5. num. 1.

b. 2 Non

I N D E X.

- Non autem ius decimarum. ibidem num. 2.
- Ius patronatus non transit in venditione fundi, in quo sit Ecclesia. ibidem num. 3.
- Ius patronatus quando transit cum vniuersitate, non requiritur consensus Episcopi. ibidem numero 4.
- Ius patronatus de per se vendi non potest. ibi num. 5.
- Ius patronatus in venditione vniuersitatis expressum non transit. ibidem num. 6.
- Ius patronatus non potest cedi creditoribus. ibidem num. 8.
- Vel dari in solutum, ibidem numero 9.
- Ius patronatus legari potest. ibidem num. 14.
- Ius patronatus non potest dari in feudum. lib. 4. cap. 6. num. 1.
- Accessorie autem sic. ibid. numero 2.
- Ius patronatus, nec presentatio locari possunt. ibid. num. 4.
- Ius patronatus non potest obligari cum vniuersitate. lib. 4. cap. 7. num. 1.
- Transit autem in sequestrarium. ibidem num. 2.
- Idque procedit, siue ius patronatus, siue vniuersitas sequestratur. ibidem num. 3.
- Ius patronatus de per se non potest dari in dotem. ibidem num. 4.
- Transit tamen cum vniuersitate data in dotem. ibid. num. 5.
- Ius patronatus transit in usufructuarium omnium bonorum. ibidem numero 6.
- Ius patronatus transfertur per prescriptionem. libro 4. capit. 8. num. 1.
- Ius patronatus transfertur per sententiam. ibi num. 7.
- Item per iuramentum. ibidem num. 8.
- Ius ad rem transfertur in presentatum per presentationem. lib. 5. capit. 1. num. 5.
- Ius in re transfertur in electum per electionem. ibidem numero 6.
- Installatio quæ dicatur. ibidem num. 20.
- Ius quale transferatur ex electione, presentatione, collatione, & alijs modis. ibid. num. 23.
- Ius patronatus si filio donetur, patri non competit presentatio. lib. 5. c. 2. n. 8.
- Ius patronatus quasi possidetur cum sit ius. lib. 5. cap. 3. nu. 27.
- Iura loquentia de electione procedunt in presentatione. lib. 5. cap. 4. num. 17.
- Ius patronatus si cadit, cadit & presentatio. lib. 5. capitulo 5. num. 15.
- In Coadiutorijs ad beneficia patronata requiritur consensus patronorum, si non sit derogatum. lib. 5. cap. 6. num. 20.
- Infidelis non potest ad beneficium presentari. lib. 6. cap. 4. num. 7.
- Nec illegitimus. ibid. n. 3.
- Illegitimus ex dispensatione Apostolica potest ordinari, & presentari. ibid. n. 4.

Irre-

IXNDXIXI

Irregularis non potest ad benefici-
cium presentari. ibid. num. 5.
& d. lib. cap. 9. num. 9.
Irregularis quis efficitur viginti tri-
bus modis. ibidem num. 6.
Irregularis quis sit. ibidem nu-
mero 7.
Inuitus quis presentari non po-
test. lib. 6. cap. 5. num. 9.
Incogniti presentari non possunt.
lib. 6. cap. 6. num. 5.
Interdictus an possit presentari.
lib. 6. capit. 9. num. 4.
Interdictum fertur contra loca,
non contra personas. ibidem
num. 6.
Irregularitas prohibet quem ad
ordines promoueri. ibidem
num. 10.
Irregularitas contracta ante Bap-
tismum tollitur per Bap-
tismum. ibid. num. 11.
Infamis non potest presentari.
ibidem num. 23.
Infamia triplex, iuris, facti, &
canonica. ibid. n. 24.
Infamis infamia canonica per ab-
solutioem restituitur. ibidem
num. 25.
Illitteratus non potest presenta-
ri. ibidem num. 33.
Idoneitas in presentando requi-
ritur dum presentatur. lib. 6.
cap. 10. num. 11.
Idoneitas in presentando presu-
mitur, sed intrinseca. ibid. nu-
mero 12.
Idoneitas extrinseca, vt scientia,
non presumitur. ibid. n. 13.
Indigni, & non idonei semper de-
bent repelli. ibidem num. 25.
Index Praxis Iurispat.

Intrusus non potest presentari.
ibidem num. 8.
Ius patronatus si sit mixtum, se-
mestre datur ad presentandum.
lib. 7. cap. 1. n. 5.
Idem est, si Ecclesia sit patrona
ex donatione laici. ibidem
numero 6.
Instituere habenti nullum est pre-
fixum tempus. lib. 7. cap. 5.
num. 9. & lib. 12. capitulo 6.
num. 1.
Ingratitudo vitium pessimum.
lib. 7. cap. 8. n. 17.
Institutio nulla est, si facta sit el-
lapso termino eiecti, & certus
presentatus non fuit speciali-
ter citatus. lib. 9. cap. 1. nu-
mero 14.
Institutio valet etiam presentato
non citato, qui ius non habeat.
ibidem num. 18.
Institutio est nulla, si alij citati
sint, alij non. ibidem num. 23.
Instituere habens ex officio, te-
netur cognoscere de iuribus pre-
sentantium. libro 9. capitulo 3.
num. 5.
Ius patronatus quando est mixtum,
etiam laicus habet semestre.
lib. 10. cap. 1. n. 18.
Institutio petitur, & pro ea im-
ploratur officium iudicis. li-
bro 11. cap. 1. num. 4.
Informatio ab habente instituere
fit sine strepitu, & figura iu-
dicij. ibid. n. 10.
In presentato sufficit etas legi-
tima, litteratura sufficiens, &
morum honestas. ibid. num. 11.
Institutio quomodo fiat ad instan-
tiam

- tiam comparentium, & se opponentium. lib. 11. cap. 4. numero 1.
- Iuramentum calumniae praestari debet in hoc iudicio, quo petitur institutio. ibid. n. 16.
- Ius patronatus antiquum probatur per instrumenta, & per authenticas scripturas. lib. 11. cap. 5. n. 1. & 6.
- Ius patronatus quomodo probetur. ibid. num. 2. exemplum dictae probationis. ibidem numero 3.
- Illustrissimus Cardinalis Lantes patronus Cappellaniae Sanctorum Simonis, & Iudae in Pisana Ecclesia. ibi num. 4.
- Ius patronatus modernum est facilis probationis. lib. 11. cap. 6. num. 1.
- Ius patronatus probatur per litteras antiquas incisas in lapidibus libro 11. cap. 8. num. 7.
- Sed quo ad primum fundatorem ibi nominatum. ibi. num. 8.
- Institutio probatur per instrumenta. ibidem. num. 1.
- Et per litteras institutionis sigillatas. ibid. num. 2.
- Et sufficit sigillum ordinarij. ibidem num. 3.
- Et probanda est consuetudo, qua fides adhibetur talibus litteris. ibid. num. 4.
- In praxi non fit conclusio in causa in iudicio institutionis. libro 11. cap. 11. numero 6.
- In causa criminali, & matrimoniali sententia concipitur in personam principalis. lib. 11. cap. 12. numero 4.
- Institutio habet vim sententiae definitivae. ibid. num. 5.
- Si facta sit discussio negocij. ibid. num. 6.
- Institutio habet vim interlocutoriae si facta sit per simplicem informationem. ibid. num. 7.
- Institutio proprie quid sit. lib. 12. cap. 1. n. 1.
- Institutio largè sumpta continet inuestituram, & immiſſionem, in possessionem. ibid. n. 2.
- Institutio, collatio, ordinatio, & confirmatio, in quibus differat. ibidem num. 3.
- Inferior potest instituere ex privilegio, ita & Vicarius. lib. 12. capit. 2. num. 3.
- Ius instituendi potest competere, etiam inferiori. lib. 12. cap. 3. num. 1.
- Institutio auctorizabilis an possit competere inferiori, dubium est. ibid. n. 2.
- Inferior habens ius instituendi, non habet ius destituendi. ibidem num. 11.
- Institutio ad quos pertineat regulariter. ibid. num. 15.
- Institutio ibi cadit, ubi cadit praesentatio. ibid. n. 16.
- Institutio fieri non potest antequam fiat praesentatio lib. 12. cap. 4. n. 1.
- Et si ante fieret, per superuenientem praesentationem convalidaretur. ibid. nu. 2.
- Institutio facta spreto patrono, nulla est. libro 12. cap. 5. numero 1.

Institutio facta praesente patrono, valet. *ibidem* num. 3.

Institutio facta ad praesentationem patroni, qui ius patronatus donavit, non est ipso iure nulla. *ibidem* num. 15.

Institutio quando fit spreto patrono, non refert utrum sit verus patronus, vel in quasi possessione iuris praesentandi. *ibidem* num. 16.

Institutio Episcopi facta spreto patrono, potest a suo Vicario reuocari. *ibidem* num. 17.

Institutio fieri potest, etiam post mortem praesentantium. *ibidem* num. 19.

Institutio potest fieri etiam die feriata. lib. 12. cap. 7. num. 1.

Et in Ecclesia, & in quocunque loco honestissimo. *ibidem* num. 7.

Institutio aliquo instante, vel cum causa cognitione fieri nequit extra diocesim habitantis instituere. *ibidem* num. 3.

Institutio fit etiam si praesentatio simpliciter admissa sit. *ibidem* num. 4.

Et ideo praesentatio in praxi admittitur si, & in quantum. *ibidem* num. 5.

Institutio facta per errorem, vel non canonicè non tenet. lib. 12. cap. 8. num. 1.

Institutio metu facta non tenet. *ibidem* num. 3.

Institutio facta impetu, ira, vel ebrietate, vel simoniacè non tenet. *ibidem* num. 4.

Institutio potest iterari. lib. 12. cap. 9. num. 1.

Institutio secunda tenet, si prima fuit facta ab eo, de cuius auctoritate dubitabatur. *ibidem* num. 3.

Institutio fieri debet seruato capitulo ultimo de electione lib. 6. lib. 12. cap. 10. num. 7.

Institui possunt, qui possunt praesentari. lib. 12. cap. 11. num. 1.

Institui debet, qui canonicè fuit praesentatus. *ibidem* num. 2.

Institutio fit ab eo, ad quem facta est deuolutio, quando quis reperitur habere beneficium sine institutione. *ibidem* num. 4.

Institui non potest nulliter praesentatus, vel indignus. *ibidem* num. 6.

Indignus praesentatus si fiat dignus institui potest. *ibidem* num. 10.

Institui debet, qui a maiori parte praesentatus est. lib. 12. cap. 12. num. 1.

Si per hoc scandalum non oritur. *ibidem* num. 2.

Institutio dicitur quasi intus statio lib. 13. cap. 1. num. 1.

Institutio fit solo verbo. *ibidem* num. 2.

Institutio, & inuestitura sunt simul. *ibidem* num. 3.

Institutio quamuis non requirat scripturam, bene est eam adhibere. *ibidem* num. 4.

Institui potest praesens, & etiam absens. *ibidem* num. 6.

Institutus debet acceptare beneficium, & tunc est suum. *ibidem* num. 7.

In institutione recipienda etiam laicus potest esse procurator.

ibidem num. 8.

Institutus ante acceptam corporalem possessionem non potest administrare. lib. 13. cap. 2. nu. 3.
 Institutio clandestina non valet. ibid. nu. 7.
 Iuripatronatus laicorum non est derogatum etiam si dicatur, non obstante iuripatronatus laicorum. lib. 14. cap. 2. nu. 13.
 In permutationibus necesse est facere mentionem Iurispatronatus. ibid. nu. 18.
 Iuripatronatus aliquando amittitur sine delicto. libro 15. capit. 1. num. 1.
 Amittitur diruta Ecclesia. ibid. num. 2.
 Et dote consumpta. & nu. 3. ibid.
 Iuripatronatus amittitur si Papa illud auferat. ibid. nu. 5.
 Item per non usum, num. 6. nisi talis non usus esset, quia Ecclesia non vacauit. ibid. nu. 7.
 Iuripatronatus amittitur si doneatur, vel cedatur. ibid. nu. 8. item per unionem. nu. 9.
 Iuripatronatus amittitur aliquando ex delicto. lib. 15. cap. 2. nu. 1.
 Ut si vendatur Iuripatronatus. ibid. nu. 2.
 Vel si patronus labatur in haeresim. nu. 3.
 Seu si sit receptator, vel defensor haereticorum, seu schismaticus, & c. ibid. nu. 4.
 Vel si sit reus laesae maiestatis. num. 5.
 Vel proditor patriae. nu. 6.
 Vel si occidat rectorem sui beneficii. nu. 7.
 Iudex Ecclesiasticus potest propter

delictum priuare patronum Iuripatronatus. ibid. nu. 9.
 Iudex vero secularis id facere non potest. ibid. nu. 10.
 Etiam si cum publicatione bonorum includeret, Iuripatronatus. ibid. nu. 11.
 Et etiam si publice bona patroni sine dicta inclusione iurispatronatus, tunc enim Episcopus priuat patronum. ibid. nu. 12.
 Iuripatronatus, an transeat in fiscum. ibid. 13.
 Iuripatronatus amittitur per sententiam. ibid. nu. 15.
 Institutio facta ante lapsum termini in edicto appositi, nulla est. lib. 9. cap. 2. nu. 5.
Legitimus a Papa si sit haeres succedit in Iuripatronatus. lib. 4. cap. 2. nu. 24.
 Idem est si illegitimus fiat religiosus. ibid. nu. 25.
 Locatores praesentant, quando Iuripatronatus pertinet ad parochianos. lib. 4. cap. 6. nu. 5.
 Et tunc admittantur etiam mulieres. ibid. nu. 6.
 Lite mota putatio patrono possessori, quid agendum. lib. 5. cap. 3. num. 6.
 Lite mota super proprietate ante litem contestatam possessor praesentat. ibid. nu. 8.
 Secus si post litem contestatam. ibid. nu. 9.
 Lite non finita intra debitum tempus, praesentatus a bona fidei pos-

possessore instituitur. ibidem
num. 10.

Lite pendente si moriatur vnus ex
præsentatis, vel cedat, non po-
test alius præsentari. lib. 5. cap.
6. nu. 10.

Idem est si patroni sint Ecclesia-
stici. ibid. nu. 11.

Secus est si moriatur præsentatus
ante lapsum quadrimestre. ibid.
num. 12.

Laicus non potest præsentari ad
beneficia. lib. 6. cap. 3. nu. 6.

Laicus potest habere præbendam
separatam à canonia. ibidem.
num. 7.

Literati, qui non sunt irregulares,
nec criminosi, rectè præsentan-
tur. lib. 6. cap. 10. nu. 4.

Lis occasione Iurispatronatus non
vacante Ecclesia non est termi-
nanda intra certum tempus. lib.
7. cap. 3. nu. 1.

Si adueniente vacatione lis duret
elapso tempore dato ad præsen-
tandum, Episcopus Ecclesiam
ordinare potest. ibi nu. 2.

Lis inter præsentatos, vel simul in-
ter præsentantes terminanda
est intra tempus datum ad præ-
sentandum. ibi nu. 9.

Idem est si lis sit inter patronos
super Iurepatronatus. ibidem.
num. 10.

Lite vertente super iurepatrona-
tus, si ante litem contestatam
fiat præsentatio, quasi possidens
præfertur. ibid. nu. 11.

Lis inter compatronos laicos, &
Ecclesiasticos intra semestre ter-
minanda est. ibi nu. 13.

Lite vertente super iure eligendi,
& non finita intra semestre, su-
perior prouidet. ibid. nu. 14.

Laicus non potest Ecclesiam con-
ferre. lib. 8. cap. 8. nu. 5.

Laici habent quadrimestre, Eccle-
siastici semestre ad præsentandū
lib. 10. cap. 1. nu. 5.

Libellus ad petendam institutio-
nem debet continere narrata
in præsentatione. lib. 15. cap. 5.
num. 6.

Litis contestatio non requiritur in
iudicio, quo petitur institutio.
lib. 11. cap. 4. nu. 13.

Requiritur terminus ad proban-
dum. ibi nu. 14.

Et ita Pisis seruetur. ibi nu. 15.

Literæ antiquæ incisa in lapidibus
quando, & quomodo probent
Iurispatronatus. lib. 15. capit. 8.
num. 9.

Laicus potest instituere ex Papæ
priuilegio. lib. 12. cap. 3. nu. 7.

Vel ex consuetudine, seu præscri-
ptione. ibi nu. 8.

Laicus non potest destituere etiâ si
possit instituere. ibi nu. 10.

Literati viri sunt vtilis Ecclesiæ.
lib. 12. cap. 14. nu. 9.

Legitimus præfertur legitimo.
ibi nu. 15.

Legatus à latere potest conferre
beneficium patronatum sine
consensu patroni Ecclesiastici.
lib. 14. cap. 1. nu. 1.

Nisi sit beneficium regulare, vel
electiuum. ibi nu. 2.

Vel laicorum. nu. 3.

Legatus à latere consentiente pa-
trono potest beneficium confer-
re

I X N I D E M X

ire etiam contradicente habente
instituire. ibi nu. 4.
Et potest conferre beneficium
patroni laici, si habeat iuspa-
tronatus ex priuilegio, vel præ-
scriptione. ibi nu. 5.
Item & beneficium situm in sua
Prouincia, etiamsi patronus Ec-
clesiasticus sit alterius Prouin-
cia. ibi nu. 6.
Conferre tamen non potest, si pa-
tronus antea præsentauit. ibid.
num. 7.
Literæ Apostolicæ non facientes
mencionem Iurispatronatus sunt
inualidæ. lib. 14. cap. 2. nu. 6.

M

Monasterium si alteri vniatur
quomodo remaneat Iuspa-
tronatus. lib. 2. cap. 5. nu. 9.
Mulier potest acquirere Iuspatro-
natus. lib. 2. cap. 6. nu. 2.
Sed non quoad ius processionis.
ibi nu. 4.
Masculinum concipit femininum.
ibi nu. 3.
Meretrix potest acquirere Iuspa-
tronatus, sed non habet illius
exercitium durante meretricio.
lib. 2. cap. 7. nu. 7.
Mulieres exclusæ ab hæreditate
paterna non succedunt in Iure-
patronatus. libr. 4. capit. 2.
num. 12.
Quod etiam in Monialibus dota-
tis procedit. ibi nu. 13.
Mulier potest præsentare, & pro-
curatorem constituere. libr. 5.
cap. 4. nu. 15.

Monasterium si fundatum sit cum
pacto, quod Moniales nominen-
tur à fundatore, pactum seruan-
dum est. lib. 5. cap. 5. nu. 11.
Mulier non potest ad beneficia
præsentari. lib. 6. cap. 3. nu. 1.
Ratio, quia non potest ordinari.
ibi nu. 2.
Mulier fit Abbattissa. ibi nu. 3.
Et potest esse canonica. num. 4. vt
est Pisis, num. 5.
Masculi, liberi, non curiales, nec
coniugati, non bigami, nec neo-
phiti, habentes legitimam æta-
tem rectè præsentantur. lib. 6.
cap. 10. nu. 3.
Modus seruandus in coadunandis
patronis lib. 8. cap. 2. nu. 10.
Masculi hodie tantum admittun-
tur, quando ad populum spe-
ctat præsentatio. ibi nu. 18.
Maior pars Collegij non potest
compromittere præsentationē
etiam vno contradicente. ibid.
num. 22.
Secus si habeant Iuspatronatus,
vt singuli. ibi nu. 23.
Minor pars potest conuocare ma-
iorem si labatur tempus. lib. 8.
cap. 3. nu. 4.
Et si non poterit conuocare, po-
terit præsentare. ibi nu. 5.
Modus recognoscendi patronum
est, quando post institutionem
pronunciatur patronus. libr. 12.
cap. 5. nu. 21.
Maior pars patronorum, quæ dica-
tur. lib. 12. cap. 12. nu. 3.
Facienda est comparatio numeri
ad numerum. ibi nu. 4.
Maior pars sufficit, nec opus est,
quod

I N D E X.

quod fit sanior. ibi nu. 7.
Magis idoneus debet institui. lib.
12. cap. 13. nu. 2.

N

Nominatio quid sit. lib. 5. cap.
1. num. 10.

Neophitus non potest ad benefi-
cium presentari. lib. 6. cap. 10.
num. 3.

Nobilis praefertur in institutione.
lib. 12. cap. 14. num. 6.

O

Ordinarius non potest abbre-
uiare tempus datum patro-
nis ad presentandum. lib. 1. cap.
1. nu. 9.

Ordinarius si nolit consentire do-
nationi Iurispatronatus, cogi-
tur. lib. 4. cap. 1. num. 24.

Et ponitur ratio. ibi nu. 25.

Ordinarius non cogitur consenti-
re volenti dotare Ecclesiam fun-
datam. ibi nu. 26.

Optio qua dicatur. lib. 5. capit. 1.
num. 22.

Ordines sunt septem secundum
Theologos, & secundum Cano-
nistas nouem. lib. 6. capit. 1. nu-
mero 3.

Oppositio defectus notorij contra
presentatum tolli non potest.
lib. 11. cap. 4. nu. 9.

P

Patronus honorem recipit ex
presentatione, & honorari

debet in Ecclesia, & processio-
nibus. lib. 1. cap. 1. nu. 8.

Patronus, an quis fiat ex repara-
tione, vel refecione Ecclesiae.
ibi nu. 44.

Patronus in praedictum suorum,
descendentium potest a se abdi-
care Iurispatronatus. ibi nu. 73.

Patroni sunt fundantes, constru-
entes, & dotantes Ecclesias. lib. 2.
cap. 1. nu. 3.

Patronus quis efficitur, si det do-
num ut sit Ecclesia. lib. 2. cap. 2.
num. 11.

Promittens Ecclesiam construere,
completere cogitur. lib. 1. cap.
3. num. 4.

Præiulia dotis. lib. 2. cap. 4. num.
12. & sequent.

Papa est supra omne Iurispatrona-
tus. lib. 2. cap. 7. nu. 2.

Pacta in limine foundationis appo-
sita sunt seruanda. lib. 2. cap. 8.
num. 5.

Pœna in casu quo contra fieret,
quando seruetur. ibid. n. 6.

Patronus aliquando quis fit etiam
si nihil faciat. lib. 2. capitulo 9.
num. 2.

Patronus ex præiulio an repu-
tetur laicus, vel ecclesiasticus.
ibid. num. 5.

Præscribens vniuersitatem præ-
scribit Iurispatronatus in ea con-
sistens. ibid. num. 12. & lib. 4.
cap. 8. num. 2.

Populus quamuis nequeat præ-
scribere Ecclesiam liberam, po-
test aliquod ius acquirere.
ibid. n. 14.

Plures hæredes, vel donatarij sunt
pa-

- patronj infolidum . lib.4. cap.1 num.29.
- Plures contenti sub nomine collectiuo habentur pro vno. ibidem num. 39.
- Patre ob delictum spoliato iurepatronatus, remanet etiam filius priuatus . libr. 4. capit. 2. num. 10.
- Primogenitus si solus sit hares , solus erit patronus . ibidem num. 20.
- Præsentatio vendi non potest . libro .4. cap.5. n.10.
- Præscripto vno fructu Iurispatronatus, non sunt præscripti alij . lib.4. cap.8. num.3.
- In dicta præscriptione requiritur tempus quadraginta annorum. ibid. num 4.
- Item bona fides. ibid. num. 5.
- Præsentatio quid sit. lib. 5. cap. 1. num.1.
- Præsentatio ante est ius , post factum . ibid. n. 2.
- Præsentatio potest dici donatio . ibid. num. 3.
- Patroni non dicuntur eligere . ibid. num. 4.
- Prouisio quid sit . ibidem numero 8.
- Postulatio quid sit. ibidem numero 9.
- Promotio quæ. ibid. num. 21.
- Præsentare possunt qui non sunt prohibiti . lib.5. cap.2. num.1.
- Patronus , & existens in possessione, possunt præsentare . ibid. num. 2.
- Patronus Ecclesiasticus suspensus, non potest eligere. ibid. n. 4.
- Pater , & filius admittuntur , si Iurispatronatus sit populi. ibidem num. 7.
- Pupillus sine tutore potest præsentare , item & minor . ibid. num.9.
- Patronus si præsentet bis cum alio , ambo sunt patroni. ibid. num. 23.
- Possessor violentus non præsentat. lib.5. cap. 3. num. 5.
- Præsentatus à bonæ fidei possessore præfertur. ibid num. 7.
- Præsentatus à bonæ fidei possessore præfertur , etiam si vnus patronus præsentauerit . ibid. num. 12.
- Nisi ante institutionem constet de proprietate . ibid. num. 13.
- Præsentatio facta à patrono præualet præsentationi malæ fidei possessoris. ibid. num. 14.
- Patronus verus præfertur data paritate possessionis in concursu patronorum . ibidem numero 15.
- Præsentatio effectum sortitur , si sit confirmata . ibidem numero 19.
- Patroni si admittunt in præsentando alium , eundem possessorem faciunt. ibid. num. 22.
- Potior est in possessorio qui vltimo loco præsentauit . ibid. num. 24.
- Nisi in vltima præsentatione ambo præsentassent . ibidem num. 25.
- Patronus debet præsentare , vel eius procurator . libr. 5. cap. 4. num. 1.

Si vacet beneficium . ibidem numero 2.

Procurator constitui non potest ad beneficia vacatura . ibidem numero 3.

Procurator constitui potest ad consentiendū resignationi , seu permutationi . ibid. n. 5.

Procurator generaliter constitui potest in beneficijs vacaturis ex iusta causa , & de consensu ordinarij . ibid. n. 9.

Præuentioni est locus , si duo sint procuratores patroni . ibidem num. 11.

Et durante tempore secundus procurator variare potest , si patronus sit laicus . ibidem num. 12.

Patronus potest præsentare etiam si habeat procuratorem , tunc autem procurator non potest . ibid. num. 13.

Patronus potest variare si prius eius procurator præsentauit . ibid. num. 14.

Procurator diuersorum patronorum , non potest diuersos præsentare . ibid. num. 16.

Patronus potest præsentare etiam si procuratorem fecerit iurando eum non reuocare . ibidem num. 19.

Periurium tunc euitatur , si obtineat absolutionem à iuramento . ibid. num. 20.

Procurator constitutus ad præsentandum potest reuocari , & non valet præsentatio , etiam si procurator nesciret reuocationem . ibid. num. 21.

Patronus potest præsentare per nuncium . ibid. num. 22.

Et per litteras . ibidem numero 23.

Pater pro filio , frater pro fratre , coniunctus pro coniuncto , amicus pro amico , cum promissione de rato præsentare possunt . ibid. num. 24.

Patronus non potest præsentare ad Ecclesiam Collegiatam . lib. 5. cap. 5. num. 1.

Secus si habeat priuilegium à Papa . ibid. num. 2.

Decet tamen patronum consentire electioni . ibidem numero 3.

Patroni præsentant ad omnia beneficia existentia in collegiata . ibi nu. 4.

Patronus non potest præsentare in monasterijs regularium . ibi nu. 5.

Praxis Pisarum in electione Abbatissa . ibi nu. 9.

Patronus potest præsentare clericum pro auxilio rectoris . ibid. num. 14.

Præsentatio fit , quando Ecclesia vacat . lib. 5. cap. 6. nu. 1.

Præsentatus secundus institui debet renuntiante primo præsentato . ibi nu. 4.

Præsentatio secunda non fit nisi si cassata prima præsentatione . ibi nu. 5.

Patronorum consensus requiritur in beneficiorum permutatione . ibi nu. 6.

Patronus præsentare potest , quomodocumque vacet beneficium . ibi-

ibidem. numero 18.
 Præsentatio non fit ad beneficia,
 vacatura. ibidem nu. 19.
 Præsentari possunt qui non sunt
 prohibiti. libro 6. capit. 1. nu-
 mero 1.
 Pisis adest societas Canoniarum.
 lib. 6. cap. 3. n. 5.
 Præsentari quando possint duo ad
 idem beneficium. lib. 6. cap. 5.
 num. 5.
 Præsentari si duo debeant ex fun-
 datione, talis consuetudo ser-
 vanda est. ibidem num. 6.
 Patronus laicus potest variare,
 duosque præsentare. ibidem
 num. 8.
 Præsentari debent habentes qua-
 litates in fundatione expressas.
 libro 6. capit. 6. num. 3.
 Præsentatus ad beneficium sacer-
 dotale debet esse Sacerdos, a-
 ctuque celebrare. lib. 6. cap. 7.
 num. 13.
 Et non sufficit præsentatum esse
 in vigesimoquinto anno. ibid.
 num. 14.
 Prælatus potest motu proprio con-
 ferre Ecclesiam patronatam
 patrono. libro 6. cap. 8. nu-
 mero 4.
 Præsentandus si debeat esse ex
 aliqua familia, non valet si se-
 cus fiat. ibidem n. 6.
 Procurator patroni non potest
 præsentare patronum. ibidem
 num. 9.
 Pater potest præsentare filium,
 avus nepotem. ibidem nume-
 ro 11.
 Pater si sit compromissarius fi-

lij, non potest filium præsen-
 tare. ibid. num. 13.
 Præsentationi requisitus si ante
 præsentationem consentiat præ-
 sentationi, præsentari nequit.
 lib. 6. cap. 9. num. 20.
 Periurus non potest præsentari.
 ibidem num. 21.
 Periurus, qui venit contra iura-
 mentam appositum in contra-
 ctu, non potest præsentari, ni-
 si quædam adimpleat. ibidem
 num. 22.
 Pisis præsentatus coram inferiore
 semper examinatur ab Archie-
 piscopo. ibid. num. 38.
 Prælatus, qui bis clericum admi-
 sit ad beneficia, potest tertio
 venientem examinare. ibidem
 num. 39.
 Patronus Ecclesiasticus præsen-
 tans indignum, qua poena pu-
 niatur. ibid. num. 43.
 Patronus tenetur præsentare ma-
 gis idoneum, quamvis alij con-
 trarium teneant. lib. 6. cap. 10.
 num. 16.
 Patroni Ecclesiastici præsentantes
 non idoneum, vel indignum, ea
 vice perdunt ius præsentandi.
 ibidem n. 17.
 Patroni laici si præsentent non-
 idoneum, possunt intra quadri-
 mestrè alium idoneum præsen-
 tare. ibidem num. 18.
 Patroni laici si ignoranter præ-
 sentent indignum durante qua-
 drimestre possunt alium dignum
 præsentare. ibidem numero
 20.
 Secus si scienter, nam tunc illa
 vice

vice perdunt ius presentandi .
 ibid. nu. 21.
 Patronus presumitur habere no-
 titiam presentati, ibidem nu-
 mero 22.
 Procurator pro constituto, nec
 pater pro filio presentari pos-
 sunt. lib. 6. cap. 11. num. 1.
 Presentans dicitur, qui exhibetur
 sensibus corporis. ibidem nu-
 mero 2.
 Presentatio personalis presentan-
 di requiritur in presentatione.
 ibid. num. 3.
 Presentatio nulla est, si presen-
 tatus non sit presentans intra
 quadrimestre. ibidem nume-
 ro 4.
 Presentatio quid sit. ibidem nu-
 mero 5.
 Presentatus debet esse presentans, id-
 que pro forma requiritur. ibi-
 dem num. 7.
 Presentatio debet fieri intra qua-
 drimestre, si patronus sit lai-
 cus, vel clericus pro suo pa-
 trimonio. libro 7. cap. 1. nu-
 mero 1.
 Presentatio a patrono Ecclesiasti-
 co fit intra semestre. ibidem
 num. 2.
 Patroni in fundatione possunt sta-
 tuere tempus, intra quod fit
 facienda presentatio. ibidem
 numero 8.
 Patroni habent ius patronatus ex
 gratia. libro 7. cap. 2. nume-
 ro 4.
 Patroni si discordent, litis even-
 tus est expectandus. lib. 7. cap. 3.
 num. 4.

Patronis non presentantibus de-
 volutio fit ad Superiorem.
 ibid. num. 7.
 Patronis litigantibus super facta
 presentatione, nullum currit
 tempus. ibid. num. 8.
 Patroni durante tempore dato
 ad presentandum quando cum-
 que possunt presentare. ibidem
 num. 15.
 Patronus nouae Ecclesiae tenetur
 presentare rectorem intra qua-
 drimestre a die dotationis.
 libro 7. cap. 4. num. 7.
 Patronus quando habeat nouum
 tempus ad presentandum. ibi-
 dem n. 8.
 Et in eo non est computanda
 pars primi temporis. ibidem
 num. 9.
 Quod non procedit, si patronus
 verè non presentauit. ibidem
 num. 10.
 Nec in electione. ibidem nu-
 mero 11.
 Patronus laicus durante quadri-
 mestre potest variare. ibidem
 num. 12.
 Patronus, qui presentauit indi-
 gnus, si sit restitutus, eidem
 remissum censetur tempus a-
 missum. ibid. num. 13.
 Et si sit restitutus aduersus sen-
 tentiam, habet nouum tempus
 integrum. ibid. num. 14.
 Patrono currit tempus a die ve-
 tra vacationis. ibidem nume-
 ro 15.
 Procurator presentans debet in-
 fra tempus iuris mandatum
 exhibere. lib. 7. cap. 5. num. 1.

Pa-

I N D E X .

- Paria sunt non presentare, vel insufficienter presentare. *ibid.* num. 2.
- Patronus intra tempus iuris potest ratificare gesta per com- patronos, vel per suos procuratores. *ibid.* num. 3.
- Presentatio procuratoris remanet nulla non exhibito mandato intra tempus iuris. *ibid.* num. 4.
- Multi procuratores decipiuntur non exhibendo mandatum. *ibidem* num. 5.
- Presentatio fieri debet infra tempus iuris presente presentando. *ibidem* num. 6.
- Presentatus debet acceptare presentationem in debito tempore. *ibidem* num. 7.
- Patronus post factam presentationem non tenetur aliam facere instantiam. *ibid.* num. 8.
- Presentatus non tenetur instare pro institutione infra dictum tempus datum ad presentandum. *ibid.* num. 10.
- Patronus si iusto errore presentet coram ordinario, potest iterum coram habente instituere presentare etiam lapsa termino. *lib.* 7. cap. 6. num. 1.
- Secus si presentet coram Inferiore, cum deberet presentare coram ordinario. *ibid.* num. 2.
- Patronus si absit contradictio, non tenetur probare se in tempore presentare. *ibid.* num. 3.
- Presentatio quando presumatur, vel non, facta in tempore. *ibid.* num. 4.
- Presentatio si fuit admissa, presumitur facta in tempore. *ibidem* num. 5.
- Presentatio admittitur si & in quantum. *ibid.* num. 6.
- Patroni non possunt moram purgare, si lapsum sit tempus. *ibid.* num. 7.
- Patronus scienter presentans indignum non admittitur. *ibidem* num. 10.
- Patroni si scienter sinant labi tempus edicti, postea non admittitur. *lib.* 7. cap. 7. num. 7.
- Presentatio fieri debet durante tempore dato ad presentandum. *lib.* 8. cap. 1. num. 1.
- Patronus secuta morte rectoris statim potest presentare. *ibid.* num. 2.
- Presentatio fieri potest quacumque hora diei. *ibid.* num. 4.
- Et quacumque die. *ibidem* numero 5.
- Processus non fit diebus feriatis, quando lis est super beneficio in forma iudicij. *ibid.* num. 6.
- Presentatio fieri potest de nocte. *ibid.* num. 8.
- Presentatio est actus voluntarius, & extrajudicialis, fierique potest extra territorium habentis instituere. *ibid.* num. 9.
- Processus extra territorium habentis instituere fieri nequit si lis sit inter presentatos. *ibidem* numero 10.
- Presentatio fieri potest in quocumque loco honesto. *ibidem* numero 11.
- Presentatio si fiat iure collegij, facien-

I N D E X.

- cienda est in loco consueto dicti collegij. *ibid.* nu. 12.
- Præsentatio qualiter fiat quando plures sunt patroni. *lib. 3. c. 2. num. 1.*
- Præsentatio si facienda sit nomine collegij, omnes patroni sunt vocandi. *ibid.* nu. 5.
- Alias poterunt agere de contemptu. *ibid.* nu. 6.
- Patroni sunt vocandi, & valet vocatio etiam si dictum sit ad electionem. *ibid.* nu. 8.
- Patroni ut singuli singulariter possunt præsentare, & compromittere. *ibid.* nu. 7.
- Patroni, quando ut singuli debeant præsentare, consuetudo seruetur. *ibid.* nu. 9.
- Parochiani præsentare habentes, vocandi sunt, & simul debent convenire. *ibid.* nu. 11.
- Pisus Parochiani patroni conveniunt in ipsa Ecclesia vacante. *ibid.* nu. 12.
- Populi si sit Insuperatus, omnes de populo vocandi sunt. *ibidem* num. 13.
- Priores Pisarum vice populi præsentant. *ibid.* nu. 16.
- Pupilli, vel eorum tutores admittuntur, quando ad populum spectat præsentatio. *ibidem* num. 19.
- Pupillus infans si non habeat tutorem, pro eo potest præsentare consanguineus. *ibidem* numero 20.
- Patroni iure collegij aliquem non patronum ad præsentandum admittere non possunt etiam
- vno contradicente. *ibidem* numero 21.
- Pisus conuocatio fit à seniori, quando collegium habet Insuperatus. *lib. 8. cap. 3. nu. 9.*
- Patronus si quis pro parte sit, pro alia collegium, de quo & ipse vnus est, quomodo habeat præsentare. *lib. 8. cap. 4. nu. 1.*
- Et debet eundem præsentare. *ibid.* nu. 3.
- Patronis competit actio confessoria, & negatoria contra impedientes eos præsentare. *lib. 8. cap. 5. nu. 1.*
- Patroni dicuntur præsentare propriè. *lib. 8. cap. 6. nu. 1.*
- Abusue verò eligere. *ibidem* num. 2.
- Præsentationis forma. *ibidem* numero 3.
- Patronus dicens, volo præsentare, si concurrunt alia requisita, præsentare dicitur. *ibidem* numero 4.
- Idem est si dicat, præsentato vobis ad talem Ecclesiam. *ibidem* numero 5.
- Idem etiam est, si dicat præsentato Titium præsentem, non addito cognomine. *ibid.* nu. 6.
- Si autem dicat, præsentato quem talis præsentabit, non præsentat. *ibid.* nu. 7.
- Patroni possunt plures præsentare, ut Episcopus vnum instituat. *ibid.* nu. 9.
- Patroni possunt compromittere potestatem præsentandi. *ibid.* num. 11.
- Patronus factio compromisso re

Index Praxis iuriss.

c non

I N D E X.

- non integra non potest præsentare. *ibid.* nu. 12.
- Præsentatio fieri potest sub quavis conditione, dummodo purificetur intra tempus datum ad præsentandum. *ibid.* nu. 15.
- Patronus Ecclesiasticus potest duos sub conditione præsentare. *ibid.* num. 16.
- Præsentatio fit coram habente instituere. *lib.* 8. cap. 8. nu. 1.
- Patronus si per epistolam præsentet, epistola intra debitum tempus exhibenda est. *ibidem* numero 2.
- Præsentatio valet, si præsentatus intra debitum tempus deferat instrumentum habenti instituere. *ibidem* nu. 3.
- Præventioni est locus, quando instituendi potestas est penes duos in solidum. *ibid.* nu. 9.
- Præsentatio si fieri debeat cum consensu alicuius, consentire debens præsens erit. *ibidem* num. 10.
- Præsentatus potest acceptare præsentationem. *ibid.* nu. 11.
- Præsentatio facta de præsentate, & tacente valet. *ibid.*
- Præsentationis acceptatio fieri debet intra debitum tempus. *ibidem* nu. 13.
- Præsentatus non potest cogi ad præsentationem acceptandam. *ibid.* nu. 14.
- Præsentatus post præsentationem potest patrono gratias agere. *ibid.* num. 15.
- Præsentatus post præsentationem dans aliquid patrono, quando non committat simoniam. *ibid.* num. 18.
- Præsentatus non potest imponere censum Ecclesiæ patrono solvendum. *ibid.* num. 19.
- Præsentationis fructus sunt isti. Ordinarius non potest instituere sine præsentatione. *ibidem* num. 20.
- Per eam acquiritur ius præsentandi. *ibid.* nu. 21.
- Eaque renocat ordinationem Ordinarij. *ibid.* nu. 22.
- Præsentatus habet ius petendæ institutionis. *ibid.* num. 23.
- Præsentatus habet ius ad rem, non in re. *libro* 8. cap. 9. numero 1.
- Si acceptavit præsentationem. *ibid.* num. 2.
- Per præsentationem non contrahitur matrimonium de præsentati inter præsentatum, & Ecclesiam. *ibid.* num. 3.
- Præsentatus per institutionem acquirit ius in re. *ibidem* numero 4.
- Præsentatus ante institutionem se ingerens in recollectione fructuum, cadit à iure suo, & colliganti tribuitur. *ibidem* num. 5.
- Quod procedit si admitteret, siue in spiritualibus, siue in temporalibus. *ibid.* nu. 7.
- Et id procedit etiam servata institutione, à qua fit appellatum. *ibid.* num. 8.
- Præsentatio acceptari debet à Superiore si & in quantum. *lib.* 9. cap. 1. num. 1.

Præ-

I N D E X.

Præsentatione facta fit citatio per edictum, vel specialis. *ibid.* nu. 2.
 Præsentati primo debent speciali citatione citari. *ibid.* nu. 11.
 Præsentatus non citatus comparens actum validat. *ibid.* nu. 16.
 Peremptorij edicti lapsus excludit non comparentem. *lib.* 9. *cap.* 3. num. 1.
 Peremptorium dicitur quia, perimit disceptationes. *ibid.* nu. 2.
 Patronus verus non auditur, si præsentatio fuit facta à malæ fidei possessore, fuit affixum edictum, & secuta est institutio. *ibid.* n. 4.
 Patronus laicus potest variare, & plures præsentare. *lib.* 10. *cap.* 1. num. 1.
 Patronus Ecclesiasticus variare non potest. *ibid.* nu. 2.
 Ratio diuersitatis. *ibid.* nu. 3. & 4.
 Patroni laici possunt variare, etiam publicato scrutinio. *ibid.* num. 7.
 Patronus Ecclesiasticus variare potest, quando præsentatio non fuit perfecta. *ibid.* nu. 8.
 Idem est si præsentatio fuit facta coram non habente instituere. *ibid.* nu. 9.
 Patronus si nulliter præsentauit ratione Collegij Ecclesiastici, variare potest. *ibid.* num. 10.
 Parochialis Ecclesiæ prouisio secundum Conc. Trid. *ibid.* n. 11.
 Parochialis Ecclesiæ collatio si ad inferiorem spectet, inferior debet præuenire Superiorem, vt edictum pro concursu apponat. *ibid.* num. 12.
 Patronus Ecclesiasticus si variet non punitur. *ibidem* num. 14.

Præsentatio secunda conualescit per cessionem primi præsentati. *ibid.* nu. 15.
 Procurator laicus patroni Ecclesiastici variare non potest. *ibid.* num. 16.
 Patronus Ecclesiasticus si per errorem contulit Ecclesiam, potest tamen postea præsentare. *ibid.* num. 19.
 Patronus si promisit vnum præsentare, an possit ab hoc recedere. *lib.* 10. *cap.* 2. nu. 1.
 Promissio de præsentando facta ante vacationem beneficij est nulla, secus si secuta vacatione. *ibid.* num. 2.
 Si promissio facta sit vni, nulla est. *ibid.* num. 3.
 Patronus laicus potest variare, etiã si eius procurator præsentauerit alium, ita & procurator variare potest. *lib.* 10. *cap.* 3. nu. 1.
 Patronus laicus variare potest quomodocunque sit patronus. *ibid.* num. 3.
 Præsentatus non potest impedire patronum ne variet. *ibid.* n. 5.
 Patronus potest variare, vel vnico actu plures præsentando, vel successiue. *ibid.* nu. 6.
 Patronus variando duos tantum præsentare potest. *lib.* 10. *cap.* 4. num. 1.
 Pluralis locutio duorum numero est contenta. *ibid.* nu. 2.
 Patronus si prius dignum præsentauit, & postea indignum, dignus instituendus est. *ibid.* num. 7.
 Præsentatio valet si sine causa non fuit admissa. *lib.* 10. *cap.* 5. n. 2.

I N D E X.

- Præsentatus debet agere contra habentem instituere, qui iniuste eundem noluit admittere. *ibid.* num. 3.
- Præsentatus, & præsentans, seu solus præsentatus institutionem petere possunt. *lib. 11. cap. 1. n. 1.*
- Præsentatus mediante procuratore potest petere, & obtinere institutionem *ibid.* n. 2.
- Pater pro filio, frater pro fratre, cū promissione de rato possunt petere institutionem. *ibid.* n. 3.
- Probari quæ debeant pro obtinenda institutione. *lib. 11. cap. 2. n. 3.*
- Præsentatus spretus à Superiore debet appellare. *lib. 11. ca. 3. n. 1.*
Et adire Superiorem superioris illius ut eum cogat. *ibid.* n. 2.
Et si iniuste id fecerit, tenetur dicto spreto providere. *ibid.* n. 3.
- Præsentatus obtinens provisionem Apostolicam non facta mentione de variatione, nihil facit. *ibidem* num. 5.
- Præsentati citari debent certa citatione speciali. *lib. 11. cap. 4. num. 3.*
- Præsentatio metu facta non tenet. *ibid.* num. 4.
Idem est, si ex impetu, vel iracundia. *ibidem* num. 5.
Vel clandestinè. *ibid.* num. 6.
- Patronus quamvis non præsentaverit, potest tamen opponere contra præsentatum ab alio. *ibid.* num. 7.
- Populus quando de facto se opponit contra præsentatum, quid agendum. *ibid.* num. 10.
- Petitio talis qualis sufficit in processu pro assequenda institutione. *ibid.* num. 11.
- Præsentatio probatur per instrumenta, ita & institutio. *lib. 11. cap. 8. n. 1.*
Et per litteras institutionis sigillatas. *ibidem* num. 2.
Et sufficit sigillum Ordinarij. *ibid.* num. 3.
Et probanda est consuetudo, qua fides adhibetur dictis litteris. *ibid.* num. 4.
- Patronus esse quis non probatur, si tanquam patronus fuit honoratus. *ibidem* num. 6.
- Patronus qui præsentavit, non potest esse testis in probando iure patronatus. *lib. 11. cap. 9. nu. 5.*
- Processus publicatio fieri debet, sed eius omissio non vitiat. *ibid.* nu. 6. & 7.
- Praxis circa sententiam institutionis, & circa appellationem ab ea. *lib. 11. cap. 12. numero 9.*
- Patronus obtinens sententiam contra patronum totum ius acquirit. *ibid.* num. 12.
- Patronus secundum ius tenetur coram Episcopo præsentare. *li. 12. cap. 3. num. 6.*
- Patronus potest ad tempus clericum ponere, & deponere cum consensu Episcopi. *ibid.* nu. 9.
- Præsens, & tacens habetur pro consentiente. *lib. 12. cap. 5. nu. 4.*
- Permutatio beneficiorum sine consensu patronorum est nulla. *ibidem* num. 12.
- Patroni laici possunt variare intra debitum tempus. *ibid.* nu. 20.
- Patroni consensus habetur pro præsen-

I N D E X.

- sentatione, in permutatione, & resignatione. *ibid.* nu. 23.
 Papa nullo tempore limitato tene-
 tur conferre beneficia. *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 6.
 Patronus si velit conseruare suum
 ius, potest representare, & tunc
 iteratur institutio. *lib.* 12. *cap.* 9
num. 7.
 Possidens beneficium absque insti-
 tutione quando sit tutus. *lib.* 12.
cap. 11. *nu.* 5.
 Presentatio si nulla sit, nulla erit &
 institutio. *ibid.* *nu.* 9.
 Presentatus idoneus si sit pauper
 debet institui excluso diuite ma-
 gis idoneo. *ib.* 12. *cap.* 13. *nu.* 3.
 Quod non procedit, si Ecclesia
 egeat. *ibid.* *num.* 4.
 Presentatus si sit de linea fundato-
 ris, stante paritate preferendus
 est. *libro* 12. *cap.* 14. *num.* 1.
 Presentatus si sit de familia funda-
 toris, & idoneus, praefertur ex-
 traneo magis idoneo. *ibid.* *nu.* 3.
 Potens stante paritate praefertur
 impotenti. *ibidem* *num.* 7.
 Presentantium qualitates non ar-
 ctant habentem institui. *ibid.*
num. 16.
 Presentatus a patronis, qui plus
 contulerunt, est preferendus.
ibid. *num.* 17.
 Pupillus, & tutor si in discordia
 praesentent, quis debeat institui.
lib. 12. *cap.* 15. *num.* 1.
 Presentatio facta a pupillo maiore
 septennio praefertur presenta-
 tioni tutoris. *ibid.* *nu.* 2.
 Si tamen non sit indignus praesen-
 tatus a pupillo. *ibid.* *num.* 3.
 Procuratores si duo separatè a pa-
 trono sint constituti, prior praes-
 sentans obtinet. *ibid.* *nu.* 8.
 Presentatus si ob scandalum non
 sit instituendus, alius non praesen-
 tatus instituitur. *lib.* 12. *cap.* 16.
num. 3.
 Vel si praesentatus sit indignus.
ibid. *num.* 4.
 Vel quando praesentatio non est fa-
 cta intra debitum tempus. *ibid.*
num. 5.
 Vel quando lis non est finita intra
 debitum tempus. *ibid.* *nu.* 6.
 Vel quando paritas est inter praes-
 sentatos, tunc Superior instituit
 quem vult. *ibidem* *num.* 7.
 Vel quando Superior motu pro-
 prio patronum instituit. *ibid.* *n.* 8.
 Possessio corporalis beneficij non
 transfertur in institutum per in-
 stitutionem. *lib.* 13. *cap.* 2. *nu.* 1.
 Sed plenum ius. *ibidem* *num.* 2.
 Praxis vt institutus accedat ad be-
 neficium, & possessionem appre-
 hendat. *ibid.* *num.* 3.
 Papa potest conferre beneficia pa-
 tronata. *libro* 14. *cap.* 2. *nu.* 3.
 Papa non praesumitur in dubio vel-
 le praesudicare laicis patronis.
ibidem *num.* 5.
 Papa mandante provideri de bene-
 ficio ad cuiuscunque dispositio-
 nem pertinente, non comprehen-
 ditur beneficium iuris patrona-
 tus. *ibid.* *num.* 8.
 Etiam si rescribat motu proprio.
ibid. *num.* 9.
 Vel si dicatur, quod talis pro-
 uideatur de beneficio, etiam
 si spectet ad alterius praesenta-
 tio-

I N D E X.

- tionem . ibidem num. 10.
 Vel si dicatur de beneficio ad quorumcunque presentationem spectante ibidem num. 11.
 Privilegiatus non utitur suo privilegio contra eum, qui privilegium concessit. ibid. num. 4.
 Presentatio quæ fit à regularibus de clerico seculari ad Ecclesiam curatam quomodo fiat. lib. 14. cap. 5. num. 1.
 Ordinarius tunc debet regularibus tempus dare ad consignandum redditum presentati. ibid. n. 2.
 Vel inferior ad quem spectat institutio. ibid. num. 3.
 Si institutio fiat sine dicta assignatione, valet. ibidem num. 4.
 Si dicta assignatio non fiat, Ordinarius potest dictum redditum assignare. ibidem num. 5.
 Et si in dicta assignatione modus excedatur, appellari potest. ibid. nu. 6.
 Assignatio prædicta fieri debet, qua clericus possit vivere. ibid. num. 7.
 Et fieri debet causa cognita. ibid. num. 12.
 Praxis circa unionem Ecclesiæ patronatæ cum Ecclesia libera. lib. 15. cap. 1. nu. 10.
 Patronus utrum priuatur ob delictum Iurepatronatus ab Ecclesiastico, aut à seculari Iudice. lib. 15. cap. 2. nu. 8.
 Praxis est, quod Iuspatronatus transeat in Fiscum. ibidem numero 14.
 Patronus se ingerens in perceptione fructuum beneficii, cuius est patronus, perdit Iuspatronatus. lib. 15. cap. 3. nu. 1.
 Presentatus lite pendente, seu ante institutionem se ingerens in collectione fructuum beneficii, cadit à iure suo. ibid. nu. 3.

Q

Quasi possessio Iuspatronatus, quomodo acquiratur. lib. 5. cap. 3. nu. 16.
 Quæ veniant appellatione alimentorum. lib. 1. cap. 1. nu. 12.
 Quando Iuspatronatus competit patri, eo viuente filius nullam habet vocem. ibid. nu. 18.
 Quando quis dicatur Ecclesiam fundare. ibid. nu. 32.
 Quis dicatur construere Ecclesiã. ibid. nu. 41.
 Quanta dos sit Ecclesiæ assignanda. ibid. nu. 56.
 Qui cœpit Ecclesiam ædificare cogitur eam perficere. libro 2. cap. 3. nu. 2.
 Et infra quinquennium tenetur cõplere ædificationem. ibid. n. 3.
 Qui cogi possint Ecclesiam ædificare. ibid. nu. 8.
 Quid si plures habent castrum, in quo sit Iuspatronatus, quomodo procedat. lib. 4. cap. 5. nu. 11.
 Quasi possessio Iuspatronatus, seu iuris presentandi, quomodo acquiratur. lib. 5. cap. 3. nu. 16.
 Quasi possessio acquiratur quatuor concurrentibus. ibid. nu. 17.
 Quasi possessio amittitur cassata presentatione, vel non admittitur. ibid. num. 20.

Quasi

I N D E X.

Quasi possessio Iurispatronatus acquiritur per præsentationem. *ibid.* nu. 23.

Quasi possessio compatroni conferuatur per præsentationem alterius compatroni. *ibid.* nu. 21.

Quasi possessio patris, vel alterius continuatur in filium, & hæredem. *ibid.* nu. 26.

Quadrimestre, seu semestre, quomodo computetur. *lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 1.

Curritque de momento ad momentum. *ibid.* nu. 2.

Exemplum cursus dicti temporis. *ibid.* nu. 3.

Quadrimestre, & semestre est semper continuum. *ibid.* nu. 5.

Quando institutio spectat ad inferiorem, Episcopus Vicarium, inferior æconomum ponit, si vacat parochialis Ecclesia. *lib.* 7. *cap.* 8. *nu.* 4.

Quilibet fungi potest duplici officio. *lib.* 8. *cap.* 4. *nu.* 2.

Quando valet secunda præsentatio, debet prius irritari prima præsentatio. *lib.* 11. *cap.* 1. *nu.* 7.

Quasi possessio per tempus immemorabile continuata prodest. *lib.* 11. *cap.* 5. *nu.* 7.

Quasi possidens Iurispatronatus non tenetur probare descendentiam. *ibid.* nu. 9.

Quasi possessio Iurispatronatus est facilioris probationis. *lib.* 11. *cap.* 7. *nu.* 1.

Quasi possessio Iurispatronatus, ex quibus dignosci possit. *ibidem* *num.* 6.

Quæ fiant post publicationem pro-

cessus. *lib.* 11. *cap.* 10. *nu.* 1.

Quando censetur derogatum Iurispatronatus clericorum, non procedit, si clerici sint patroni ratione patrimonij. *lib.* 14. *cap.* 2. *num.* 12.

R

Religiosus si succedat in Iurispatronatus ad monasterium pertinet. *lib.* 4. *cap.* 2. *nu.* 22.

Relinquens aliquid Ecclesiæ non fit compatronus, sed dicitur benefactor. *lib.* 1. *cap.* 1. *nu.* 54.

Ratio, quare requiratur consensus in acquisitione Iurispatronatus. *lib.* 2. *cap.* 1. *nu.* 8.

Relicta pro Ecclesia construenda, si non sufficiant, conuertuntur in pios vsus de consensu Episcopi. *lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 12.

Reedificatio quando quem patronum faciat. *lib.* 2. *cap.* 5. *nu.* 3.

Redotans Ecclesiam fit patronus. *ibid.* nu. 10.

Rector ædificans Ecclesiam de bonis suæ Ecclesiæ, Iurispatronatus acquirit ipsi Ecclesiæ. *lib.* 2. *cap.* 7. *nu.* 4.

Religiosi non possunt proprio nomine præsentare. *lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 13.

Religiosi non possunt esse procuratores ad præsentandum. *ibid.* *num.* 15.

Religiosus potest eligere præsentandum si patronus velit. *ibid.* *num.* 16.

Regularia beneficia regularibus, sæcularia sæcularibus sunt confer-

- ferenda . lib. 6. cap. 2. nu. 2.
- Religionis S. Stephani Pifarum laudes. ibid. nu. 6.
- Regulares quando possint praesentari ad Ecclesiam saecularem . lib. 6. cap. 5. nu. 12.
- Repulsae testium fiunt in iudicio, quo petitur institutio . libr. 11. cap. 10. nu. 2.
- Res inter alios iudicata, quando alij noceat, vel non . lib. 11. cap. 12. nu. 14.
- Res iudicata nocet solum illis personis, inter quas lata est . ibid. num. 16.
- Religiosi si fiant patroni, attamen non poterunt instituire . lib. 12. cap. 3. nu. 13.
- Ratificatio patroni actum convalidat . lib. 12. cap. 5. nu. 7.
- Regula 41. Cancellariae Apostolicae circa derogationem Iurispatronatus . lib. 14. cap. 2. nu. 7.
- Residere est deseruire . lib. 15. cap. 4. nu. 20.
- Reseruans sibi Iurispatronatus censetur etiam suis haeredibus reseruare . lib. 1. cap. 1. nu. 39.
- S
- S**I Ordinarius nolit consentire in acquisitione Iurispatronatus, quid agendum . lib. 1. cap. 1. num. 28.
- Sede Episcopali vacante Capitulum consentit, nec per talem consensum fit patronus, qui vere non est . ibid. nu. 31.
- Si fundans velit etiam construere, & dotare, alius non admittitur . ibid. nu. 35.
- Si inscio domino fundi, in eo fundetur Ecclesia, & dominus postea ratum habeat, efficitur patronus . ibid. nu. 37.
- Si quis construat Ecclesiam, potest cogi ut eam dotet . ibid. n. 43.
- Si testator mandauit Ecclesiam construi sine temporis praefinitione, infra quod tempus sit construenda . ibid. nu. 45.
- Si testator mandet Ecclesiam construi in certo loco, si id effici nequeat, tenetur in alio loco construere ad Episcopi placitum . ibid. nu. 46.
- Si vero testamentum sit imperfectum, quid agendum . ibid. nu. 47.
- Si Ecclesia sit constructa, & ignoratur a quo, constructa praesumitur ex fidelium oblationibus . ibid. nu. 48.
- Si Ecclesia sit indotata, & postea dotetur cum Episcopi consensu, dotans fit patronus . ibid. nu. 51.
- Si plures dotent, omnes aequaliter sunt patroni . ibid. nu. 58.
- Si Vniuersitas sit pignori data, creditor pignoris praesentare non potest . ibid. nu. 71.
- Si solus quis fundet, dotet, & construat, solus est patronus, si plures omnes sunt patroni . ibidem num. 75.
- Si plures fundent, omnes sunt patroni . lib. 2. cap. 2. nu. 3.
- Si plures construant, omnes sunt patroni . ibid. nu. 4.
- Et procedit etiam in fabricantibus ad operam ad constructionem . ibid. nu. 5.
- Si plures dotent, omnes sunt patroni.

I N D E X.

- troni. *ibidem* num. 6.
- Si vnus omnia perficiat, solus fit patronus. *ibid.* nu. 7.
- Si fundus fit Ecclesiæ, ei acquiritur Iuspatronatus. *ibid.* nu. 18.
- Si testator non designet Ecclesiam, fiet arbitrio Diocesani. *ibidem* num. 22.
- Si in Ecclesia iam perfecta erigatur beneficium, tunc dotans illud in totum fit patronus. lib. 2. cap. 5. nu. 12.
- Schismaticus non potest Iuspatronatus acquirere. lib. 2. cap. 6. num. 7.
- Neque simoniacus. *ibid.* nu. 12.
- Si Iuspatronatus donetur Ecclesiæ patronatæ, ipsa fit libera. lib. 4. cap. 1. nu. 16.
- Si donatio fiat Ecclesiæ a laico de- tentore, requiritur consensus ordinarij. *ibid.* nu. 17.
- Si ordinarius nolit consentire, cogitur. *ibid.* nu. 24.
- Et ponitur ratio. *ibid.* nu. 25.
- Si vnus fit patronus, & moriatur, filij succedunt in capita. *ibidem* num. 34.
- Si plures hæredes discordent, quid fit. *ibid.* nu. 36.
- Quid si non appareant primiti- uæ voces. *ibid.* nu. 37.
- Sucessio, & translatio Iurispatro- natus fit ex gratia. *ibid.* nu. 40.
- Serenissimus Dux Parmæ laudatur. lib. 5. cap. 1. nu. 15.
- Sede vacante beneficia vacantia sunt Papæ reseruata. lib. 5. cap. 2. nu. 20.
- Serenissima Christiana Lotaringia Magna Ducissa Hetruriæ Mona- sterij fundatrix. lib. 5. cap. 5. num. 13.
- Seruus non potest ad beneficium præsentari. lib. 6. cap. 4. nu. 1.
- Sacerdos ad beneficium Sacerdo- tale præsentari debet. lib. 6. cap. 7. nu. 6.
- Suspensus ad beneficium præsentari non potest. lib. 6. cap. 9. nu. 3.
- Schismaticus non potest præsentari. *ibid.* nu. 15.
- Simoniacus non potest præsentari. *ibid.* nu. 17.
- Simonia, & lex Iulia de ambitu æ- quiparantur. *ibid.* nu. 19.
- Sodomita non potest præsentari. *ibid.* nu. 26.
- Si adueniente vacatione lis duret, elapso termino dato ad præsen- tandum, Episcopus Ecclesiam ordinare potest. lib. 7. cap. 3. num. 2.
- Si in termino edicti nullus compa- ruit, tamen re integra intra tẽ- pus iuris patronus præsentare potest. lib. 7. cap. 7. nu. 5.
- Et si esset facta institutio, patro- nus potest in eam consentire. *ibid.* nu. 6.
- Scriptura in præsentatione non est de substantia. lib. 8. cap. 7. nu. 3.
- Sed cautela est, in ea scripturam adhibere. *ibid.* nu. 4.
- Superior antequam instituat debet cognoscere de Iuribus præsen- tantis, & præsentati. lib. 11. cap. 1. nu. 8.
- Simonia committitur in annexis spiritualibus. lib. 11. cap. 2. n. 2.
- Stylus articulandi in praxi pro quasi possessione probanda. li- bro

I N D E X.

- bro 11. cap. 7. num. 3.
 Sententia diffinitiva in iudicio ad
 obtinendam institutionem est
 necessaria. lib. 11. cap. 12. nu. 1.
 Et ferenda est in scriptis. ibidem
 num. 2.
 Et potest concipi in personam
 principalis, siue eius procuratoris.
 ibid. nu. 3.
 Sententia Institutionis transit in
 iudicatum, si appellatio non sit
 interposita, vel non profecuta.
 ibid. nu. 10.
 Sententia lata contra presentan-
 tem præiudicat presentato scien-
 ti, & patienti. ibid. nu. 13.
 Sententia lata in actionibus præiu-
 dicialibus, quando faciat ius
 quoad omnes. ibid. nu. 17.
 Superior potest tempus præfigere
 instituere habenti. lib. 12. cap.
 6. num. 2.
 Superior ubi non est præfixum
 tempus à iure, potest ex officio
 præfigere. ibid. nu. 3.
 Superior si ex iure deuoluto con-
 ferre debeat beneficium, habet
 semestre. ibid. nu. 5.
 Superior habens instituere si fiat
 patronus, quomodo actum ex-
 pedire debeat. lib. 12. cap. 10.
 num. 1.
 Eo casu debet ipse prius, vel eius
 procurator præsentare, & post
 instituere. ibid. nu. 2.
 Idem est si patronus sit superior
 iure sui patrimonij, vel vt com-
 promissarius. ibid. nu. 3.
 Superior si præsentare debeat cum
 consilio alterius, actus fieri de-
 bent separati. ibid. nu. 5,
 Superior conferens beneficium
 deuoluto expedit actum vni-
 co contextu. ibid. nu. 6.
 Superior scienter confirmans in-
 dignum deponi debet. lib. 12.
 cap. 11. nu. 7.
 Si per negligentiam instituat indi-
 gnum, perdit potestatem insti-
 tuendi primum successorem in
 eodem beneficio. ibid. nu. 8.
 Superior potest instituere quem
 vult stante paritate, & eadem
 idoneitate presentatorum. li. 12
 c. 12. nu. 9. & cap. 15. nu. 7.
 Superior data presentatorum pa-
 ritate instituit quem vult. lib. 12
 cap. 13. nu. 1.
 Senex præfertur iuveni data pari-
 tate. lib. 12. cap. 14. nu. 11.
 Superior habens instituere extin-
 cto iure patronatus fit collator
 beneficij. lib. 12. cap. 16. nu. 11.
 Stylus Pisanae Diocesis in appre-
 hensione corporalis possessionis
 beneficiorum. lib. 13. cap. 2. nu. 6
 Sententia amittitur Ius patronatus
 lib. 15. cap. 2. nu. 15.
 Quod non procedit, si sententia
 lata esset in contumaciam. ibid.
 num. 16.
- T**
- T**axatio redditus pro parochia
 talis esse debet, qua parochus
 possit viuere. lib. 14. cap. 5. nu. 8.
 Tutor nomine pupilli præsentare
 potest ad beneficium. libro 5.
 cap. 2. num. 10.
 Et in concursu præualet presenta-
 tio pupilli. ibidem num. 11.
 Tempus datū à iure ad presentan-
 dum

I N D E X.

dum abbreviari non potest li. 7. cap. 1. n. 7. & cap. 7. nu. 1.
 Tempus datum ad præsentandum incipit currere à die vacationis etiam ignorantis. li. 7. cap. 2. n. 1. Vel scitæ vacationis. num. 5.
 Tempus datum ad eligendū, & cōferendū, currit à die scientiæ, vel cessationis impedimēti. ibid. n. 2.
 Ratio diuersitatis dictorum casuum. ibid. num. 3.
 Tempus datum ad præsentandū currit à die scitæ vacationis. ibid. n. 5
 Vel à die cessationis impedimenti in certis casibus. ibid. num. 6.
 Tempus prædictum patrono non currit, si Superior eum præsentare non sinat. ibidem num. 7.
 Tempus, dies, & hora attenditur, quando fuit publicum, rectorem obiisse. lib. 7. cap. 4. num. 4.
 Tempus continuum, & utile, quid. ibid. n. 6.
 Testes an possint reprobari post publicationem processus. libro 11 cap. 10. num. 3.
 Testes reproborij an possint per alios testes reprobari. ibid. n. 4.
 Taciturnitas habetur pro consensu lib. 12. cap. 5. num. 5.
 Theologus præfertur Canonistæ, & aliquando è contra. libro 12. cap. 17. num. 10.
 Tutor si sciète pupillo præsentet, & postea præsentet pupillus, magis idoneus debet institui libro 12. cap. 15. num. 4.
 Secus si pupillo ignorante. ibid. num. 5.

Idem dicendum est in viro, & vxore. ibid. n. 6.

V

Vniuersitas quæ dicatur in casu, quo cū vniuersitate trãfertur ius patron. li. 1. cap. 1. n. 69
 Vniuersitas, Collegium, Civitas, & Capitulum possunt ius patronatus acquirere. lib. 2. cap. 6. n. 15.
 Vassallus si ædificet Ecclesiam, quando fiat patronus. li. 2. cap. 7. n. 5.
 Venditio vniuersitatis nulla ob ius patronatus valida est quoad alia lib. 4. cap. 5. num. 12.
 Vassallus si construxit Ecclesiam, amisso feudo retinet ius patronatus. libro 4. cap. 6. num. 3.
 Vnus solus ad quodlibet beneficiū regulariter præsentatur. lib. 6. cap. 5. num. 7.
 Vsurarius non potest ad beneficiū præsentari. lib. 6. cap. 9. nu. 29.
 Vsurarius manifestus triplici pœna punitur. ibidem num. 30.
 Variatio à patrono laico in præsentando fieri potest. libro 10. capit. 1. num. 1.
 Quæ variatio fit, etiam in postulatione. ibidem numero 6.
 Variatio permittitur accumulatiuè, non priuatiuè. lib. 10. cap. 3. num. 7.
 Variatio fieri non potest litigante. libro 10. capit. 4. numero 3.
 Nisi variando, præsentetur vnus ex præsentatis. ibidem num. 4.

*Collegiū Soci. Jesu
 Paderborn*

F I N I S.

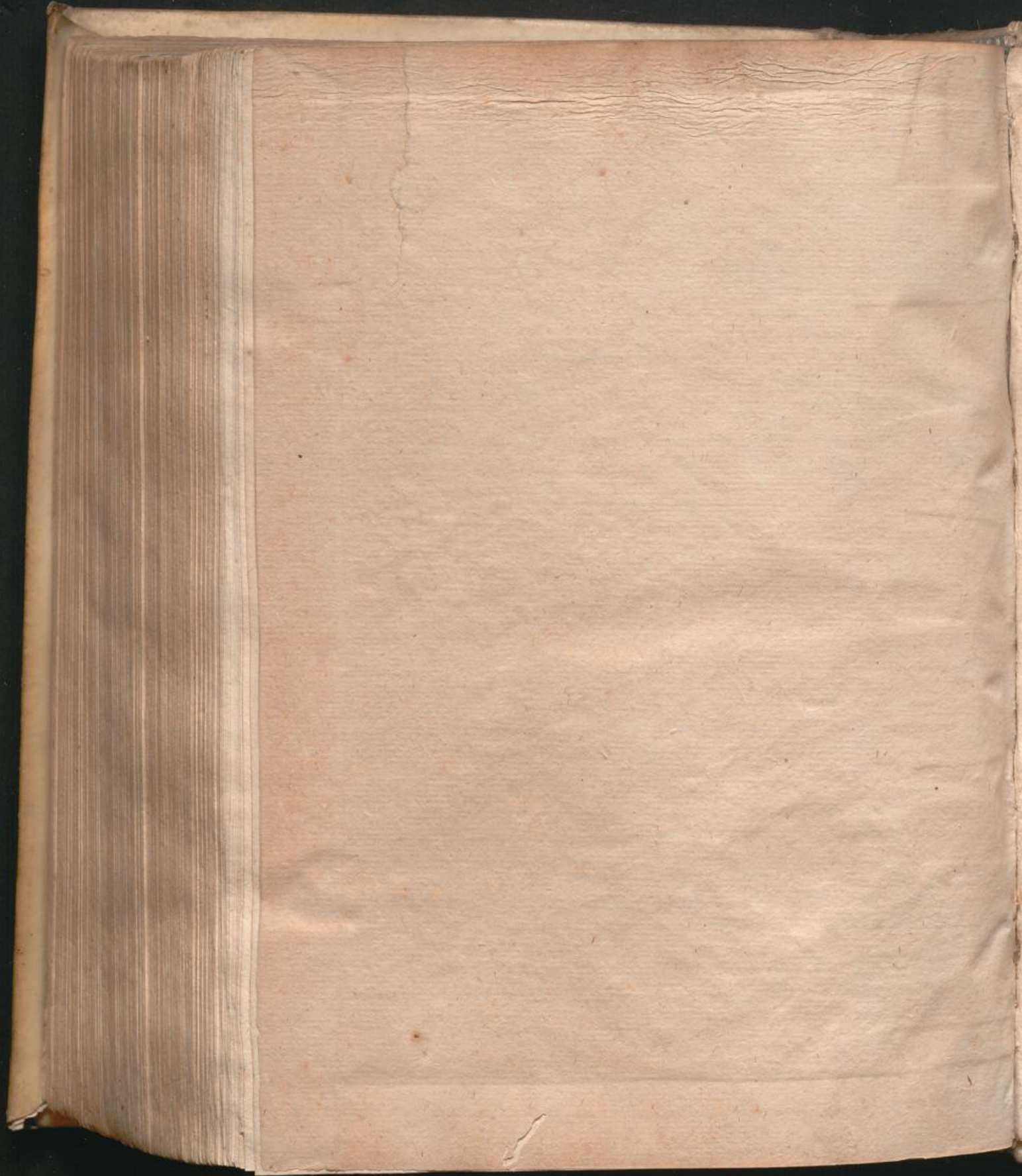
F I N I S

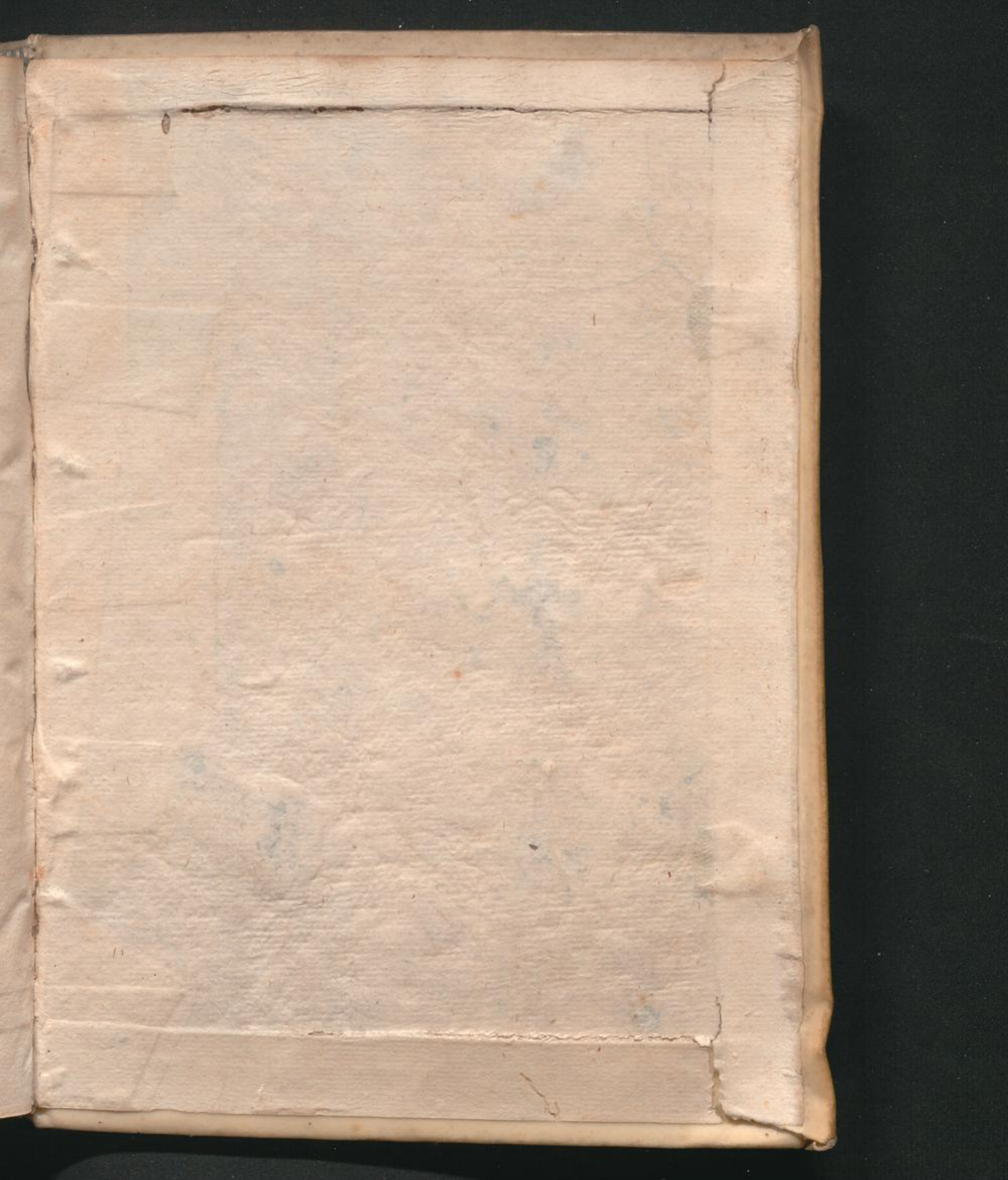
Faint, illegible text in the left column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

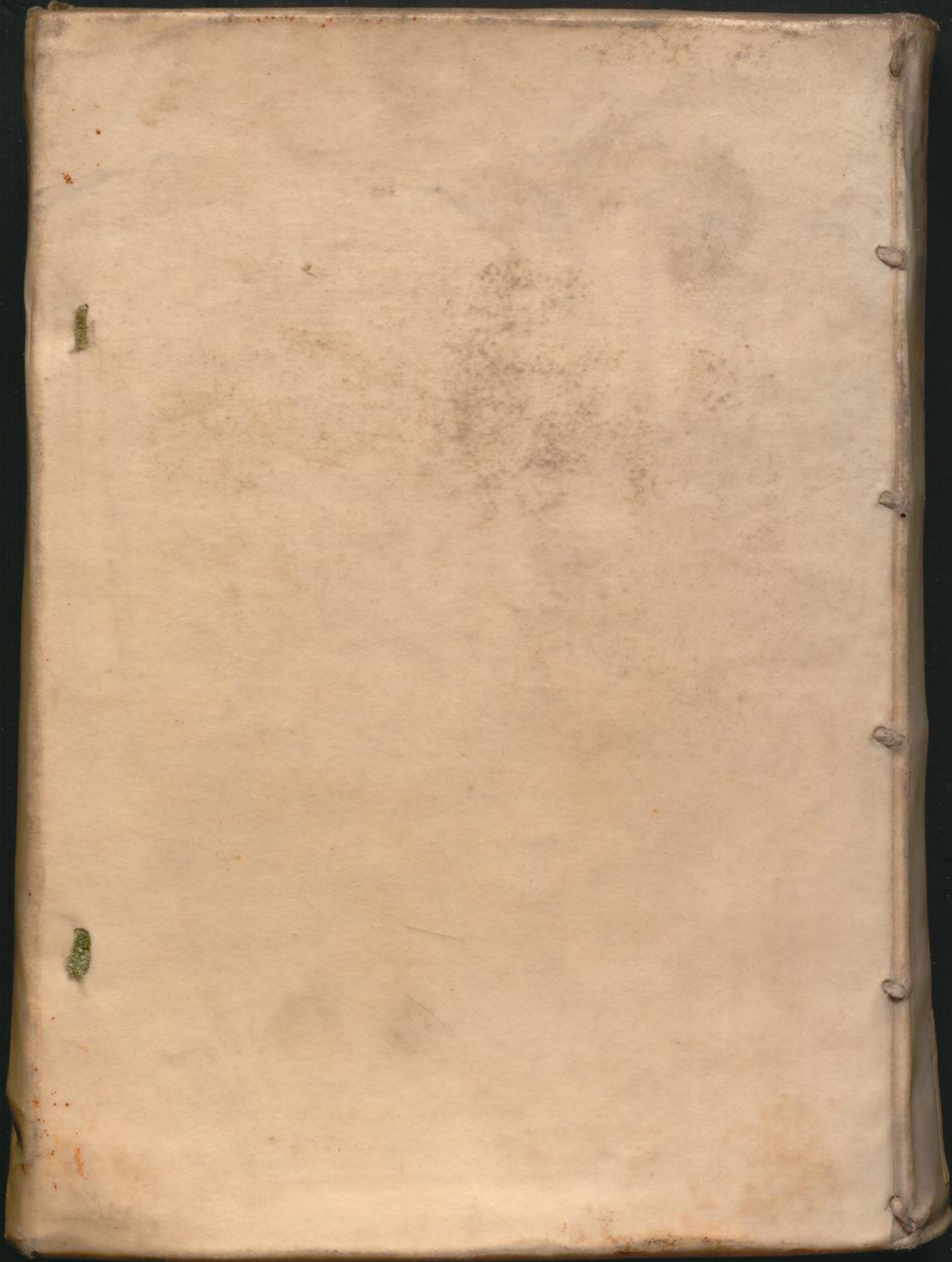
F I N I S

Faint, illegible text in the right column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

F I N I S

Fusefus
de visitatione
et Regimine

Eccl[esi]ar[um]

H[er]m[annus]

Villmann

de jure

patronat[us]

Th

4766